सुर्खेत जिल्लाको

गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको प्रोफाइल

२०७४

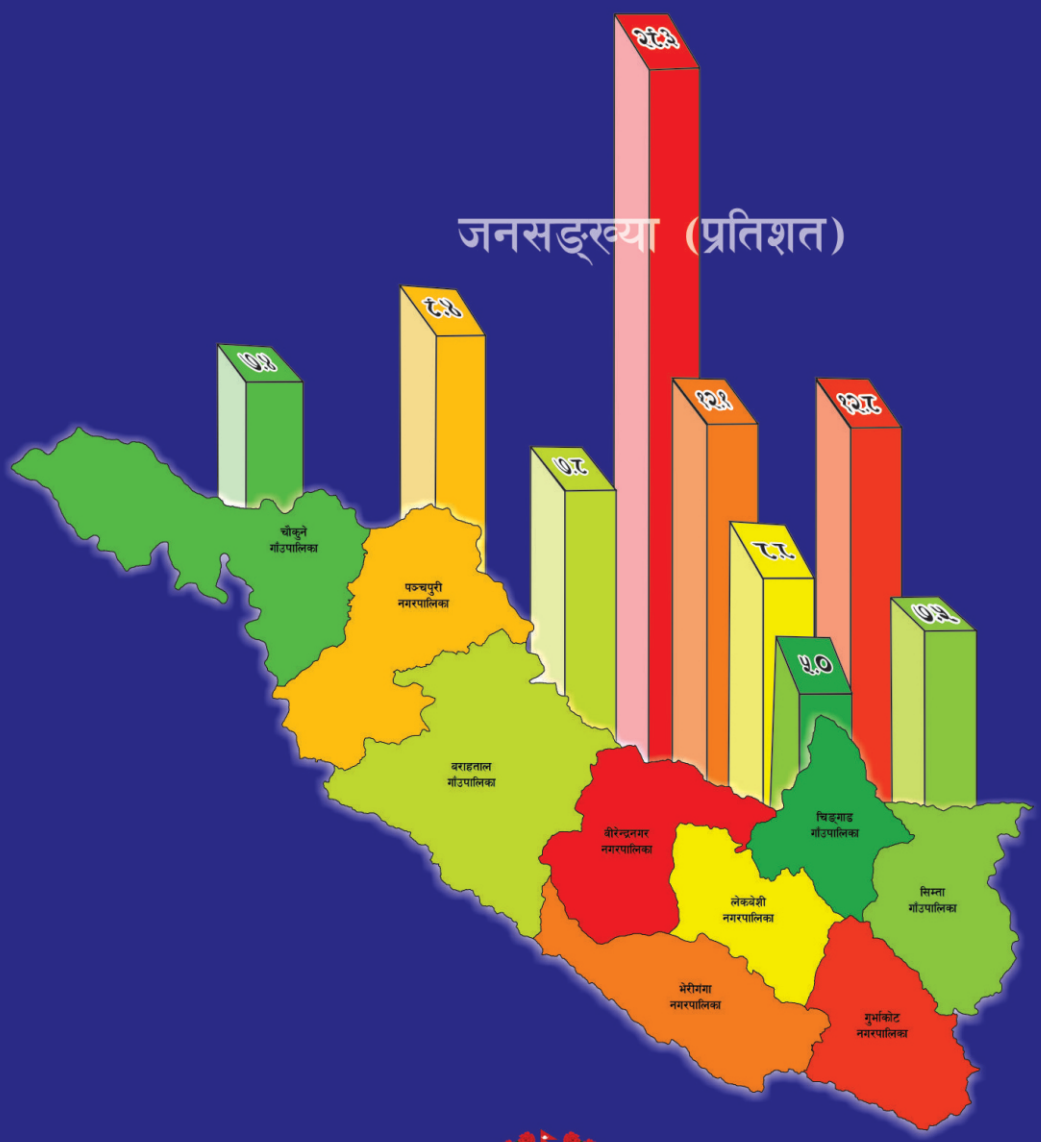

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

सुर्खेत जिल्लाको

गाँउपालिका तथा नगरपालिकाहरूको प्रोफाइल

२०७४

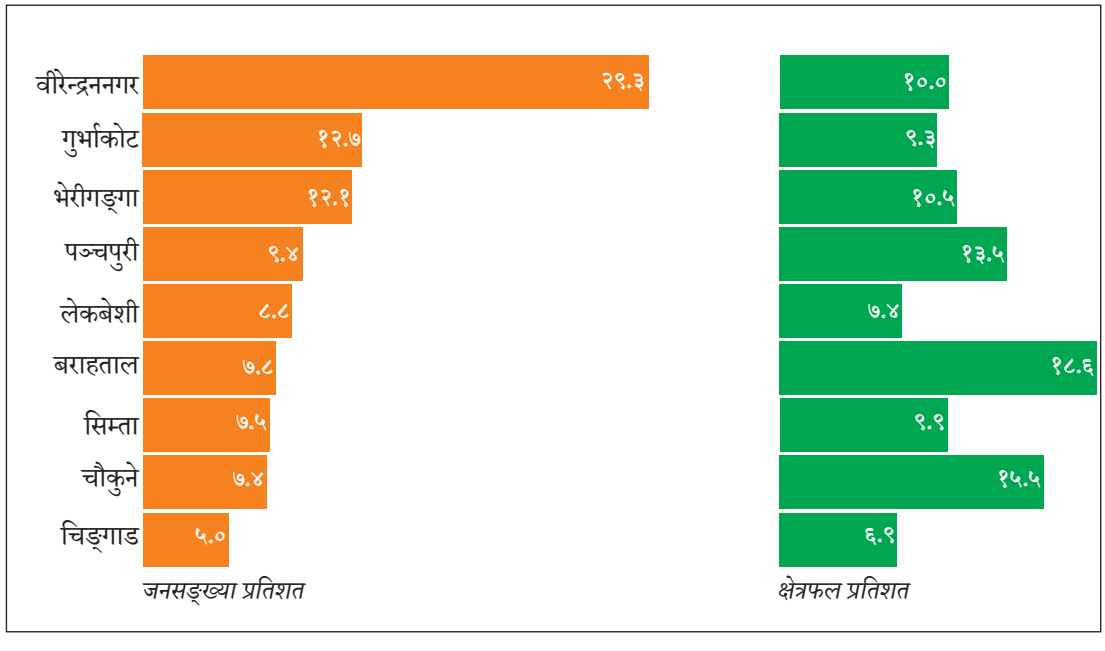

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत
(सुर्खेत, दैलेख र कालिकोट)

प्रकाशक	तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत फोन तथा फ्याक्स +९७७ ०८३ ५२०२०४ इमेल *statsurkhet@gmail.com* वेव साइट *www.cbs.gov.np*
प्रकाशन वर्ष	आषाढ, २०७४
प्रकाशन परिमाण	३०० प्रति
मुद्रक	प्रिज्म डिजाइन एण्ड प्रिन्ट सोलुसन प्रा.लि. नेपालगञ्ज, बाँके, +९७७ ०८१ ५२८०२२

** यस प्रकाशनमा अन्य स्रोतबाट साभार गरिएका तथ्याङ्कहरू केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग तथा तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेतबाट अनुमोदन भएको मानिने छैनन् ।*

*** यस प्रकाशनमा प्रकाशित तालिकाहरू तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेतको स्रोत खुलाएर मात्र साभार गर्न सकिने छ ।*

(सर्वाधिकारः तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेतमा निहित ।)

फोन नं. : ९७७–१–४२४५९४६
९७७–१–४२४५९४७
९७७–१–४२४५९४८
९७७–१–४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७–१–४२२७७२०

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

प.सं.: २०७३/७४

रामशाह पथ
थापाथली, काठमाण्डौ

च.नं.:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरुका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गईरहेको अनुभव हामीले गरेका छौ । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरुले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरुबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरुमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरुमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरुलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरुले विगतका वर्षहरुमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरु तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौ । यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरुको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरुले चालू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन् । यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरुको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरुको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

स्थानीय तहहरूका वडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरु संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरुले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

.....
सुमनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत
(सुर्खेत, दैलेख र कालिकोट)

फोन /फ्याक्स : ०८३ ५२०२०४
वीरेन्द्रनगर-७, सुर्खेत

पत्र सङ्ख्या :- २०७३/०७४
चलानी नं. :-

हाम्रो भनाई

सङ्ख्यात्मक तथ्यहरूको संकलन, प्रशोधन, विश्लेषण एवं प्रस्तुतिकरण नै तथ्याङ्क हो। तर , आधुनिक व्यवस्थापनमा सङ्ख्यात्मक र संरचनात्मक सबै किसिमका जानकारीहरूलाई तथ्याङ्कको परिभाषा भित्र समेटिएको छ। तथ्याङ्कको अस्तित्व तथ्यहरूको समूहको (Aggregate of Facts) रूपमा हुन्छ। कुनै पनि विकास सम्बन्धि कार्यक्रमको प्रस्थान विन्दु तथ्याङ्क हो। विकासका नीति एवं योजनाहरूको निर्माण , कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन कार्यलाई सजिवता प्रदान गर्ने मुख्य आधार नै तथ्याङ्क हो , तसर्थ तथ्याङ्कलाई राज्यको ऐनाको रूपमा लिन सकिन्छ।

राज्यको पुनर्संरचना पश्चात परिवर्तित राज्य व्यवस्था अनुरूप स्थानीय तहहरूका अधिकारहरूको समूचित प्रयोग र प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि स्थानीय तहमा रहेका एकाईहरू (जिल्ला, नगर, गाँउ) सँग सम्बन्धित खण्डिकृत (Disagreegated) तथ्याङ्कहरू अपरिहार्य रहेको कुरालाई मनन गरि तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेतले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका विभिन्न प्रकाशनहरूमा छरिएर रहेका जिल्ला तथा नगरपालिका र गाँउविकास समिति स्तरिय तथ्याङ्कहरू र जिल्ला स्थित विभिन्न सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरू बाट प्राप्त आँकडाहरूलाई एकत्रित गरि यो प्रकाशन यहाँहरू समक्ष पस्कने जमर्को गरेका छौं। सम्पूर्ण क्षेत्रहरूलाई विस्तृत रूपमा समेट्न नसकिए पनि यो प्रकाशनले स्थानीय तह स्तरिय योजनाकार, नीति निर्माता, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी तथा अन्य प्रयोगकर्ताहरूलाई सहयोग पुग्ने विश्वास गरिएको छ। यस कार्यालयबाट हुने विभिन्न खाले तथ्याङ्कहरू संकलन, प्रशोधन एवं प्रकाशन गर्ने क्रममा हुनसक्ने त्रुटि न्यूनिकरण का साथै आगामी वर्षहरूका प्रकाशनहरूलाई अझ बढि प्रभावकारी ,तथ्यपरक एवं प्रयोगकर्तामैत्री बनाउन यस प्रकाशनमा भएका त्रुटिहरू औंल्याई उपर्युक्त सुझाव सहितको सहयोगको अपेक्षा राखेका छौं।

यो पुस्तक तयार पार्नको लागि प्रेणादायी भूमिका निर्वाह गर्ने केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, समन्वय तथा स्तर निर्धारण शाखाप्रति कार्यालय आभारी छ। त्यसै गरि आवश्यक तथ्याङ्क एवं जानकारी उपलव्ध गराई अमूल्य सहयोग गरिदिने जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय सुर्खेत, जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुर्खेत, जिल्ला कृषि विकास कार्याल, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जिल्ला वन कार्यालय लगायत अन्य सरकारी एवं गैह्र सरकारी कार्यालय संघसंस्था तथा व्यक्तिगत महानुभावहरू प्रति तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत हार्दिक आभार प्रकट गर्दछ।

सिमित स्रोतका र समयावधिका वावजुत सुर्खेत जिल्लाको यो प्रकाशन तयार गर्ने क्रममा तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन, कम्प्यूटर टाईपिङ , प्रकाशन आदि कार्यमा अहोरात्र खटिनुहुने यस कार्यालयका सहकर्मी सम्पूर्ण कर्मचारीहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ।

लक्ष्मण कडेल
(तथ्याङ्क अधिकृत)
एवंम्
तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत परिवार

विषय-सूची

खण्ड १ जिल्ला परिचय **१ - ४३**

१.१ सुर्खेत जिल्लाको सक्षिप्त परिचय १
१.२ सुर्खेत जिल्लाको नामकरण सम्बन्धी जनस्रुतीहरू २
१.३ सुर्खेत जिल्लाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमी ३
१.४ जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिती ४
१.५ जिल्लाको भू-आकृति (Topography) तथा भू-उपयोग (Land Use) ५
१.६ जिल्लाको हावापानी ६
१.७ प्रमूख प्राकृतिक सम्पदाहरू ८
१.८ पुरातात्विक तथा पर्यटकीय महत्त्वका क्षेत्र १३
१.९ जिल्लाको प्रशासनिक तथा राजनैतिक विभाजन १३
१.१० जनसङ्ख्या १८
१.११ जिल्लाको सामाजिक स्वरूप २२
१.१२ आर्थिक अवस्था २७
१.१३ शिक्षा क्षेत्र ३४
१.१४ स्वास्थ्य क्षेत्र ३६
१.१५ खानेपानी तथा सरसफाई ३८
१.१६ मानव विकास सूचकाङ्क तथा गरिबी ३९
१.१७ भौतिक पूर्वाधार ४१
१.१८ सुर्खेत जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ सम्बन्धी विवरण ४२

खण्ड २ सुर्खेत जिल्ला अन्तर्गतका स्थानीय तहहरू **४६ - १७२**

२.१ बराहताल गाँउपालिका ..... ४६ - ५९
२.२ भेरीगङ्गा नगरपालिका ..... ६० - ७३
२.३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिका ..... ७४ - ८९
२.४ चौकुने गाँउपालिका ..... ९० - १०३
२.५ चिङ्गाड गाँउपालिका ..... १०४ - ११५
२.६ गुर्भाकोट नगरपालिका ..... ११६ - १३०
२.७ लेकबेशी नगरपालिका ..... १३१ - १४४
२.८ पञ्चपुरी नगरपालिका ..... १४५ - १५८
२.९ सिम्ता गाँउपालिका ..... १५९ - १७२

खण्ड ३ जिल्लाका स्थानीय तहहरूको तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिकाहरू **१७३ - १८०**

सन्दर्भ सामग्रीहरू

तालिका-सूची

खण्ड १ जिल्ला परिचय **१ - ४३**

तालिका नं. १.१ जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिती र सिमाना ५
तालिका नं. १.२ जिल्लाको भू-उपयोगको अवस्था ६
तालिका नं. १.३ सुर्खेत जिल्लाको सन् २०१६ को तापक्रम र वर्षाको अवस्था ८
तालिका नं. १.४ सुर्खेत जिल्लाको वनजङ्गल सम्बन्धी विवरण ९
तालिका नं. १.५ सुर्खेत जिल्लामा रहेका खनिज स्रोतहरू ९
तालिका नं. १.६ सुर्खेत जिल्ला प्रमूख नदी तथा खोलानालाहरूको विवरण १०
तालिका नं. १.७ सुर्खेत जिल्लामा रहेका महत्त्वपूर्ण पुरातात्विक तथा पर्यटकीय स्थलहरू १३
तालिका नं. १.८ सुर्खेत जिल्लाको विभाजन (वि.स. २०१८) १४
तालिका नं. १.९ सुर्खेत जिल्लाको इलाका विभाजन तथा संसदिय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण (वि.स. २०४८) १५
तालिका नं. १.१० सुर्खेत जिल्लाको संसदिय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण (वि.स. २०५१) १६
तालिका नं. १.११ सुर्खेत जिल्लाका स्थानीय तहहरूको (विभाजन वि.स. २०७३) १७
तालिका नं. १.१२ सुर्खेत जिल्लाको आधारभूत जनसाङ्ख्यीक विवरणहरू १८
तालिका नं. १.१३ विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या विवरण १९
तालिका नं. १.१४ विभिन्न वर्षहरूमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण २०
तालिका नं. १.१५ ५/५ वर्षे उमेर समूह अनुसार सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या २०
तालिका नं. १.१६ सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्याको जातीय स्थिति (जिल्लाका प्रमूख जातजातीहरू) २२
तालिका नं. १.१७ सुर्खेत जिल्लाका विधिन्न धर्मावलम्बीहरूको तथ्याङ्किय अवस्था २३
तालिका नं. १.१८ सुर्खेत जिल्लामा बोलिने प्रमूख मातृभाषाहरू २३
तालिका नं. १.१९ सुर्खेत जिल्लामा बोलिने दोस्रो भाषाको अवस्था २४
तालिका नं. १.२० सुर्खेत जिल्लाको १० वर्ष वा सो भन्दा बढि उमेको जनसङ्ख्याको वैवाहिक अवस्था २५
तालिका नं. १.२१ विवाहित जनसङ्ख्याको विवाह गर्दाको उमेर ..... Xï
तालिका नं. १.२२ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण २७
तालिका नं. १.२३ सुर्खेत जिल्लाको आर्थिक सक्रियता तथा निर्भरता सम्बन्धी केहि प्रमूख सूचकहरू २८
तालिका नं. १.२४ उमेर समूह अनुसार आर्थिक सक्रियता दर (१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा) २८
तालिका नं. १.२५ १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले १ वर्ष (जनगणना भन्दा अगाडीको) मा गरेको आर्थिक क्रियाकलाप २९
तालिका नं. १.२६ रोजगार जनसङ्ख्याको रोजगारीको स्थिति २९
तालिका नं. १.२७ अक्सर आर्थिक सक्रिय जनसङ्ख्याको रोजगारीको क्षेत्र (Major Industry) २९
तालिका नं. १.२८ रोजगारीमा सँलग्न जनसङ्ख्याको मूख्य पेशा वा काम (Major Occupation) ३०
तालिका नं. १.२९ आर्थिक रूपले सक्रिय उमेरका जनसङ्ख्या आर्थिक रूपमा निष्कृय हुनुका कारणहरू ३१
तालिका नं. १.३० सुर्खेत जिल्लामा १० वा सो भन्दा बढि व्यक्तिलाई रोजगारी दिने उत्पादनशिल ठुला उद्योग प्रतिष्ठान (Manufacturing Industries) सम्बन्धी केही सूचकहरू ३२
तालिका नं. १.३१ नेपाल औद्योगिक व्यावसाय वर्गिकरण (NSIC) अनुसार सुर्खेत जिल्लाका उद्योग प्रतिष्ठानहरूको विवरण ३३
तालिका नं. १.३२ जिल्लामा प्रमूख शैक्षिक सूचकहरू ३४

तालिका नं. १.३३ जिल्लाका अन्य शैक्षिक विवरण ३५
तालिका नं.१.३४ जिल्लाको स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी आधारभूत सूचकहरू ३६
तालिका नं. १.३५ जिल्लाको स्वास्थ्यकर्मी र जनसङ्ख्याको अनुपात ३७
तालिका नं. १.३६ जिल्लाका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण ३७
तालिका नं. १.३७ घरपरिवारले प्रयोग गर्ने पिउने पानीको मूख्य स्रोत ३८
तालिका नं. १.३८ मानव विकास सूचकाङ्क र सम्बन्धित अन्य सूचकहरू ३९
तालिका नं. १.३९ मानव गरीबी सूचकाङ्क र सम्बन्धित अन्य सूचकहरू ४०
तालिका नं. १.४० गरिबीको दर सम्बन्धी सूचकहरू ४०
तालिका नं. १.४१ जिल्लाको सडक पूर्वाधार सम्बन्धी अन्य केहि सूचकहरू ४१
तालिका नं. १.४२ जिल्लामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार ४२
तालिका नं. १.४३ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा भाग लिएका राजनीतिक दलहरूको विवरण ४२
तालिका नं. १.४४ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा भाग लिएका उमेद्वारहरूको सङ्ख्या ४३
तालिका नं. १.४५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को मत परिणाम (जिल्ला स्तर) ४३
तालिका नं. १.४६ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को मत परिणाममा राजनीतिक प्रतिनिधित्व ४३

खण्ड २ सुर्खेत जिल्ला अन्तर्गतका स्थानीय तहहरू ४६-१७२

तालिका नं. २.१.१ बराहताल गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती ४७
तालिका नं. २.१.२ बराहताल गाँउपालिकाको वडा विभाजन ४८
तालिका नं. २.१.३ बराहताल गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण ४८
तालिका नं. २.१.४ बराहताल गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ४९
तालिका नं. २.१.५ बराहताल गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण ५०
तालिका नं. २.१.६ बराहताल गाँउपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण ५१
तालिका नं. २.१.७ बराहताल गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण ५१
तालिका नं. २.१.८ बराहताल गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण ५१
तालिका नं. २.१.९ बराहताल गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती ५२
तालिका नं. २.१.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (बराहताल गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) ५२
तालिका नं. २.१.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (बराहताल गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) ५३
तालिका नं. २.१.१२ बराहताल गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) ५३
तालिका नं. २.१.१३ बराहताल गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) ५३
तालिका नं. २.१.१४ बराहताल गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण ५४
तालिका नं. २.१.१५ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या ५४
तालिका नं. २.१.१६ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू ५४
तालिका नं. २.१.१७ बराहताल गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या ५५
तालिका नं. २.१.१८ बराहताल गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण ५५
तालिका नं. २.१.१९ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू ५५
तालिका नं. २.१.२० बराहताल गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या ५५

तालिका नं. २.१.२१ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) ५६
तालिका नं. २.१.२२ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका ताल, तलैयाहरू ५६
तालिका नं. २.१.२३ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू ५६
तालिका नं. २.१.२४ बराहताल गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू ५६
तालिका नं. २.१.२५ बराहताल गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण ५७
तालिका नं. २.१.२६ बराहताल गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण ५७

तालिका नं. २.२.१ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती ६२
तालिका नं. २.२.२ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको वडा विभाजन ६२
तालिका नं. २.२.३ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण ६३
तालिका नं. २.२.४ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ६३
तालिका नं. २.२.५ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण ६४
तालिका नं. २.२.६ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण ६५
तालिका नं. २.२.७ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण ६५
तालिका नं. २.२.८ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण ६६
तालिका नं. २.२.९ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती ६६
तालिका नं. २.१.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (बराहताल गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) ६६
तालिका नं. २.२.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (भेरीगङ्गा नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) ६७
तालिका नं. २.२.१२ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) ६७
तालिका नं. २.२.१३ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) ६७
तालिका नं. २.२.१४ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू ६८
तालिका नं. २.२.१५ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या ६८
तालिका नं. २.२.१६ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू ६८
तालिका नं. २.२.१७ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या ६९
तालिका नं. २.२.१८ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण ६९
तालिका नं. २.२.१९ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू ६९
तालिका नं. २.२.२० भेरीगङ्गा नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या ७०
तालिका नं. २.२.२१ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) ७०
तालिका नं. २.२.२२ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू ७०
तालिका नं. २.१.२३ भेरीगङ्गा नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकिय स्थलहरू ७०
तालिका नं. २.२.२४ भेरीगङ्गा नगरपालिकाका निर्वाचित प्रमूख र उपप्रमूखहरूको विवरण ७१
तालिका नं. २.२.२५ भेरीगङ्गा गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण ७१

तालिका नं. २.३.१ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती ७६
तालिका नं. २.३.२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडा विभाजन ७६
तालिका नं. २.३.३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण ७७
तालिका नं. २.३.४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ७८

तालिका नं. २.३.५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण ७९
तालिका नं. २.३.६ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण ७९
तालिका नं. २.३.७ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण ८०
तालिका नं. २.३.८ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण ८०
तालिका नं. २.३.९ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती ८१
तालिका नं. २.३.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) ८१
तालिका नं. २.३.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) ८१
तालिका नं. २.३.१२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) ८२
तालिका नं. २.३.१३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) ८२
तालिका नं. २.३.१४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण ८२
तालिका नं. २.३.१५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू ८२
तालिका नं. २.३.१६ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या ८३
तालिका नं. २.३.१७ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू ८३
तालिका नं. २.३.१८ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण ८३
तालिका नं. २.३.१९ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू ८४
तालिका नं. २.३.२० वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या ८४
तालिका नं. २.३.२१ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) ८४
तालिका नं. २.३.२२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू ८४
तालिका नं. २.३.२३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू ८५
तालिका नं. २.३.२४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण ८६
तालिका नं. २.३.२५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण ८६

तालिका नं. २.४.१ चौकुने गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती ९१
तालिका नं. २.४.२ चौकुने गाँउपालिकाको वडा विभाजन ९२
तालिका नं. २.४.३ चौकुने गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण ९२
तालिका नं. २.४.४ चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ९३
तालिका नं. २.४.५ चौकुने गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण ९४
तालिका नं. २.४.६ चौकुने गाँउपालिकाको धर्मालम्बी सम्बन्धी विवरण ९५
तालिका नं. २.४.७ चौकुने गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण ९५
तालिका नं. २.४.८ चौकुने गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण ९५
तालिका नं. २.४.९ चौकुने गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती ९६
तालिका नं. २.४.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) ९६
तालिका नं. २.४.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (चौकुने गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) ९७
तालिका नं. २.४.१२ चौकुने गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) ९७
तालिका नं. २.४.१३ चौकुने गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) ९७

तालिका नं. २.४.१४ चौकुने गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण ९८
तालिका नं. २.४.१५ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या ९८
तालिका नं. २.४.१६ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू ९८
तालिका नं. २.४.१७ चौकुने गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या ९९
तालिका नं. २.४.१८ चौकुने गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण ९९
तालिका नं. २.४.१९ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू ९९
तालिका नं. २.४.२० चौकुने गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या ९९
तालिका नं. २.४.२१ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) १००
तालिका नं. २.४.२२ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू १००
तालिका नं. २.४.२३ चौकुने गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू १००
तालिका नं. २.४.२४ चौकुने गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण १०१
तालिका नं. २.४.२५ चौकुने गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १०१

तालिका नं. २.५.१ चिङ्गाड गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती १०५
तालिका नं. २.५.२ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडा विभाजन १०६
तालिका नं. २.५.३ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण १०६
तालिका नं. २.५.४ चिङ्गाड गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण १०७
तालिका नं. २.५.५ चिङ्गाड गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण १०८
तालिका नं. २.५.६ चिङ्गाड गाँउपालिकाको धर्मालम्बी सम्बन्धी विवरण १०८
तालिका नं. २.५.७ चिङ्गाड गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण १०८
तालिका नं. २.५.८ चिङ्गाड गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १०९
तालिका नं. २.५.९ चिङ्गाड गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती १०९
तालिका नं. २.५.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चिङ्गाड गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) १०९
तालिका नं. २.५.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (चिङ्गाड गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) ११०
तालिका नं. २.५.१२ चिङ्गाड गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) ११०
तालिका नं. २.५.१३ चिङ्गाड गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) ११०
तालिका नं. २.५.१४ चिङ्गाड गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण १११
तालिका नं. २.५.१५ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या १११
तालिका नं. २.५.१६ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू १११
तालिका नं. २.४.१७ चिङ्गाड गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या ११२
तालिका नं. २.४.१८ चिङ्गाड गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण ११२
तालिका नं. २.५.१९ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू ११२
तालिका नं. २.५.२० चिङ्गाड गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या ११२
तालिका नं. २.५.२१ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) ११३
तालिका नं. २.५.२२ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू ११३
तालिका नं. २.५.२३ चिङ्गाड गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू ११३
तालिका नं. २.५.२४ चिङ्गाड गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण ११४

तालिका नं. २.५.२५ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण ११४
तालिका नं. २.६.१ गुर्भाकोट नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती ११७
तालिका नं. २.६.२ गुर्भाकोट नगरपालिकाको वडा विभाजन ११८
तालिका नं. २.६.३ गुर्भाकोट नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण ११९
तालिका नं. २.६.४ गुर्भाकोट नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ११९
तालिका नं. २.६.५ गुर्भाकोट नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण १२०
तालिका नं. २.६.६ गुर्भाकोट नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण १२१
तालिका नं. २.६.७ गुर्भाकोट नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण १२१
तालिका नं. २.६.८ गुर्भाकोट नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १२२
तालिका नं. २.६.९ गुर्भाकोट नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती १२२
तालिका नं. २.६.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) १२२
तालिका नं. २.६.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (गुर्भाकोट नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) १२३
तालिका नं. २.६.१२ गुर्भाकोट नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) १२३
तालिका नं. २.६.१३ गुर्भाकोट नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) १२३
तालिका नं. २.६.१४ गुर्भाकोट नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण १२४
तालिका नं. २.६.१५ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू १२४
तालिका नं. २.६.१६ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या १२४
तालिका नं. २.६.१७ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू १२५
तालिका नं. २.६.१८ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या १२५
तालिका नं. २.६.१९ गुर्भाकोट नगरपालिकामा सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण १२५
तालिका नं. २.६.२० गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू १२५
तालिका नं. २.६.२१ गुर्भाकोट नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या १२५
तालिका नं. २.६.२२ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) १२६
तालिका नं. २.६.२३ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू १२६
तालिका नं. २.४.२४ गुर्भाकोट नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू १२६
तालिका नं. २.६.२५ गुर्भाकोट नगरपालिकाका निर्वाचित प्रमूख र उपप्रमूखहरूको विवरण १२७
तालिका नं. २.६.२६ गुर्भाकोट गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १२७
तालिका नं. २.७.१ लेकबेशी नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती १३२
तालिका नं. २.७.२ लेकबेशी नगरपालिकाको वडा विभाजन १३३
तालिका नं. २.७.३ लेकबेशी नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण १३३
तालिका नं. २.७.४ लेकबेशी नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण १३४
तालिका नं. २.७.५ लेकबेशी नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण १३५
तालिका नं. २.७.६ लेकबेशी नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण १३६
तालिका नं. २.७.७ लेकबेशी नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण १३६
तालिका नं. २.७.८ लेकबेशी नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १३६

तालिका नं. २.७.९ लेकबेशी नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती १३७
तालिका नं. २.७.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (लेकबेशी नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) १३७
तालिका नं. २.७.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (लेकबेशी नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) १३७
तालिका नं. २.७.१२ लेकबेशी नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) १३८
तालिका नं. २.७.१३ लेकबेशी नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) १३८
तालिका नं. २.७.१४ लेकबेशी नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण १३८
तालिका नं. २.७.१५ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या १३८
तालिका नं. २.७.१६ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू १३९
तालिका नं. २.७.१७ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या १३९
तालिका नं. २.७.१८ लेकबेशी नगरपालिकामा सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण १३९
तालिका नं. २.७.१९ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू १३९
तालिका नं. २.७.२० लेकबेशी नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या १४०
तालिका नं. २.७.२१ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) १४०
तालिका नं. २.७.२२ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू १४०
तालिका नं. २.४.२३ लेकबेशी नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू १४१
तालिका नं. २.७.२४ लेकबेशी नगरपालिकाका निर्वाचित प्रमूख र उपप्रमूखहरूको विवरण १४२
तालिका नं. २.७.२५ लेकबेशी गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १४२

तालिका नं. २.८.१ पञ्चपुरी नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती १४६
तालिका नं. २.८.२ पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडा विभाजन १४७
तालिका नं. २.८.३ पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण १४७
तालिका नं. २.८.४ पञ्चपुरी नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण १४८
तालिका नं. २.८.५ पञ्चपुरी नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण १४९
तालिका नं. २.८.६ पञ्चपुरी नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण १५०
तालिका नं. २.८.७ पञ्चपुरी नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण १५०
तालिका नं. २.८.८ पञ्चपुरी नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १५०
तालिका नं. २.८.९ पञ्चपुरी नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती १५१
तालिका नं. २.८.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) १५१
तालिका नं. २.८.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (पञ्चपुरी नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) १५१
तालिका नं. २.८.१२ पञ्चपुरी नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) १५२
तालिका नं. २.८.१३ पञ्चपुरी नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) १५२
तालिका नं. २.८.१४ पञ्चपुरी नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण १५२
तालिका नं. २.८.१५ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू १५२
तालिका नं. २.८.१६ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या १५३
तालिका नं. २.८.१७ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू १५३

तालिका नं. २.८.१८ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या १५३
तालिका नं. २.८.१९ पञ्चपुरी नगरपालिकामा सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण १५३
तालिका नं. २.८.२० पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू १५४
तालिका नं. २.८.२१ पञ्चपुरी नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या १५४
तालिका नं. २.८.२२ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) १५४
तालिका नं. २.८.२३ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका ताल तलैयाहरू १५४
तालिका नं. २.८.२४ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू १५५
तालिका नं. २.४.२५ पञ्चपुरी नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू १५५
तालिका नं. २.८.२६ पञ्चपुरी नगरपालिकाका निर्वाचित प्रमूख र उपप्रमूखहरूको विवरण १५६
तालिका नं. २.८.२७ पञ्चपुरी गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १५६

तालिका नं. २.९.१ सिम्ता गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती १६१
तालिका नं. २.९.२ सिम्ता गाँउपालिकाको वडा विभाजन १६१
तालिका नं. २.९.३ सिम्ता गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यीक विवरण १६२
तालिका नं. २.९.४ सिम्ता गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण १६२
तालिका नं. २.९.५ सिम्ता गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण १६३
तालिका नं. २.९.६ सिम्ता गाँउपालिकाको धर्मालम्बी सम्बन्धी विवरण १६४
तालिका नं. २.९.७ सिम्ता गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण १६४
तालिका नं. २.९.८ सिम्ता गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १६४
तालिका नं. २.९.९ सिम्ता गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती १६५
तालिका नं. २.९.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (सिम्ता गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह) १६५
तालिका नं. २.९.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (सिम्ता गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या) १६५
तालिका नं. २.९.१२ सिम्ता गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात) १६६
तालिका नं. २.९.१३ सिम्ता गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत) १६६
तालिका नं. २.९.१४ सिम्ता गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण १६६
तालिका नं. २.९.१५ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या १६७
तालिका नं. २.९.१६ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू १६७
तालिका नं. २.४.१७ सिम्ता गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या १६७
तालिका नं. २.४.१८ सिम्ता गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण १६७
तालिका नं. २.९.१९ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू १६८
तालिका नं. २.९.२० सिम्ता गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या १६८
तालिका नं. २.९.२१ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक) १६८
तालिका नं. २.९.२२ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू १६८
तालिका नं. २.९.२३ सिम्ता गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू १६९
तालिका नं. २.९.२४ सिम्ता गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण १७०
तालिका नं. २.९.२५ सिम्ता गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १७०

खण्ड ३ जिल्लाका स्थानीय तहहरूको तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिकाहरू

तालिका नं. ३.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्त्व १७३
तालिका नं. ३.२ परिवारले प्रयोग गरेको घरको जगको बनावट १७३
तालिका नं. ३.३ परिवारले प्रयोग गरेको घरको वाहिरी गारोको बनावट १७४
तालिका नं. ३.४ परिवारले प्रयोग गरेको घरको छानोको बनावट १७४
तालिका नं. ३.५ परिवारले प्रयोग गर्ने पिउने पानीको मूख्य स्रोत १७५
तालिका नं. ३.६ परिवारले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मूख्य इन्धन १७५
तालिका नं. ३.७ परिवारले बत्ती बाल्नको प्रयोग गर्ने मूख्य इन्धन १७६
तालिका नं. ३.८ अनुपस्थित (विदेश गएका)हरूको परिवार र जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण १७६
तालिका नं. ३.९ परिवारले प्रयोग गरेका सुविधाहरू सम्बन्धी विवरण १७७
तालिका नं. ३.१० स्थानीय तह अनुसार प्रमूख जनसाङ्ख्यीक विवरण १७७
तालिका नं. ३.११ स्थानीय तहहरूको जनसङ्ख्या प्रक्षेपण १७८
तालिका नं. ३.१२ स्थानीय तह अनुसार साक्षरता अवस्था १७८
तालिका नं. ३.१३ स्थानीय तह अनुसार सामुदायिक विद्यालय, शिक्षक र विद्यार्थी सङ्ख्या १७९
तालिका नं. ३.१४ स्थानीय तह अनुसार बैक, वित्तिय संस्था तथा सहकारीहरूको सङ्ख्या १७९
तालिका नं. ३.१५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सार संक्षेप १८०

चित्र-सूची

चित्र नं. १	सुर्खेत जिल्लाको नक्शा	xii
चित्र नं. २	सुर्खेत जिल्लाको इलाका तथा निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण नक्शा, २०४९	१५
चित्र नं. ३	सुर्खेत जिल्लाको संसदिय निर्वाचन क्षेत्र नक्शा, २०५१	१६
चित्र नं. ४	विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या (रेखाचित्र)	१९
चित्र नं. ५	विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या वृद्धिदर (रेखाचित्र)	१९
चित्र नं. ६	सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या पिरामिड	२१
चित्र नं. ७	सुर्खेत जिल्लाको प्रमूख ५ जातजाती, धर्म, मातृभाषा तथा दोस्रोभाषाको अवस्था, २०६८ (बार चित्र)	२४
चित्र नं. ८	विवाहित जनसङ्ख्याको विवाह गर्दाको उमेर (रेखा चित्र)	२६
चित्र नं. ९	आर्थिक रूपले सक्रिय उमेरका जनसङ्ख्या आर्थिक रूपले निष्कृय हुनुका कारण (बार चित्र)	३१
चित्र नं. १०	घरपरिवारले प्रयोग गर्ने पानीको स्रोतको अवस्था	३८
चित्र नं. ११	बराहताल गाँउपालिकाको नक्शा	४६
चित्र नं. १२	बराहताल गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	५०
चित्र नं. १३	भेरीगङ्गा नगरपालिकाको नक्शा	६०
चित्र नं. १४	भेरीगङ्गा नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	६४
चित्र नं. १५	वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको नक्शा	७४
चित्र नं. १६	वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	७८
चित्र नं. १७	चौकुने गाँउपालिकाको नक्शा	९०
चित्र नं. १८	चौकुने गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	९४
चित्र नं. १९	चिङ्गाड गाँउपालिकाको नक्शा	१०४
चित्र नं. २०	चिङ्गाड गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	१०७
चित्र नं. २१	गुर्भाकोट नगरपालिकाको नक्शा	११६
चित्र नं. २२	गुर्भाकोट नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	१२०
चित्र नं. २३	लेकबेशी नगरपालिकाको नक्शा	१३१
चित्र नं. २४	लेकबेशी नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	१३४
चित्र नं. २५	पञ्चपुरी नगरपालिकाको नक्शा	१४५
चित्र नं. २६	पञ्चपुरी नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	१४९
चित्र नं. २७	सिम्ता गाँउपालिकाको नक्शा	१५९
चित्र नं. २८	सिम्ता गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड	१६३

चित्र नं. १

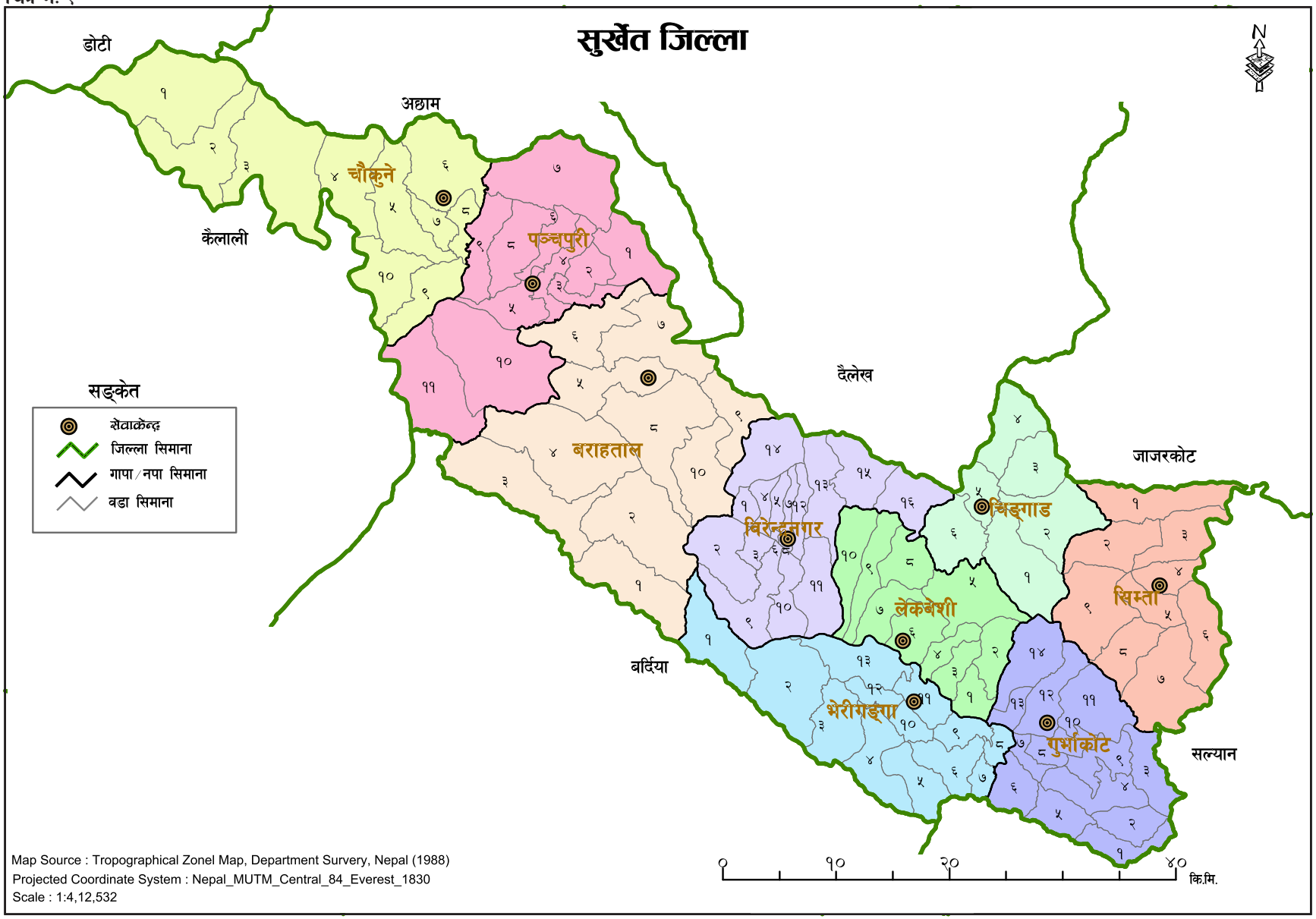

Map Source : Tropographical Zonel Map, Department Survery, Nepal (1988)
Projected Coordinate System : Nepal_MUTM_Central_84_Everest_1830
Scale : 1:4,12,532

खण्ड १

जिल्ला परिचय

१.१ सुर्खेत जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्ला नेपालको प्रदेश नं. ६ अन्तर्गतको सवैभन्दा सुगम जिल्ला हो। नेपालको राजधानी काठमाण्डौ देखि करिब ६०० किलोमिटर पश्चिममा अवस्थित यो सुर्खेत जिल्ला साविकको मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको सदरमुकामको रूपमा रहेको थियो। सुदुर ग्रामिण जीवनका शैलीगत विशेषतालाई मात्र नभई पश्चिमी संस्कारका झिल्काहरूले समेत छोएको शहरी जीवन- प्रवृत्तिहरूलाई पनि आत्मसात गर्न पुगेको यो जिल्ला लाम्चो आकारमा फैलीएको छ। दक्षिण-पश्चिम दिशाबाट क्रमश: उत्तर-पुर्वी दिशातर्फ उचाई र ढाल दुबै वृद्धि हुदै गएको समग्र जिल्लाको अवस्थिति चुरीया श्रृङ्खला, मैदानी भाग, नदी, उपत्यका मन्द ढालयुक्त पहाडी क्षेत्र र तीव्र ढालयुक्त अग्लो महाभारत श्रृङ्खलासँग आवद्ध पर्वतीय स्वरूपमा यहाँको भू-वनोट विभाजित छ। नदीको जमिन खियाउने प्रक्रियाबाट लामो साँगुरो भू-आकृति, नदी गह्रा (River Terraces) बाट निर्माण भएको हुँदा जिल्लाको नाम सुर्खेतसँग भू-आकृतिले मेल खाएको छ। पूर्वबाट पश्चिम बग्ने भेरी नदी र उत्तरबाट दक्षिणतिर बग्ने कर्णाली नदीको संगमस्थल पनि यसै जिल्लामा रहेको छ। वि.स. २०१८ सालपुर्व छुट्टै अस्तित्वमा नरहेको यो सुर्खेत जिल्ला वि.स. २०१८ साल बैशाख १ मा छुट्टै जिल्लाको रूपमा कायम भई नेपालका ७५ जिल्लाहरू मध्येको एक जिल्ला बन्न पुग्यो।

सुर्खेत जिल्लाको उत्तरमा महाभारत श्रृङ्खला र दक्षिणमा चुरे पर्वत पर्दछ । जिल्लाको उत्तरी भेगमा पूर्वदेखी पश्चिमसम्म महाभारत , मध्यभागमा भेरी नदी र नदीको दुवै किनारातिर समथर भू-भाग रहेको छ। जिल्लाको पुर्वीभागतिर छिन्चुखोला, सिम्ता खोला, घुमखोला, गोछेखोला, वेतेनीखोला, खहरेखोला, गमखोला, रातेखोला, चिङ्गाड खोला र झुप्राखोला आदि पर्दछन्। यि सबै खोलाहरू भेरी नदीमा पुगेर मिसिन्छन् भने पश्चिमतिर गिरीघाट खोला, सोताखोला, विद्यापुर खोला र गुटुखोलाहरू आदि पर्दछन्। पश्चिमतिरको भू-भाग पनि उत्तरतर्फ भिराला अग्ला पहाडहरू र दक्षिणतर्फ समथर मैदानी भाग छ। पश्चिमतिरको भू-भागलाई *बाह्र वण्डाल र अठार खण्डाल* पनि भन्ने गरिन्छ किनकि यहाँ १२ वटा ठुला-ठुला जङ्गलहरू र १८ वटा साना-ठुला उपत्यका पर्दछन्।

जिल्ला सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर कचौरा आकारमा नजानिदो किसिमले दक्षिणतर्फ फर्किएको छ। उपत्यकाको उत्तरतर्फको भू-भाग समथर भएपनि आंशिक भिरालो किसिमले उपत्यकाको निर्माण भएको छ। यस उपत्यकाको पूर्वमा धुलियावीट, पश्चिममा बाङ्गेसिमल (कोलडाँडा), उत्तरमा सिद्धपाईला र दक्षिणमा सक्तेकाँडाको पूर्व-पश्चिम फैलिएको जङ्गलले ढाकिएको डाँडो पर्दछ। यिनै डाँडाहरूको बीचमा विरेन्द्रनगर उपत्यका अवस्थित छ। हाल पुन: निर्माणको प्रक्रियामा

अगाडी वढिरहेको र एउटा विनप्ट सभ्यताको अस्पष्ट तथा धुमिल चिनारी दिएको मध्ये भागमा अवस्थित पूरातात्विक महत्त्वको काँक्रेविहारले सुर्खेत उपत्यकालाई निकै शोभा प्रदान गरेको छ। त्यस्तै जिल्लाको पूर्वी क्षेत्रमा उत्तर-पूर्ववाट बग्दै आएको भेरी नदी किनाराका नजानिदो किसिमका भिराला भूमिबाट निर्मित उपत्यकाहरू पर्दछन् । यो पुर्वी भेक नै जिल्लाको पुरानो आवादी वा वस्ती भएको क्षेत्र हो।

१.२ सुर्खेत जिल्लाको नामकरण सम्बन्धी जनश्रूतीहरू

सुर्खेत जिल्लाको नामकरणको सम्बन्धमा विभिन्न मत मतान्तरहरू पाईन्छन्। यस जिल्लाको नामकरण सन्दर्भमा जिल्ला विकास समिति सुर्खेत द्वारा २०५३ सालमा प्रकाशन गरिएको ***सुर्खेत दर्पण*** मा व्याख्या गरिएका केहि जनश्रूतीहरू यस प्रकार रहेका छन्।

१. हिमाली जिल्लाको पुर्वी र पश्चिमी भेगबाट बगेर आउने सानी र ठुली भेरीको संगमबाट उत्तरदेखि दक्षिण हुदै पश्चिमतिर बगेको भेरी नदी र कर्णाली अञ्चलको सिंजा क्षेत्रबाट दक्षिणतिर बगेको कर्णाली नदीसँग समाहित भएर उत्तरतर्फको हिमाली तथा पहाडी क्षेत्र र पूर्व पश्चिम र दक्षिणतर्फ अविरल बगिरहने यी नदीहरूबाट सामरिक दृष्टिले सुरक्षित रहेकाले यसलाई प्रारम्भमा सुरक्षित क्षेत्र र पछि सुरक्षित क्षेत्रको बदला सुरक्षितको 'क्ष' लोप भई 'ख' मा परिणत हुन पुग्यो र सुरक्षितलाई सुरखेत भन्न थालियो। पछि यहि सुरखेतबाट सुर्खेत वन्न पुग्यो।

२. सुर्खेत जिल्लाको पहिचान गराउने हालको वीरेन्द्रनगरमा रहेको भग्नावशेष तथा काँक्रेविहारको पुरातात्विक भग्नावशेषले आदिकाल अर्थात वैदिककालतिर यो उपत्यका आवाद भएको अनुमान गर्न सकिन्छ। र यो क्षेत्र देव क्षेत्र अथवा सुर क्षेत्र भएकाले देवताहरूकै आवाद भूमिको रूपमा सुरक्षेत्रबाट सुर्खेत बन्न गएको।

३. सुर्खेत उपत्यका धानबालीका लागि तयार पारिएको विशाल खेतको गरो जस्तो भएको र यहाँ वैदिक कालमा देवताहरूको तपोभूमिको रूपमा रहेको अनुमान गरि यी दुवै कुरालाई मिलाएर *सुर+खेत = सुर्खेत* भएको।

४. सुर्खेत उपत्यकामा सुर मिलेका खेतहरू प्रसस्त हुने भएकाले सुर्खेत नामकरण भएको।

५. वीरेन्द्रनगर सुर्खेत स्थित घरेलु उद्योग अञ्चल केन्द्रको भवन निर्माण गर्दा सो ठाँउको माटो खार्ने शिलशिलामा एक शिलालेखको अंश फेला परेको र त्यस शिलालेखमा यस ठाँउको नाम सुरक्षेत्र भनी लेखिएकाले सुरक्षेत्रबाट अपभ्रंश भई सुर्खेत हुन सक्ने भएकाले यसको पुरानो नाम सुरक्षेत्र नै हुनसक्ने सम्भावना वढि देखिन्छ। उक्त शिलालेख प्रसिद्ध इतिहासकार योगी नरहरीनाथले अनुवाद गरेको भन्ने *डिल्लीराम पौडेलको* भनाई छ।

सुर्खेत उपत्यका खेत जस्तो पनि छ, पौराणिक सभ्यताका सङ्केतहरू पनि छदैछन् । मञ्जुश्रीले चोभार डाँडालाई काटेर पानी जाने निकास बनाएपछी काठमाण्डौ उपत्यकामा बस्ती बस्न योग्य भयो भन्ने किम्बदन्ती जस्तै सुर्खेत उपत्यकाको किम्बदन्ती नभए तापनि लाटीकोइली गाविस वार्ड नं. ७ को निकासबाट उपत्यकाको सम्पुर्ण पानी जाने चोभारको निकास-

जस्तै निकास खोलो भएकोले यसको इतिहास पनि कतै काठमाण्डौको जस्तो त छैन भन्ने उत्सुकता नजन्मने कुरै छैन तर यसका प्रमाणहरू हालसम्म छैनन्। जे होस सुर्खेतको नामकरण यस्तै कुराहरूबाट भएको अनुमान लगाउन सकिन्छ। यसमा पनि यहाँ प्राचिन मन्दिर, गुफा र गुम्बाहरू पनि भएकाले सुर अथवा देवताहरू वस्ने क्षेत्र अथवा भूमिबाट सुरक्षेत्र बनेको र कालान्तरमा सुरक्षेत्रबाट सुर्खेत हुनसक्ने योगी नरहरी नाथको मत नै उपयुक्त देखिन्छ । *(सुर्खेत दर्पण, जि.वि.स., सुर्खेत, २०५३)*

१.३ सुर्खेत जिल्लाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमी

सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर र उपत्यका भित्रको पुरानो माल कार्यालय भवन रहेको ठाँउ, प्राथमिक विद्यालय विरेन्द्रनगरको दक्षिणी भाग, प्रहरी गुल्मको हाता र साविकको लाटिकोईली गा.वि.स. मा पर्ने काँक्रेविहार र शिव मन्दिर आदिको निर्माण र पौराणिक सभ्यताका प्राप्त वस्तुहरूबाट सुर्खेत जिल्लाको इतिहास निकै पुरानो भएको अनुमान लगाउन सकिन्छ। प्राचिन कालमा भए गरेका काम कुराहरू, घटनाहरू आदि सम्बन्धमा कुनै कुरा पनि लिपिवद्ध गरिएको पाईदैन। त्यसैले यस जिल्लाको इतिहास लिखित रूपमा नभई कथ्य र अनुमानको आधारमा मात्र भेटिन्छ।

सुर्खेत जिल्ला मध्यकालमा शुरूमा जुम्लाका चल्ल राजाहरूको साहजहाँपुरसम्मको राज्यको अधिनमा र पछि दैलेख राज्य अन्तर्गतको इलाका थियो । यस जिल्लाभित्र कुनै पनि ऐतिहासिक खोज र शोध कार्य भएको देखिदैन । प्राचिनकालमा यो क्षेत्र नेपालका लिच्छवी राजाहरूको अधिनमा रहेको थियो भन्ने अनुमान गरिन्छ। काठमाण्डौमा लिच्छवीहरूको पतनपछि पश्चिममा खसियाहरूको अभ्युदय भएको थियो। खसियाको अधिनमा सुर्खेत रहेको थियो। खसियाहरूको पतनपछि मल्लहरूको बृहद राज्य सिंजा टुक्रिएको देखिन्छ, जसको फलस्वरूप बाइसी राज्यहरूको अभ्युदय भयो। नायव बहादुर शाहको समयमा दैलेख, दुल्लु, जुम्ला हुदै पश्चिम सबै एउटै बृहद राज्यमा समावेश गराई चौवीसे राज्यको समाप्ती गरिएकाले हालको सुर्खेत जिल्ला मध्य कालमा दैलेख राज्य अन्तर्गत थियो।

सुर्खेत जिल्लाको इतिहास अध्ययन गर्दा यसको आधुनिक सभ्यता प्रारम्भ भएको धेरै वर्ष देखिदैन। बुढापाकाहरूको भनाई अनुसार सुर्खेत उपत्यका कालापानी नामले चिनिन्थ्यो। करिब ३५० वर्ष पहिले विल्कुलै औलो नलाग्ने सुर्खेतमा एक्कासी औलोको प्रकोप बढेको जनस्रूति छ। यहाँ औलोको प्रकोपले मानिसहरू बसोबास गर्न सक्दैनथे र बस्तीहरू पनि थिएनन् । सुर्खेत जिल्लामा बस्ती बसोबासको सन्दर्भमा दुई वटा भनाईहरू भेटिन्छन् : पहिलो भनाई अनुसार वि.स. १९४० तिर शुरू शुरूमा यहाँको मूख्य स्थान हालको वीरेन्द्रनगर जसलाई पहिले खास सुर्खेत पनि भनिन्थ्यो , पहिले नै बसेका कटकुवा, गौजेनी, गोठीकाँडाको जग्गा पनि वि.स. १९४० मै दर्ता भएका थिए। यसअघि वि.स. १८९६ साल चैत्र महिनामा बाग्लुङ ढोड इलाकाबाट दैलेख वस्ती नछेक्नु छोडि दिनु भन्ने लालमोहर प्राप्त गरी भजवीर मल्ल आफ्ना तीन भाई छोरा पृथु मल्ल, अमृत मल्ल र करवीर मल्ल समेतलाई ल्याई कसैलाई दुल्लुमा कसैलाई दैलेखमा र कसैलाई सुर्खेतमा आफुले ल्याएका पाँचसय परिवारलाई बस्ती बसाले। त्यसबेला तीन वटा गाँउ फाँटमा र सात वटा गाँउ काँठमा गरी १० गाँउ सुर्खेतमा बसे। वयलकाँडा, राम्रीकाँडा, मल्लकाँडा, जर्वुटा, काठकुवा, गोठीकाँडा, र लाखापानी समेत गरी सात गाँउ र ढोलढुङ्गा, इटौरा र नयाँगाँउ गरी जम्मा १० गाँउमा वस्ती वसेको थियो। तर अर्को भनाई अनुसार वि.स. १९६० सालमा मात्र फाट्टफुट्ट बस्ती

वस्ती वस्न थालेको थियो। यसैबेला पछिको खास सुर्खेतका १७ पञ्चायतहरूको नापी भयो। नापी भएका गाँउहरूको तीरो दैलेख गौडाले उठाउन थाल्यो। यसभन्दा अगाडी वि.स. १९५६ सम्म कटकुवा मौजाको तीरो वैतडीबाट उठाउने गरिन्थ्यो। त्यसवेलामा हालको विरेन्द्रनगर उपत्यका जङ्गले भरिएको थियो। वि.स. १९६२ सालमा गोठीकाँडामा माल अड्डाको स्थापना भएको थियो। हालको वीरेन्द्रनगर उपत्यकाको उत्तरतर्फको गौजेनी, कटकुवा र गोठीकाँडा वि.स. १९४० मा आवाद भई बैतडी मालमा दर्ता भएको थियो। वीरेन्द्रनगर उपत्यकाको धनहरतर्फ वि.स. २०१४ सालमा सर्भे नापी भयो र यसै नापीले धान बाली लाग्ने धनहर र पाखो छुट्टाइदियो। दोस्रो सर्भे नापी वि.स. २०२८/२९ सालमा हालको सम्मुर्ण सुर्खेतको नापी पूरा भएको थियो। अवलचिङ र मटेला पछि सुर्खेतमा गाभिएकोले वि.स. २०३० सालतिर मात्र त्याहाँको नापी भयो।

वि.स. २०१८ साल बैशाख महिनामा तत्कालिन राजा स्व. श्री ५ महेन्द्रबाट नेपाललाई १४ अञ्चल ७५ जिल्लामा विभाजन गर्दा राणाकालका दैलेख गौडा र सल्यान गौडा अन्तगर्तका केहि भागहरूलाई छुट्टाई छुट्टै सुर्खेत जिल्ला बनाईयो। त्यसभन्दा पहिले सुर्खेत नामले चिनिने तत्कालिन सदरमुकाम गोठीकाँडा र चौभानचौर (हालको वीरेन्द्रनगर) उपत्यका मात्र थिए। वि.स. २०१८ सालमै हाल सुर्खेत जिल्लाको पुर्वी भागमा रहेका मालारानी, काल्चे, सात सिम्ता क्षेत्र पुरै, श्रीगुठी समेत बबई नदी क्षेत्र पुरै सुर्खेत जिल्लामा गाभिए। दैलेख जिल्लामा रहेका सिम्ताका सात पञ्चायत, सल्यानका चार पञ्चायत र दैलेखबाट पश्चिम सुर्खेतका चार चार पञ्चायत डाँडादरा सुर्खेत जिल्लामा गाभिएपछि सुर्खेतको पुर्वी सिमाना दाङ जिल्लासँग जोडिन पुगेको थियो। वि.स. २०३८ सालमा दैलेख सेरीको वडा नं. बाट सोतखोला उत्तरतर्फको दर्नाकोट, थारी, घोडाआँखे र स्याउले पनि सुर्खेत जिल्लामा गाभिए र वि.स. २०३८ सालमै सुर्खेतको रामपुर र घुरचौरको केहि भाग सल्यान जिल्लामा र केहि भाग बाँके जिल्लामा गाभिए, त्यसैगरी श्रीगुठीको केहि भाग र नारसोतीको दक्षिणतर्फ रहेको रातामाटे र त्यसको वरपरको भाग वर्दिया जिल्लामा गाभियो। यसरी विभिन्न हेरफेर र परिवर्तन पश्चात सुर्खेत जिल्ला आजको क्षेत्रफलमा आईपुग्यो।

वि.स. २०२२ साल सम्म सुर्खेत जिल्लाका मानिसहरू ६ महिना पहाड र ६ महिना उपत्यकामा बसोबास गर्ने गर्दथे, त्यसवेला सम्म सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम हालको गोठीकाँडामा रहेको थियो। वि.स. २०२३ सालमा चौहानचौर (हालको वीरेन्द्रनगर) उपत्यकामा औलो उन्मुलन पश्चात सदरमुकाम पनि यसै उपत्यकामा सारियो। वि.स. २०३२ सालमा तत्कालिन राजा स्व. वीरेन्द्रको सुर्खेत भ्रमण पश्चात वि.स. २०३३ सालमा तत्कालिन सुर्खेतको सदरमुकाम चौभानचौर गाँउपञ्चायतलाई वीरेन्द्रनगर नगरपञ्चायत घोषणा गरियो र सदमुकामको नाम वीरेन्द्रनगर नगर पञ्चायत राखियो। वि.स. २०३८ सालमा भौगोलिक दृष्टिकोणले सबैभन्दा ठुलो भएको तत्कालिन सुदुरपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रलाई दुई भागमा विभाजन गरी राप्ती, कर्णाली र भेरी अञ्चललाई मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र नामकरण गरि साविकको सुर्खेत वीरेन्द्रनगरलाई यस विकास क्षेत्रको सदरमुकाम (केन्द्र) तोकियो। *(सुर्खेत दर्पण, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय सुर्खेत, २०५३)*

१.४ जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिती

प्राकृतिक एवंम सापेक्ष अवस्थितिको आधारमा उत्तरमा रानीमत्ता लेख, दक्षिणमा चुरीया श्रृङ्खला, बबई नदी, कर्णाली नदी, पश्चिममा कर्णाली नदी र पूर्वमा मालारानी र काल्चे कालीमाटी डाँडाविच फैलिएको यस सुर्खेत जिल्लाको भौगोलिक

अवस्थिती र सिमानाहरू यस प्रकार रहेका छन्।

तालिका नं. १.१ जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिती र सिमाना

क्र.सं.	विवरण	मान
१	अक्षांश	२८° २०' उत्तर देखी २८° ५८' उत्तरसम्म*
२	देशान्तर	८०° ५९' पूर्व देखी ८२° ०२' पूर्वसम्म*
३	सिमाना	पूर्वः सल्यान जिल्ला पश्चिमः डोटी र अछाम जिल्ला उत्तरः अछाम, दैलेख र जाजरकोट जिल्ला दक्षिणः कैलाली र बर्दिया जिल्ला
४	क्षेत्रफल	२,४५१ वर्ग किलोमीटर
५	अधिकतम लम्बाई	११५ किलोमीटर
६	अधिकतम चौडाई	३७ किलोमीटर
७	सबैभन्दा अग्लो भाग	मटेलाको गुँरासे लेक (चिङ्गाड गा.पा. -४), समुन्द्रि सतहबाट २,३६७ मि.
८	सबैभन्दा होचो भाग	तातापानी (पञ्चपुरी न.पा.- १०), समुन्द्रि सतहबाट १९८ मिटर

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ** GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

१.५ जिल्लाको भू-आकृति (Topography) तथा भू-उपयोग (Land Use)

उत्तर-पूर्वमा महाभारत श्रृङ्खला, दक्षिणमा-पश्चिममा चुरीया श्रृङ्खला तथा कर्णाली नदीद्वारा उत्तर दक्षिणमा घेरिएको, जिल्लाको मध्यभागबाट भेरी नदी पूर्वबाट पश्चिम दिशामा बग्ने हुनाले सुर्खेतको भू-आकृतिक विशेषता मैदान, नदी वेसिन, भित्री उपत्यका, चुरीया श्रृङ्खला, मन्द एवम् तीव्र ढालयुक्त पहाडी भाग र पर्वतीय भू-भागको रूपमा उच्च महाभारत श्रृङ्खला आदि रूपमा पाइन्छ। समुन्द्र सतहबाट करिब १९८ मिटरको उचाई देखि करिब २,३०० मिटर सम्मको उचाईमा फैलिएको सुर्खेत जिल्लाको भू-आकृतिक वनोटलाई भू-आकृति विशेषता (Topographic Feature), उचाईगत भिन्नता (Altitude Variation) तथा भौगर्भिक संरचना (Geographical Structure) का आधारमा सुर्खेतको भू-आकृति अवस्थालाई तीन भू-प्रणाली (Land System) मा विभाजन गर्न सकिन्छ।

क. महाभारत श्रृङ्खला (Mahabharat Range)

सुर्खेत जिल्लाको अधिकाँश भू-भाग यसै क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ। सुर्खेत जिल्लाको उत्तरी भेगमा १,००० मिटरदेखी लगभग २,२०० मिटरसम्मको उचाई तथा २०° देखि ४०° ढलिय कोण भएको तीव्र ढाल तथा प्राचीन चट्टानयुक्त पर्वतिय भू-आकृति पर्दछ। यस प्रकारको क्षेत्रमा भू-क्षय (Accelerated Erosion) बढि हुन्छ र कृषि कार्यका लागि भू-सम्पत्ति तुलनात्मक दृष्टिकोटले अनुकूल पाईदैन। यस किसिमको पर्वतिय भू-आकृतिले जिल्लाको कूल क्षेत्रफल मध्ये करिब ४३ प्रतिशत भन्दा बढि क्षेत्रफल ओगटेको छ। यस जिल्लाको यो उत्तरी खण्डमा परिवर्तित चट्टान, बलौटे ढुङ्गा, पश्चिम कर्णाली नदीसम्म चून ढुङ्गाबाट बनेका चट्टान र प्राकृतिक सुरूङ तथा गुफाहरू पर्याप्त पाईन्छन्। जाजुरा दह पनि यसै श्रृङ्खलाको दक्षिणी पानी ढलमा पर्दछ। यस भू-आकृति अन्तर्गत साविकका लेखगाँउ, जर्बुटा, नेटा अवलचिङ, पाम्का, मटेला, रजेना, गर्पन, राकम, काप्रिचौर, छाप्रे, लेखफर्सा, गुमी, रानीबास आदि गाविसहरू पर्दछन्।

ख. मध्य मैदानी उपत्यका तथा पहाडी क्षेत्र (Middle, Plains Valleys and Hills)

सुर्खेत जिल्लाको मध्यभागमा समुन्द्र सतहबाट करिब २५० मिटरदेखि झण्डै १,००० मिटरसम्मको उचाई, १०° दखि २०° सम्मको ढालियकोण तथा मध्य ढलदेखी समथर भू-भागमा पूर्ण विकसित पाँगो माटो, बलौटे दमट माटो र नवीनतम् चट्टानको संरचनामा रहेको यो भू-प्रणाली, नदीको निपेक्षण मैदान, नदी, गहर भू-भाग संचनात्मक उपत्यका तथा निम्न होचो, पहाडी क्षेत्र (Foothills) मा रहेको छ। यो भू-प्रणालीले जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको झण्डै ४२ प्रतिशत भन्दा बढि भू-भाग ओगटेको छ। मलिलो एवं नदीद्वारा थुपारिएको उर्वरा माटोकै कारण यहाँको भू-प्रणाली सापेक्ष रूपमा खेतीयोग्य रहेको छ। धान, गँहु तथा तोरी खेतीको लागि यो क्षेत्र उपयुक्त मानिन्छ। यो भू-प्रणाली अन्तर्गत साविकका दशरथपुर, लेखफर्सा, गुमी, रामघाट, मेहेलकुना, मैनतडा, घुमखहरे, सहारे, वीरेन्द्रनगर, लाटीकोईली, छिन्चु, उत्तरगंगा, कुनाथरी, घाटगाँउ, वावियाचौर, गुटु, विद्यापुर, कल्याण गाविसहरू पर्दछन्।

ग. चुरीया श्रृखला (Churia Range)

सुर्खेत जिल्लाको दक्षिणी भागमा अवस्थित १,००० मिटरदेखी झण्डै १,५०० मिटरसम्मको उचाईमा ३०° भन्दा बढि ढलियकोण भएको भेरी र बबई नदीको विचमा फैलिएको कमजोर भू-संरचना भएको भू-प्रणाली चुरीया श्रृङ्खलामा पर्दछ। यस क्षेत्रमा कंकड, बलौटे माटोको अधिकता रहेको पाईन्छ। कृषि उत्पादनका लागि भन्दा पनि वन सम्पदाको लागि यो भू-भाग बढि उपयोगी हुन्छ । यस भू-क्षेत्र भित्र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, लेखपराजुल, तातापानी, हरिरहपुर तथा छिन्चु गाविसहरू पर्दछन्। सुर्खेत जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको करिब १३ प्रतिशत यस भू-भाग भित्र पर्दछ।

अधिकाँश क्षेत्रफल (करिब ७१.६ प्रतिशत) वन जङ्गल र झाडि आदिले ढाकेको यस सुर्खेत जिल्लाको भु-उपयोगको अवस्था यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १.२ जिल्लाको भू-उपयोगको अवस्था

क्र.सं.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत	कैफियत
१	वनजङ्गल, झाडि आदिले ढाकेको क्षेत्र	१,७८३.६१	७१.६३	
२	नदी/ताल (जलभण्डार)	४०.५४	१.६३	
३	खेतीयोग्य जमिन	५२२.००	२०.९६	
	खेती गरिएको जमिन	३७४.४४	७१.७३	*खेतियोग्य जमिनको*
४	चरण क्षेत्र	१४४.०१	५.७८	

स्रोत : जिल्ला विकास योजना २०७२, जिल्ला विकास समितीको कार्यालय, सुर्खेत

१.६ जिल्लाको हावापानी

सुर्खेत जिल्लाको हावापानीको अवस्था र किसिम, जिल्लाको भू-आकृतिक वनोट, अवस्थिति, उचाई , वन सम्मदा जस्ता कारकहरूबाट प्रभावित छ। सुर्खेत जिल्लाको औषत हावापानीको अवस्थालाई मूलत हिउद ऋतु र गृष्म ऋतुमा विभाजन

गरी विवेचना गर्न सकिन्छ। सुख्खा र चिसोको रूपमा अनुभव गरिने हिउँद ऋतु कार्तिकबाट शुरू भई फाल्गुणसम्म रहन्छ। यस समयमा जिल्लाको पहाडि भागमा तापक्रम १०० सेल्सियस भन्दा कम हुन्छ भने होचो उपत्यकाहरूमा १५० भन्दा बढि नै रहन्छ। तापक्रम होंचो मैदानी एवं उपत्यकामा बढी हुन्छ भने चुरे एवं महाभारत श्रृङ्खलामा न्यून तापक्रम रहि कहिलेकाँहि हिमपात पनि हुन्छ। वार्षिक वर्षाको करिव १५ देखी २० प्रतिशत वर्षा यहि सिजनमा हुने गर्दछ।

यस जिल्लामा गृष्म ऋतु लामो भै करिव आठ महिना जति गृष्मकालिन हावापानीका विशेषताहरू महसुस हुने गर्दछ। यस सिजनमा पहाडी क्षेत्र न्यानो र होचो भागमा गर्मी अनुभव हुने यो जिल्लामा गृष्मकालिन तापक्रम २५० देखि ३०० सेल्सियस सम्म औषत र होचो भागमा ३०० सेल्सियस भन्दा बढि तापक्रम पुग्दछ। मनसूनपूर्व हुरी वतासको प्रकोप पनि यस जिल्लामा पाउन सकिन्छ। औषत वर्षाको झण्डै ८२ प्रतिशतभन्दा वढि वर्षा यहि ऋतुमा हुन्छ। यहाँ सालाखाला १५० सेन्टिमिटर देखि २०० सेन्टिमिटर सम्म वर्षा हुन्छ। गृष्म तापक्रम र सापेक्षिक आद्रता दुवै वढि हुन्छ।

सुर्खेत जिल्लालाई हावापानीको मूलत निम्न चार किसिममा विभाजन गर्न सकिन्छ।

क. गर्मी सुख्खा उपोष्ण हावापानी (Hot, Dry Subtropical Climate)

यो हावापानी ४०० मिटरदेखि ६०० मिटरसम्मको उचाईमा पर्ने साविकका वावियाचौर, विद्यापुर, बेतान, गुटु, दशरथपुर आदि होचो भागमा पाइन्छ। जहाँ औषत तापक्रम बढि र वर्षा कम हुन्छ।

ख. न्यानो सुख्खा उपोष्ण हावापानी (Warm, Dry Subtropical Climate)

यस प्रकारको हावापानी ६०० मिटरदेखि १२०० मिटरसम्मको उचाईमा पर्ने सुर्खेत उपत्यका, भेरी नदीले बनाएको उपत्यका तथा मन्द ढालयुक्त पहाडी क्षेत्रमा पाईन्छ। जहाँ तापक्रम उच्च नै हुन्छ। वर्षा पनि औषतमा १०० सेन्टिमिटर भन्दा वढि नै हुन्छ।

ग. न्यानो आद्र शीतोष्ण हावापानी (Warm, Moist Temperate Climate)

१२०० मिटर देखि १५०० मिटरसम्मको उचाई भएको चुरीया श्रृङ्खला, पहाडी भेग तथा होचो महाभारत श्रृङ्खलामा पर्ने कटकुवा, सिरूपाटा आदि जस्ता भेगमा यस किसिमको हावापानी पाईन्छ। यस्तो हावापानीमा औषत तापक्रम वर्षभरी १०० देखी २०० सेल्सियस सम्म रहन्छ। वर्षा १५० सेन्टिमिटर सम्म हुने भई सुर्खेतको सवैभन्दा बढि वर्षा हुने क्षेत्रका रूपमा यो रहेको छ। जहाँ उच्च पहाडी श्रृङ्खला तथा लेकहरू नजिक हुनु र घना जङ्गली भेगले वर्षा प्राप्तिका लागि अनुकुलता प्रदान गरेको हुन्छ। अपवादको रूपमा सुर्खेतको जिल्लाको सवैभन्दा वढि पानी पर्ने ठाँउ सहारे र मालारानी मानिन्छ।

घ. चिसो आद्र शीतोष्ण हावापानी (Cool, Moist Temperate Climate)

यो हावापानी सुर्खेत जिल्लाको १५०० मिटर देखि उच्च क्षेत्रमा फैलिएका रानीमत्ता, मटेला, मालारानी, गुमीचुला, पश्चिमको पञ्चकोशी जस्ता महाभारत भेगमा पाईन्छ। जहाँ वर्षभरि नै तापक्रम न्यून रहन्छ। अधिक चिसो भै ओसिलोपन बढि भइरहन्छ। १५० सेल्सियस भन्दा कम तापक्रम औषत रूपमा पाईने भई कहिले काहि हिमपातको अवस्था पनि सृजना हुन्छ र अक्सर हिउँदको समयमा सेतो तुषारो पर्दछ।

तालिका नं. १.३ सुर्खेत जिल्लाको सन् २०१६ को तापक्रम र वर्षाको अवस्था

महिना	अधिकतम तापक्रम		औषत अधिकतम तापक्रम (डि.से.)	न्यनतम तापक्रम		औषत न्यूनतम तापक्रम (डि.से.)	कुल वर्षा मि.मि.	अधिकतम वर्षा	
	डि.से.	गते		डि.से.	गते			मि.मि.	गते
January	२८	२४	२१.५	२.४	१९	६.३	५७.२	४२	३
February	२८	२४	२४.७	३.४	१	८.५	१५.१	६.५	२६
March	३३	२७	२६.८	७.६	५	१२.४	१४६	५६	३
April	३६	२१	३०	११	५	१५.५	५१.७	२५	२८
May	४०	३०	३६	१४	३	२०	२२.५	१२	१२
June	४०.२	८	३५.२	१७.५	१	२२.७	१७४.३	१३०.२	२७
July	३४.४	१४	३१.२	२२.०	१०	२३.१	७९८.०	४८.८	५
August	३४.४	१०	३१.२	२२.०	२	२३.१	१९५.६	४६.२	२१
September	३५.०	१९	३३.०	१९.०	२५	२१.५	११३.५	७.५	४
October	३४.२	१	३०.६	११.२	२८	१५.८	३४.०	३.४	१२
November	२९.५	१	२६.९	८.२	६	१०.६	०.०	०.०	-
December	२७.०	१	२२.४	१.५	२३	५.६	०.०	०.०	-

स्रोत : मध्य तथा सुदुर पश्चिमाचल क्षेत्रिय हावापानी कार्यालय सुर्खेत २०७३।७४।

१.७ प्रमूख प्राकृतिक सम्पदाहरू

क. वन जङ्गल

कुल क्षेत्रफलको करिब ७१ देखि ७२ प्रतिशत सम्म जङ्गल रहेको यस सुर्खेत जिल्ला चारकोशे झाडिको उत्तरतर्फ रहेको र सम्भवत: आवादि धेरैपछि हुनु र जनघनत्व पनि कम हुनुको कारणले गर्दा पनि यस जिल्लाको क्षेत्रफलको ठुलो हिस्सा वन जङ्गल रहेको देखिन्छ। यहाँको जङ्गलमा साल, सिसौ, साज, सल्लो, जामुनो, हर्रो, वर्रो, खयर आदि विभिन्न जातका रूख, विरूवाहरू, काँडादार विरूवा, लहरा पात र विभिन्न किसिमका रूख विरूवाका झाडिहरू पाईन्छन्। सुर्खेत जिल्लाको दक्षिणी भागमा खर, बावियो र उत्तरी भेगमा अल्लो (चाल्ने सिस्नो) पनि पाईन्छ। लेकमा वाँझ, रइँच, गुराँस, काफल, मेल, आप, तिजु, चिउरी, कटुस, खिर्रो आदि जातका रूख विरूवा र विभिन्न जातका जडिबुटिहरू पनि पाईन्छन्। यहाँको जङ्गलमा बाघ, भालु, बदेल, मृग, चितुवा, जरायो, खरायो, कछुवा, जस्ता जङ्गली जनावरहरू र मयूर, कालिज, मैना, सुगा, तित्रा, ढुकुर, सारूङ्ग, हुटिच्याङ, ढोडेकानो आदि जातका विभिन्न चराचुरूङ्गीहरू पनि पाईन्छन्।

तालिका नं. १.४ सुर्खेत जिल्लाको वनजङ्गल सम्बन्धी विवरण

(तालिका अर्को पेजमा)

तालिका नं. १.४ सुर्खेत जिल्लाको वनजङ्गल सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वनको किसिम	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत
१	संरक्षीत वन	१	१७५.५०	०.१०
२	सामुदायिक वन	४२५	७७,९४३.५७	४३.८२
३	निजी वन	५१	२४.३८	०.०१
४	धार्मिक वन	३	२२.५०	०.०१
५	राष्ट्रिय वन	-	९९,७१३.०७	५६.०६
	जिल्लाको कुल वन	-	१,७७,८७९.०२	१००.००

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

ख. खनिज स्रोत

सुर्खेत जिल्लामा तामा, फलाम , गन्धक, चुनढुङ्गा जस्ता खानीको सम्भावना भएपनि उत्खनन् भई व्यवसायिक रूपले उपयोग भएको छैन । नेपालको सबैभन्दा ठुलो क्षमताको सिमेण्ट उद्योगको यस जिल्लाको चौकुनेमा सम्भाव्यता देखियतापनि सो उद्योगको स्थापना तर्फ कार्यवाहि अगाडि वढेको छैन। सुर्खेत जिल्लामा सम्भाव्यता रहेका केहि प्रमूख खनिज स्रोतहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १.५ सुर्खेत जिल्लामा रहेका खनिज स्रोतहरू

क्र.सं.	खनिज साधनको नाम	पाइने स्थान	कैफियत
१	ढुङ्गा तथा रोडा	जिल्लाभर	
२	छाना छाउने स्लेट	छाप्रे, लेखगाँउ, मटेला	
३	भाँडा वर्तन बनाउने माटो	उत्तरगङ्गा, लाटिकोईली	
४	वालुवा	झुप्रा, भेरी, सोतखोला, गमखोला, ईत्राम खोला, छिन्चु खोला	
५	चुनढुङ्गा	गुटु, विद्यापुर, छाप्रे, पोखरीकाँडा	
६	खानीढुङ्गा	जिल्लाभर	
७	चुनढुङ्गा विशेष	चौकुने	
८	कोइला	बेतान, विजौरा, गुटु, मटेला, रानीबास, घोरेटा	सम्भावित
९	सुनखानी	बावियाचौर, तातापानी, घाटगाँउ, भेरी किनार	सम्भावित

स्रोत : वार्षिक प्रतिवदेन २०७२/७३, जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेत।

ग. जल सम्पदा

यस जिल्लामा नदी भन्दा पनि खोलाहरू प्रशस्त पाइएता पनि कर्णाली, भेरी र बबई नदीहरू यस जिल्लाको भू-भाग भएर बग्ने

गर्दछन्। यस जिल्लाको प्रमूख नदी भेरी नदी नै हो। बबई, भेरी र कर्णाली नदीले घेरिएको यस जिल्लामा साना ठुला नदि तथा खोला नालाहरू गरि ४० भन्दा बढिको सङ्ख्यामा रहेका छन्। केहि मूख्य नदी तथा खोलाहरू यस प्रकार रहेका छन्।

तालिका नं. १.६ सुर्खेत जिल्ला प्रमूख नदी तथा खोलानालाहरूको विवरण

क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	विवरण
१	झुप्रा खोला	रतु, गर्पन, जर्बुटा, गाविसका उत्तरी महाभारत श्रृङ्खलाबाट उद्गम भई वीरेन्द्रनगर उपत्यकाको केहि पुर्वी भाग र चिङ्गाड खोलाको केहि पश्चिम भागबाट बग्दै भेरी नदीमा मिसिने झुप्रा खोला सुर्खेतको प्रमूख खोलाको रूपमा नै गणना गरिन्छ। हाल सुर्खेत उपत्यकाबासिहरूको धाराको पानीको मूख्य स्रोतको रूपमा यो खोला रहेको छ भने यसै खोलाले बनाएका खोला किनारका समथर मैदानी किनारहरूमा आवाद भएको खेतवारीमा यस खोलाबाट सिंचाई गर्ने गरिन्छ। वि.स. २०५१/५२ सालतिर यस खोलाबाट सानो जलविद्युत योजना सञ्चालन गरि साटाखानी, जर्बुटा र वीरेन्द्रनगरका केहि ठाँउहरूमा विद्युत वितरण समेत गरिएको थियो तर हाल सो विद्युत पावर हाउसको अस्थिपञ्चर मात्र रहेको छ। सदरमुकाम वीरेन्द्रनगरको निर्माण कार्यका लागि आवश्यक पर्ने वालुवा, ढुङ्गाको एउटा महत्वपुर्ण स्रोतको रूपमा यो खोला रहेको छ। यसका साथै माछा मार्ने, बालुवा चाल्ने, ढुङ्गा तथा गिट्टी फुटाउने जस्ता काममा यो खोलो प्रयोगमा आएको छ।
२	सिम्ता खोला	सुर्खेत जिल्लाको पूर्व उत्तरमा पर्ने सिम्तादहको माझबाट पश्चिमदेखि पूर्व हुदै राकम बादेपिपलमा गई भेरी नदीमा मिसिने सिम्ता खोलाको उद्गम स्थल च्यारकुलेको पूर्वी भाग, खानीखोला र काफलकोट हो। यस खोलाको दुवै किनारमा रहेका खेतवारीमा सिंचाई गर्ने, घट्टहरू चलाउने काममा यसको पानी प्रयोग भएको छ। वर्षातको समयमा उत्तर दक्षिणी पानीढलबाट बगेर आउने वर्षाको भल यसैमा मिसिने भएकाले कहिलेकाहि खेतवारीलाई माटो कटान गरी हानी पनि पुऱ्याउदै आएको छ।
३	खहरे खोला	गुमी र लेखफर्साको उत्तरी भेगबाट दक्षिणतर्फ बग्दै भेरी नदीमा मिसिने खहरे खोला यी दुवै गाँउविकास समितिका लागि ज्यादै उपयोगी मानिन्छ। हिउँद र खडेरीमा र्‍याउके क्षेत्रमा मात्र पानी देख्न पाइने यस खोलामा दुवै तर्फ धेरै सिंचाई कुलाहरू बनाइएका छन्। यसै खोलाबाट लेखफर्सामा खानेपानी योजना पनि सञ्चालन गरिएको थियो। बालुवा , ढुङ्गाको प्रयोग र माछा मार्ने कार्य समेत त्यस क्षेत्रका मानिसहरूले यसै खोलाबाट गर्दछन्।
४	रातेखोला	लेखफर्सा गाँउ विकास समितिको उच्च मध्यभाग वा दक्षिणतिर वगेर आउने टोप्रे खोला र राते पहिराबाट निस्किएको पानी पनि भेरी नदीमा मिसिन्छ। अक्सर बर्षातको समयमा मात्र भेरी नदीमा पुग्ने यो खोलाले निकै धेरै जमिन कटान गरि खोलाको आकार निकै फराकिलो बनाएको छ। राते पहिराको मध्यभागबाट निस्कने पानी पहिराको माटो समेत लिएर वग्ने हुनाले यसको पानी बाह्रै महिना रातो हुन्छ। बालुवा र माटो मिश्रीत यस खोलाको पानी सिंचाईका लागि प्रयोग गर्दा पानीसँगै आउने बालुवाले खेतवारी तुरून्तै ढाकिदिने हुनाले यस बालुवा र ढुङ्गा झिक्ने काम यसै खोलाबाट गरिन्छ। यस खोलामा भएका ढुङ्गाहरू सुनौला धातुका कणहरू, फलाम जस्ता कडा पत्थर र पानीमा समेत तेलिय पदार्थ तैरिने हुनाले धरातल भित्र खानी तथा खनिज पदार्थ भएको अनुमान लगाउन सकिन्छ।

क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	विवरण
५	गमखोला	फालीकोटको पूर्वी पानी ढल, मसेरी र पिते डाँडाको मध्यभाग र बेलखेत हुदै भेरी नदीमा मिसिन पुग्ने गमखोलो कल्याण र दशरथपुर गाँउविकास समितिका निमित्त निकै महत्वपूर्ण रहेको छ । दशरथपुर कृषि केन्द्र र कल्याणको खोल्टेपानी, बाघखोरमा समेत सिंचाई र खानेपानी यसै खोलाबाट लगिएको छ। रामघाट वजारमा यसै खोलाको मुहानबाट खानेपानी पुऱ्याइएको छ।
६	सोतखोला	गढि, लेखगाँउको उत्तरी पानी ढल, रानीमत्ताको दक्षिणी पानी ढल, दर्नाकोट, घोडाआँखे, थारी आदि क्षेत्रबाट बग्दै भेरी नदीमा मिसिने सोतखोला कुनाथरी र लेखगाँउ गाविसहरूका लागि ज्यादै महत्वपूर्ण बन्न गएको छ। यसैले बनाएका समथर फाँटहरूमा पानी सिंचाई र ढुङ्गा बालुवाको निमित्त यो ज्यादै उपयुक्त खोला हो।
७	चिङ्गाड खोला	सुर्खेत जिल्लाको पूर्वी भागमा रहेको झुप्रा खोला पूर्वपट्टि यो चिङ्गाड खोला बगेको छ। अवलचिङ्, पाम्का, मटेला, नेटा, साटाखानीको मध्यभागबाट दक्षिणतर्फ बग्दै यो खोला पनि भेरी नदीमा मिसिन्छ । यो खोला जमिनको सतहभन्दा निकै गहिरिएर बगेकोले खोला किनारका केहि खेतवारीमा बाहेक अन्यत्र सिंचाईको लागि पानी प्रयोग गर्ने गरिएको छैन । यस खोलाबाट कल्याण, दशरथपुर, लेखफर्सा, गुमी, दहचौरसम्म पनि नहर निर्माण गरेको खण्डमा सिंचाई गर्न सकिन्छ भने पश्चिमतर्फ वीरेन्द्रनगरसम्म पनि यसै पानीबाट लाभान्वित हुन सक्छ । हाल यस खोलाको पानी प्रयोग विना नै भेरी नदीमा मिसिएको छ भन्नुमा कुनै फरक पर्दैन। यहाँ माछा मार्ने पनि गरिन्छ। हालको चिङ्गाड गाँउपालिकाको नाम यहि खोलाको नाममा राखीएको हो।
८	गुटु खोला	साविकका गुटु गाविसको पूर्व र विद्यापुर गाविसको पश्चिम उत्तरबाट दक्षिणतर्फ बग्दै गएको गुटु खोला पनि भेरी नदीमा मिसिन्छ । यो खोलामा पानी प्रशस्त भएर पनि खोला गहिरियर वगेको कारणबाट त्यति धेरै प्रयोगमा आउन सकेको छैन।
९	गोछे खोला	मालारानी गाँउ विकास समितिको पूर्वी भाग, कोटखोला, खरीगैरा, वेतेनी आदि गाँउ वरपरबाट पश्चिमतिर सहारे, मेहेलकुना हुदै भेरी नदीमा मिसिने गोछेखोला सुर्खेत जिल्लाका खोलाहरू मध्ये प्रयोग र पानीको क्षमता दृष्टिले सवैभन्दा महत्वपूर्ण मानिन्छ । यो खोला मेहलकुना र मैनतडाको वीचबाट भेरी नदीमा मिसिएकोछ। यसले खेतवारीमा सिंचाईको निमित्त मद्दत पुऱ्याएको छ भने यहाँ माछा मार्ने र पानी घट्ट चलाउने पनि गरिन्छ। यस खोलामा सबैभन्दा बढि झिङ्गे माछा पाइन्छन्।
१०	नेवारे खोला	वीरेन्द्रनगर उपत्यकाको पूर्वी भागमा रहेको यो खोलामा वर्षातको समयमा मात्रै पानी हुन्छ। साविकको जर्वुटा गाविस र वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वीच भागबाट दक्षिणतर्फ बगेको यस खोलाबाट खानेपानी, ढुङ्गा, ग्रावेल आदि प्रयोग गर्ने गरिन्छ।
११	इत्राम खोला	वीरेन्द्रनगर उपत्यकाको मध्य तथा उत्तरी भेगमा रहेको सिद्धपाइला डाँडाको दक्षिणी पानीढलमा उद्गम भई दक्षिण लाटीकोइलीतिर बग्दै गरेको इत्राम खोला वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको निमित्त ज्यादै महत्त्वपूर्ण मानिन्छ । यसै खोलाबाट यहाँ खानेपानीका धाराहरू पनि वितरण गरिएको छन् र खेतवारी सिंचाईमा प्रयोग पनि गरिन्छ । सामान्यतः बाह्रै महिना जसो यस खोलाको कुलोबाट ल्याइएको पानीले इत्राममा तरकारी खेती गर्ने गरिन्छ र ढुङ्गा, रोडा र बालुवा पनि निकालने गरिन्छ।
१२	खोर्के खोला	सुर्खेत जिल्लाको पुराने सदरमुकाम गोठीकाँडाको दक्षिणी पानीढलबाट दक्षिणतिरै बग्दै गएको खोर्के खोला पनि इत्राम खोला जस्तै महत्वपूर्ण मानिन्छ। यस खोलाबाट भैरवस्थान (वीरेन्द्रनगर वार्ड नं. ४) मा खानेपानी र सिंचाईको लागि पानी लगिएको छ।

क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	विवरण
१३	गिरीघाट खोला	वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको पश्चिमबाट दक्षिण हुदै भेरी नदीको रानीघाटमा मिसिन पुग्ने गिरीघाट वर्षातको समयमा निकै डरलाग्दो हुन्छ। यस खोलाको पानी सिंचाई तथा अन्य प्रयोजनको लागि राम्रोसँग प्रयोग हुन सकेको छैन।
१४	विद्यापुर खोला	साविकको विद्यापुर गाँउविकास समितिको उत्तरी भेगबाट पश्चिम हुदै घुमेर भेरी नदीमा मिसिने विद्यापुर खोला गुटु खोला भन्दा केहि बढि सिंचाईमा प्रयोग भएको छ। यो खोलाको पानी प्रयोग गरि हाल विद्यापुर लघु जलविद्युत योजना सञ्चालन गरि जलविद्युत वितरण गरिएको छ।
१५	भेरी नदी	मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको कर्णाली अञ्चलको काञ्जीरोवा हिमाल र धवलागिरी अञ्चलको पश्चिम र राप्ती अञ्चलको उत्तरी भागमा पर्ने माइकोट, मुसीकोट, डोल्पाको दुनई झुपाल आदि विभिन्न खोलाहरू समाहित भएर बगेको पूर्वतर्फको सानी भेरी र पश्चिमतर्फको ठूली भेरीबाट बनेको भेरी नदी जाजरकोट पूर्व र रूकुम चौरजहारी पश्चिम, सुर्खेतको पूर्वीभागको पूर्व र सल्यानको पश्चिमबाट वोटेचौरसम्म दक्षिण बगेर पश्चिमतर्फ बगी कर्णाली नदीमा मिसिन पुग्दछ। सुर्खेत जिल्ला र भेरी अञ्चलकै सवैभन्दा ठुलो नदी यहि नै हो। भेरी नदिबाट यस अञ्चलको नामकरण गरिएको थियो। जमिनको सतहभन्दा निकै तह गहिरियर बगेको भेरी नदी सिंचाईको लागि प्रयोगमा आउन सकेको छैन। आर्थिक वर्ष २०६८/६९ देखि भेरी नदीको पानी बबई नदिमा मिसाउने उद्देश्यले भेरी-बबई डाईभर्सन आयोजना सञ्चालनमा आएको छ। भेरी नदीको ४० क्युवेक पानी सुरूङ मार्गबाट बबईमा मिसाएर बाँके र बर्दिया जिल्लाका ५१ हजार हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने तथा ४८ मेघावाट विद्युत उत्पादन गर्ने उद्देश्यले भेरी बबई डाईभर्सन आयोजना सञ्चालन गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ सम्म सो आयोजना सक्ने लक्ष्य लिईएको छ। साथै भेरी नदीको पानी प्रयोग गरि सुर्खेत उपत्यकाको खानेपानीको हाहाकार निराकरण गर्नका लागि खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने योजनाहरू पनि वनिरहेका छन्। भेरी नदीमा जल पर्यटन राफ्टिङ पनि वेला मौकामा हुने गर्दछ तर नियमित र व्यावसायिक भने हुन सकेको छैन।
१६	कर्णाली नदी	नेपाल अधिराज्यकै दोस्रो ठुलो नदी कर्णाली नेपालको सबैभन्दा लामो नदी मानिन्छ। मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको हुम्ला कर्णाली, मुगु कर्णाली, तिला नदी, सिंजा खोला आदि मिसिएर दक्षिणतर्फ बगेको यो नदी हिम नदी हो तर पनि यसको पानी घट्ने बढ्ने क्रम हुन्छ। यो नदी सुर्खेत जिल्लाको पोखरीकाँडाको लखरपाटा नजिकैको उत्तरी पानी ढलको फेदीमा आएर पश्चिमतर्फ बग्दै दैलेख सुर्खेत जिल्ला छुट्टाउदै अछाम र डोटी जिल्लाको पूर्वी भाग हुदै वोक्टान क्षेत्रमा पुग्दा सुदुरपश्चिमको सेती नदी पनि यसै नदीमा मिसिन पुग्दछ। सुर्खेत जिल्लाको पश्चिम दक्षिणबाट पूर्वतर्फ फर्कने यस नदीमा पूर्वतर्फबाट बगेर गएको भेरी नदी मिसियर दक्षिणतर्फ वग्दछ। यस नदिमा विद्युत उत्पादन गर्नेको लागि विभिन्न आयोजनाहरू सञ्चालनमा आएका छन्।
१७	टोलीखोला	यो खोला चुरेपर्वत श्रृङ्खलामा पर्ने हर्रेको चमेरे डाँडा क्षेत्रको उक्त पानीढलबाट उत्तरतर्फ छिन्चु गाविसको कालीदमार हुदै छिन्चु बजार दक्षिणबाट लेखपराजुलको क्षेत्र हुदै भरी नदीमा मिसिन पुगेको छ। यसबाट जमिन सिंचाई साथ साथै निर्माण सामग्रीमा प्रयोग हुने ढुङ्गा बालुवा झिक्ने काम पनि गरिन्छ। झुप्रा खोलाको बालुवा भन्दा यस खोलाको बालुवा गुणस्तरिय मानिन्छ। वर्षातको समयमा निकै ठूलो बाढि यस खोलामा आउने हुनाले जमिन कटान गरेर हानी नोक्सानी पुऱ्याउछ।

स्रोत : सुर्खेत दर्पण, २०५३, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय सुर्खेत।

माथि उल्लेखित नदी खोलाहरू बाहेक बबई नदी, लिमु खोला, नेटा खोला, कोल्टे खोला, ढंग खोला, आमखोला, गौरा खोला, रूझुङ खोला, मुंगर खोला, बत्तिसी खोला, कुटा खोला, राम्चे खोला, श्रीचौर खोला, कालपानी खोला, रक्ते डाँडा, कोल खोला, रामघाट खोला, लवन खोला, च्यारकुले भजुवा खोला, जुंगेबगर खोला, सुवाधार खोला, माझखर्क खोला, बैशपानी खोला आदि धेरै खोलाहरू सुर्खेत जिल्लामा रहेका छन्।

१.८ पुरातात्विक तथा पर्यटकीय महत्त्वका क्षेत्र

भित्री मधेशमा रहेको यस जिल्लामा पर्यटकीय एवं धार्मिक स्थलहरू प्रसस्त छन्। यहाँका ऐतिहासिक एवं धार्मिक स्थलहरू, ताल पोखरीहरू, विभिन्न गुफाहरू, रमणिय पहाडी श्रृङ्खलाहरू, सुन्दर वस्तीहरूनै यहाँका पर्यटकीय स्थलहरूको रूपमा परिचित छन्। योजना कार्यान्वयन हुने क्षेत्रहरूमा प्रमूख धार्मिक स्थल तथा तालहरूमा देउती बज्यै मन्दिर, सिद्धपाईला, लाटिकोइली शिव मन्दिर, काँक्रेविहार, बुलबुले ताल, जलेश्वर धाम, जाजुरा दह, बराहताल, गुप्ती दह पर्दछन्। सुर्खेत जिल्लाका केहि महत्त्वपूर्ण धार्मिक, पुरातात्विक तथा पर्यटकिय स्थलहरूको संक्षिप्त परिचय यसप्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १.७ सुर्खेत जिल्लामा रहेका महत्त्वपूर्ण पुरातात्विक तथा पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.सं.	पर्यटकिय/पुरातात्विक क्षेत्र	स्थान	विशेषता
१	काँक्रेविहार, लाटीकोइली	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	ऐतिहासिक स्थल,
२	देउतीबज्यै, बुलबुले ताल	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	सुन्दर आकर्षक मन्दिर तथा ताल
३	जलेश्वर धाम	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	साँस्कृतिक धार्मिक महत्त्व
४	जाजुरा दह, चमेरे गुफा, गुप्ती दह	पञ्चपुरी नगरपालिका	प्राकृतिक सुन्दर आकर्षक ताल
५	धनरास दरबार	चौकुने गाँउपालिका	पौराणिक महत्त्व
६	बराहताल (बटुक भैरव मन्दिर सहित)	बराहताल गाँउपालिका	धार्मिक क्षेत्र
७	उत्तरगङ्गा मालिका मन्दिर	सुर्खेत, दैलेख र जाजरकोटको सिमाना	प्राकृतिक सुन्दरता र धार्मिक स्थल
८	साततले गुफा	लेकबेशी नगरपालिका	प्राकृतिक सुन्दरता
९	भेरी नदी	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	राफ्टिङ

स्रोत : वार्षिक प्रतिवदेन २०७२/७३, जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेत।

१.९ जिल्लाको प्रशासनिक तथा राजनैतिक विभाजन

भित्री मधेशमा रहेको वि.स. २०१८ सालभन्दा अगाडी छुट्टै जिल्लाको रूपमा नरहेको यस सुर्खेत जिल्ला तत्कालिन दैलेख जिल्ला अन्तर्गतको दैलेख पश्चिम, दैलेख मध्य र दैलेख पूर्वका भागहरूमा अवस्थित थियो। विभिन्न कालखण्डहरूमा

नेपालमा भएको राजनीतिक परिवर्तन र सो बाट भएका प्रशासनिक विभाजनहरूमा सुर्खेत जिल्लाको राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन पनि परिवर्तन भएको देखिन्छ।

वि.स. २०१८ साल बैशाख महिनामा तत्कालिक राजा महेन्द्रबाट नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल र ७५ जिल्लामा विभाजन गरिएपछि त्यस सुर्खेत जिल्लालाई दराका हिसाबले चार भागमा विभाजन गरि कुल ३३ वटा गाँउपञ्चायतहरू कायम गरिएको थियो। नेपालको तत्कालिन आर्थिक योजना मन्त्रालयले वि.स. २०२४ सालमा तयार पारेको सुर्खेत जिल्लाको लागि प्रस्तावित योजना नामक पुस्तक अनुसार त्यसबेला सुर्खेत जिल्लाको क्षेत्रफल जम्मा ९५४ वर्गमिल थियो। जिल्लालाई दराका हिसाबले निम्न चार भागमा विभाजन गरिएको थियो।

तालिका नं. १.८ सुर्खेत जिल्लाको विभाजन वि.स. २०१८

क्र.सं.	दराको नाम	अन्तर्गत पर्ने गाँउपञ्चायतहरू
१	डाँडादरा	बाँसपानी, रेक्चा, सालकोट र पोखरीकाँडा गरि ४ वटा गाँउहरू
२	खास सुर्खेत	लेखगाँउ, वयलकाँडा, गोठिकाँडा, तेलपानी, लाटिकोईली, कटकुवा, जर्बुटा, साटाखानी, रतु नलखोला, गर्पन, पाम्का, लापन, च्यारकुले, डाँडागाँउ, लेखफर्सा, गुमी र घुमखहरे गरि १७ वटा गाँउहरू
३	सिम्तादरा	चोल्पा, तामागाकाँडा, राकम, बजेडा, बजेडिचौर, काफलकोट र गान्द्रा गरि ७ वटा गाँउहरू।
४	गुर्वाकोटदरा	लेखपराजुल, कोटमाझखर्क, मालारानी, कालीकाटी काल्चे र कालीमाटी रामपुर गरि ५ वटा गाँउहरू।

स्रोत : सुर्खेत दर्पण, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सुर्खेत (२०५३)।

वि.स. २०३३ सालमा सुर्खेतको चौभानचौर गाँउपञ्चायतलाई नगर पञ्चायत घोषणा गरेपश्चात सुर्खेत जिल्लामा ३२ गाँउ पञ्चायत र १ नगर पञ्चायत कायम रहे। यस समयमा सुर्खेत जिल्लाको सिमानामा धेरै परिवर्तन आईसकेको थियो। वि.स. २०३३ र २०३८ सालको विचमा सुर्खेत जिल्लाको सिमानामा धेरै हेरफेर आयो। वि.स. २०३८ सालको जनगणना अनुसार त्यसबेला सुर्खेत जिल्लाको क्षेत्रफल २४५१ वर्ग कि.मि., ५० वटा गाँउ पञ्चायत र १ नगर पञ्चायत गरी कुल ५१ पञ्चायतहरू रहेका थिय। वि.स. २०४६ सालको जन आन्दोलन पछि नेपालका कुल ४,०१५ गाउँ पञ्चायतलाई परिवर्तन गरी ३,९९५ गाउँ विकास समिति र ३३ नगर पञ्चायतहरूलाई नगरपालिका कायम गरिए पछि सुर्खेत जिल्लामा ५० गाँउविकास समिति र १ नगरपालिका कायम हुन पुगे।

वि.स. २०४८ सालको महानिर्वाचनमा सुर्खेत जिल्लाका तत्कालिन ५० गाँउविकास समिति र १ नगरपालिकालाई जम्मा ११ वटा इलाकामा विभाजन गरि २ वटा संसदिय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण गरिएको थियो। जुन यस प्रकार रहेका छन्।

तालिका नं. १.९ सुर्खेत जिल्लाको इलाका विभाजन तथा संसदिय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण (वि.स. २०४८)

निर्वाचन क्षेत्र	इलाका	अन्तर्गतका गाँउविकास समिति तथा नगरपालिका
१	इलाका नं. १	लाटिकोईली, लेखपराजुल र छिन्चु गाविसहरू
	इलाका नं. २	रामघाट, मैनतडा र मेहेलकुना गाविसहरू
	इलाका नं. ३	सहारे, मालारानी, धारापानी र घुमखहरे गाविसहरू
	इलाका नं. ४	दहचौर, गुमी , लेखफर्सा र दशरथपुर
	इलाका नं. ५	राकम, डाँडाखाली, काप्रीचौर, खानीखोला, वजेडिचौर, आग्रीगाँउ र काफलकोट गाविसहरू
	इलाका नं. ६	घोरेटा, रानीवास, मटेला, अवलचिङ, पाम्का र रजेना गाविसहरू
२	इलाका नं. ७	गर्पन, रतु, साटाखानी, कल्याण र नेटा गाविसहरू
	इलाका नं. ८	जर्वुटा, उत्तरगंगा र वीरेन्द्रनगर नगरपालिका
	इलाका नं. ९	गढी, लेखगाँउ, कुनाथरी, तरङ्गा र हरिहरपुर गाविसहरू
	इलाका नं. १०	पोखरीकाँडा, छाप्रे, सालकोट, वावियाचौर र तातापानी गाविसहरू
	इलाका नं. ११	विद्यापुर, गुटु, विजौरा, बेतान, लगाम र घाटगाँउ गाविसहरू

स्रोत : सुर्खेत दर्पण, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सुर्खेत (२०५३)।

चित्र नं. २ सुर्खेत जिल्लाको इलाका तथा निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण, २०४८

वि.स. २०५१ सालको मध्यावधी निर्वाचनको घोषणा पश्चात जनसङ्ख्याको आधारमा नेपालका निर्वाचन क्षेत्रहरूलाई सामान्य हेरफेर गरिएको थियो। उक्त हेरफेरमा सुर्खेत जिल्ला पनि पर्‍यो। सुर्खेत जिल्ला साविकको दुई संसदिय निर्वाचन क्षेत्रवाट तीन क्षेत्रमा विभाजित भयो। जिल्लाका साविकका दुई निर्वाचन क्षेत्रलाई निम्नानुसार तीन निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको थियो।

तालिका नं. १.१० सुर्खेत जिल्लाको संसदिय निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण (वि.स. २०५१)

निर्वाचन क्षेत्र	इलाका	अन्तर्गतका गाँउविकास समिति तथा नगरपालिका
१	इलाका नं. १	छिन्चु
	इलाका नं. २	रामघाट, मैनतडा र मेहेलकुना
	इलाका नं. ३	सहारे, मालारानी, धारापानी र घुमखहरे
	इलाका नं. ४	दहचौर र गुमी
	इलाका नं. ५	राकम, डाँडाखाली, काप्रीचौर, खानीखोला, वजेडिचौर, आग्रीगाँउ र काफलकोट
	इलाका नं. ६	घोरेटा
२	इलाका नं. १	लाटीकोइली
	इलाका नं. ४	लेखफर्सा र दशरथपुर
	इलाका नं. ६	रानीवास, मटेला, अवलचिङ, पाम्का र रजेना
	इलाका नं. ७	गर्पन, रतु, साटाखानी, कल्याण र नेटा
	इलाका नं. ८	जर्वुटा गाविस र वीरेन्द्रनगर नगरपालिका
३	इलाका नं. १	लेखपराजुल
	इलाका नं. ८	उत्तरगंगा
	इलाका नं. ९	गढी, लेखगाँउ, कुनाथरी, तरङ्गा र हरिहरपुर
	इलाका नं. १०	पोखरीकाँडा, छाप्रे, सालकोट, वावियाचौर र तातापानी
	इलाका नं. ११	विद्यापुर, गुटु, विजौरा, बेतान, लगाम र घाटगाँउ

स्रोत : सुर्खेत दर्पण, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सुर्खेत (२०५३)।

चित्र नं. ३ सुर्खेत जिल्लाको संसदिय निर्वाचन क्षेत्र, २०५१

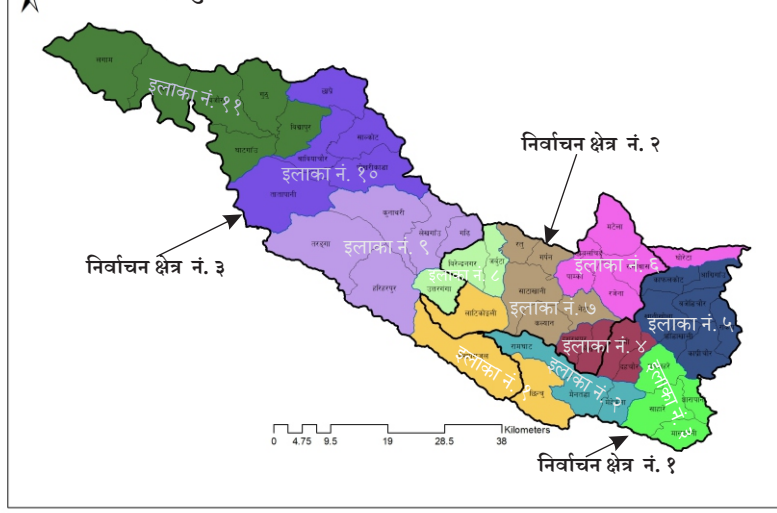

वि.स. २०७१ बैशाख २५ मा नेपाल सरकारले ७२ वटा नयाँ नगरपालिकाहरू घोषणा गरी नेपालमा नगरपालिकाहरूको सङ्ख्या १३० वटा पुऱ्याउदा यस जिल्लाका साविकका लाटिकोइली र उत्तरगंगा गाविसहरू वीरेन्द्रनगर नगर पालिकामा मिश्रण गरि वीरेन्द्रनगर नगरपालिकालाई विस्तार गरियो तत्पश्चात सुर्खेत जिल्लामा ४८ वटा गाविसहरू र १ नगरपालिका कायम हुन पुग्यो। पुनः २०७१ साल मङ्सिर १६ गते नेपाल सरकारले ६१ वटा नगरपालिकाहरू थप गरी पुराना केहि नगरपालिकाहरूलाई हेरफेर गरेको थियो। त्यसवेला वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा जर्बुटा गाविस पनि थपियो। साविकका छिन्चु, रामघाट र मैनतडा गाविसहरू मिलाई भेरीगङ्गा नगरपालिका घोषणा गरियो। र यतिवेला सुर्खेतमा २ वटा नगरपालिकाहरू र ४४ वटा गाविसहरू रहन पुगे। तत्पश्चात नेपाल सरकाले मिति २०७२ आश्विन १ गते पुनः २६ वटा नयाँ नगरपालीकाहरू घोषणा गरेसँगै नेपालमा नगरपालिकाहरूको सङ्ख्या २१७ हुन पुग्यो र सुर्खेत जिल्लाले पनि थप १ वटा नगरपालिका पायो। साविकका गुमी, दहचौर, मेहेलकुना र घुमखहरे गाविसहरूलाई मिलाई शुभाघाट गङ्गामाला नगरपालिका बन्यो। यसरी सुर्खेत जिल्लामा ३ वटा नगरपालिका सहित ४० वटा गाविसहरू रहन पुगे।

नेपालमा वि.स. २०७२ सालमा नयाँ संविधान लागु भए सँगै गठित गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको सङ्ख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोगको प्रतिवेदन अनुरूप नेपाल सरकारको मिति २०७३ फाल्गुण ९ गतेको निर्णय अनुसार नेपालका तत्कालिन २१७ नगरपालिका र ३,२७६ गाँउविकास समितिहरूलाई पुनर्संरचना गरि ७४४ वटा स्थानीय तहहरू रूपान्तरण भयो। सो अनुसार सुर्खेत जिल्लाका साविकका ३ वटा नगरपालिकाहरू र ४० वटा गाँउविकास समितिहरूलाई ५ वटा नगरपालिका र ४ वटा गाँउपालिका गरी कुल ९ वटा स्थानीय तहहरूमा विभाजन गरियो। यसरी विभिन्न काल खण्डमा विभिन्न किसिमका प्रशासनिक तथा राजनीतिक विभाजन पश्चात यो सुर्खेत जिल्ला हालको ९ वटा स्थानीय तहको स्वरूपमा आईपुगेको छ। स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोगको प्रतिवेदन अनुसार सुर्खेत जिल्लाको विभाजन यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १.११ सुर्खेत जिल्लाका स्थानीय तहहरूको विभाजन वि.स. २०७३

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	वडा सङ्ख्या	साविकका गा.वि.स./न.पा.हरू
१	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	१६	वीरेन्द्रनगर न.पा., रतु, गढि र गर्पन
२	भेरीगङ्गा नगरपालिका	१३	भेरीगङ्गा न.पा. र लेखपराजुल गा.वि.स.
३	गुर्भाकोट नगरपालिका	१४	शुभाघाट न.पा., मालारानी, धारापानी र सहारे
४	पञ्चपुरी नगरपालिका	११	सालकोट, वावियाचौर, छाप्रे, विद्यापुर र तातापानी
५	लेकबेशी नगरपालिका	१०	लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी
६	चौकुने गाँउपालिका	१०	घाटगाँउ, गुटु, विजौरा, बेतान र लगाम
७	बराहताल गाँउपालिका	१०	पोखरीकाँडा, कुनाथरी, लेखगाँउ, हरिहरपुर र तरङ्गा
८	चिङ्गाड गाँउपालिका	६	रजेना, रानीवास, मटेला, अवलचिङ र पाम्का
९	सिम्ता गाँउपालिका	९	घोरेटा, काफलकोट, आग्रिगाँउ, बजेडिचौर, राकम, डाँडाखाली, काप्रिचौर र खानीखोला
	जिल्लाको कुल वडा	९९	

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिती सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

१.१० जनसङ्ख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ बाट प्राप्त आँकडाहरूका आधारमा सुर्खेत जिल्लाका केहि प्रमूख जनसाङ्ख्यीक विवरणहरू तुलनात्मक रूपमा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १.१२ सुर्खेत जिल्लाको आधारभूत जनसाङ्ख्यीक विवरणहरू

क्र.सं.	विवरण		जनगणना २०५८	जनगणना २०६८
१	जम्मा परिवार सङ्ख्या		५४,०४७	७२,८६३
२	जनसङ्ख्या	जम्मा	२,८८,५२७	३,५०,८०४
		पुरूष	१,४२,८१७	१,६९,४२१
		महिला	१,४५,७१०	१,८१,३८३
३	जनसङ्ख्या बृद्धिदर (प्रतिशत)		२.४५	१.९५
४	जनसङ्ख्या दोब्बर हुन लाग्ने अनुमानित अवधी (वर्ष)		२८	३६
५	लैङ्गिक अनुपात (प्रतिसय महिलामा पुरूषको सङ्ख्या)		९८.०१	९३.४
६	अनुपस्थित जनसङ्ख्या (विदेश गएकारूको जनसङ्ख्या)	जम्मा	१०,४५४	२३,१९७
		पुरूष	९,४७९	२०,१७३
		महिला	९७५	३,०२४
७	अनुपस्थित परिवार सङ्ख्या		उ.न.	१६,११०
८	अपाङ्ग जनसङ्ख्या	जम्मा	२,०३३	१०,२९१
		पुरूष	८६२	५,६१९
		महिला	१,१७१	४,६७२
९	संस्थागत परिवार सङ्ख्या		३३	३३
१०	संस्थागत जनसङ्ख्या	जम्मा	१,७०४	७,४८६
		पुरूष	१,६५७	६,७४९
		महिला	४७	७३७
११	परिवारको औषत आकार		५.३४	४.८१
१२	जनघनत्व (जना प्रति वर्ग कि.मि.)		११८.०	१४३.१
१३	परिवार घनत्व (परिवार प्रति वर्ग कि.मि.)		२२.०५	२९.७
१४	५ बर्ष मूनीको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	जम्मा	१२.८	११.२
		पुरूष	१३.२	१२.०
		महिला	१२.५	१०.५
१५	७५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या (प्रतिशत)	जम्मा	०.६९	१.०८
		पुरूष	०.६४	१.११
		महिला	०.७४	१.०५
१६	आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		८७.८	८१.३७
१७	बाल आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		७८.२	६९.८२
१८	बृद्ध आश्रित अनुपात (प्रतिशत)		८.६	११.५५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८, के.त.वि.।

नेपालमा जनगणना वि.स. १९६८ (सन् १९११) सालबाट सुरू भएता पनि राणाकालिन समयमा जिल्ला अनुसारका जनसाङ्ख्यीक विवरणहरू उत्पादन गरिएको थिएन । राणाशासनको अन्त पछाडी मात्र बैज्ञानिक तवरबाट गणना गर्न थालिएको हो । वि.स. २०१९ सालको जिल्ला विभाजन पश्चातमात्र सुर्खेत छुट्टै जिल्लाको अस्तित्वमा आएको हुदा वि.स. २०२८ सालको जनगणना देखि हालसम्मको सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या र प्रबृति तलको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं. १.१३ विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

जनगणना वर्ष (वि.स.)	जनसङ्ख्या			जनसङ्ख्या वृद्धिदर	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	कैफियत
	जम्मा	पुरूष	महिला			
२०२८	१,०१,७९३	५२,९४९	४८,८४४	-	०.४	प्रति वर्ग मिल
२०३८	१,६६,१९६	८३,३८२	८२,८१४	४.९०	६८.८	
२०४८	२,२५,७६८	१,११,८४३	१,१३,९२५	३.०६	९२.१	
२०५८	२,८८,५२७	१,४२,८१७	१,४५,७१०	२.४५	११७.७	
२०६८	३,५०,८०४	१,६९,४२१	१,८१,३८३	१.९५	१४३.१	
२०७३	३,८६,८१५	१,८४,५२७	२,०२,२८८	१.९५	१५७.८	प्रक्षेपित

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०२८ देखि २०६८ सम्मका प्रतिवेदनहरू, के.त.वि. ।

चित्र नं. ४ विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या

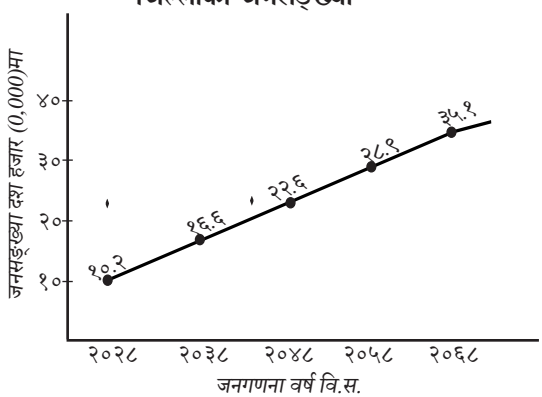

चित्र नं. ५ विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या वृद्धिदर

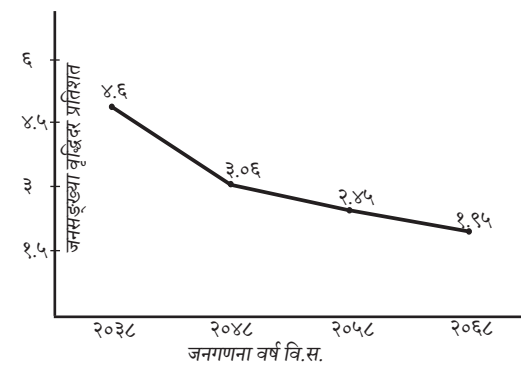

वि.स. २०५८ र २०६८ सालको जनसङ्ख्यालाइ तुलनात्मक रूपमा विश्लेषण गर्ने हा भने १० वर्षको अवधिमा सुर्खेत जिल्लाका जनसङ्ख्यामा ६२,२७७ जनाले बृद्धि भएको देखिन्छ। सुर्खेत जिल्लाको वि.स. २०३८ सालको जनगणना अनुसार जनसङ्ख्या वृद्धिदर ४.६ प्रतिशत रहेकोमा त्यसपछिका प्रत्येक १० वर्षका जनगणनाहरूमा यो प्रतिशत घट्दै गइरहेको देखिन्छ।

सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्यालाई सहरी र ग्रामिण रूपमा अध्ययन गर्दा वि.स. २०५८ सालमा सहरी र ग्रामीण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्याको प्रतिशत क्रमशः १०.९ र ८९.१ रहेको थियो भने २०६८ साल सम्म आइपुग्दा सहरी क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्यामा १३.६५ र ग्रामीण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्याको प्रतिशत ८६.३५ मा पुगेको थियो। वि.स. २०७३ सालका जिल्लाको स्थानीय तह पुनर्संरचना गरी ५ नगरपालिका र ४ गाँउपालिका बने पश्चात जिल्लामा शहरी जनसङ्ख्याको प्रतिशत ७२.३ प्रतिशत पुगेको छ ।

तालिका नं. १.१४ विभिन्न वर्षहरूमा ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जनसङ्ख्याको विवरण

क्र.सं.	विवरण	जनगणना २०५८		जनगणना २०६८		पुनर्संरचना २०७३ पश्चात	
		ग्रामिण	सहरी	ग्रामिण	सहरी	ग्रामिण	सहरी
१	जनसङ्ख्या	२,५७,१४६	३१,३८१	३,०२,८९०	४७,९१४	९५,१६२	२,४८,१५६
२	जनसङ्ख्या प्रतिशत	८९.१	१०.९	८६.३	१३.७	२७.७	७२.३
३	पुरूष	१,२६,९२७	१५,८९०	१,४६,०२५	२३,३९६	४५,३३०	१,१७,३४२
४	महिला	१,३०,२१९	१५,४९१	१,५६,८६५	२४,५१८	४९,८३२	१,३६,०९९
५	परिवार सङ्ख्या	४३,५५२	७,१३९	६०,८३४	१२,०२९	१८,०७३	५४,७५७
६	औसत परिवार सङ्ख्या	५.५०	४.३०	४.९७	३.९८	५.२७	४.५३
७	लैंगिक अनुपात	९७.४७	१०२.५८	९३.०९	९५.४२	९०.९७	८६.२२
८	क्षेत्रफल प्रतिशत	९८.५९	१.४१	९८.५९	१.४१	५०.१३	४९.८७
९	जनघनत्व प्रतिवर्ग कि.मि.	१०६.०	९२३.०	१२५.४	१३३०.९	७६.३	१९९.९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ का नतिजाहरू, के.त.वि. ।

वि.स. २०६८ सालको जनगणना अनुसार सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचना तलको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं. १.१५ ५/५ वर्षे उमेर समूह अनुसार सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	३,५०,८०४	१००.००	१,६९,४२१	१००.००	१,८१,३८३	१००.००
००-०४	३९,२९१	११.२०	२०,२४८	११.९५	१९,०४३	१०.५०
०५-०९	४६,९२७	१३.३८	२४,०३९	१४.१९	२२,८८८	१२.६२
१०-१४	४८,८२५	१३.९२	२४,८९५	१४.६९	२३,९३०	१३.१९
१५-१९	३९,५५८	११.२८	१८,८६१	११.१३	२०,६९७	११.४१
२०-२४	३३,३०७	९.४९	१४,६७२	८.६६	१८,६३५	१०.२७
२५-२९	२७,९०७	७.९६	१२,३५२	७.२९	१५,५५५	८.५८
३०-३४	२२,४८९	६.४१	९,९५९	५.८८	१२,५३०	६.९१

क्रमसः.....

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
३५-३९	१९,६५८	५.६०	९,०३२	५.३३	१०,६२६	५.८६
४०-४४	१६,७४८	४.७७	७,९१४	४.६७	८,८३४	४.८७
४५-४९	१३,१२६	३.७४	६,३००	३.७२	६,८२६	३.७६
५०-५४	११,४०८	३.२५	५,६५५	३.३४	५,७५३	३.१७
५५-५९	९,२१६	२.६३	४,६०३	२.७२	४,६१३	२.५४
६०-६४	८,७४९	२.४९	४,१५१	२.४५	४,५९८	२.५४
६५-६९	६,०५४	१.७३	२,९९८	१.७७	३,०५६	१.६८
७०-७४	३,७६१	१.०७	१,८५८	१.१०	१,९०३	१.०५
७५-७९	२,०६८	०.५९	१,०७६	०.६४	९९२	०.५५
८०-८४	१,१०१	०.३१	५५०	०.३२	५५१	०.३०
८५-८९	३८८	०.११	१८४	०.११	२०४	०.११
९०-९४	१३९	०.०४	५१	०.०३	८८	०.०५
९५ +	८४	०.०२	२३	०.०१	६१	०.०३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि. ।

चित्र नं. ६ सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्या पिरामिड, २०६८

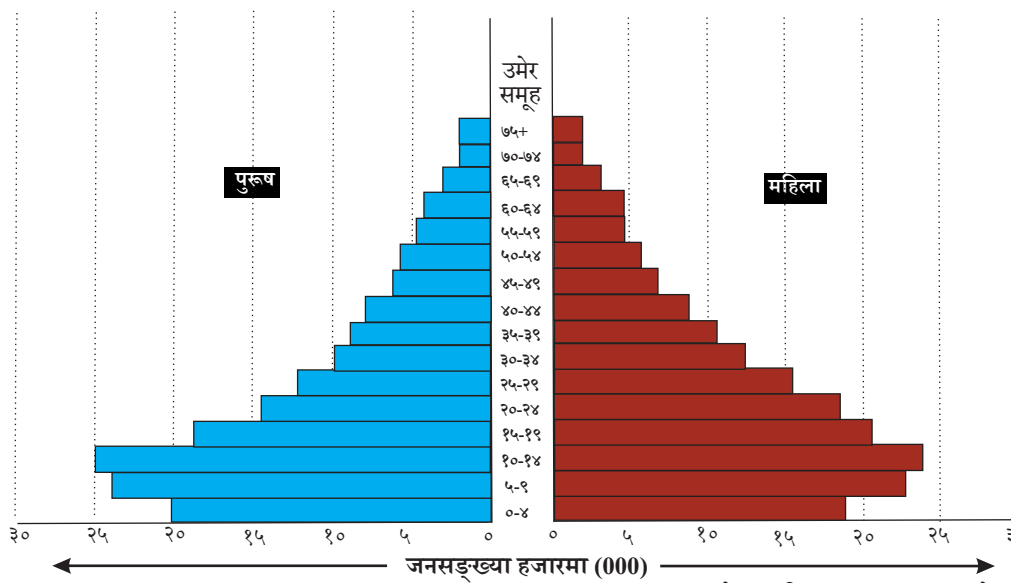

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि. ।

१.११ जिल्लाको सामाजिक स्वरूप

सुर्खेत जिल्लामा ऐतिहासिक पक्षको आधारमा यहाँका वासिन्दाहरू अन्यत्र जिल्लाहरूबाट बसाई सरी आएर जग्गा आवाद भई क्रमसः सुर्खेत जिल्ला वन्न पुगेको स्पष्ट छ। सुर्खेत जिल्लामा मूख्यगरि दैलेख, सल्यान, कालिकोट, जुम्ला, जाजरकोट आदि जिल्लाहरूबाट बसाई सरि आएका मानिसहरूको बसोबास रहेको हुनाले यस जिल्लामा विभिन्न जातजातीहरूको बसोबास रहेको पाईन्छ। राष्ट्रिय जनगणनामा २०६८ मा सुर्खेत जिल्लाका ८० भन्दा वढि जातजाती, ८ भन्दा वढि धर्म, ४० भन्दा वढि मातृभाषा र २५ भन्दा वढि दोस्रो भाषाहरूको गणना भएको छ भने लोपोन्मुख जाती राउटेको पनि यस क्षेत्रमा बसोबास रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ सालको जनगणना अनुसार सुर्खेत जिल्लाको प्रमूख जातजाती अवस्था तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.१६ सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्याको जातीय स्थिति (जिल्लाका प्रमूख जातजातीहरू)

क्र.सं.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१,१०,९०७	३१.६	५४,२४९	३२.०	५६,६५८	३१.२
२	मगर	६६,२१९	१८.९	३१,६६६	१८.७	३४,५५३	१९.०
३	कामी	६४,१४९	१८.३	२९,९९३	१७.७	३४,१५६	१८.८
४	ब्राह्मण (पहाडि)	४०,४४०	११.५	१९,८४८	११.७	२०,५९२	११.४
५	ठकुरी	१६,६२८	४.७	८,१५९	४.८	८,४६९	४.७
६	दमाई/ढोली	१५,७८१	४.५	७,५०७	४.४	८,२७४	४.६
७	सार्की	८,१५७	२.३	३,८५१	२.३	४,३०६	२.४
८	थारू	६,८९०	२.०	३,४९८	२.१	३,३९२	१.९
९	दशनामी/सन्यासी	५,९८९	१.७	२,९०८	१.७	३,०८१	१.७
१०	गुरूङ	४,६१४	१.३	२,१५५	१.३	२,४५९	१.४
११	नेवार	१,९०७	०.५	९५७	०.६	९५०	०.५
१२	बादी	१,८५५	०.५	८९०	०.५	९६५	०.५
१३	मुसलमान	१,८२५	०.५	९७५	०.६	८५०	०.५
१४	राजी	१,१७१	०.३	५५७	०.३	६१४	०.३
१५	अन्य	४,२७२	१.२	२,२०८	१.३	२,०६४	१.१
	कुल जम्मा	३,५०,८०४	१००.०	१,६९,४२१	१००.०	१,८१,३८३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

सुर्खेत जिल्लामा विभिन्न किसिमका धर्मावलम्बीहरूको पनि बसोबास रहेको छ। मूख्य गरि हिन्दु, बौद्ध, ईसाइ, इस्लाम आदि धर्मावलम्बीहरूको बसोबास रहेको यस जिल्लामा हरेक धर्मावलम्बीहरूको आफ्नै संस्कार, संस्कृति र रितिरिवाजहरू पाईन्छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार सुर्खेत जिल्लाका प्रमूख धर्मावलम्बीहरू यस प्रकार रहेका छन्।

तालिका नं. १.१७ सुर्खेत जिल्लाका विधिन्न धर्मावलम्बीहरूको तथ्याङ्किय अवस्था

क्र.सं.	धर्म	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	३,२२,२४४	९१.८६	१,५५,८२९	९१.९८	१,६६,४१५	९१.७५
२	बौद्ध	१४,४०२	४.११	६,८८८	४.०७	७,५१४	४.१४
३	क्रिस्चियन	१२,०२२	३.४३	५,५०८	३.२५	६,५१४	३.५९
४	ईस्लाम	१,८२५	०.५२	९७५	०.५८	८५०	०.४७
५	प्रकृति	४९	०.०१	२७	०.०२	२२	०.०१
६	अन्य	२६२	०.०७	१९४	०.११	६८	०.०४
	कुल जम्मा	३,५०,८०४	१००	१,६९,४२१	१००	१,८१,३८३	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

सुर्खेत जिल्लामा विभिन्न जातजाती तथा धर्मावलम्बीहरूको वसोबास सँगै विभिन्न किसिमका मातृभाषिहरूको पनि उल्लेख्य उपस्थिति रहेको पाईन्छ। मूख्यतया जिल्लामा नेपाली मातृभाषिहरूको नै बाहुल्यता रहे पनि थारू, मगर, गुरूङ, नेवारी, मैथली तथा हिन्दी मातृभाषीहरूको पनि सघन उपस्थिति रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. १.१८ सुर्खेत जिल्लामा बोलिने प्रमूख मातृभाषाहरू

क्र.सं.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	३,१४,४५९	८९.६४	१,५१,४३९	८९.३९	१,६३,०२०	८९.८८
२	मगर	२४,४५६	६.९७	११,७६८	६.९५	१२,६८८	७.००
३	थारू	६,२७४	१.७९	३,१६०	१.८७	३,११४	१.७२
४	राजी	९८०	०.२८	४७६	०.२८	५०४	०.२८
५	गुरूङ	९७४	०.२८	४५५	०.२७	५१९	०.२९
६	हिन्दी	७२६	०.२१	४०८	०.२४	३१८	०.१८
७	नेवारी	६५२	०.१९	३४३	०.२०	३०९	०.१७
८	मैथली	५०३	०.१४	३१६	०.१९	१८७	०.१०
९	अन्य	१,७८०	०.५१	१,०५६	०.६२	७२४	०.४०
	कुल जम्मा	३,५०,८०४	१००	१,६९,४२१	१००	१,८१,३८३	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. १.१९ सुर्खेत जिल्लामा बोलिने दोस्रो भाषाको अवस्था

क्र.सं.	दोस्रो भाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	३१,५४७	८.९९	१५,६९९	९.२७	१५,८४८	८.७४
२	मगर	७९५	०.२३	३९७	०.२३	३९८	०.२२
३	हिन्दी	३८९	०.११	२७९	०.१६	११०	०.०६
४	थारू	२०२	०.०६	११०	०.०६	९२	०.०५
५	अन्य	३७७	०.११	२२२	०.१३	१५५	०.०९
६	दोस्रो भाषा नभएका	३,१७,४९४	९०.५०	१,५२,७१४	९०.१४	१,६४,७८०	९०.८५
	कुल जम्मा	३,५०,८०४	१००	१,६९,४२१	१००.००	१,८१,३८३	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

सुर्खेत जिल्लामा प्रमूख ५ जातजाती, धर्मावलम्बी, मातृभाषी र दोस्रोभाषीहरूको प्रतिशतको अवस्था तलका बारचित्रहरूमा देखाईएको छ।

चित्र नं. ७ सुर्खेत जिल्लाको प्रमूख ५ जातजाती, धर्म, मातृभाषा तथा दोस्रो भाषाको अवस्था, २०६८

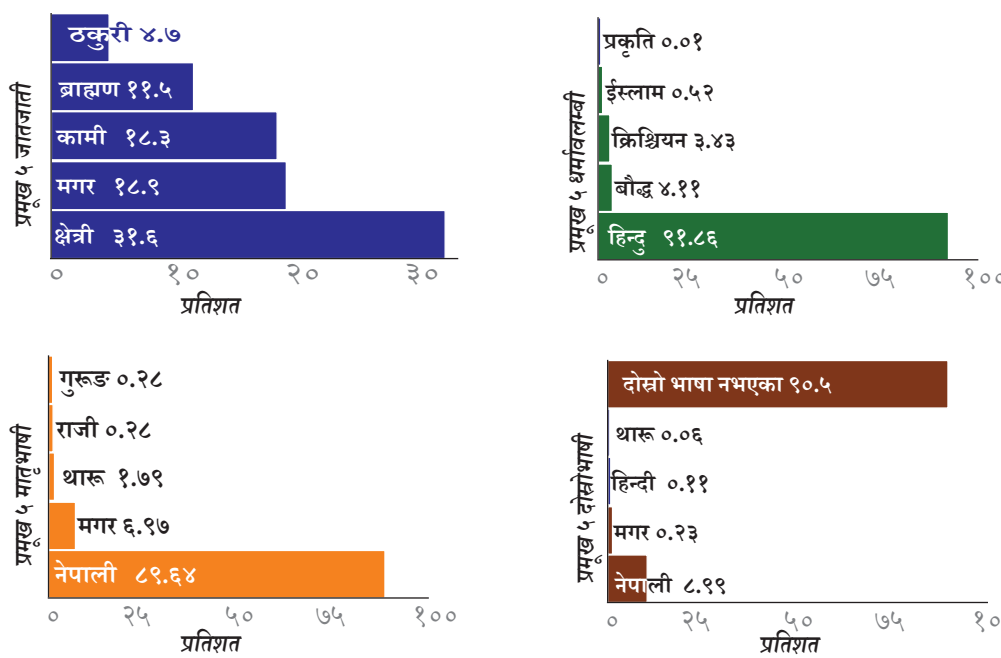

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

जिल्लाको सामाजिक अवस्थाको अध्ययन अन्तर्गत जिल्लामा रहेका जनसङ्ख्याको वैवाहिक अवस्थाको विश्लेषण पनि महत्त्वपूर्ण हुन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लाको १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेरको जनसङ्ख्यामा अविवाहित व्यक्तिहरूको प्रतिशत ३४.३७ प्रतिशत रहेको छ जसमध्ये पुरूष ३९.३ र महिला २९.९ प्रतिशत रहेको छ। जिल्लामा पुनर्विवाह गर्ने व्यक्तिहरूको जनसङ्ख्या पनि उल्लेख्य रहेको छ, १० वर्ष र सो भन्दा माथिको सुर्खेत जिल्लाको जनसङ्ख्यामा ५.२ प्रतिशत जनसङ्ख्याले पुनर्विवाह गरेको देखिन्छ। पुनर्विवाह गर्ने पुरूषहरू ६.०३ प्रतिशत रहेका छन् भने महिलाहरूमा यो प्रतिशत ४.५ रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. १.२० सुर्खेत जिल्लाको १० वर्ष वा सो भन्दा बढि उमेको जनसङ्ख्याको वैवाहिक अवस्था

क्र.सं.	वैवाहिक अवस्था	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अविवाहित	९०,९२८	३४.३७	४९,१७७	३९.३०	४१,७५१	२९.९४
२	एक पटक विवाह गरेका	१,४६,५६४	५५.३९	६२,३८५	४९.८५	८४,१७९	६०.३६
३	बहुविवाह	६,१८७	२.३४	४,३७३	३.४९	१,८१४	१.३०
४	पुनर्विवाह	१३,८१६	५.२२	७,५४२	६.०३	६,२७४	४.५०
५	विधवा/विदुर	६,२२४	२.३५	१,२८८	१.०३	४,९३६	३.५४
६	पारपाचुके भएका	४०४	०.१५	२२४	०.१८	१८०	०.१३
७	छुट्टियर बसेका	४६३	०.१७	१४५	०.१२	३१८	०.२३
	जम्मा	२,६४,५८६	१००	१,२५,१३४	१००	१,३९,४५२	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि.।

माथिको तालिका अनुसार सुर्खेत जिल्लाको १० वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याको ६५.६ प्रतिशत जनसङ्ख्याले कम्तिमा एकपटक विवाह गरिसकेको अवस्था देखिन्छ। विवाहित व्यक्तिहरू मध्ये ५७.७७ प्रतिशत जनसङ्ख्याले १५ देखी १९ वर्षको उमेरमा विवाह गरेको देखिन्छ। विवाहित जनसङ्ख्याले पहिलो विवाह गर्दाको उमेर तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.२१ विवाहित जनसङ्ख्याको विवाह गर्दाको उमेर

क्र.सं.	विवाह गर्दाको उमेर	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	१० वर्ष भन्दा कम	८२१	०.४७	१२१	०.१६	७००	०.७२
२	१० – १४ वर्ष	१६,३३५	९.४१	२,९४१	३.८७	१३,३९४	१३.७१
३	१५ – १९ वर्ष	१,००,३२८	५७.७७	३५,४२८	४६.६४	६४,९००	६६.४३
४	२० – २४ वर्ष	४३,४११	२५.००	२७,५२९	३६.२४	१५,८८२	१६.२६
५	२५ – २९ वर्ष	९,७६२	५.६२	७,५९३	१०.००	२,१६९	२.२२
६	३० –३४ वर्ष	२,०७९	१.२०	१,६६२	२.१९	४१७	०.४३

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवाह गर्दाको उमेर	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
७	३५ –३९ वर्ष	५९१	०.३४	४४७	०.५९	१४४	०.१५
८	४० – ४४ वर्ष	१९८	०.११	१३५	०.१८	६३	०.०६
९	४५ – ४९	६७	०.०४	५४	०.०७	१३	०.०१
१०	५० वर्ष माथी	६६	०.०४	४७	०.०६	१९	०.०२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

चित्र नं. ८ विवाहित जनसङ्ख्याको विवाह गर्दाको उमेर

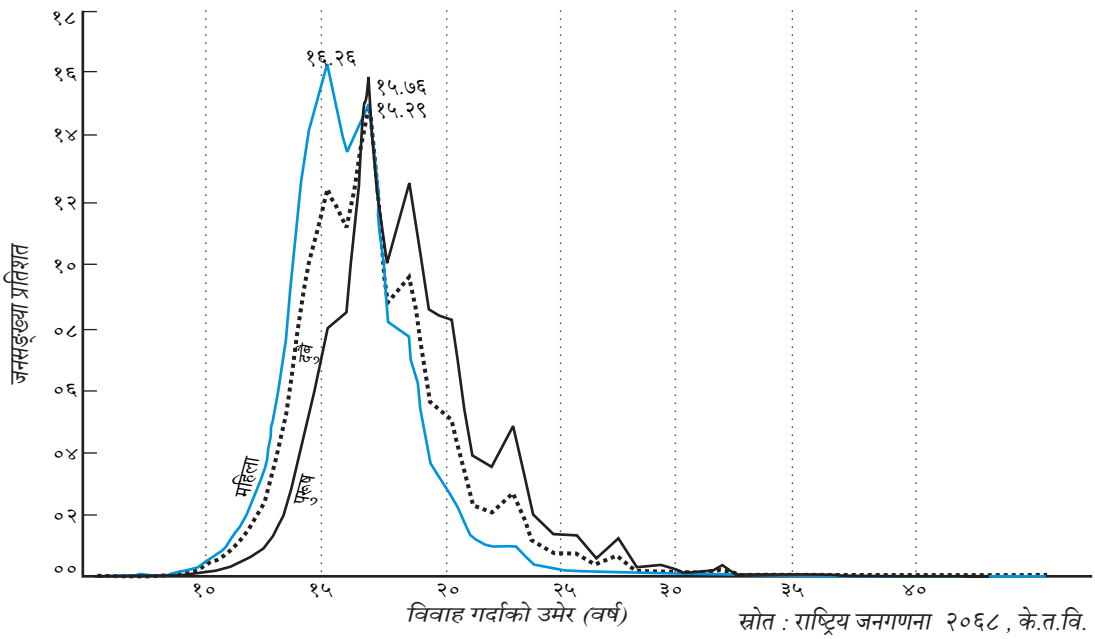

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

माथिको रेखाचित्र अनुसार १८ वर्षको उमेरमा विवाह गर्ने जनसङ्ख्याको प्रतिशत सवैभन्दा वढि (१५.७६ प्रतिशत) रहेको छ । लैङ्गिक रूपमा हेर्दा बढि पुरूषहरूको भन्दा महिलाको विवाह गर्ने उमेर कम छ । कुल विवाहित पुरूषहरूमध्ये सवैभन्दा बढि प्रतिशत (१५.२९ प्रतिशत) पुरूषहरूले १८ वर्षको उमेरमा विवाह गरेका छन् भने कुल विवाहित महिलाहरू मध्ये करिव १६.२६ प्रतिशत महिलाहरूले १६ वर्षको उमेर मै विवाह गर्ने गरेको देखिन्छ ।

सुर्खेत जिल्लामा रहेका कुल ३ लाख ५० हजार ८ सय ४ जनङ्ख्या मध्ये कुनै पनि किसिमको अपाङ्गता नभएका व्यक्तिहरूको प्रतिशत ९७.०७ रहेको छ । अर्थात यस जिल्लामा रहेका कुल जनसङ्ख्या मध्ये करिब ३ प्रतिशतमा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता रहेको देखिन्छ । लैङ्गिक दृष्टिकोणले हेर्दा महिला भन्दा पुरूषहरूमा अपाङ्गता वढि रहेको राष्ट्रिय

जनगणना २०६८ को आँकडाहरूले देखाउदछ। जनगणना २०६८ को नतिजा अनुसार सुर्खेत जिल्लामा रहेका अपाङ्ग जनसङ्ख्या र अपाङ्गताको प्रकार तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १.२२ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	३४०५१३	९७.१	१,६३,८०२	९६.७	१,७६,७११	९७.४
२	अपाङ्गता भएका	१०२९१	२.९	५,६१९	३.३	४,६७२	२.६
३	शारीरिक अपाङ्गता	४६२७	४५.०	२,६४२	४७.०	१,९८५	४२.५
४	दृष्टि सम्वन्धी	१६२८	१५.८	७९८	१४.२	८३०	१७.८
५	सुनाई सम्बन्धी	१६६१	१६.१	८६०	१५.३	८०१	१७.१
६	श्रवण - दृष्टि विहिन	१३८	१.३	७३	१.३	६५	१.४
७	स्वर बोलाई सम्बन्धी	८०२	७.८	४५८	८.२	३४४	७.४
८	मानसिक	५३४	५.२	२८८	५.१	२४६	५.३
१०	बौद्धिक	२०१	२.०	११२	२.०	८९	१.९
११	बहु अपाङ्गता	७००	६.८	३८८	६.९	३१२	६.७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि.।

१.१२ आर्थिक अवस्था

वि.स. २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार सुर्खेत जिल्लामा १० वर्ष र सो उमेरभन्दा माथिका आर्थिक रूपमा सक्षम जनसङ्ख्याहरू २,५०,९९१ देखाईएको छ। जुन जिल्लाको कूल जनसङ्ख्याको ७१.५४ प्रतिशत हु न आँउदछ। सुर्खेत जिल्लामा आर्थिक रूपमा सक्षम जनसङ्ख्या मध्ये कृषि तथा वनमा ५८,३३१ र माछा पालनमा ५६ गरी प्राथमिक स्तरको आर्थिक गतिविधिमा कूल ५८,३८७ जना अर्थात आर्थिक रूपमा सक्षम जनसङ्ख्याको ५३.७७ प्रतिशत संलग्नता रहेको देखिन्छ। वि.स. २०४८ सालको जनगणनामा ८५.०३ प्रतिशत जनसङ्ख्या कृषि पेशामा संलग्न रहेको देखिइएकोमा २०५८ को जनगणनावाट कृषि क्षेत्रमा सक्रिय जनसङ्ख्याको स्थितिमा गिरावट आएपनि सुर्खेत जिल्लामा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या मध्ये आधा भन्दा बढी जनसङ्ख्याको संलग्नता कृषि क्षेत्रमा रहेको देखिन्छ। राष्ट्रिय कृषि गणना २०६९ मा प्रयोग गरिएको कृषक परिवारको परिभाषा अनुसार जिल्लामा कुल ४३,३१४ (जिल्लाको कुल परिवार सङ्ख्याको ५९.४ प्रतिशत) परिवारहरू कृषि परिवार (Agricultural Holdings) को रूपमा रहेका छन् भने कुल जनसङ्ख्याको ७८.४६ प्रतिशत (२,७५,२५८ जना) जनसङ्ख्या कुनै न कुनै किसिमको कृषि क्रियाकलापमा सँलग्न रहेका देखिन्छन्। तसर्थ जिल्लामा व्यावसायिक कृषि कार्यमा सँलग्न कृषक तथा कृषक परिवारहरूको सङ्ख्या कम भएता पनि सुर्खेत जिल्लाको आर्थिक मेरूदण्ड मूलतः कृषि नै हो।

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लाको जनसङ्ख्याको आर्थिक सक्रियता तथा आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी अन्य सूचकरू तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.२३ सुर्खेत जिल्लाको आर्थिक सक्रियता तथा निर्भरता सम्बन्धी केहि प्रमूख सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	सङ्ख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	२,५७,४६८	७३.३९	*कुल जनसङ्ख्याको प्रतिशत*
२	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या	१,४७,७६३	५७.३९	*१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्याको प्रतिशत*
३	अक्सर आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या	१,२९,३९२	५०.२६	
४	कहिले काहि आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या	१८,३७१	७.१४	
५	आर्थिक रूपले निष्कृय रहेको जनसङ्ख्या	१,०८,४२८	४२.११	
६	रोजगारदाता (Employer)	२,०७४	०.८१	
७	तलब ज्यालामा काम गर्ने/जागिरे/कामदार (Employee)	२६,९१४	१०.४५	
८	स्व-रोजगार (Self-Employee)	९४,५३२	३६.७२	
९	बेतलबी पारीवारीक सहयोगी (Unpaid Family Workers)	१,५६९	०.६१	
१०	वाल आश्रित अनुपात	-	६९.८२	
११	बृद्ध आश्रित अनुपात	-	११.५५	
१२	कुल आश्रित अनुपात	-	८१.३७	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि.।

तालिका नं. १.२४ उमेर समूह अनुसार आर्थिक सक्रियता दर (१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा)

उमेर समूह	आर्थिक सक्रियता दर (प्रतिशत)		
	पुरूष	महिला	दुबै
१०-१४	६१.०८	५४.२४	५७.३९
१५-१९	७.८५	८.२६	८.०५
२०-२४	२६.८३	२८.३६	२७.६३
२५-२९	६७.२९	६१.००	६३.५७
३०-३४	९०.३९	७६.८९	८२.१३
३५-३९	९७.०५	८१.३५	८७.९३
४०-४४	९६.९५	८१.९७	८८.६८
४५-४९	९८.३४	८१.११	८९.१७
५०-५४	९६.७०	७९.१२	८७.५१
५५-५९	९५.०२	७९.८७	८७.३८
६०-६४	९३.२६	७३.७७	८३.५२
६५-६९	८५.८१	६०.६७	७२.५९
७०-७४	७७.२५	४६.८९	६१.९१
७५-७९	५८.५०	२७.८७	४२.९९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि.।

तालिका नं. १.२५ १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले १ वर्ष (जनगणना भन्दा अगाडीको) मा गरेको आर्थिक क्रियाकलाप

क्र.सं.	आर्थिक क्रियाकलाप	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	कृषी/आफ्नै खेतीपाती	१,०७,१६०	५९.४६	४७,१९७	५६.११	५९,९६३	६२.४०
२	तलब/ज्याला	३७,६४१	२०.८९	२९,१६९	३४.६८	८,४७२	८.८२
३	आफ्नै गैह्कृषी व्यावसाय	२९,६२६	१६.४४	१५,१३२	१७.९९	१४,४९४	१५.०८
४	विस्तारित आर्थिक काम	३०,९९०	१७.२०	११,७७४	१४.००	१९,२१६	२०.००
५	कामको खोजी	११,२५०	६.२४	८,४७७	१०.०८	२,७७४	२.८९
६	घरधन्दा	८५,८८०	४७.६६	१४,३२६	१७.०३	७१,५५४	७४.४६
७	अध्ययन	८६,६५३	४८.०८	४३,९९२	५२.३०	४२,६६१	४४.३९
८	कुनै काम नगरेको	२४,७६९	१३.७४	१२,५०६	१४.८७	१२,२६३	१२.७६
१०	नखुलेको	१,२७८	०.७१	६०८	०.७२	६७०	०.७०
	जम्मा	१,८०,२०९	१००	८४,११०	१००	९६,०९९	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. १.२६ रोजगार जनसङ्ख्याको रोजगारीको स्थिति

क्र.सं.	रोजगारीको स्थिति	जम्मा		पुरूष	महिला
		सङ्ख्या	प्रतिशत		
१	रोजगारदाता (Employer)	२,०७४	१.६२	१,३४६	७२८
२	तलब ज्यालामा काम गर्ने/जागिरे/कामदार (Employee)	२६,९१४	२१.०३	२०,७८७	६,१२७
३	स्व-रोजगार (Self-Employee)	९४,५३२	७३.८६	४२,१२४	५२,४०९
४	बेतलबी पारीवारीक सहयोगी (Unpaid Family Workers)	१,५६९	१.२३	४९२	१,०७६
५	नखुलेको	२,९०५	२.२७	१,२९८	१,६०८
	जम्मा	१,२७,९९४	१००	६६,०४६	६१,९४८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. १.२७ अक्सर आर्थिक सक्रिय जनसङ्ख्याको रोजगारीको क्षेत्र (Major Industry)

क्र.सं.	रोजगारीको स्थिति	जम्मा		पुरूष	महिला
		सङ्ख्या	प्रतिशत		
१	कृषि वन तथा माछापालन	८६,८६०	६७.८६	३७,९०७	४८,९५३
२	थोक तथा खुद्रा ब्यापार	८,७६३	६.८५	४,८६८	३,८९५
३	औद्योगिक उत्पादन	५,३६६	४.१९	३,७८१	१,५८५
४	शिक्षा	५,२९६	४.१४	३,४५०	१,८४६
५	निर्माण	४,७६९	३.७३	४,२३६	५३३

क्रमसः.....

क्र.सं.	रोजगारीको क्षेत्र	जम्मा		पुरूष	महिला
		सङ्ख्या	प्रतिशत		
६	निजी घरपरिवारमा रोजगारी	२,७३६	२.१४	१,००७	१,७२९
७	यातायात, भण्डारण र सञ्चार	२,४६४	१.९३	२,४००	६४
८	सार्वजनिक प्रशासन र सामाजिक सुरक्षा	२,२८७	१.७९	१,९२९	३५८
९	अन्य सामुदायिक, सामाजिक तथा व्यक्तिगत सेवा	२,१९२	१.७१	१,६९८	४९४
१०	होटल तथा रेष्टरन्ट	२,१७२	१.७०	१,२८२	८९०
११	स्वास्थ्य तथा सामाजीक सेवा सम्बन्धी क्रियाकलाप	९४०	०.७३	६६०	२७९
१२	खानी तथा खनिज	८०८	०.६३	४३७	३७१
१३	प्रशासनिक तथा सेवा सम्बन्धो कियाकलापहरू	६६८	०.५२	५२३	१४५
१४	वित्तिय ब्यवस्थापन	५९८	०.४७	४०५	१९२
१५	प्राध्यापक, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलि	३४१	०.२७	२९२	४८
१६	सूचना तथा सञ्चार	३२३	०.२५	२५७	६६
१७	पानि तथा फोहर ब्यवस्थापन	११५	०.०९	९०	२४
१८	कला, मनोरञ्जन तथा रचना सम्बन्धी क्रियाकलाप	११५	०.०९	८२	३३
१९	घरजग्गा, भाडा र ब्यापार	८१	०.०६	७३	८
२०	विद्यत तथा ग्यास	६५	०.०५	४८	१७
२१	अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था	५०	०.०४	५०	०
२३	नखुलेको	९८७	०.७७	५६९	४१७
	कुल जम्मा	१,२७,९९४	१००	६६,०४६	६१,९४८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. १.२८ रोजगारीमा सँलग्न जनसङ्ख्याको मूख्य पेशा वा काम (Major Occupation)

क्र.सं.	पेशा (Occupation)	जम्मा		पुरूष	महिला
		सङ्ख्या	प्रतिशत		
१	कृषि, मत्छय तथा वन सम्बन्धी दक्ष कामदार	८५,२८३	६६.६३	३६,८१८	४८,४६४
२	सेवा तथा विक्रि कामदार	१०,८४९	८.४८	६,५५९	४,२९०
३	औजार र सम्बन्धीत सामानका विक्रि कामदार	९,३२१	७.२८	७,५२७	१,७९४
४	प्राथमिक पेशाकर्मी	८,३२०	६.५	४,९०५	३,४१५
५	पेशाविद्	५,२७३	४.१२	३,४२४	१,८४९
६	प्राविधिक तथा सहायक विज्ञहरू	२,४१९	१.८९	२,०२४	३९५
७	यन्त्र र मेशिन सञ्चालन तथा एसेम्बलर्स	१,८२९	१.४३	१,७४१	८८
८	व्यवस्थापक	१,७८५	१.३९	१,०४३	७४२
९	कार्यालय सहायक	१,५५५	१.२१	१,१९६	३५९
१०	सशस्त्र शैनिक	४४२	०.३५	३०९	१३३
११	पेशा नखुलेको	९१८	०.७२	५०१	४१७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. १.२९ आर्थिक रूपले सक्रिय उमेरका जनसङ्ख्या आर्थिक रूपमा निष्क्रिय हुनुका कारणहरू

क्र.सं.	पेशा (Occupation)	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्ययन	८६,४४८	६८.१८	४३,५९६	८५.५२	४२,८५२	५६.५२
२	घरधन्दा	२८,४४३	२२.४३	२,१७४	४.२६	२६,२६८	३४.६५
३	बृद्धावस्था	६,००४	४.७४	२,२७७	४.४७	३,७२७	४.९२
४	पेन्सन/आयस्ता	१,२७१	१.००	८४८	१.६६	४२३	०.५६
५	अपाङ्गता	१,१३४	०.८९	६२१	१.२२	५१३	०.६८
६	दिर्घरोगी	१,४४४	१.१४	६७६	१.३३	७६८	१.०१
७	अन्य	९४३	०.७४	४७८	०.९४	४६६	०.६१
८	नखुलेको	१,११२	०.८८	३०९	०.६१	८०३	१.०६
	जम्मा	१,२६,७९९	१००	५०,९७९	१००	७५,८२०	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

चित्र नं. ९ आर्थिक रूपले सक्रिय उमेरका जनसङ्ख्या आर्थिक रूपमा निष्क्रिय हुनुका कारणहरू (प्रतिशत)

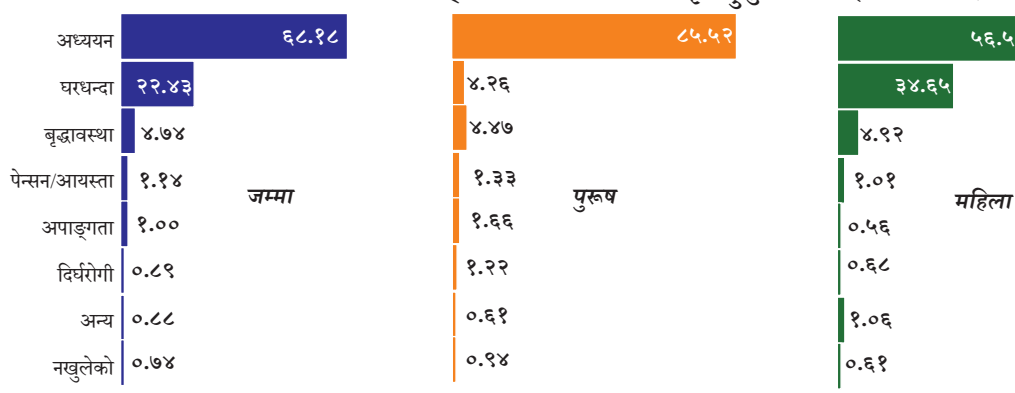

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

सुर्खेत जिल्लामा एकातिर कृषिमा सँलग्न जनसङ्ख्या विस्तारै घट्दै गईरहेको छ भने अर्कोतिर उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा क्षेत्र विस्तारै बढिरहेको देखिन्छ । १० वा सो भन्दा बढि व्यक्तिहरूलाई प्रत्यक्ष रोजगारी सृजना गरि सञ्चालनमा रहेका उत्पादनशिल ठुला उद्योग प्रतिष्ठानहरूको आर्थिक क्रियाकलापहरूको आँकडा निकाल्नको लागि केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले प्रत्येक ५/५ वर्षमा राष्ट्रिय औद्योगिक गणना सञ्चालन गरी नतिजा प्रकाशन गर्ने गर्दछ। सुर्खेत जिल्लामा वि.स. २०६४ मा १० जना भन्दा बढि व्यक्तिहरूलाई प्रत्यक्ष रोजगारी सृजना गरि सञ्चालनमा आएका उत्पादनशिल ठुला उद्योग प्रतिष्ठानहरूको सङ्ख्या १९ मात्र रहेकोमा वि.स. २०६९ मा आईपुग्दा यो सङ्ख्या बढेर ३५ पुगेको देखिन्छ। राष्ट्रिय -

औद्योगिक गणनाबाट प्राप्त सुर्खेत जिल्लाका उत्पादनशिल ठुला उद्योग प्रतिष्ठानसँग सम्बन्धित केहि प्रमूख सूचकहरू तलका तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १.३० सुर्खेत जिल्लामा १० वा सो भन्दा बढि व्यक्तिलाई रोजगारी दिने उत्पादनशिल ठुला उद्योग प्रतिष्ठान (Manufacturing Industries) सम्बन्धी केही सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	एकाई	मान	
			२०६४	२०६८
१	उद्योग प्रतिष्ठानको सङ्ख्या (No. of Establishments)	सङ्ख्या	१९	३५
२	व्यक्तिगत उद्योग प्रतिष्ठान	सङ्ख्या	१९	३१
३	साझेदारी उद्योग प्रतिष्ठान	सङ्ख्या	-	३
४	पब्लिक लिमिटेड उद्योग प्रतिष्ठान	सङ्ख्या	-	१
५	कुल रोजगारी (No. of Persons Engaged)	सङ्ख्या	२९३	१,६४६
६	तलबी कामदारको सङ्ख्या (Number of Employees)	सङ्ख्या	२५८	१,४८२
७	तलब/ज्याला/सुविधा रकम (Wages/ Salaries and other benefits)	रू.हजारमा	७,६२७	३१,८३७
८	मौज्दातमा परिवर्तन (Change in Stocks at End of the Year)	रू.हजारमा	७९,८८४	११,५५०
९	स्थिर सम्पत्तिमा (Gross Addition to Fixed Assets)	रू.हजारमा	४०३	५,०२७
१०	कुल स्थिर सम्पत्ति (Gross Fixed Assets at End of the Year)	रू.हजारमा	१३,५६२	२,०९,९५५
११	कुल लगानी (Gross Input)	रू.हजारमा	४५,१३०	७९,८८७
१२	कुल प्रतिफल (Value of Output)	रू.हजारमा	५८,६०४	१,३६,५९८
१३	मूल्य अभिबृद्धि (Total Value Added)	रू.हजारमा	१३,४८८	५६,७११
१४	प्रतिफल र लगानीको अनुपात (Output-Input Ratio)	प्रतिएकाई लगानीको प्रतिफल	१.३०	१.७१

स्रोत : राष्ट्रिय औद्योगिक गणना २०६४ र २०६९ (Census of Manufacturing Establishment 2006 & 2012), के.त.बी.।

तालिका नं. १.३१ नेपाल औद्योगिक व्यावसाय वर्गिकरण (NSIC) अनुसार सुर्खेत जिल्लाका उद्योग प्रतिष्ठानहरूको विवरण

NSIC	उद्योग प्रतिष्ठानको वर्गिकरण	प्रतिष्ठान सङ्ख्या	कुल रोजगारी	तलब/ज्याला सुविधा रकम	मौज्दात परिवर्तन	स्थिर सम्पत्तिमा बृद्धि	कुल स्थिर सम्पत्ति	कुल लगानी	कुल प्रतिफल	मूल्य अभिबृद्धी	प्रतिफल र लगानीको अनुपात
				रकम रू. हजारमा							
१०	खाद्य उत्पादन सम्बन्धी	१									
११	पेय पदार्थ उत्पादन सम्बन्धी	२									
१३	कपडा उत्पादन समबन्धी	१									
१४	तयारी पोशाक निर्माण	७	७२	४,८६३	६९४	२५०	९३,४८०	५,२१८	१३,००४	७,७८६	२.४९
१६	काठ चिरान तथा काठका फर्निचर उत्पादन सम्बन्धी	८	८१	५,१०३	७,२९४	२,३६०	४५,९७६	४३,९००	५५,५४६	११,६४६	१.२७
१७	कागज उत्पादन	१									
१८	छापाखाना सम्बन्धी	१									
२२	प्लाष्टिक तथा रबरका सामग्री उत्पादन	१									
२३	इट्टा उद्योग	८	२००	१३,४७०	७१५	१,०५१	४०,१३३	८,५१५	२७,९४७	१९,४३२	३.२८
२५	फलामजन्य धातुका सामग्री उत्पादन	१									
२७	विद्युतिय उपरकण उत्पादन सम्बन्धी	१									
३१	स्टिल फर्निचर उत्पादन सम्बन्धी	३	३७	३,०९८	४३९	२५४	१,१३४	४,८०२	१०,३३१	५,५२९	२.१५
	जम्मा	३५	४९०	३१,८३७	११,५५०	५,०२७	२,०९,९५५	७९,८८७	१,३६,५९८	५६,७११	१.७१

नोटः १. राष्ट्रिय औद्योगिक गणना २०६९ को सन्दर्भ अवधिभित्र सञ्चालनमा नआएका उद्योग प्रतिष्ठानहरू सूचिकरण भएपनि तथ्याङ्क विश्लेषणमा समाबेश छैनन् ।

२. NSIC वर्गिकरण अन्तर्गत एउटा वा दुईवटा सम्म उद्योग प्रतिष्ठानहरू भएमा तिनिहरूको आर्थिक क्रियाकलापको विवरण दिईएको छैन ।

श्रोतः राष्ट्रिय औद्योगिक गणना २०६९ (Census of Manufacturing Establishment, 2012), के.त.बी. ।

१.१३ शिक्षा क्षेत्र

शैक्षिक तथ्याङ्कले सम्बन्धित भौगोलिक क्षेत्रको वर्तमान शैक्षिक अवस्थाको वारेमा तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूलाई सूचना प्रवाह गर्दछ। विषेशतः साक्षरता दर (Literacy Rate), खुद भर्नादर (Net Enrollment ratio), कुल भर्नादर (Gross Enrollment Rate), विद्यालय परित्याग दर (Drop out Ratio), शिक्षक-विद्यार्थि अनुपात (Teacher-Student Ratio), औषत विद्यालय वर्ष (Means Years of Schooling) आदि शैक्षिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचकहरू शैक्षिक तथ्याङ्कका विषयवस्तुहरू हुन्।

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार कुल साक्षरता ७३.१ प्रतिशत (पुरूष ८२.० र महिला ६४.९) रहेको सुर्खेत जिल्लामा शैक्षिक सत्र २०७२/७३ सम्म आइपुग्दा कुल साक्षरता प्रतिशत ९६.२६ (पुरूष ९९.२१ र महिला ९३.२६) पुगिसकेको छ *(जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत अनुसार)*। कुल ४८६ वटा वालविकस केन्द्र, ६४७ वटा विद्यालय, २,३०९ शिक्षक दरबन्दी र १,०३,४४५ जना विद्यार्थीहरू रहेको यस जिल्लाका शिक्षा सम्वन्धी केहि प्रमूख सूचकहरू तलका तालिकाहरूमा देखाइएको छ।

तालिका नं. १.३२ जिल्लामा प्रमूख शैक्षिक सूचकहरू

क्र.सं.	प्रमूख शैक्षिक सूचकहरू	आधारभूत तह	माध्यमिक तह
१	उत्तीर्ण दर	६९.०	२४.०
२	सिकाइ उपलब्धी दर (औसत)	४७.०३	३५.७७
३	बालमैत्री विद्यालय	२१५	११०
४	बाल विकास केन्द्रको कूल भर्ना दर	८५	–
५	कूल प्रवेश दर कक्षा १ (GIR)	१३३	–
६	कक्षा १ को खुद भर्नादर (NIR)	९३.०	–
७	सहजै देखिने भर्ना दर (GER)	१०७.५	७०.०
८	खुद भर्नादर (NER)	९८.०	४७.०
९	विद्यालय शिक्षक अनुपात	४.६	३.७०
१०	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	१:५५.१३	१:५१.४५
११	टिकाउ दर	८१.५	७०.०
१२	कक्षा दोहोयाउने दर	१५	२५.०
१३	कक्षा छाड्ने दर	१७	६.०
१४	टिकाउ दर	८१.५	७०
१५	तालिम प्राप्त शिक्षक (प्रतिशत)	९५.५	९८.०
१६	महिला शिक्षक सङ्ख्या	५७७	५१
१७	महिला प्रधानाध्यापक सङ्ख्या	८३	९
१८	विद्यार्थी लैङ्गिक अनुपात (GPI)	१:०९	१:०९

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत, २०७३।

तालिका नं. १.३३ जिल्लाका अन्य शैक्षिक विवरण

क्र.सं.	विवरण	मान
१	साक्षर सुर्खेत तथा अनिवार्य आधारभूत शिक्षा प्रदायक जिल्ला घोषणा मिति	२०७२ जेठ २५ गते
२	जिल्लाका सबै विद्यालय शान्तिक्षेत्र घोषणा मिति	२०७० फाल्गुण १७ गते
३	क्याम्पस	१२
४	विश्वविद्यालय	१ (मध्य पश्चिमाञ्चल विश्व विद्यालय)
५	कुल वाल विकास केन्द्र	४८६
६	विद्यालयमा आधारित वालविकास केन्द्र	३९७
७	समुदायमा आधारित वालविकास केन्द्र	८९
८	कुल विद्यायलय सङ्ख्या	६४७
९	आधारभूत तहका विद्यालय	५२१
१०	माध्यमिक तहका विद्यालय	१२७
११	समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालय सङ्ख्या	११६
१२	कूल मदरसा विद्यालय	२
१३	गुम्वा विद्यालय	१
१४	कूल गृहिणी विद्यालय	२ (हस्तविर प्रा.वि. र मावि वावियाचौर)
१५	खुला विद्यालय	१ (श्री अमरज्योति नमूना मावि नेवारे वीनपा ११)
१६	समाहित शिक्षा स्रोत कक्षा	११
१७	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	२५
१८	प्राविधिक धार सञ्चालन गर्ने विद्यालय	३ (शीव मावि लाटिकोइली, नेरामावि वडाखोली र सुर्यज्योती मावि पलैटे)
१९	एनेक्स स्कूल (सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रम)	१ (जनज्योति मावि वड्डीचौर कुनाथरी – तीन वर्षे आइ एस्सी एजी (कृषि डिप्लोमा), १५ महिने भेटेरिनरी जेटिए र २९ महिने कृषि जेटिए)

स्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय सुर्खेत, २०७३ ।

१.१४ स्वास्थ्य क्षेत्र

वि.स. २००८ साल देखि आधुनिक चिकित्सा को प्रारम्भ भएको यस जिल्लामा हाल अस्पताल २, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र ३, स्वास्थ्य चौकी ४७, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ७ र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई १० तथा आयुर्वेद औषद्यालय ३ वटा रहेका छन्। जिल्लाका स्वास्थ्य संस्थाहरू बाट प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाका रोकथाममूलक, प्रर्वधनात्मक एवं उपचारात्मक कार्यक्रमहरू प्रदान गरिएको छ भने क्षेत्रीय अस्पताल रेफरल अस्पतालको रूपमा रहेको छ, भने समुदाय स्तरमा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरू ९८७ जना रहेका छन्। राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७१ दोश्रो दीर्घकालीन स्वास्थ्य योजना को मुल उदेश्य र मर्मलाई आत्मसाथ गरि नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना दोस्रोमा समावेश गरिएका अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत प्रवाह भइरहेको छ।

तालिका नं. १.३४ जिल्लाको स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धो आधारभूत सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३
१	विसीजी खोप लगाउने (१ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू)	प्रतिशत	९४.२	१०३.७	८८.८१
२	डी पी हेप हव वि तेस्रो मात्रा लगाउनेहरू (१ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू)	प्रतिशत	८०.८	९५.४	८४.१६
३	दादुरा रूबेला खोप लगाउनेहरू (१ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू)	प्रतिशत	७९.६	८७.२	८१.३९
४	जेई खोप लगाउनेहरू (१२ देखि २३ महिनाका बालबिलकाहरू)	प्रतिशत	८१.८	८८.२	७३.२
५	नयाँ तौल लिएका मध्ये कुपोषण भएका वालवालिका	प्रतिशत	०.८२	२.०६	२.७३
६	५ वर्ष मुनिका बच्चाहरूमा श्वास प्रश्वास रोग प्रकोप दर	प्रति हजार	१११६	१०८८	८०४
७	निमोनिया भएका विरामीहरू (नया विरामीहरू मध्ये ५ वर्ष मुनिका)	प्रतिशत	२७.२	२५.९७	१८.३६
८	५ वर्ष मुनिका बच्चाहरूमा झाडापखाला रोग प्रकोप दर	प्रति हजार	९८३.४	८२८.६	७२२.३१
९	झाडा पखाला रोग लागेका मध्ये जिङ्क र पुनर्जलिय झेलबाट उपचार गरेको	प्रतिशत	९८.३७	८२.४	९४.६७
१०	पहिलो पटक गर्भ जाँच गराउनेहरू	प्रतिशत	९१.४	९५.२६	९८.०१
११	प्रोटोकल अनुसार चार पटक गर्भ जाँच गराउनेहरू	प्रतिशत	५८.३६	५६.९	६७.९१
१२	भिटामिन ए पाएका सुत्केरी महिलाहरू	प्रतिशत	६६.८२	७६.७	४४.२४
१३	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति भएको (अनुमानित जिवित जन्म मध्ये)	प्रतिशत	६१.५	७७.४६	७८.१४
१४	दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसुति सेवा (अनुमानित जिवित जन्म मध्ये)	प्रतिशत	६१.०	६२.३	६२.७५
१५	सिजरिएन सेक्सनबाट प्रसुति गराएका (कूल प्रसुति मध्ये)	प्रतिशत	उ.न.	८.४७	९.३
१६	परिवार नियोजन प्रयोग दर (प्रजनन उमेरका विवाहित महिला मध्ये)	प्रतिशत	५५.३९	५२.४	५०.२६
१७	औलो रोगको रक्त नमुना परिक्षण	प्रतिशत	०.६६	०.८२	०.५
१८	क्षयरोग केश फाईण्डिङ दर	प्रतिशत	११४	८१	८७.१३
१९	नया पिबिसी र रिल्याप्स विरामीदर	प्रतिलाख	७०	७५	५०.०२
२०	सबै खाले क्षयरोग का विरामीदर	प्रतिलाख	२२७	१८७.१२	१७०.४९
२१	क्षयरोगका विरामीको निको हुने दर	प्रतिशत	८४.१८	८४.५	८४.७

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३
२४	एच आई भी संक्रमित नया विरामीहरू	जना	४४	३६	३०
२५	एआरटी उपचारमा रहेका एच आई भी विरामी	जना	१९२	१९७	२४२
२६	ओपिडिमा आएका नयाँ विरामीहरू	जना	३,८२,१०८	४,०९,५२७	३,३६२१६
२७	स्वास्थ्य संस्थामा सेवा लिन आएका मध्ये जेष्ठ नागरिक	प्रतिशत	१०	९.५२	११.३९

स्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. १.३५ जिल्लाको स्वास्थ्यकर्मी र जनसङ्ख्याको अनुपात

क्र.सं.	समूह	२०७०/७१		२०७२/७३	
		जम्मा जनशक्ति	स्वास्थ्कर्मी जनसङ्ख्या अनुपात	जम्मा जनशक्ति	स्वास्थ्कर्मी जनसङ्ख्या अनुपात
१	चिकित्सक	११	३२,९३३	२३	१७,०३५
२	पारा मेडिकल	१२२	३,०१९	१७६	२,२२६
३	नर्स	८८	४,११७	१८३	२,१४१

स्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. १.३६ जिल्लाका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	स्वास्थ्य संस्थाको नाम र स्थानीय तह
१	अस्पताल	२	क्षेत्रीय अस्पताल कालागाँउ (वीरेन्द्रनगर नगरपालिका)
			मेहेलकुना अस्पताल (गुर्भाकोट नगरपालिका)
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	३	अवलचिङ (चिङ्गाड गाँउपालिका)
			दशरथपुर (लेकबेशी नगरपालिका)
			सालकोट (पञ्चपुरी नगरपालिका)
३	स्वास्थ्य चौकीहरु	४७	लाटिकोईली, सानीलेख, कटकुवा, जर्बुटा, गढी, उत्तरगंगा, रतु (वीरेन्द्रनगर नगरपालिका)
			छिन्चु , लेखपराजुल, रामघाट, मैनतडा (भेरीगङ्गा नगरपालिका)
			सहारे, गुमी, मालारानी, दहचौर, घुमखहरे,धारापानी (गुर्भाकोट नगरपालिका)
			बिद्यापुर, तातापानी, छाप्रे, बावियाचौर (पञ्चपुरी नगरपालिका)
			लेखफर्सा, साटाखानी, कल्याण (लेकबेशी नगरपालिका)
			बासपानी, बेतान, गुटु, घाटगांउ, बिजौरा (चौकुने गाँउपालिका)
			लेखगाँउ, हरिहरपुर, पोखरीकाँडां, कुनाथरी, तरङ्गा (बराहताल गाउँपालिका)
			मटेला, पाम्का, नेटा, रानीवास, रजेना (चिङ्गाड गाउँपालिका)
			खानीखोला, राकम,काफलकोट,बजेडीचौर, घोरेटा, काप्रिचौर, डाडाखालि, आग्रिगाँउ (सिम्ता गाँउपालिका)
४	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	७	धारापानी, नेवारे, गरगरे, ववई गेरुवानी, दौलतपुर , पण्डितकाल्ना , वडाखोली (मेहेलकुना)
			हरिहरपुर, वोटेचौर, हासेगाउ, थारी , आली, वारागाउ, लेखगाउ, चेपाङ, लापन, खनेटा

क्रमसः.....

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	स्वास्थ्य संस्थाको नाम र गाविस
५	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१०	हरिहरपुर, वोटेचौर, हासेगाउ, थारी , आली, वारागाउ, लेखगाउ, चेपाङ, लापन, खनेटा
६	गाउंघर क्लीनीक	१५८	
७	खोप क्लिनीक	१८५	
८	प्रसुति केन्द्र(२४ घण्टे सेवा)	५२	
९	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीका	९८७	

स्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, सुर्खेत, २०७४ ।

१.१५ खानेपानी तथा सरसफाई

जिल्ला सदरमुकाममा अवस्थित खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय तथा बृहत झुप्रा खानेपानी आयोजनाबाट मूख्य रूपमा यस जिल्लामा खानेपानी आपूर्ती, ढल निकास जनसाधन विकास, वातावरणीय अध्ययय, खानेपानी गुणस्तर अनुगमन तथा सुधार र सरसफाई कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन्। जिल्लामा रहेका घरपरिवारहरूले प्रयोग गर्ने पिउने पानीको स्रोतमा धाराको पानी प्रयोग गर्ने परिवार करिब ८० प्रतिशत रहेको मध्य पश्चिम क्षेत्रिय अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यालयको तथ्याङ्क रहेको छ। यो प्रतिशत वि. स. २०६८ सालको जनगणना अनुसार करिब ६१ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ। जनगणना २०६८ अनुसार यस जिल्लामा विभिन्न किसिमका खानेपानीका स्रोतहरू प्रयोग गर्ने परिवारको आँकडा तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.३७ घरपरिवारले प्रयोग गर्ने पिउने पानीको मूख्य स्रोत

क्र.सं.	पिउने पानीको मूख्य स्रोत	परिवार सङ्ख्या	प्रतिशत
१	धारा/पाईप	४४,३७६	६०.९
२	मूलधारा	१३,३८४	१८.४
३	असुरक्षित ईनार/कुवा	६,६३९	९.१
४	नदी/खोला	३,३०२	४.५
५	सुरक्षित ईनार/कुवा	२,५५५	३.५
६	ट्यूवेल/हातेपम्प	१,३१५	१.८
७	अन्य	८०४	१.१
८	नखुलेको	४५५	०.६
	जम्मा	७२,८३०	१००.०

चित्र नं. १० घरपरिवारले प्रयोग गर्ने पानीको स्रोतको अवस्था

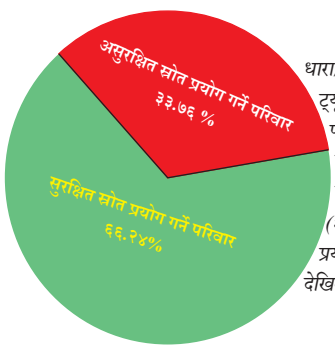

धारा/पाईप, व्यवस्थित ईनार/कुवा र ट्यूवेल/ हातेपम्प आदिलाई पिउने पानीका सुरक्षित स्रोत मानिन्छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार सुर्खेत जिल्लाकाकरिब एक तिहाई (३३.७६ प्रतिशत) घरपरिवारहरूले प्रयोग गर्ने पानीको स्रोत असुरक्षित देखिन्छ।

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

जिल्लाको सरसफाईको अवस्थालाई हेर्दा वि.स. २०६८ सालको जनगणना अनुसार करिब २८.६ प्रतिशत शौचालय विहिन रहेको अवस्थामा वि.स. २०७२ सालसम्म आईपुग्दा यो प्रतिशत शुन्यमा झरी मिति २०७२ पौष १४ गतेका दिन सुर्खेत जिल्ला खुला दिसा मुक्त घोषणा भै सकेको छ । वातावरणीय सरफाईका दृष्टिकोण जिल्लाको सदुमुकाम वीरेन्द्रनगरमा सरसफाईका केहि कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा आएपनि जिल्लाका अन्य स्थानीय तहहरूको फोहोरमैला व्यवस्थापन व्यवस्थित हुन सकेको छैन।

१.१६ मानव विकास सूचकाङ्क तथा गरिबी

मानव विकास सूचकाङ्क प्रतिबेदन २०१४ (सन्) मा मानव विकास सूचकाङ्क २ वटा विधीबाट निकालिएको छ। पहिलो अङ्कगणितीय विधी र दोस्रो ज्यामिती विधी । ज्यामितीय विधीलाई आधुनिक र अलि भरपर्दो विधी मानिन्छ , जस अनुसार नेपालको मानव विकास सूचकाङ्क (HDI) ०.४९ रहेको छ। अङ्क गणितीय विधीबाट हेर्दा यो सूचकाङ्क (HDI) ०.५४ छ। HDI को मान न्यूनतम ० देखी अधिकतम १ सम्म हुन्छ। विकसित र उच्च सामाजिक समृद्धि भएका मूलूकहरूको HDI मान १ को नजिक हुन्छ। मानव विकास सूचकाङ्क प्रतिबेदन २०१४ अनुसार नेपालका ७५ जिल्लामा सवैभन्दा बढि HDI काठमाण्डौ जिल्लाको र सवैभन्दा कम बाजुरा जिल्लाको रहेको छ। उच्च HDI भएका जिल्लाहरूबाट क्रममिलाई हेर्दा सुर्खेत जिल्लाको स्थान ३५ औ नम्बरमा रहेको छ भने गरिबीको दर न्यून भएका जिल्लाहरूबाट क्रममिलाई हेर्दा नेपालका ७५ जिल्ला मध्ये सुर्खेत जिल्ला ५० औ स्थानमा रहेको देखिन्छ । सुर्खेत जिल्लाका मानव विकास सूचकाङ्क र सो सम्बन्धीत अन्य सूचकहरूलाई तलको तालिकामा दिईएको छ।

तालिका नं. १.३८ मानव विकास सूचकाङ्क र सम्बन्धित अन्य सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण		नेपाल	सुर्खेत	कैफियत
१	औषत आयू				
		मान	६८.८	६७.२८	
		सूचक	०.७३	०.७०५	
२	युवा साक्षरता				
		मान	५९.५७	६७	
		सूचक	०.६०	०.६७	
३	विद्यालय जाने औषत उमेर				
		मान	३.९	३.८८	
		सूचक	०.२६	०.२५८	
४	प्रति व्यक्ति आय (*PPP $*)				
		मान	११६०	९११	
		सूचक	०.४१	०.३६९	
५	मानव विकास सूचकाङ्क (*HDI*)				
		पुरानो विधि (अंकगणितिय)	०.५४१	०.५३५	३५ औ स्थानमा
		नयाँ विधि (ज्यामितीय)	०.४९०	०.४७६	

स्रोत : Nepal Human Development Report 2014.

तालिका नं. १.३९ मानव गरीबी सूचकाङ्क र सम्बन्धित अन्य सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	नेपाल	सुर्खेत
१	औषत आयु ४० वर्ष भन्दा बढि नभएको अनुमान गरिएका जनसङ्ख्या (Percent of people not expected to survive to age 40)	७.५२	८.४
२	सूरक्षित पिउने पानीको प्रयोग गर्न नपाएका जनसङ्ख्या प्रतिशत (percentage without safe water)	१७.०९	३७.३
३	५ वर्ष मूनीका कुपोषित बालबालिकाको प्रतिशत (Percentage of children under age five who are malnourished)	४०.५०	५७.९
४	आर्थिक रूपले अति पछाडि परेका जनसङ्ख्या प्रतिशत (Deprivation in economic provisioning)	२८.८०	४७.६
५	मानव गरीबी सूचकाङ्क (HPI Value)	३१.१२	३६.४

स्रोत : Nepal Human Development Report 2014.

तालिका नं. १.४० गरिबीको दर सम्बन्धी सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	एकाई	नेपाल	सुर्खेत
१	गरिबीको दर (Poverty Rate)	प्रतिशत	२५.१६	३०.४५
२	गरिबीको विषमता (Poverty Gap)	प्रतिशत	५.४३	७.४६
३	गरिबीको गहनता (Square Poverty Gap)	प्रतिशत	१.८१	२.६३

नोटः

*१. **गरिबीको दरः** खाद्य तथा गैर खाद्य उपभोगको आधारमा गरिबीको रेखा कायम गरि प्रति सय जनामा गरिबीको रेखामुनी रहेको जनसङ्ख्यालाई गरिबीको दर भनिन्छ ।*

*२. **गरिबीको विषमताः** गरिबीको विषमताले गरिबीको रेखामुनि रहेका जनसङ्ख्या मध्ये कति रेखा नजिक वा कति टाढा छन् भन्ने कुराको मापन गर्दछ ।*

*३. **गरिबीको गहनताः** गरिबीको गहनताले गरिब-गरिबहरुका विच के कति असमानता छ सो कुराको मापन गर्दछ र यसलाई प्रतिशतमा व्यक्त गरिन्छ ।*

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान, २०६९, के.त.वि. ।

१.१७ भौतिक पूर्वाधार

भौतिक पूर्वाधार आफैमा विकासको अङ्ग हुनुका साथै अन्य सम्पुर्ण क्षेत्रको विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउने आधार मानिन्छ । यातायात क्षेत्र खास गरी सडकलाई भौतिक पूर्वाधारको एक अभिन्न अंगको रुपमा लिन सकिन्छ। सडक अन्य क्षेत्रहरुको विकासमा समेत महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ। यातायात क्षेत्रको विकासले उत्पादनमूलक र सामाजिक क्षेत्रहरु जस्तै कृषि, उद्योग, वाणिज्य, शिक्षा र स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ। हाम्रो देशमा पहाडी भू–भाग बढी भएको कारणले हाल सम्म देशले सबै भागमा मोटर बाटोको सुविधा अझै उपलब्ध हुन सकेको छैन। सुर्खेत जिल्ला पनि पहाडी जिल्लामा भएकोले जिल्लाका सबै स्थानीय तहमा सबै वडाहरु समेटने गरी सडक सञ्जालले छोएको छैन। विशेषगरी पञ्चपुरी नगरपालिका अन्तरगतको साविकको तातापानी र छाप्रे गाविसलाई यातायातको संजालले जोड्न सकेको छैन।

सुर्खेत जिल्लाको सडक तथा यातायातको स्थितिलाई समग्रमा हेर्दा जिल्ला भरीमा सबै स्तरको सडकहरु जोडदा जम्मा १,३६७.७ कि.मी. सडक लम्बाई रहेको देखिन्छ। सुर्खेत जिल्लालाई नेपालका अन्य जिल्लाहरुको साथै बाह्य जगतसंग जोड्नको लागि वि.स. २०४८ मा बनेको रत्न राजमार्ग, त्यस्तै दैलेख जोड्ने सुर्खेत–दैलेख मार्ग, जाजरकोट जोडने छिञ्चु–जाजरकोट मार्ग को साथै कालिकोट र जुम्ला जिल्लालाई जोड्ने कर्णाली राजमार्गहरु पनि सुर्खेत जिल्ला भएर बनेका छन्। यस हिसाबले सुर्खेत जिल्लामा राष्ट्रियस्तरका ३ वटाको साथै ४ वटा सहायक राजमार्गहरु रहेको छ।

सुर्खेत जिल्लामा भएको सडकको जम्मा लम्बाई १,३६७.७ कि.मि. मध्ये कालो पत्रे १२३.५ ग्राभेल ५३१.२ कि.मि. तथा कच्ची सिजनल सडक ७१३.१ कि.मि. र नयाँ ट्र्याक ६७.६२ कि.मि. छ। २०५९ सालमा प्रकाशित सुर्खेत जिल्लाको वस्तुगत विवरण पुस्तिकामा सुर्खेत जिल्लामा भएको सडकहरुको विवरण अनुसार सो समयमा कालोपत्रे ४९ कि.मी., ग्राभेल ११५ कि.मी. र कच्ची सडक ३९० गरी जम्मा ५५४ कि.मी. रहेको तथ्याङ्कमा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.४१ जिल्लाको सडक पूर्वाधार सम्बन्धी अन्य केहि सूचकहरू

क्र.सं.	विवरण	परिमाण	
		२०७१/७२	२०७२/७३
१	सडक घनत्व (कि.मि. प्रति हजार जजनसङ्ख्या)	१३.४६	२५
२	बायोइञ्जिनियरिङ्ग प्रविधि उपयोग भएको सडक लम्बाई (कि.मि.)	५००	८००
३	जिल्लाको कुल सडकमध्ये नाली भएका सडक लम्बाई (कि.मि.)	१५०	२५०
४	सडक पुल/मोटरेबल पुल (सङ्ख्या)	१७	३०
५	झोलुङ्गे पुल (सङ्ख्या)	८१	११
६	दुर्गम घरधुरीबाट १५ मुख्य सेवा लिन जान लाग्ने औसत समय (मिनेट)	२४०	२००

स्रोत : जि.वि.स. र जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, २०७१, आवधिक जिल्ला विकास योजना, २०७१ ।

जिल्लामा भएको विद्युतिकरणको अवस्थावाट पनि पुर्वाधारको मूल्याङ्कन हुने हुदा सुर्खेत जिल्लाको समग्र विद्युतिकरण अवस्था तलको तालिकामा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.४२ जिल्लामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार

क्र.सं.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार		कैफियत
		सङ्ख्या	प्रतिशत	
१	लघु जलविद्युत	५१३	०.७	
२	सोलार	१६,७९२	२३.१	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	३४,५४०	४७.४	
	कुल जम्मा	५१,८४५	७१.२	जिल्लाको कुल परिवारको

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

१.१८ सुर्खेत जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १.४३ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा भाग लिएका राजनीतिक दलहरूको विवरण

क्र.सं.	राजनीतिक दल	उमेद्वारहरूको सङ्ख्या (सवै पदहरूको)		
		महिला	पुरूष	जम्मा
१	नेपाली काँग्रेस	२०९	३००	५०९
२	ने.क.पा. एमाले	२०८	३००	५०८
३	ने.क.पा. माओवादी केन्द्र	२०५	२९५	५००
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टि	९०	१६२	२५२
५	संघिय समाजवादी फोरम नेपाल	८	१३	२१
६	मधेशी जनअधिकार फोरम,नेपाल (लोकतान्त्रिक)	२	६	८
७	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१९	३५	५४
८	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	२१	३०	५१
९	नेपाल परिवार दल	१	२	३
१०	राष्ट्रिय जनमुक्ती पार्टि	०	४	४
११	नेपाल दलित पार्टी	१	२	३
१२	नयाँ शक्ति पार्टी नेपाल	९	१५	२४
१३	समाजवादी जनता पार्टी	३	८	११
१४	स्वतन्त्र	१६	४७	६३
	जिल्लाको कुल जम्मा	७९२	१,२१९	२,०११

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत २०७४।

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सुर्खेत जिल्लाको नतिजाको सार संक्षेप तलका तालिकाहरूमा देखाईएको छ।

तालिका नं. १.४४ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा भाग लिएका उमेद्वारहरूको सङ्ख्या

क्र.सं.	पद	उमेद्वारहरूको सङ्ख्या		
		महिला	पुरूष	जम्मा
१	स्थानीय तहका प्रमूख/अध्यक्ष पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	१	७०	७१
२	स्थानीय तहका उपप्रमूख/उपाध्यक्ष पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	५२	१	५३
३	वडा अध्यक्ष पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	१४	४१८	४३२
४	वडा महिला सदस्य पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	३६६	०	३६६
५	वडा दलित महिला सदस्य पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	३३९	०	३३९
६	वडा सदस्य पदका कुल उमेद्वार सङ्ख्या	२०	७३०	७५०
	जिल्लाको कुल जम्मा	७९२	१,२१९	२,०११

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत २०७४।

तालिका नं. १.४५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को मत परिणाम (जिल्ला स्तर)

क्र.सं.	पद	कुल मतदाता			खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
		महिला	पुरूष	जम्मा	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	प्रमूख/अध्यक्ष	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३८,८५८	७५.३०	१,३२,०६८	९५.११	६,७९०	४.८९
२	उप्रमूख/उपाध्यक्ष	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३८,५९१	७५.१६	१,३१,३७८	९४.८०	७,२१३	५.२०
३	वडा अध्यक्ष	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३९,१७२	७५.४७	१,३१,७८०	९४.६९	७,००५	५.३१
४	महिला सदस्य	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३८,७३५	७५.२४	१,३०,०२३	९३.७२	८,३२५	६.२८
५	दलित महिला सदस्य	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३८,६०३	७५.१६	१,२९,०२९	९३.०९	९,१८७	६.९१
६	सदस्य	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	१,३८,९४८	७५.३५	१,२८,१७७	९२.२५	१०,३०१	७.७५
	जिल्लाको कुल	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	-	७५.२८	-	९३.९४	-	६.०६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत २०७४।

तालिका नं. १.४६ जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को मत परिणाममा राजनीतिक प्रतिनिधित्व

क्र.सं.	पद	राजनीतिक दल				जम्मा
		नेपाली काँग्रेस	ने.क.पा. एमाले	नेकपा माओवादी केन्द्र	स्वतन्त्र	
१	प्रमूख/अध्यक्ष	६	३	०	०	९
२	उप्रमूख/उपाध्यक्ष	५	४	०	०	९
३	वडा अध्यक्ष	४६	४०	१२	१	९९
४	महिला सदस्य	४४	४४	१०	१	९९
५	दलित महिला सदस्य	४६	४०	१२	१	९९
६	सदस्य	८५	८७	२४	२	१९८
	जिल्लाको कुल	२३२	२१८	५८	५	५१३

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत २०७४।

खण्ड २

सुर्खेत जिल्ला अन्तर्गतका स्थानीय तहहरु

२.१ बराहताल गाँउपालिका

२.२ भेरीगङ्गा नगरपालिका

२.३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिका

२.४ चौकुने गाँउपालिका

२.५ चिङ्गाड गाँउपालिका

२.६ गुर्भाकोट नगरपालिका

२.७ लेकबेशी नगरपालिका

२.८ पञ्चपुरी नगरपालिका

२.९ सिम्ता गाँउपालिका

चित्र नं. १९

बराहताल गाँउपालिका

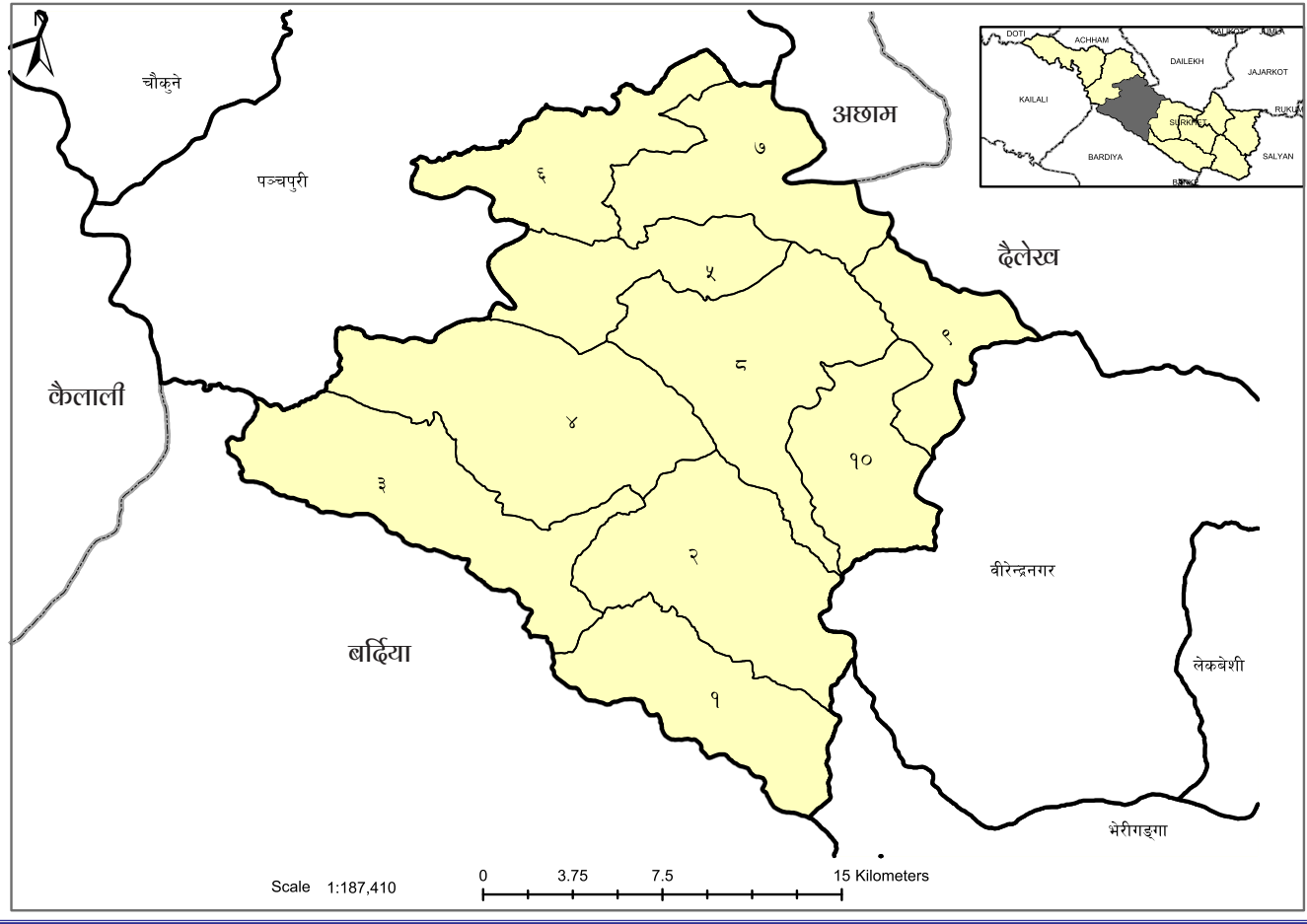

२.१ बराहताल गाँउपालिका

२.१.१ गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम वीरेन्द्रनगर सँगै जोडीएको पश्चिम क्षेत्रमा अवस्थित यो बराहताल गाउँपालिका साविकका सुर्खेत जिल्लाका हरिहरपुर, कुनाथरी, पोखरीकाँडा, तरङ्गा र लेखगाँउ गाविस सहित ५ वटा गाविसहरू मिलेर बनेको छ। वि.स. २०१८ सालअघि यस गाँउपालिका अन्तर्गतका गा.वि.स.हरू दैलेख जिल्लाको डाँडादरा अन्तर्गत पर्दथे। यस गाँउपालिकाको अक्षांश २८° ३०' ५४" उत्तर देखी २८°४४' १२" उत्तर सम्म र देशान्नतर ८१° १८' ४३" पूर्व देखी ८१° ३७' ०४" पूर्व सम्म फौलीएको छ। यस गाउँपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या २६ हजार ८ सय २ जना, पुरुष १२ हजार ९ सय ८६ जना र १३ हजार ८ सय १६ जना महिला (संस्थागत जनसङ्ख्या बाहेक) रहेका छन्। क्षेत्रफलका हिसाबले सुर्खेत जिल्लाका नौ स्थानीय तहहरू मध्ये सबैभन्दा ठुलो स्थानीय तहको रूपमा रहेको यस गाँउपालिकाको क्षेत्रफल ४५५.०९ वर्ग मिटर रहेको छ। यस क्षेत्रमा पर्यटन, कृषि पशुपालनको उच्च सम्भावना रहेको छ। यस गाउँपलिकामा जातिय रुपमा मिश्रित बसोबास रहेको अवस्था छ। बिशेषगरी ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, दलितहरुको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिनका अतिरिक्त ठुलो भु-भाग जङ्गलले ढाक्नुका साथै भिरालो जमिनले बनेको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि कृषि, पशुपालनका अतिरिक्त ज्यालामजदुरी काम गर्नका लागि भारत लगायत अन्य देशहरुमा जाने गरेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाको नाम बराहताल गाउँपालीका नामकरण गर्नुमा यस क्षेत्रको तरङ्गा गा वि स मा रहेको बराहताल र तो सँगै अवस्थीत बराहताल देवताको नामबाट प्रस्ताव गरिएको थियो। यो क्षेत्र पर्यटकिय महत्वको क्षेत्र समेत रहेको छ। जङ्गलको बिचमा रहेको बराहतालताल साचिँकै प्राकृतिक मनमोहक र आकर्षणको केन्द्रवीन्दु रहेको छ। यस गाँउपालिका अन्तर्गतको साविकको लेखगाँउ गाविसमा छाना छाउने स्लेटको खानी र पोखरीकाँडा गाविसमा चुनढुङ्गा को खानी रहेको अनुमान छ। यस गाँउपालिकाको केन्द्र साविकको कुनाथरी गा.वि.स को कार्यालय रहेको स्थान बड्डीचौर भन्ने ठाँउमा रहेको छ। सुर्खेत-जुम्ला कर्णाली राजमार्ग यहि बराहताल गाँउपालिका हुदै जाने र गाँउपालिकाको केन्द्र बड्डिचौर पनि यहि राजमार्ग मै पर्ने हुदा व्यापारिक दृष्टिकोणले महत्वपुर्ण गाँउपालिकाको रूपमा बराहताल गाँउपालिका स्थापित हुनसक्ने प्रवल सम्भावना रहेको छ।

तालिका नं. २.१.१ बराहताल गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविसहरू	हरिहरपुर, तरङ्गा, कुनाथरी, पोखरीकाँडा र लेखगाँउ गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	१० वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको कुनाथरी गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	४५५.०९ वर्ग किलोमिटर

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८°३०' ५४" उत्तर देखी २८°४४' १२" उत्तर सम्म
	देशान्तर	८१° १८' ४३" पूर्व देखी ८१° ३७' ०४" पुर्वसम्म
६	सिमाना	
	पुर्व	वीरेन्द्रनगर न.पा. र भेरीगङ्गा न.पा.
	पश्चिम	पञ्चपुरी न.पा.
	उत्तर	गुराँस गा.पा. (दैलेख) र तुर्माखाद गा.पा. (अछाम)
	दक्षिण	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	२६. ४ कि.मि.*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	२१.७ कि.मि.*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.१.२ बराहताल गाँउपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरु	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
१	हरिहरपुर	१,२,३,८ र ९
२	हरिहरपुर	४,५,६ र ७
३	तरङ्गा	१,२,७,८ र ९
४	तरङ्गा	३,४,५ र ६
५	कुनाथरी	१,२,३ र ४
६	पोखरीकाँडा	३,४ र ५
७	पोखरीकाँडा	१,२,६,७,८ र ९
८	कुनाथरी	५,६,७,८ र ९
९	लेखगाँउ	१,२,८ र ९
१०	लेखगाँउ	३,४,५,६ र ७

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.१.२ गाँउपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.१.३ बराहताल गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	३७२	१,९१५	९३४	९८१	४२.५८	४५.०	५.१	९५.२

क्रमसः.....

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
२	५८२	२,६६६	१,२४७	१,४१९	५६.७७	४७.०	४.६	८७.९
३	३५४	१,९९०	१,०१०	९८०	५८.५१	३४.०	५.६	१०३.१
४	६५१	३,२३२	१,५७५	१,६५७	७०.७०	४५.७	५.०	९५.१
५	९७८	४,४५६	२,०७०	२,३८६	३३.६३	१३२.५	४.६	८६.८
६	४१०	२,२३२	१,११६	१,११६	३५.२२	६३.४	५.४	१००.०
७	४५०	२,५०९	१,२५१	१,२५८	४२.६१	५८.९	५.६	९९.४
८	६६२	३,०८३	१,५२०	१,५६३	५८.००	५३.२	४.७	९७.२
९	३९७	१,९६०	९१२	१,०४८	२३.८८	८२.१	४.९	८७.०
१०	५९२	२,७५९	१,३५१	१,४०८	३३.१९	८३.१	६.३	९६.०
कुल जम्मा	५,४४८	२६,८०२	१२,९८६	१३,८१६	४५५.०८	५८.९	५.१	९४.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.४ बराहताल गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	२६,८०२	१००.००	१२,९८६	१००.००	१३,८१६	१००.००
००-०४	३,१६८	११.८२	१,६०६	१२.३७	१,५६२	११.३१
०५-०९	३,६६१	१३.६६	१,८५१	१४.२५	१,८१०	१३.१०
१०-१४	३,६४८	१३.६१	१,८४७	१४.२२	१,८०१	१३.०४
१५-१९	३,१३४	११.६९	१,५१५	११.६७	१,६१९	११.७२
२०-२४	२,३३४	८.७१	१,०१६	७.८२	१,३१८	९.५४
२५-२९	१,८५४	६.९२	७७४	५.९६	१,०८०	७.८२
३०-३४	१,६५३	६.१७	७५८	५.८४	८९५	६.४८
३५-३९	१,५१७	५.६६	६८९	५.३१	८२८	५.९९
४०-४४	१,३३७	४.९९	६३१	४.८६	७०६	५.११
४५-४९	१,०९४	४.०८	५५०	४.२४	५४४	३.९४
५०-५४	९२६	३.४५	४९५	३.८१	४३१	३.१२
५५-५९	७४०	२.७६	३६८	२.८३	३७२	२.६९
६०-६४	७१७	२.६८	३५९	२.७६	३५८	२.५९
६५-६९	४७७	१.७८	२४४	१.८८	२३३	१.६९
७०-७४	२८४	१.०६	१४९	१.१५	१३५	०.९८
७५+	२५८	०.९६	१३४	१.०३	१२४	०.९०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. १२ बराहताल गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

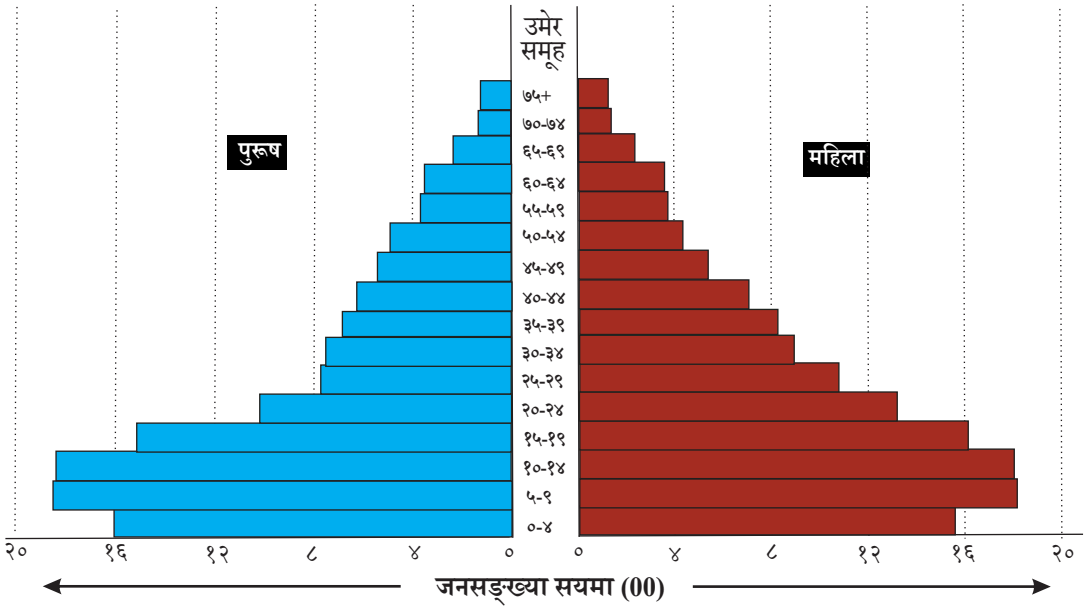

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.१.३ गाँउपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.१.५ बराहताल गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	मगर	८,१२२	३०.३	३,९०४	३०.१	४,२१८	३०.५
२	क्षेत्री	६,५९६	२४.६	३,२३९	२४.९	३,३५७	२४.३
३	कामी	६,०४०	२२.५	२,९३५	२२.६	३,१०५	२२.५
४	दमाई/ढोली	१,३४३	५.०	६५६	५.१	६८७	५.०
५	ब्राह्मण (पहाडी)	१,२१८	४.५	६०३	४.६	६१५	४.५
६	ठकुरी	१,०७९	४.०	४९०	३.८	५८९	४.३
७	गुरुङ	७६४	२.९	३६६	२.८	३९८	२.९
८	सन्यासी/दशनामी	५७८	२.२	२७१	२.१	३०७	२.२
९	राजी	३३३	१.२	१५५	१.२	१७८	१.३
१०	सार्की	२८७	१.१	१४९	१.१	१३८	१.०
११	कुमाल	१२३	०.५	५८	०.४	६५	०.५

क्रमसः.....

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१२	बादी	९६	०.४	५६	०.४	४०	०.३
१३	नेवार	५९	०.२	२५	०.२	३४	०.२
१४	अन्य	१६४	०.६	७९	०.६	८५	०.६
	कुल जम्मा	२६,८०२	१००.०	१२,९८६	१००.०	१३,८१६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.६ बराहताल गाँउपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२२,५५५	८४.२	११,०१५	८४.८	११,५४०	८३.५
२	बौद्ध	२,९८९	११.२	१,३८४	१०.७	१,६०५	११.६
३	क्रिष्चियन	१,१९१	४.४	५५३	४.३	६३८	४.६
४	अन्य	६७	०.२	३४	०.३	३३	०.२
५	धर्म नखुलेका	५४	०.२	२७	०.२	२७	०.२
	कुल जम्मा	२६,८०२	१००.०	१२,९८६	१००.०	१३,८१६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.७ बराहताल गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२३,४६५	९२.२	११,३८९	९२.१	१२,०७६	९२.३
२	मगर	२,९०४	६.२	१,३९५	६.३	१,५०९	६.१
३	राजी	२७३	१.०	१२९	१.०	१४४	१.०
४	गुरूङ	४२	०.१	१७	०.१	२५	०.१
५	अन्य	१००	०.४३	४९	०.४३	५१	०.४२
	कुल जम्मा	२६,८०२	१००.०	१२,९८६	१००.०	१३,८१६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.८ बराहताल गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	२५,९९२	९७.०	१२,५४९	९६.६	१३,४४३	९७.३
२	अपाङ्गता भएका	८१०	३.०	४३७	३.४	३७३	२.७

क्रमसः.....

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
i	शारीरिक अपाङ्गता	३६२	४४.७	२११	४८.३	१५१	४०.५
ii	दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	११४	१४.१	५३	१२.१	६१	१६.४
iii	सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१६६	२०.५	८१	१८.५	८५	२२.८
iv	श्रवण-दृष्टि विहिन	४	०.५	२	०.५	२	०.५
v	स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	६४	७.९	३५	८.०	२९	७.८
vi	मानसिक अपाङ्गता	३४	४.२	२०	४.६	१४	३.८
vii	बौद्धिक अपाङ्गता	१७	२.१	५	१.१	१२	३.२
viii	बहु अपाङ्गता	४९	६.०	३०	६.९	१९	५.१
	जम्मा	२६,८०२	१००.०	१२,९८६	१००.०	१३,८१६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.१.४ गाँउपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.१.९ बराहताल गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	८,५३८	७,०१८	१५,५५६	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	४६७	६८८	१,१५५	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	२,३७०	४,५३९	६,९०९	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	५	९	१४	
	साक्षरता दर	७५.०	५७.३	६५.८	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (बराहताल गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	५१५	३.२	२६५	३.०	२५०	३.४
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	८,६१२	५३.१	४,६६६	५२.६	३,९४६	५३.६
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	३,७६०	२३.२	२,०७४	२३.४	१,६८६	२२.९
४	माध्यमिक (९-१०)	१,३९६	८.६	८०७	९.१	५८९	८.०
५	s.l.c. र सो सरह	७०५	४.३	४३६	४.९	२६९	३.७
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	२२३	१.४	१५३	१.७	७०	१.०
७	स्नातह वा सो सरह	६२	०.४	४६	०.५	१६	०.२

क्रमसः.....

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	१२	०.१	११	०.१	१	०.०
९	अन्य	३१	०.२	१९	०.२	१२	०.२
१०	अनौपचारिक शिक्षा	८५२	५.३	३६२	४.१	४९०	६.७
११	तह उल्लेख नभएको	५८	०.४	३१	०.३	२७	०.४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (बराहताल गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	८,४०५	६६.८	४,२१२	७०.१	४,१९३	६३.९
२	विद्यालय नगएका	३,७६०	२९.९	१,६२१	२७.०	२,१३९	३२.६
३	नखुलेको	४०८	३.२	१७६	२.९	२३२	३.५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.१.५ गाँउपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.१.१२ बराहताल गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	१७,९१५	८,४८०	९,४३५
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	९०.०५	९९.२५	८२.१२
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१२.९	१२.९	१२.९
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	१०२.९९	११२.२०	९५.०६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.१.१३ बराहताल गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	तरङ्गा	४९.४	२,५७९
२	पोखरीकाँडा	४७.५	२,२५३
३	हरीहरपुर	३९.९	१,८२७
४	कुनाथरी	२८.५	२,१४९
५	लेखगाँउ	२८.५	१,३४५
	गाँउपालिकाको कुल	३७.९	१०,१५३

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.१.१४ बराहताल गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल बजेट रू.
१	तरङ्गा	५६,९९९	८९,४२,३२७	८९,९९,३२६
२	पोखरीकाँडा	१,१९,५५६	४९,१६,८४१	५०,३६,३९७
३	हरीहरपुर	३,५०,२९५	६५,०२,७९७	६८,५३,०९२
४	कुनाथरी	४,८२,०९५	१,१०,४३,४५२	१,१५,२५,५४७
५	लेखगाँउ	२,५२,१७०	६४,२०,११०	६६,७२,२८०
	गाँउपालिकाको कुल	१२,६१,११५	३,७८,२५,५२७	३,९०,८६,६४२

स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।

तालिका नं. २.१.१५ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	तरङ्गा	५	२	०	०	७
२	पोखरीकाँडा	४	२	०	०	६
३	हरीहरपुर	३	२	०	०	५
४	कुनाथरी	५	२	०	०	७
५	लेखगाँउ	३	१	०	०	४
	गाँउपालिकाको कुल	२०	९	०	०	२९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.१.१६ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)
१	तरङ्गा	सानो तरङ्गा बजार
२	पोखरीकाँडा	लामाखाली बजार, बिउरेनी बजार
३	हरीहरपुर	रानीघाट बजार, थापाडेरा बजार
४	कुनाथरी	बड्डीचौर बजार
५	लेखगाँउ	सिरुपाटा, धिनीघाट

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.१.६ गाँउपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.१.१७ बराहताल गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	५
२	पशु सेवा केन्द्र भवन	१
३	गा.वि.स./ न.पा. भवन	४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.१.१८ बराहताल गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	१२.०
२	ग्राभेल	३४.०
३	कच्चि	७०.०
	कुल जम्मा	११६.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.१.१९ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान	कैफियत
१	धमिलो खोला	हरिहरपुर	
२	पाद्मा खोला	हरिहरपुर	
३	देउराली खोला	हरिहरपुर	
४	हत्तेरीघाट खोला	हरिहरपुर	
५	ठुलो खोला	हरिहरपुर	
६	गिरीघाट खोला	हरिहरपुर	
७	सोतखोला	कुनाथरी	
८	चौरखोला	पोखरीकाँडा	

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.१.२० बराहताल गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	०	०.०	
२	सोलार	२,२०५	४०.५	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	२६९	४.९	
	कुल जम्मा	२,४७४	४५.४	गा.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.१.७ गाँउपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.१.२१ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	६९	१२,७४३.४२
३	निजी वन	०	०
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	६९	१२,७४३.४२

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.१.२२ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका ताल, तलैयाहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	सुन्दरी ताल	कुनाथरी-१
२	बराह ताल	तरङ्गा -६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

तालिका नं. २.१.२३ बराहताल गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	मुल	हरिहरपुर
२	श्रीचौर मुल	हरिहरपुर
३	पादमाखोला	हरिहरपुर
४	देउरालीखेला	हरिहरपुर
५	लखरपाटा खानेपानी	पोखरीकाँडाँ
६	धारापानी खानेपानी	पोखरीकाँडाँ
७	स्याउले खानेपानी योजना	पोखरीकाँडाँ
८	नतेजुपानी मुल	लेखगाउँ–४
९	गोरीखाने मुल	लेखगाउँ–९
१०	दुदे छहरा	लेखगाँउ

तालिका नं. २.१.२४ बराहताल गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान
१	बराहताल	तरङ्गा
२	सुन्दरी ताल	कुनाथरी
३	कालिका गुफा	कुनाथरी
४	वोधिज्ञान तपोभुमी बौद्धविहार	कुनाथरी
५	शिवमन्दिर	कुनाथरी
६	कालिका मन्दिर	कुनाथरी
७	बड्डीचौर पार्क	कुनाथरी
८	बर्दिया रा.नि. को सिमा क्षेत्र वासपानी	हरिहरपुर
९	नयाँपानी गुफा	पोखरीकाँडा
१०	रानीबन	पोखरीकाँडा

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

२.१.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा गाँउपालिकाको नतिजा

तालिका नं. नं. २.१.२५ बराहताल गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्यक्ष	तेज बहादुर बस्नेत	नेपाली काँग्रेस	३,२२१	३२.८९	१०,१००	७३.४२	९,१०४	९०.१४	९९६	९.८६
२	उपाध्यक्ष	शोभा कुमारी शर्मा	नेपाली काँग्रेस	३,३१२	३३.७९	१०,१००	७३.४२	९,०८४	८९.९४	१,०१६	१०.०६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. नं. २.१.२६ बराहताल गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	तुलादेव भारती	नेपाली काँग्रेस	३०८	४४.५७	६९१	६७.८८	६३०	९१.१७	६१	८.८३
१	महिला सदस्य	अमृता कुमारी वली	नेपाली काँग्रेस	२९३	४२.४०	६९१	६७.८८	६२८	९०.८८	६३	९.१२
१	दलित महिला सदस्य	चित्रा विश्वकर्मा	नेपाली काँग्रेस	२८४	४१.१०	६९१	६७.८८	६२१	८९.८७	७०	१०.१३
१	सदस्य	वल बहादुर घर्ती	नेपाली काँग्रेस	२९४	४२.५५	६९१	६७.८८	६१६	८९.०७	७६	१०.९३
१	सदस्य	पुर्ण बहादुर सिजाली मगर	नेपाली काँग्रेस	२८२	४०.८१	६९१	६७.८८	६१६	८९.०७	७६	१०.९३
२	वडा अध्यक्ष	योवराज कार्की	ने.क.पा. एमाले	४६२	४०.३१	१,१४६	७५.८९	१,०५०	९१.६२	९६	८.३८
२	महिला सदस्य	दुर्गा कुमारी विष्ट	ने.क.पा. एमाले	४५३	३९.५३	१,१४६	७५.८९	९९६	८६.९१	१५०	१३.०९
२	दलित महिला सदस्य	बुद्धिसरा वि.क.	ने.क.पा. एमाले	४६४	४०.४९	१,१४६	७५.८९	९९८	८७.०९	१४८	१२.९१
२	सदस्य	कर्ण कुमारी कार्की	ने.क.पा. एमाले	४४९	३९.१८	१,१४६	७५.८९	९७४	८४.९५	१७३	१५.०५
२	सदस्य	ठमराज थापा	ने.क.पा. एमाले	४२६	३७.१७	१,१४६	७५.८९	९७४	८४.९५	१७३	१५.०५
३	वडा अध्यक्ष	दत्त बहादुर बराल मगर	माओवादी केन्द्र	१८१	३८.१९	४७४	६५.०२	४३८	९२.४१	३६	७.५९
३	महिला सदस्य	हस्तना विष्ट	माओवादी केन्द्र	१७३	३६.५०	४७४	६५.०२	४१७	८७.९७	५७	१२.०३
३	दलित महिला सदस्य	विपना कामी	माओवादी केन्द्र	१८३	३८.६१	४७४	६५.०२	४२४	८९.४५	५०	१०.५५
३	सदस्य	सुरत वि.क.	माओवादी केन्द्र	१६४	३४.६०	४७४	६५.०२	४२६	८९.७७	४९	१०.२३
३	सदस्य	नवराज पुरी	माओवादी केन्द्र	१८९	३९.८७	४७४	६५.०२	४२६	८९.७७	४९	१०.२३

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	टेक बहादुर कठायत	माओवादी केन्द्र	५४९	५०.५१	१,०८७	७२.१८	१,०४२	९५.८६	४५	४.१४
४	महिला सदस्य	गंगादेवी राजी	माओवादी केन्द्र	५४४	५०.०५	१,०८७	७२.१८	१,०३२	९४.९४	५५	५.०६
४	दलित महिला सदस्य	कमला सुनार	माओवादी केन्द्र	५४७	५०.३२	१,०८७	७२.१८	१,०४१	९५.७७	४६	४.२३
४	सदस्य	सोवन गुरूङ	माओवादी केन्द्र	५१६	४७.४७	१,०८७	७२.१८	१,०१८	९३.६१	७०	६.३९
४	सदस्य	जुल्फे राजी	माओवादी केन्द्र	५३३	४९.०३	१,०८७	७२.१८	१,०१८	९३.६१	७०	६.३९
५	वडा अध्यक्ष	तिलक ब. मर्साङ्गी मगर	नेपाली काँग्रेस	८१६	४३.४०	१,८८०	७७.२१	१,७९५	९५.४८	८५	४.५२
५	महिला सदस्य	भावना बस्नेत	नेपाली काँग्रेस	८३६	४४.४७	१,८८०	७७.२१	१,७८१	९४.७३	९९	५.२७
५	दलित महिला सदस्य	पार्वती कुमारी सार्की	नेपाली काँग्रेस	८२३	४३.७८	१,८८०	७७.२१	१,७६६	९३.९४	११४	६.०६
५	सदस्य	गोविन्द ब. थापा मगर	नेपाली काँग्रेस	८०९	४३.०३	१,८८०	७७.२१	१,७८१	९४.७३	९९	५.२७
५	सदस्य	फत्त बहादुर अधिकारी	नेपाली काँग्रेस	८२३	४३.७८	१,८८०	७७.२१	१,७८१	९४.७३	९९	५.२७
६	वडा अध्यक्ष	खगेन्द्रदेव गिरी	स्वतन्त्र	२८९	४१.३४	६९९	७४.२०	६६४	९४.९९	३५	५.०१
६	महिला सदस्य	टीकादेवी वि.सी.	स्वतन्त्र	३०६	४३.७८	६९९	७४.२०	६७३	९६.२८	२६	३.७२
६	दलित महिला सदस्य	अमृता वि.क.	स्वतन्त्र	२९५	४२.२०	६९९	७४.२०	६६३	९४.८५	३६	५.१५
६	सदस्य	नेत्र ब. कार्की	स्वतन्त्र	२९६	४२.३५	६९९	७४.२०	६६९	९५.७१	३०	४.२९
६	सदस्य	डम्मर ब.बुढा क्षेत्री	स्वतन्त्र	२९३	४१.९२	६९९	७४.२०	६६९	९५.७१	३०	४.२९
७	वडा अध्यक्ष	कुल ब. बुचा	ने.क.पा. एमाले	४६५	५०.००	९३०	७२.४९	८६९	९३.४४	६१	६.५६
७	महिला सदस्य	मानसरी तारामी	ने.क.पा. एमाले	४६०	४९.४६	९३०	७२.४९	८५१	९१.५१	७९	८.४९
७	दलित महिला सदस्य	देवी कुमारी वि.क.	ने.क.पा. एमाले	४५५	४८.९२	९३०	७२.४९	८६२	९२.६९	६८	७.३१
७	सदस्य	रविलाल दमाई	ने.क.पा. एमाले	४४०	४७.३१	९३०	७२.४९	८५३	९१.७२	७७	८.२८
७	सदस्य	हर्क बहादुर सार्की	ने.क.पा. एमाले	४२९	४६.१३	९३०	७२.४९	८५३	९१.७२	७७	८.२८
८	वडा अध्यक्ष	मणिराज कार्की	नेपाली काँग्रेस	४९४	३८.८७	१,२७१	७५.७०	१,१७६	९२.५३	९५	७.४७
८	महिला सदस्य	गोमा सारू मगर	ने.क.पा. एमाले	४६६	३६.६६	१,२७१	७५.७०	१,१६५	९१.६६	१०६	८.३४
८	दलित महिला सदस्य	कृष्णा नेपाली	ने.क.पा. एमाले	४६५	३६.५९	१,२७१	७५.७०	१,१५८	९१.११	११३	८.८९
८	सदस्य	खगेन्द्र प्रसाद पोखेल	नेपाली काँग्रेस	४६०	३६.१९	१,२७१	७५.७०	१,१५४	९०.७९	११७	९.२१
८	सदस्य	तिर्थ बहादुर गौतम	ने.क.पा. एमाले	४६७	३६.७४	१,२७१	७५.७०	१,१५४	९०.७९	११७	९.२१

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	झक्ङ्क ब. पुलामी	नेपाली काँग्रेस	२०२	२५.७०	७८६	७१.४५	६८९	८७.६६	९७	१२.३४
९	महिला सदस्य	धन कुमारी बुढा	नेपाली काँग्रेस	२०६	२६.२१	७८६	७१.४५	६४९	८२.५७	१३७	१७.४३
९	दलित महिला सदस्य	रोशनी सुनार	माओवादी केन्द्र	२१५	२७.३५	७८६	७१.४५	६०९	७७.४८	१७७	२२.५२
९	सदस्य	रमेश दर्लामी मगर	माओवादी केन्द्र	२१९	२७.८६	७८६	७१.४५	६३९	८१.३०	१४७	१८.७०
९	सदस्य	विर ब. वि.क.	माओवादी केन्द्र	२४६	३१.३०	७८६	७१.४५	६३९	८१.३०	१४७	१८.७०
१०	वडा अध्यक्ष	हरीलाल सलामी	ने.क.पा. एमाले	३९६	३४.८६	१,१३६	७३.०५	१०१८	८९.६१	११८	१०.३९
१०	महिला सदस्य	बुद्धिसरा वि.क.	ने.क.पा. एमाले	३९१	३४.४२	१,१३६	७३.०५	९९७	८७.७६	१३९	१२.२४
१०	दलित महिला सदस्य	मनिसरा दमाई	ने.क.पा. एमाले	३८३	३३.७१	१,१३६	७३.०५	७८२	६८.८४	३५४	३१.१६
१०	सदस्य	दिपक ब. फौजा	ने.क.पा. एमाले	३६८	३२.३९	१,१३६	७३.०५	९५४	८३.९३	१८३	१६.०७
१०	सदस्य	रत्न ब. गौतम	ने.क.पा. एमाले	३३४	२९.४०	१,१३६	७३.०५	९५४	८३.९३	१८३	१६.०७

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

भेरीगङ्गा नगरपालिका

चित्र नं. २३

२.२ भेरीगङ्गा नगरपालिका

२.२.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

जिल्लाको सदरमुकामको रुपमा रहेको वीरेन्द्रनगर नगरपालीका संगै जोडीएको पुर्वी क्षेत्रमा अवस्थित यो नगरपालीका यस जिल्लाको दोश्रो नगरपालीकाको रुपमा रहेको छ। यो नगरपालीका वि. स. २०७१ मङ्सिर १९ को नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार साविकका रामघाट, मैनतडा र छिन्चु गाविसहरु मिलाई बनेको थियो । हाल यस नगरपालीकामा साविकको लेखपराजुल गाविसलाई थप गरी यो नगरपालीका बनेको हो। पुर्वमा बबई नदि देखी पश्चिममा भेरी नदिसम्म फैलिएको यस नगरपालिकाको अक्षांश २८° २२' ११" उत्तर देखी २८° ३४' ०८" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१°३१' ५१" पूर्व देखी ८१°५०' १६" पूर्व सम्म फौलीएको छ। जनसङ्ख्याको हिसाबले सुर्खेत जिल्लाका नौ वटा स्थानीय तहमा चौथो क्रममा रहेको यस नगरपालिकाको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या ४१ हजार ४ सय ७ जना , पुरुष १९ हजार १ सय ४५ जना र महिला २२ हजार २ सय ६२ जना रहेका छन् भने क्षेत्रफल २५६.२ वर्ग कि मि रहेको छ। क्षेत्रफलको हिसाबले सुर्खेतका ५ नगरपालिका मध्ये यो नगरपालिका तेस्रो ठुलो नगरपालिका हो। यस क्षेत्रमा उद्योग, व्यापार, पर्यटन, व्यवासायीक कृषि पशुपालनको माध्यामबाट यस क्षेत्रका मानिसहरुको जिविकोपार्जनको भएको देखिन्छ। सुर्खेतलाई पुर्व-पश्चिम राजमार्ग सम्म जोड्ने रत्न राजमार्गको अधिकतम खण्ड यसै नगरपालिका अन्तर्गत पर्ने र सुर्खेत जाजरकोट सडक पनि यसै नगरपालिकाबाट जाने हुदा द्रुत आर्थिक विकासको प्रवल सम्भावना यस नगरपालिकाले बोकेको छ।

यस नगरपालीकामा सबै प्रकारका जातजातीहरुको मिश्रित प्रकारको बसोबास रहेको देखिन्छ। बिशेषगरी क्षेत्री, ब्रामण, मगर तथा दलितहरुको उच्च बसोबास रहेको छ। यस क्षेत्रमा दलित र मगरजातीहरूको उल्लेखनीय बसोबास रहेको पाईन्छ । यस क्षेत्रका समुदायले प्रमूख रूपमा नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ भने मगर र गुरूङ मातृभाषीको उल्लेख्य उपस्थिती रहेको छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिन भए पनि सिंचाई अभाव, तथा उच्च आधुनीक प्रविधिको अभावमा यहाँका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि व्यवासाय, कृषि, पशुपालन, ज्यालामजदुरीका अतिरिक्त अन्य बैकल्पिक रोजगारीका अवसरहरु खोजिगरेको पाईन्छ। नगरपालिकाको नाम भेरीगङ्गा नामकरण गर्नुमा यस क्षेत्र भई बग्ने भेरीनदी र स्थानीय गंगामाला देउतीबज्यै मन्दिरको संमिलनबाट भएको छ। यस नगरपालिकाको सन्दर्भमा वि.स. २०७३ भाद्र १३ गतेको स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको स्थानीय कार्यशाला गोष्ठीबाट १३ वटा वडाहरु कायम गर्दै सोको केन्द्र साविकको भेरीगङ्गा नगरपालिका को कार्यालय रहेको स्थान राताचौर (रामघाट) र यसको नाम भेरीगङ्गा नगरपालीका राख्ने निर्यण भएको थियो।

तालिका नं. २.२.१ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविसहरू	भेरीगङ्गा नगरपालिका र लेखपराजुल गा.वि.स.
२	कुल वडा सङ्ख्या	१३ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको भेरीगङ्गा नगरपालिकाको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	२५६.२ वर्ग किलोमिटर
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८° २२' ११" उत्तर देखी २८° ३४'०८" उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८१° ३१' ५१" पूर्व देखी ८१° ५०' १६" पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	गुर्भाकोट न.पा. र कालिमाटि गा.पा. (सल्यान)
	पश्चिम	बराहताल गाँउपालिका
	उत्तर	लेकबेशी न.पा. र वीरेन्द्रनगर न.पा.
	दक्षिण	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज र बाँसगढि न.पा. (बर्दिया)
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	३०.९ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	१२ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.२.२ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरु	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
१	लेखपराजुल	१,२
२	लेखपराजुल	३,४,५ र ६
३	लेखपराजुल	७,८ र ९
४	भेरीगङ्गा	९ र १०
५	भेरीगङ्गा	८
६	भेरीगङ्गा	१ र ४
७	भेरीगङ्गा	५
८	भेरीगङ्गा	६ र ७
९	भेरीगङ्गा	२ र ३
१०	भेरीगङ्गा	१२
११	भेरीगङ्गा	१३ र १४
१२	भेरीगङ्गा	११
१३	भेरीगङ्गा	१५ र १६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.२.२ नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.२.३ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	५५९	३,०२०	१,४८४	१,५३६	३२.३९	९३.३	५.४०	९६.६१
२	६५३	३,५१९	१,७७३	१,७४६	४६.६३	७५.५	५.३९	१०१.५५
३	४३७	२,३५७	१,१८०	१,१७७	२६.९९	८७.३	५.३९	१००.२५
४	७३५	३,५७५	१,६८४	१,८९१	२७.८४	१२८.४	४.८६	८९.०५
५	६७५	३,३७८	१,६०८	१,७७०	२०.३२	१६६.२	५.००	९०.८५
६	६८३	३,०३५	१,३२८	१,७०७	१९.४१	१५६.३	४.४४	७७.८०
७	४२०	१,७१३	७११	१,००२	६.२३	२७४.८	४.०८	७०.९६
८	७६०	३,२४८	१,४४६	१,८०२	६.८६	४७३.६	४.२७	८०.२४
९	७५९	३,१९१	१,३७९	१,८१२	१०.६१	३००.८	४.२०	७६.१०
१०	७९८	३,६६०	१,७०७	१,९५३	८.२५	४४३.७	४.५९	८७.४०
११	८६४	३,७९६	१,६८५	२,१११	१४.८२	२५६.१	४.३९	७९.८२
१२	७४८	३,४२३	१,६१०	१,८१३	८.३४	४१०.६	४.५८	८८.८०
१३	७३४	३,४९२	१,५५०	१,९४२	२७.५१	१२६.९	४.७६	७९.८१
कुल जम्मा	८,८२५	४१,४०७	१९,१४५	२२,२६२	२५६.२०	१६१.६	४.६९	८६.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.२.४ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको ५ वर्ष उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	४१,४०७	१००.००	१९,१४५	१००.००	२२,२६२	१००.००
००-०४	४,८५२	११.७२	२,५०७	१३.०९	२,३४५	१०.५३
०५-०९	५,८५०	१४.१३	२,९८७	१५.६०	२,८६३	१२.८६
१०-१४	६,३२८	१५.२८	३,१४५	१६.४३	३,१८३	१४.३०
१५-१९	४,८१२	११.६२	२,२२३	११.६१	२,५८९	११.६३
२०-२४	३,७८१	९.१३	१,४६४	७.६५	२,३१७	१०.४१
२५-२९	२,८१४	६.८०	९६४	५.०४	१,८५०	८.३१
३०-३४	२,५३५	६.१२	१,००२	५.२३	१,५३३	६.८९
३५-३९	२,१२०	५.१२	९१०	४.७५	१,२१०	५.४४
४०-४४	१,७९६	४.३४	८०३	४.१९	९९३	४.४६
४५-४९	१,५८८	३.८४	६९१	३.६१	८९७	४.०३

क्रमसः.....

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
५०-५४	१,३९४	३.३७	६७९	३.५५	७१५	३.२१
५५-५९	१,०६२	२.५६	५४०	२.८२	५२२	२.३४
६०-६४	१,०४८	२.५३	४९५	२.५९	५५३	२.४८
६५-६९	६८७	१.६६	३७०	१.९३	३१७	१.४२
७०-७४	३६०	०.८७	१७६	०.९२	१८४	०.८३
७५+	३८०	०.९२	१८९	०.९९	१९१	०.८६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. १४ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

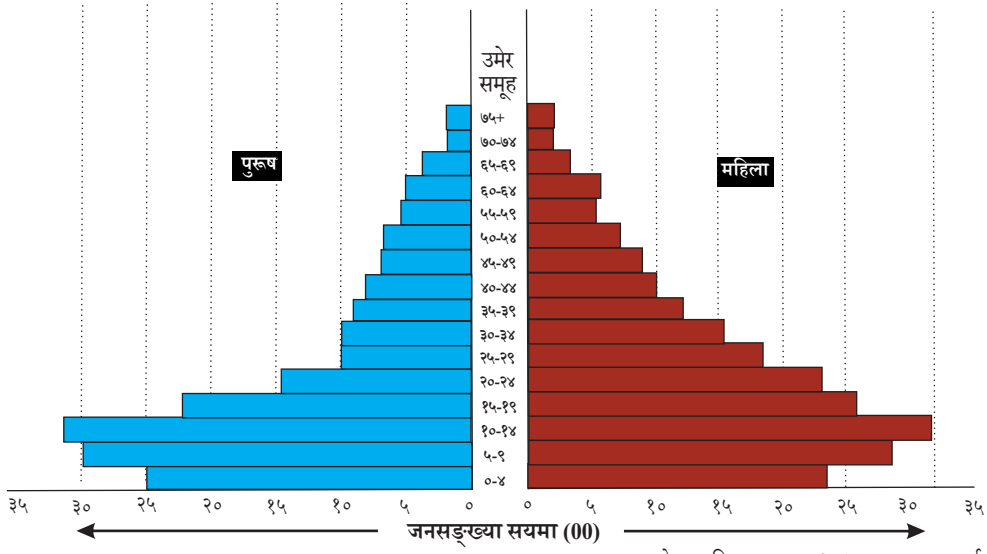

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.२.३ नगरपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.२.५ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१७,७०८	४२.८	८,२७४	४३.२	९,४३४	४२.४
२	कामी	९,७२८	२३.५	४,३६३	२२.८	५,३६५	२४.१
३	मगर	५,५७२	१३.५	२,६१९	१३.७	२,९५३	१३.३

क्रमसः.....

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	सार्की	२,०२४	४.९	९२८	४.८	१,०९६	४.९
५	दमाई/ढोली	१,७४८	४.२	८०४	४.२	९४४	४.२
६	ब्राह्मण (पहाडी)	१,७०४	४.१	७९७	४.२	९०७	४.१
७	ठकुरी	१,०६४	२.६	४८२	२.५	५८२	२.६
८	सन्यासी/दशनामी	४२०	१.०	१९४	१.०	२२६	१.०
९	बादी	३६५	०.९	१६८	०.९	१९७	०.९
१०	गुरुङ	२९२	०.७	१४०	०.७	१५२	०.७
११	राजी	१७९	०.४	८१	०.४	९८	०.४
१२	नेवार	१४७	०.४	६४	०.३	८३	०.४
१३	मुसलमान	१०१	०.२	५६	०.३	४५	०.२
१४	अन्य	३५५	०.९	१७५	०.९	१८०	०.८
	कुल जम्मा	४१,४०७	१००.०	१९,१४५	१००.०	२२,२६२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.६ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	३९,६२९	९५.७१	१८,३४२	९५.८१	२१,२८७	९५.६२
२	बौद्ध	१७८	०.४३	८८	०.४६	९०	०.४०
३	क्रिश्चियन	१,४८५	३.५९	६५३	३.४१	८३२	३.७४
४	ईस्लाम	१०५	०.२५	५८	०.३०	४७	०.२१
५	अन्य	१०	०.०२	४	०.०२	६	०.०३
	जम्मा	४१,४०७	१००.००	१९,१४५	१००.००	२२,२६२	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.७ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	३९,८०८	९६.१	१८,३६२	९५.९	२१,४४६	९६.३
२	मगर	१,०१९	२.५	४८४	२.५	५३५	२.४
३	गुरूङ	२०८	०.५	९९	०.५	१०९	०.५
४	राजी	१३०	०.३	६२	०.३	६८	०.३
५	अन्य	२१६	०.५	१२४	०.६	९२	०.४
	कुल जम्मा	४१,४०७	१००.०	१९,१४५	१००.०	२२,२६२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.८ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	४०,४४७	९७.७	१८,६२३	९७.३	२१,८२४	९८.०
२	अपाङ्गता भएका	९६०	२.३	५२२	२.७	४३८	२.०
	i शारीरिक अपाङ्गता	३७५	३९.१	२२८	४३.७	१४७	३३.६
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	२०९	२१.८	१००	१९.२	१०९	२४.९
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१२९	१३.४	६४	१२.३	६५	१४.८
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	१६	१.७	१०	१.९	६	१.४
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	९०	९.४	४९	९.४	४१	९.४
	vi मानसिक अपाङ्गता	५२	५.४	२६	५.०	२६	५.९
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	१२	१.३	३	०.६	९	२.१
	viii बहु अपाङ्गता	७७	८.०	४२	८.०	३५	८.०
	जम्मा	४१,४०७	१००.०	१९,१४५	१००.०	२२,२६२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.२.४ नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.२.९ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	१३,१३५	१२,७८४	२५,९१९	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	४४३	५२८	९७१	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	३,०५४	६,६००	९,६५४	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	६	५	११	
	साक्षरता दर	७८.९	६४.२	७०.९	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (भेरीगङ्गा नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	१,०८९	४.१	५८७	४.३	५०२	३.८
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	१३,०६६	४९.०	६,६८७	४९.४	६,३७९	४८.६
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	६,४३२	२४.१	३,१७८	२३.५	३,२५४	२४.८
४	माध्यमिक (९-१०)	२,६१४	९.८	१,३६१	१०.०	१,२५३	९.५

क्रमसः.....

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
५	s.l.c. र सो सरह	१,३८३	५.२	७४५	५.५	६३८	४.९
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	६५२	२.४	३७९	२.८	२७३	२.१
७	स्नातह वा सो सरह	१७२	०.६	१३४	१.०	३८	०.३
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	२३	०.१	२०	०.१	३	०.०
९	अन्य	३०	०.१	१९	०.१	११	०.१
१०	अनौपचारिक शिक्षा	१,११०	४.२	३९९	२.९	७११	५.४
११	तह उल्लेख नभएको	९६	०.४	३६	०.३	६०	०.५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (भेरीगङ्गा नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	१४,२२३	७१.४	७,०४९	७६.१	७,१७४	६७.३
२	विद्यालय नगएका	५,२२८	२६.२	२,०१०	२१.७	३,२१८	३०.२
३	नखुलेको	४७७	२.४	२०८	२.२	२६९	२.५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.२.५ नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.२.१२ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	३०,७०५	१३,६५१	१७,०५४
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	७७.७६	९३.१३	६६.४६
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	११.३	१३.३	९.९
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	८९.०६	१०६.३९	७६.३२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.२.१३ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	लेखपराजुल गाविस	४४.९	३,९९५
२	भेरीगङ्गा न.पा.	३०.७	९,९८०
३	नगरपालिकाको कुल	३३.८	१३,९७५

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.२.१४ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू

क्र.स.	बैक तथा वित्तिय संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	बैक तथा वित्तिय संस्थाको नाम
१	"क" वर्ग	३	कृषि विकास बैक, NCC बैक (२ वटा शाखा)
२	"ख" वर्ग	-	
३	"ग" वर्ग	-	
४	"घ" वर्ग	४	निर्धन बैक, नेपाल ग्रामिण विकास बैक, छिमेकी बैक, स्वदेशी बैक
	कुल जम्मा	७	

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैक क्षेत्रीय कार्यालय, बाँके, २०७४।

तालिका नं. २.२.१५ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको न.पा./गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	लेखपराजुल गा.वि.स.	३	१	०	०	४
२	भेरीगङ्गा न.पा.	२३	११	१	०	३५
	नगरपालिकाको कुल	२६	१२	१	०	३९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.२.१६ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.
१	छिन्चु बजार	छिन्चु
२	बबई बजार खोला वारी	छिन्चु
३	जहरे बजार	मैनतडा
४	जात्री	मैनतडा
५	रामघाट बजार	रामघाट
६	सत्तरी र पैसट्टी बजार	लेखपराजुल

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.२.६ नगरपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.२.१७ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	४
२	आयुर्वेदिक औषधालय	१
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	२
४	हुलाक कार्यालय भवन	२
५	गाविस/ न.पा. भवन	४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.२.१८ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	३६.०
२	ग्राभेल	५५.०
३	कच्चि	९६.०
	कुल जम्मा	१८७.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.२.१९ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान	कैफियत
१	तोलीखोला	भेरीगङ्गा	
२	गोचेखोला	भेरीगङ्गा	
३	नाच्नेखोला	मैनतडा	
४	झिग्नेखोला	मैनतडा	
५	गोचेखोला	मैनतडा	
६	वेघतडा सिचांई कुलो	लेखपराजुल	
७	आपखोली सिचांई कुलो	लेखपराजुल	
८	गौजेगैर सिचांई कुलो	लेखपराजुल	
९	चिउरीगैरा सिचांई कुलो	लेखपराजुल	

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.२.२० भेरीगङ्गा नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	०	०.०	
२	सोलार	१,५४३	१७.५	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	५,०९३	५७.७	
	कुल जम्मा	६,६३६	७५.२	न.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.२.७ नगरपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.२.२१ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	३३	६,८८६।३५
३	निजी वन	०	०
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	३३	६,८८६.३५

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४ ।

तालिका नं. २.२.२२ भेरीगङ्गा नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	चिमिरे मुला	छिन्चु–२
२	मुलपानी	छिन्चु–३, हर्रे
३	छिन्चु हात्तीसुँढे	छिन्चु–६
४	छिन्चुखोला	छिन्चु–७
५	गोरुजुरे खानेपानी	मैनतडा
६	औसेलुगैरा खानेपानी	लेखपराजुल
७	पउचँमारे खानेपानी	लेखपराजुल
८	चुच्चे गोठेरी खानेपानी	लेखपराजुल
९	सुनकाउनिदास खानेपानी	लेखपराजुल
१०	च्यान गैरा	लेखपराजुल–१
११	औसेलीगैरा मुल	लेखपराजुल–२
१२	उध्ददाउने मुल	लेखपराजुल–३
१३	चियानगैरा	लेखपराजुल–४
१४	सिरमुल, माझमुल	लेखपराजुल–५
१५	चरचरे मुल	लेखपराजुल–६
१६	पुराना गाँउ मुलपानी	लेखपराजुल–७
१७	चुच्चे गोठेरी	लेखपराजुल–९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.२.२३ भेरीगङ्गा नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान
१	भेरी किनार र्‍याफ्टिङ्ग	रामघाट
२	सिद्धचुली	लेखपराजुल-२
३	तोपढुङ्गा	लेखपराजुल-२

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.२.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा नगरपालिकाको नतिजा

तालिका नं. नं. २.२.२४ भेरीगङ्गा नगरपालिकाका निर्वाचित प्रमूख र उपप्रमूखहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्यक्ष	भुपेन्द्र बहादुर चन्द	नेपाली काँग्रेस	७,५४३	४३.२३	१७,४४९	७५.५०	१६,८०५	९६.३१	६४४	३.६९
२	उपाध्यक्ष	रेणु आचार्य	नेपाली काँग्रेस	७,५७४	४३.४१	१७,४४९	७५.५०	१६,७६२	९६.०६	६८७	३.९४

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. नं. २.२.२५ भेरीगङ्गा नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	नवराज कार्की	माओवादी केन्द्र	२७६	३६.२७	७६१	७३.३८	७१५	९३.९६	४६	६.०४
१	महिला सदस्य	रजना बुढा	माओवादी केन्द्र	२७०	३५.४८	७६१	७३.३८	७०८	९३.०४	५३	६.९६
१	दलित महिला सदस्य	दुर्गा सार्की	माओवादी केन्द्र	२६९	३५.३५	७६१	७३.३८	७०२	९२.२५	५९	७.७५
१	सदस्य	हरि बहादुर थापा	माओवादी केन्द्र	२५५	३३.५१	७६१	७३.३८	७०९	९३.१७	५२	६.८३
१	सदस्य	नर बहादुर बुढा	माओवादी केन्द्र	२६६	३४.९५	७६१	७३.३८	७०९	९३.१७	५२	६.८३
२	वडा अध्यक्ष	नन्द बहादुर बुढा क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	३९४	३४.१७	१,१५३	७२.३८	१,०६४	९२.२८	८९	७.७२
२	महिला सदस्य	विष्णु खत्री	नेपाली काँग्रेस	३९९	३४.६१	१,१५३	७२.३८	१,०६१	९२.०२	९२	७.९८
२	दलित महिला सदस्य	हरीमाया नेपाली	नेपाली काँग्रेस	४०८	३५.३९	१,१५३	७२.३८	१,०६७	९२.५४	८६	७.४६
२	सदस्य	कर सिंह रावत	नेपाली काँग्रेस	३९३	३४.०८	१,१५३	७२.३८	१,०६७	९२.५४	८६	७.४६
२	सदस्य	शन्त बहादुर गुरुङ	नेपाली काँग्रेस	३९७	३४.४३	१,१५३	७२.३८	१,०६७	९२.५४	८६	७.४६
३	वडा अध्यक्ष	जीत बहादुर सुनार	नेपाली काँग्रेस	३४४	४२.९५	८०१	७७.८४	७७३	९६.५	२८	३.५
३	महिला सदस्य	देवी कला श्रेष्ठ	नेपाली काँग्रेस	३५८	४४.६९	८०१	७७.८४	७७४	९६.६३	२७	३.३७
३	दलित महिला सदस्य	कलोशी कामी	नेपाली काँग्रेस	३५९	४४.८२	८०१	७७.८४	७७८	९७.१३	२३	२.८७
३	सदस्य	आइतराम खत्री	नेपाली काँग्रेस	३६०	४४.९४	८०१	७७.८४	७६८	९५.८२	३४	४.१८
३	सदस्य	उदय बहादुर खड्का	नेपाली काँग्रेस	३५३	४४.०७	८०१	७७.८४	७६८	९५.८२	३४	४.१८

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	महावीर खत्री	नेपाली काँग्रेस	८९८	५४.१३	१,६५९	७८.६६	१,५९९	९६.३८	६०	३.६२
४	महिला सदस्य	विष्णु खड्का	नेपाली काँग्रेस	९१८	५५.३३	१,६५९	७८.६६	१,५८४	९५.४८	७५	४.५२
४	दलित महिला सदस्य	भुमीकला सुनार	नेपाली काँग्रेस	९०८	५४.७३	१,६५९	७८.६६	१,५९३	९६.०२	६६	३.९८
४	सदस्य	रुपसिं सुनार	नेपाली काँग्रेस	८९२	५३.७७	१,६५९	७८.६६	१,५७६	९५	८३	५.०
४	सदस्य	रेशम बहादुर पुन मगर	नेपाली काँग्रेस	९०५	५४.५५	१,६५९	७८.६६	१,५७६	९५	८३	५.०
५	वडा अध्यक्ष	प्रेम बहादुर सारु	ने.क.पा. एमाले	५७५	४३.८९	१,३१०	७५.७७	१,२४४	९४.९६	६६	५.०४
५	महिला सदस्य	रुपमाया वली	ने.क.पा. एमाले	५७६	४३.९७	१,३१०	७५.७७	१,२४५	९५.०४	६५	४.९६
५	दलित महिला सदस्य	खगिसरा नेपाली	ने.क.पा. एमाले	६०५	४६.१८	१,३१०	७५.७७	१,२४३	९४.८९	६७	५.११
५	सदस्य	लोक बहादुर घर्ति	ने.क.पा. एमाले	५३४	४०.७६	१,३१०	७५.७७	१,२२७	९३.६३	८४	६.३७
५	सदस्य	गोरख बहादुर खड्का	ने.क.पा. एमाले	५८७	४४.८१	१,३१०	७५.७७	१,२२७	९३.६३	८४	६.३७
६	वडा अध्यक्ष	बल बहादुर खड्का	नेपाली काँग्रेस	४८८	४१.२५	१,१८३	६९.८३	१,१२९	९५.४४	५४	४.५६
६	महिला सदस्य	मोतिसरा खत्री	नेपाली काँग्रेस	५०४	४२.६०	१,१८३	६९.८३	१,१२२	९४.८४	६१	५.१६
६	दलित महिला सदस्य	देवी कामी	नेपाली काँग्रेस	५००	४२.२७	१,१८३	६९.८३	१,११८	९४.५१	६५	५.४९
६	सदस्य	कर्ण बहादुर बराल मगर	नेपाली काँग्रेस	४८३	४०.८३	१,१८३	६९.८३	१,११८	९४.५१	६५	५.४९
६	सदस्य	प्रेम बहादुर सुनार	नेपाली काँग्रेस	४९१	४१.५०	१,१८३	६९.८३	१,११८	९४.५१	६५	५.४९
७	वडा अध्यक्ष	कर्ण बहादुर मिजार	नेपाली काँग्रेस	४१२	५०.८०	८११	७५.३०	७८३	९६.५५	२८	३.४५
७	महिला सदस्य	गीता कार्की	नेपाली काँग्रेस	३९९	४९.२०	८११	७५.३०	७६१	९३.८३	५०	६.१७
७	दलित महिला सदस्य	ओवी सरा वस्याल	नेपाली काँग्रेस	४११	५०.६८	८११	७५.३०	७६५	९४.३३	४६	५.६७
७	सदस्य	चन्द्र बहादुर वली	नेपाली काँग्रेस	४०६	५०.०६	८११	७५.३०	७७५	९५.५	३७	४.५
७	सदस्य	मेवालाल सार्की	नेपाली काँग्रेस	४०२	४९.५७	८११	७५.३०	७७५	९५.५	३७	४.५
८	वडा अध्यक्ष	पदम बहादुर खत्री	नेपाली काँग्रेस	७८१	५०.७१	१,५४०	७५.१६	१,४६२	९४.९४	७८	५.०६
८	महिला सदस्य	खिम कुमारी राना	नेपाली काँग्रेस	८२५	५३.५७	१,५४०	७५.१६	१,४६७	९५.२६	७३	४.७४
८	दलित महिला सदस्य	रुपी कामी	नेपाली काँग्रेस	८१५	५२.९२	१,५४०	७५.१६	१,४६१	९४.८७	७९	५.१३
८	सदस्य	पर्से कामी	नेपाली काँग्रेस	८३५	५४.२२	१,५४०	७५.१६	१,४४९	९४.०९	९१	५.९१
८	सदस्य	पुसे कामी	नेपाली काँग्रेस	८२९	५३.८३	१,५४०	७५.१६	१,४४९	९४.०९	९१	५.९१

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	लक्षुमण राणा	ने.क.पा. एमाले	८३५	५४.९०	१,५२१	७२.७८	१,४५८	९५.८६	६३	४.१४
९	महिला सदस्य	वसन्ती बोहरा	ने.क.पा. एमाले	७८३	५१.४८	१,५२१	७२.७८	१,४५९	९५.९२	६२	४.०८
९	दलित महिला सदस्य	कुन्ती वि।क	ने.क.पा. एमाले	७८८	५१.८१	१,५२१	७२.७८	१,४३३	९४.२१	८८	५.७९
९	सदस्य	बाबुराम कामी	ने.क.पा. एमाले	७७३	५०.८२	१,५२१	७२.७८	१,४४९	९५.२७	७२	४.७३
९	सदस्य	रुद्र बहादुर कामी	ने.क.पा. एमाले	७८३	५१.४८	१,५२१	७२.७८	१,४४९	९५.२७	७२	४.७३
१०	वडा अध्यक्ष	मान बहादुर बुढा मगर	नेपाली काँग्रेस	७२६	४३.६६	१,६६३	७७.६४	१,५९४	९५.८५	६९	४.१५
१०	महिला सदस्य	उमा कुमारी शर्मा	ने.क.पा. एमाले	७७१	४६.३६	१,६६३	७७.६४	१,५८६	९५.३७	७७	४.६३
१०	दलित महिला सदस्य	हिरा सुनार	ने.क.पा. एमाले	७४६	४४.८६	१,६६३	७७.६४	१,५७५	९४.७१	८८	५.२९
१०	सदस्य	जगविर वली	नेपाली काँग्रेस	७३४	४४.१४	१,६६३	७७.६४	१,५८१	९५.०४	८३	४.९६
१०	सदस्य	सुनिल वि।क	ने.क.पा. एमाले	७४७	४४.९२	१,६६३	७७.६४	१,५८१	९५.०४	८३	४.९६
११	वडा अध्यक्ष	तिलक राम डांगी	ने.क.पा. एमाले	९४१	५१.०९	१,८४२	७४.२४	१,७८१	९६.६९	६१	३.३१
११	महिला सदस्य	धन कुमारी वली	ने.क.पा. एमाले	९३५	५०.७६	१,८४२	७४.२४	१,७५६	९५.३३	८६	४.६७
११	दलित महिला सदस्य	रुपी सुनार	ने.क.पा. एमाले	९२३	५०.११	१,८४२	७४.२४	१,७७०	९६.०९	७२	३.९१
११	सदस्य	गोवर्धन वस्नेत	ने.क.पा. एमाले	९२६	५०.२७	१,८४२	७४.२४	१,७५५	९५.२५	८८	४.७५
११	सदस्य	नर बहादुर वस्याल	ने.क.पा. एमाले	९१९	४९.८९	१,८४२	७४.२४	१,७५५	९५.२५	८८	४.७५
१२	वडा अध्यक्ष	हरि प्रसाद कडेल	नेपाली काँग्रेस	७६६	५४.४८	१,४०६	७८.२९	१,३३९	९५.२३	६७	४.७७
१२	महिला सदस्य	मनकलि खड्का	नेपाली काँग्रेस	७४६	५३.०६	१,४०६	७८.२९	१,३१८	९३.७४	८८	६.२६
१२	दलित महिला सदस्य	रमना दमाई	नेपाली काँग्रेस	७६९	५४.६९	१,४०६	७८.२९	१,३२९	९४.५२	७७	५.४८
१२	सदस्य	देउ प्रसाद वस्नेत	नेपाली काँग्रेस	७५२	५३.४९	१,४०६	७८.२९	१,३२०	९३.८८	८६	६.१२
१२	सदस्य	रत्नाखर चपाई	ने.क.पा. एमाले	७३१	५१.९९	१,४०६	७८.२९	१,३२०	९३.८८	८६	६.१२
१३	वडा अध्यक्ष	टीका राम सुवेदि	ने.क.पा. एमाले	८६९	४८.३०	१,७९९	७८.७०	१,७३७	९६.५५	६२	३.४५
१३	महिला सदस्य	सीता शर्मा	ने.क.पा. एमाले	८७२	४८.४७	१,७९९	७८.७०	१,७४५	९७	५४	३.००
१३	दलित महिला सदस्य	देविसरा नेपाली	ने.क.पा. एमाले	८८४	४९.१४	१,७९९	७८.७०	१,७३६	९६.५	६३	३.५
१३	सदस्य	धन बहादुर बुढा	ने.क.पा. एमाले	८७६	४८.६९	१,७९९	७८.७०	१,७४०	९६.६९	६०	३.३१
१३	सदस्य	नरेन्द्र कुमार आर.सी.	ने.क.पा. एमाले	८५१	४७.३०	१,७९९	७८.७०	१,७४०	९६.६९	६०	३.३१

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

चित्र नं. १५

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका

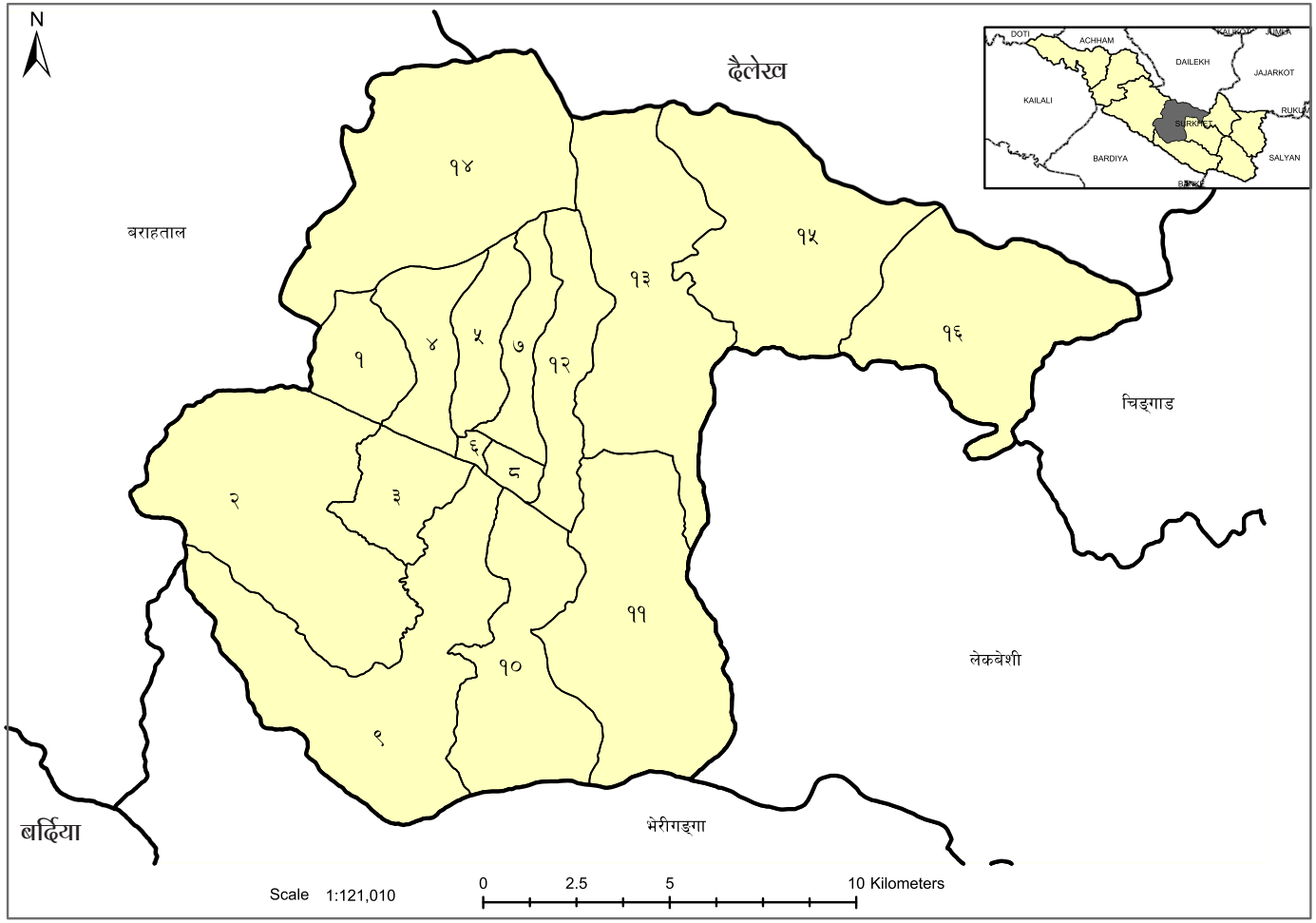

२.३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिका

२.३.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

जिल्लाको सदरमुकामको रूपमा रहेको वीरेन्द्रनगर नगरपालिका यस जिल्लाको मुटुको रूपमा रहेको नगरपालिका हो। यो नगरपालीका वि स २०३३ सालमा स्थापना भएको मुलुककै पुरानो नगरपालिकाको रूपमा चिनिन्छ । वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा बसोबासको प्रारम्भ २०२३ सालबाट भएको पाइन्छ । यसभन्दा अगाडि नगरपालिकाको मैदानी भाग (उपत्यका क्षेत्र) मा औलो लाग्ने हुदा त्यसवेला जिल्ला सदरमुकाम साविकको गढि गाविसमा रहेको र उपत्यकामा फाटफुट रूपमा थारू र राजी समुदायको बसोबास रहेको थियो। औलो उन्मुलन भए पश्चात उपत्यकामा बसोबास गर्न थालियो र सबै सरकारी कार्यालयहरूलाई स्थानान्तरण गरी सदरमुकाम तोकियो। पहिला १२ वटा वडामा विभाजित यस नगरपालिकामा मिति २०७१/०१/२५ को नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार साविकका लाटीकोईली र उत्तरगंगा गाविसहरूलाई मिलाईएको थियो। त्यसपश्चात मिति २०७१/०८/१६ मा जर्वुटा गाविसलाई पनि थप गरी कुल २५ वटा वडाहरू कायम गरि यस नगरपालीकाको विस्तार गरिएको थियो। यस वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा वि.स. २०२२ सालमा विमानस्थल स्थापना भई वायुसेवा उडान र वि.स. २०३८ सालमा रत्नराजमार्ग सडक निर्माण कार्य भई नियमित रूपमा सडक यातायात सेवा सुरू भए पश्चात वीरेन्द्रनगर कर्णाली अञ्चलका जिल्लाहरूको प्रवेशद्वारको रूपमा स्थापित भएको र कर्णाली अञ्चलका उपभोग हुने सम्पुर्ण सामग्री वीरेन्द्रनगरबाट जाने हुदा यो नगरापलिका प्रदेश नं. ६ कै महत्वपूर्ण र प्रमूख व्यापारिक केन्द्रको रूपमा स्थापित भएको छ।

हाल यस नगरपालीकामा साविकका गढी, रतु र गर्पन गा.वि.स.हरूलाई पनि सम्मिलित गराई कुल १६ वटा वडाहरू कायम गरि विस्तार गरिएको छ। जसको अक्षांश २८°३०' १९" उत्तर देखी २८°४१' ३१" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१°३२' ०५" पूर्व देखी ८१°४६' ४१" पूर्व सम्म फैलीएको छ। यस नगरपालिकाको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसङ्ख्या १ लाख ४ सय ५८ रहेको जसमध्ये पुरूषको ४८ हजार ७ सय ७१ र महिला ५१ हजार ६ सय ८७ जना रहेका छन् भने २४५.९ वर्ग कि. मि. क्षेत्रफल कायम गरिएको छ।

यस क्षेत्रमा उद्योग, व्यापार, पर्यटन, व्यवसायीक कृषि पशुपालनको माध्यमबाट मानिसहरूको जिविकोपार्जनको भएको देखिन्छ । वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा औलो उन्मुलन पश्चात सुर्खेत जिल्लाका विकट पहाडि क्षेत्र लगायत दैलेख र कर्णाली तथा राप्ती अञ्चलका विभिन्न जिल्लाहरूबाट बसाई सरी स्थायी बसोबास गर्दै आएका व्यक्तिहरूको बाहुल्यता पाइन्छ। बिशेषगरी ब्रामण, क्षेत्री, मगर, थारू, मुस्लिम तथा दलितहरूको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ। विभिन्न क्षेत्रबाट बसाई सरी आएकाले यहाँको चालचलन, रितिथिती र सँस्कृतिमा समेत विविधता पाईन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ भने थारू र मगर भाषाको पनि प्रयोग आ आफ्नो जातिमा रहेको छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिन भए पनि तिब्र शहरीकरण र आफु खुशी जग्गा प्लटिङ्ग गर्ने प्रवृतिले यहाँका मानिसहरू कृषि पेशामा भन्दा व्यापार, व्यवसाय, तथा जिविकोपार्जनका लागि ज्यालामजदुरीका अतिरिक्त ज्याला मजदुरी कामगर्नका

भारात लगायत अन्य देशहरूमा जाने गरेको देखिन्छ। नगरपालिकाको नाम वीरेन्द्रनगर नामकरण गर्नुमा यस क्षेत्रमा तत्कालिन राजा वीरेन्द्रको ईच्छाअनुरूप वि.स. २०३३ सालमा वीरेन्द्रनगर नगरपञ्चायत नामकरण भएको र सोही अनुरूप साविकको नगरपालीकाको नामलाई नै निरन्तरता दिईएको छ। यस नगरपालिकाको सन्दर्भमा स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति, सुर्खेतको मिति २०७३/०७/१८ गते बसेको स्थानीय कार्यशाला गोष्ठीबाट १६ वटा वडाहरू कायम गर्दै सोको केन्द्र साविककै वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको केन्द्र र यसको नाम वीरेन्द्रनगर नगरपालिका राख्ने निर्यण भएको थियो।

तालिका नं. २.३.१ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविस तथा न.पा.	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका, रतु गाविस, गढि गाविस र गर्पन गाविस
२	कुल वडा सङ्ख्या	१६ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	२४५.९ वर्ग किलोमिटर
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८°३०' १९" उत्तर देखी २८° ४१' ३१" उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८१° ३२' ०५" पूर्व देखी ८१°४६' ४१" पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	चिङ्गाड गाँउपालिका र लेकबेशी नगरपालिका
	पश्चिम	बराहताल गाँउपालिका
	उत्तर	गुराँस गाँउपालिका (दैलेख)
	दक्षिण	भरीगङ्गा नगरपालिका
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१९.४ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	१७.६ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.३.२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरू	
	न.पा./गा.वि.स. को नाम	वडा नं.
१	विरेन्द्रनगर	१ र २
२	विरेन्द्रनगर	१९,२०,२५
३	विरेन्द्रनगर	१८
४	विरेन्द्रनगर	३ र ४
५	विरेन्द्रनगर	५
६	विरेन्द्रनगर	६

क्रमसः.....

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरू	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
७	विरेन्द्रनगर	७,८
८	विरेन्द्रनगर	९ र १०
९	विरेन्द्रनगर	१५ र १७
१०	विरेन्द्रनगर	१४ र १६
११	विरेन्द्रनगर	१३ र २१
१२	विरेन्द्रनगर	११ र १२
१३	विरेन्द्रनगर	२२,२३ र २४
१४	गढि	१ देखी ९
१५	रतु	१ देखी ९
१६	गर्पन	१ देखी ९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.३.२ नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.३.३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	१,५१९	६,५५४	३,०४४	३,५१०	६.१०	१,०७४.४	४.३१	८६.७२
२	१,८४३	८,०५७	३,७६४	४,२९३	२९.१०	२७६.९	४.३७	८७.६८
३	२,२३८	९,२०४	४,५७०	४,६३४	६.६०	१,३९४.५	४.११	९८.६२
४	१,७३६	७,४२१	३,६१३	३,८०८	७.१०	१,०४५.२	४.२७	९४.८८
५	१,२२३	४,९९२	२,३६८	२,६२४	५.७७	८६४.९	४.०८	९०.२४
६	१,७६७	७,५९८	३,९११	३,६८७	०.५९	१२,८५८.२	४.३०	१०६.०८
७	१,९७७	६,८४८	३,३०८	३,५४०	५.२०	१,३१६.९	३.४६	९३.४५
८	१,८८३	६,३५८	३,३५२	३,००६	१.४०	४,५४१.४	३.३८	१११.५१
९	१,५७५	७,२२७	३,४७९	३,७४८	२८.८०	२५०.९	४.५९	९२.८२
१०	१,९९८	८,८८३	४,२५४	४,६२९	१७.००	५२२.५	४.४५	९१.९०
११	१,४८७	७,०८५	३,४४६	३,६३९	२७.७०	२५५.८	४.७६	९४.७०
१२	१,९२४	८,१४३	३,८००	४,३४३	८.८०	९२५.३	४.२३	८७.५०
१३	१,१०७	५,३४८	२,६०४	२,७४४	२५.९०	२०६.५	४.८३	९४.९०
१४	६८५	३,०५०	१,४७५	१,५७५	२८.९६	१०५.३	४.४५	९३.६५
१५	३३३	१,६७९	८४०	८३९	२४.६०	६८.३	५.०४	१००.१२
१६	४१५	२,०११	९४३	१,०६८	२२.२३	९०.५	४.८५	८८.३०
कुल जम्मा	२३,७१०	१,००,४५८	४८,७७१	५१,६८७	२४५.८५	४०८.६	४.२४	९४.३६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.३.४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	१,००,४५८	१००.००	४८,७७१	१००.००	५१,६८७	१००.००
००-०४	९,३६७	९.३२	४,९८७	१०.२३	४,३८०	८.४७
०५-०९	१२,२६७	१२.२१	६,४६१	१३.२५	५,८०६	११.२३
१०-१४	१३,३११	१३.२५	७,००४	१४.३६	६,३०७	१२.२०
१५-१९	११,६१३	११.५६	५,७८१	११.८५	५,८३२	११.२८
२०-२४	१०,३४१	१०.२९	४,४१०	९.०४	५,९३१	११.४७
२५-२९	८,६२५	८.५९	३,४९४	७.१६	५,१३१	९.९३
३०-३४	७,२२१	७.१९	३,१०४	६.३६	४,११७	७.९७
३५-३९	६,४१०	६.३८	३,०५८	६.२७	३,३५२	६.४९
४०-४४	५,२४८	५.२२	२,६०३	५.३४	२,६४५	५.१२
४५-४९	३,९२८	३.९१	१,९५३	४.००	१,९७५	३.८२
५० – ५४	३,३१५	३.३०	१,६७३	३.४३	१,६४२	३.१८
५५ - ५९	२,५४५	२.५३	१,२९१	२.६५	१,२५४	२.४३
६० - ६४	२,३९४	२.३८	१,११६	२.२९	१,२७८	२.४७
६५ - ६९	१,६३९	१.६३	७६०	१.५६	८७९	१.७०
७० - ७४	१,११३	१.११	५३५	१.१०	५७८	१.१२
७५ वर्ष र सो भन्दा माथि	१,१२१	१.१२	५४१	१.११	५८०	१.१२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. १६ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

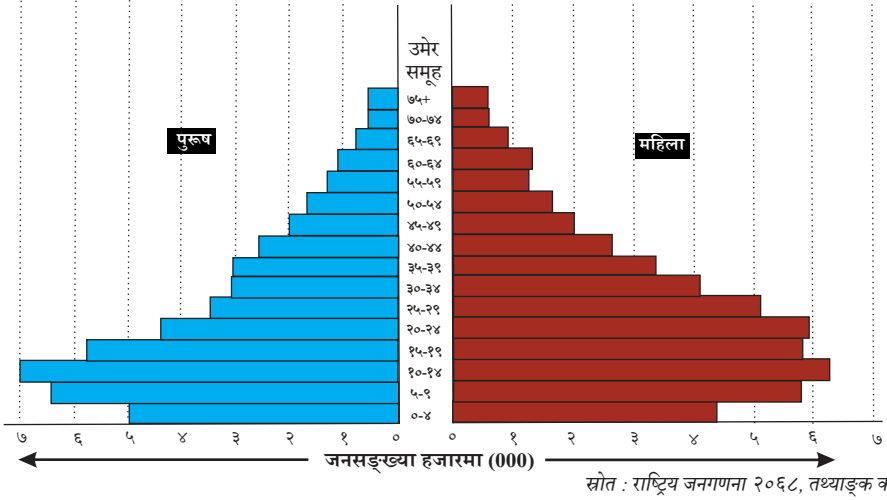

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.३.३ नगरपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.३.५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	२७,०७५	२७.०	१३,४२३	२७.५	१३,६५२	२६.४
२	ब्राह्मण (पहाडी)	२०,६८०	२०.६	१०,२५२	२१.०	१०,४२८	२०.२
३	मगर	१२,६७५	१२.६	५,८१८	११.९	६,८५७	१३.३
४	कामी	११,२३२	११.२	५,३३८	१०.९	५,८९४	११.४
५	ठकुरी	६,२६२	६.२	३,११२	६.४	३,१५०	६.१
६	थारू	६,१७२	६.१	२,९२२	६.०	३,२५०	६.३
७	दमाई/ढोली	४,२३१	४.२	२,०११	४.१	२,२२०	४.३
८	सार्की	२,८२९	२.८	१,३४५	२.८	१,४८४	२.९
९	सन्यासी/दशनामी	२,५४१	२.५	१,२१९	२.५	१,३२२	२.६
१०	मुसलमान	१,६४८	१.६	८७५	१.८	७७३	१.५
११	गुरूङ	१,६४२	१.६	७३०	१.५	९१२	१.८
१२	नेवार	१,१२८	१.१	५४२	१.१	५८६	१.१
१३	भोटे	४१८	०.४	२०६	०.४	२१२	०.४
१४	बादी	३५२	०.४	१७८	०.४	१७४	०.३
१५	गाईने	२९९	०.३	१५०	०.३	१४९	०.३
१६	तामाङ	२४५	०.२	११०	०.२	१३५	०.३
१७	छन्त्याल/छन्तेल	११२	०.१	४७	०.१	६५	०.१
१८	अन्य तराई जाती	१०१	०.१	४७	०.१	५४	०.१
१९	अन्य	८१६	०.८	४४६	०.९	३७०	०.७
	कुल जम्मा	१,००,४५८	१००.०	४८,७७१	१००.०	५१,६८७	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.३.६ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	८९,९४४	८९.५	४३,७८४	८९.८	४६,१६०	८९.३
२	बौद्ध	३,३९८	३.४	१,५७०	३.२	१,८२८	३.५
३	क्रिश्चियन	५,४१३	५.४	२,५०८	५.१	२,९०५	५.६
४	ईस्लाम	१,६५३	१.६	८७८	१.८	७७५	१.५
५	अन्य	५०	०.०५	३१	०.०४	१९	०.०६
	कुल जम्मा	१,००,४५८	१००.०	४८,७७१	१००.०	५१,६८७	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.३.७ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	८५,५४०	८५.२	४१,६२९	८५.४	४३,९११	८५.०
२	मगर	६,०४०	६.०	२,७७७	५.७	३,२६३	६.३
३	थारू	५,७९२	५.८	२,७४८	५.६	३,०४४	५.९
४	हिन्दी	६०५	०.६	३४१	०.७	२६४	०.५
५	गुरूङ	५७८	०.६	२५८	०.५	३२०	०.६
६	बेलहारे	३३२	०.३	१६३	०.३	१६९	०.३
७	मैथली	२६९	०.३	१६३	०.३	१०६	०.२
८	उर्दु	२६०	०.३	१४८	०.३	११२	०.२
९	भोजपुरी	१२५	०.१	८२	०.२	४३	०.१
१०	अन्य	२७५	०.३	१४८	०.३	१२७	०.२
	कुल जम्मा	१,००,४५८	१००.०	४८,७७१	१००.०	५१,६८७	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.३.८ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	९८,५१०	९८.१	४७,७०६	९७.८	५०,८०४	९८.३
२	अपाङ्गता भएका	१,९४८	१.९	१,०६५	२.२	८८३	१.७
	i शारीरिक अपाङ्गता	७२५	३७.२	४११	३८.६	३१४	३५.६
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	२६९	१३.८	१३३	१२.५	१३६	१५.४
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	३४१	१७.५	१८५	१७.४	१५६	१७.७
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	४०	२.१	२१	२.०	१९	२.२
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१८७	९.६	१०५	९.९	८२	९.३
	vi मानसिक अपाङ्गता	१४४	७.४	७३	६.९	७१	८.०
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	५४	२.८	३३	३.१	२१	२.४
	viii बहु अपाङ्गता	१८८	९.७	१०४	९.८	८४	९.५
	जम्मा	१,००,४५८	१००.०	४८,७७१	१००.०	५१,६८७	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.३.४ नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.३.९ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	३८,३४५	३४,२१०	७२,५५५	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	८२६	१,१३६	१,९६२	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	४,६०३	११,९५०	१६,५५३	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	१०	११	२१	
	साक्षरता दर	८७.६	७२.३	७९.७	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.३.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	२,७१९	३.७	१,४३५	३.७	१,२८४	३.७
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	२४,९६५	३४.०	१३,२३३	३४.१	११,७३२	३३.९
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	१५,७५७	२१.४	८,०४९	२०.७	७,७०८	२२.२
४	माध्यमिक (९-१०)	९,२६७	१२.६	४,७९७	१२.४	४,४७०	१२.९
५	s.l.c. र सो सरह	८,४९०	११.६	४,७१९	१२.२	३,७७१	१०.९
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	५,३७१	७.३	३,०५०	७.९	२,३२१	६.७
७	स्नातह वा सो सरह	२,१९६	३.०	१,४७०	३.८	७२६	२.१
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	७३०	१.०	५९२	१.५	१३८	०.४
९	अन्य	८९	०.१	४५	०.१	४४	०.१
१०	अनौपचारिक शिक्षा	३,६१९	४.९	१,३२३	३.४	२,२९६	६.६
११	तह उल्लेख नभएको	२८२	०.४	१२३	०.३	१५९	०.५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.३.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	२९,४१४	७३.५	१५,२२९	७८.१	१४,१८५	६९.०
२	विद्यालय नगएका	९,८५१	२४.६	३,९१३	२०.१	५,९३८	२८.९
३	नखुलेको	७७९	१.९	३४७	१.८	४३२	२.१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.३.५ नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.३.१२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	७८,८२४	३७,३२३	४१,५०१
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	५८.९८	६७.४२	५१.७४
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१०.६	१०.८	१०.४
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	६९.५६	७८.२१	६२.१३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.३.१३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	वीरेन्द्रनगर न.पा.	१३.३	१२,४७६
२	गढि	२८.५	८६९
३	गर्पन	२७.४	५५२
४	रतु	२८.४	४७६
	नगरपालिकाको कुल	१४.३	१४,३७३

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि।

तालिका नं. २.३.१४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल आय रू.
१	वीरेन्द्रनगर न.पा.	६,९७,६७,६७५	११,९५,२७,७००	१८,९२,९५,३७५
२	गढि	१,९५,७५६	३७,१६,९४३	३९,१२,६९९
३	गर्पन	२९,७७०	३८,०१,६२०	३८,३१,३९०
४	रतु	७४,६१८	३२,७७,३०६	३३,५१,९२४
	नगरपालिकाको कुल	७,००,६७,८१९	१३,०३,२३,५६९	२०,०३,९१,३८८

स्रोत : वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको कार्यालय, जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३।

तालिका नं. २.३.१५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू

क्र.स.	बैक तथा वित्तिय संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	बैक तथा वित्तिय संस्थाको नाम
१	"क" वर्ग	२३	नेपाल बैक लि., राष्ट्रिय वाणिज्य वैक, कृषि विकास बैक, नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैक, नेपाल SBI बैक, नेपाल बङ्गलादेश बैक, एभरेष्ट बैक, बैक अफ काठकाण्डौ, NIC Asia बैक, कुमारी बैक (२ शाखा), लक्ष्मी बैक, सिद्धार्थ बैक, ग्लोबल IME बैक, मेघा बैक, सिटिजन बैक, प्रभू बैक, सानिमा बैक,जनता बैक (२ शाखा), NCC बैक, सनराइज बैक, र माछापुछ्रे बैक।
२	"ख" वर्ग	२	साङ्ग्रिला बैक, ज्योती विकास बैक
३	"ग" वर्ग	-	
४	"घ" वर्ग	५	निर्धन बैक, नेपाल ग्रामिण विकास बैक, स्वाबलम्बन बैक, स्वदेशी बैक, छिमेकी बैक
	कुल जम्मा	३०	

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैक क्षेत्रीय कार्यालय, बाँके, २०७४।

तालिका नं. २.३.१६ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको न.पा. /गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	विरेन्द्रनगर न.पा.	२५	३०	१५	५	७५
२	गढी	६	२	०	०	८
३	जर्वुटा	७	३	०	०	१०
४	लाटीकोईली	९	६	०	०	१५
५	रतु	३	१	०	०	४
६	उत्तरगंगा	८	२	०	०	१०
	नगरपालिकाको जम्मा	५८	४४	१५	५	१२२

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.३.१७ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.	कैफियत
१	यरीचौक बजार	उत्तरगंगा	
२	टेम्पोचौक	उत्तरगंगा	
३	छेडाबजार	गढी	
४	मेहेली बजार	गर्पन	
५	करेखोला	जर्वुटा	
६	पिपिरा	जर्वुटा	
७	धुलियाबिट	जर्वुटा	
८	देवस्थान	रतु	
९	घुस्रा	लाटीकोईली	
१०	बामेखोला	लाटीकोईली	
११	वीरेन्द्रनगर बजार	वीरेन्द्रनगर	जिल्ला सदरमुकाम

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.३.६ नगरपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.३.१८ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	५९.५
२	ग्राभेल	१७०.२
३	कच्चि	१४३.१
	कुल जम्मा	३७२.७

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.३.१९ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान	क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	वासखेत सिचांई	रतु	८	खोर्केखोला	वी.न.न.पा. ५
२	झ्यालसेखोला सिचांई	रतु	९	खोर्केखोला	वी.न.न.पा. ४
३	अलैंचि सिचांई	रतु	१०	भानपुरखोला	वी.न.न.पा.
४	झुप्राखोला	वी.न.न.पा. २२	११	नयाँगाँउ खोला	वी.न.न.पा.
५	खोर्केखोला	वी.न.न.पा. १८	१२	चिसापानी सिचांई योजना	गर्पन
६	नेवारेखोला	वी.न.न.पा	१३	भुत्याहा सिचांई योजना	गर्पन
७	करेखोला	वी.न.न.पा	१४	खरिखोला सिचांई योजना	गर्पन

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.३.२० वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	०	०.०	
२	सोलार	१,७०१	७.२	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	२०,८८९	८८.१	
	कुल जम्मा	२२,५९०	९५.३	न.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.३.७ नगरपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.३.२१ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	१	१७५.५०
२	सामुदायिक वन	७४	१२,६७१.३०
३	निजी वन	२०	७.५४
४	धार्मिक वन	३	२२.५०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	९८	१२,८७६.८४

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४ ।

तालिका नं. २.३.२२ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	रतनगैरा खानेपानी	रतु
२	निगाल	रतु
३	झ्याल्सेखोला खानेपानी	रतु
४	भालुखोला खानेपानी	रतु

क्रमसः.....

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
५	नउलेखोला मुल	रतु–५
६	गोठेरी खोला मुल	रतु–१
७	कालछहरा मुल	रतु–२
८	चाँपवटा मुल	रतु–१
९	धाद्रेखोला/धारापानी मुल	रतु–५
१०	ठूलापहिरा मुल	रतु–९
११	छरछरे मुल	रतु–९
१२	उर्वासेनी मुल	रतु–२
१३	चन्दने मुल	गढी–१
१४	झुप्राखोला मुल	रतु/जर्बुटा
१५	खरीखोला बरीखोला	गर्पन
१६	खोलीगाँउ मुल	वीरेन्द्रनगर–१९
१७	थकलेनी मुल	वीरेन्द्रनगर–८
१८	खोर्के मुल	वीरेन्द्रनगर–३, ४
१९	इत्राम खोला	वीरेन्द्रनगर–८
२०	कान्छी पानी माथिल्लो	वीरेन्द्रनगर–७
२१	कान्छी पानी तल्लो	वीरेन्द्रनगर–७
२२	रतनगैरा खानेपानी	गर्पन
२३	भित्रीखोला खानेपानी	गर्पन
२४	ढोलढुङ्गा	गर्पन
२५	जुकेपानी खानेपानी	गर्पन
२६	रतनगैरा मुल (३ वटा)	गर्पन–१

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.३.२३ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान
१	घण्टाघर पार्क	विरेन्द्रनगर ६
२	देउती बज्यै	विरेन्द्रनगर १३
३	बुलबुले	विरेन्द्रनगर १६
४	काँक्रेविहार	विरेन्द्रनगर १७
५	सिद्धपाईला	विरेन्द्रनगर २४
६	पाराग्लाईडिङ्ग	गढी
७	शिवमन्दिर	लाटीकोईली
८	टाकुरो	रतु
९	जलेश्वरधाम	उत्तरगंगा
१०	भियू चुला	गर्पन

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.३.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा नगरपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.३.२४ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		महिला		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	प्रमूख	देव कुमार सुवेदी	नेपाली काँग्रेस	१४,४०५	३७.४४	३८,४७३	७५.९७	३६,४९०	९४.८५	१,९८३	५.१५
२	उपप्रमूख	मोहन माया भण्डारी	ने.क.पा.एमाले	१६,०६८	४२.०९	३८,१७९	७५.३९	३६,२४५	९४.९३	१,९३४	५.०७

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.३.२५ वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	गंगा राम सुनार	ने.क.पा. एमाले	१,१२६	३८.०८	२,९५७	७५.८८	२,८४८	९६.३१	१०९	३.६९
१	महिला सदस्य	विमला थापा सुवेदी	ने.क.पा. एमाले	१,०३७	३६.१७	२,८६७	७३.५७	२,७६३	९६.३७	१०४	३.६३
१	दलित महिला सदस्य	बुद्धिसरा सुनार	नेपाली काँग्रेस	१,०६१	३६.९७	२,८७०	७३.६५	२,७८७	९७.११	८३	२.८९
१	सदस्य	डम्मर वहादुर नेपाली	ने.क.पा. एमाले	१,०७६	३७.०७	२,९०३	७४.४९	२,७४७	९४.६३	१५६	५.३७
१	सदस्य	सोभान सिह वलि क्षेत्री	ने.क.पा. एमाले	१,०९३	३७.६५	२,९०३	७४.४९	२,७४७	९४.६३	१५६	५.३७
२	वडा अध्यक्ष	बल बहादुर रोकाय	ने.क.पा. एमाले	१,५५०	४२.८४	३,६१८	७६.१८	३,४७०	९५.९१	१४८	४.०९
२	महिला सदस्य	सरीता चौधरी	ने.क.पा. एमाले	१,५१५	४२.३७	३,५७६	७५.३०	३,४७६	९७.२०	१००	२.८०
२	दलित महिला सदस्य	बाल कुमारी सुनार	ने.क.पा. एमाले	१,५३५	४३.१३	३,५५९	७४.९४	३,४३०	९६.३८	१२९	३.६२
२	सदस्य	रत्न वहादुर सुनार	ने.क.पा. एमाले	१,४४०	३९.९३	३,६०६	७५.९३	३,४०८	९४.५१	१९८	५.४९
२	सदस्य	टोप बहादुर रास्कोटि मगर	ने.क.पा. एमाले	१,५२५	४२.२९	३,६०६	७५.९३	३,४०८	९४.५१	१९८	५.४९
३	वडा अध्यक्ष	भुपेन्द्र खत्री	नेपाली काँग्रेस	१,३६५	५३.५७	२,५४८	७४.९९	२,४४१	९५.८०	१०७	४.२०
३	महिला सदस्य	राम कुमारी थापा	नेपाली काँग्रेस	१,२८८	५१.५०	२,५०१	७३.६०	२,४००	९५.९६	१०१	४.०४
३	दलित महिला सदस्य	रमिला विक सोनी श्रीपाइली	नेपाली काँग्रेस	१,२७०	५१.५४	२,४६४	७२.५१	२,३६४	९५.९४	१००	४.०६
३	सदस्य	देवि राम बोहरा	नेपाली काँग्रेस	१,१६९	४४.६५	२,६१८	७७.०५	२,४३१	९२.८६	१८७	७.१४
३	सदस्य	शैलेन्द्र कुमार भारती	नेपाली काँग्रेस	१,२२८	४६.९१	२,६१८	७७.०५	२,४३१	९२.८६	१८७	७.१४

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	निल कण्ठ खनाल	ने.क.पा. एमाले	१,४५९	५१.७६	२,८१९	७५.७६	२,७३६	९७.०६	८३	२.९४
४	महिला सदस्य	टीका कुमारी गुरूङ	ने.क.पा. एमाले	१,४१९	५१.१२	२,७७६	७४.६०	२,६५३	९५.५७	१२३	४.४३
४	दलित महिला सदस्य	कमला पौडेल	ने.क.पा. एमाले	१,३६६	४९.९६	२,७३४	७३.४७	२,६३९	९६.५३	९५	३.४७
४	सदस्य	सेर बहादुर के.सी	ने.क.पा. एमाले	१,३५९	४८.७६	२,७८७	७४.९०	२,६२८	९४.२९	१५९	५.७१
४	सदस्य	कृष्ण प्रसाद गौतम	ने.क.पा. एमाले	१,४१२	५०.६६	२,७८७	७४.९०	२,६२८	९४.२९	१५९	५.७१
५	वडा अध्यक्ष	राज बहादुर गुरूङ	नेपाली काँग्रेस	८१०	४०.६४	१,९९३	७१.०८	१,८८१	९४.३८	११२	५.६२
५	महिला सदस्य	शान्ता देवी खड्का	ने.क.पा. एमाले	७८६	४१.५७	१,८९१	६७.४४	१,७८८	९४.५५	१०३	५.४५
५	दलित महिला सदस्य	शान्ति पहाडि कसेरा	नेपाली काँग्रेस	७४८	३९.२०	१,९०८	६८.०५	१,८०१	९४.३९	१०७	५.६१
५	सदस्य	चन्द्रलाल सापकोटा	नेपाली काँग्रेस	७३६	३७.४७	१,९६४	७०.०४	१,७७५	९०.३८	१८९	९.६२
५	सदस्य	हस्त बहादुर राणा	ने.क.पा. एमाले	७७४	३९.४१	१,९६४	७०.०४	१,७७५	९०.३८	१८९	९.६२
६	वडा अध्यक्ष	मोती प्रसाद कडेल जैसी	नेपाली काँग्रेस	८२४	४३.९०	१,८७७	६९.७५	१,७५१	९३.२९	१२६	६.७१
६	महिला सदस्य	पूर्ण कुमारी चालिसे	नेपाली काँग्रेस	८६६	४७.४३	१,८२६	६७.८६	१,७५२	९५.९५	७४	४.०५
६	दलित महिला सदस्य	कमला नेपाली	नेपाली काँग्रेस	८९२	४९.२३	१,८१२	६७.३४	१,७१४	९४.५९	९८	५.४१
६	सदस्य	विवेक आचार्य	नेपाली काँग्रेस	८४७	४७.३२	१,७९०	६६.५२	१,७१८	९५.९८	७२	४.०२
६	सदस्य	उपेन्द्र बहादुर खड्का	नेपाली काँग्रेस	८७९	४९.११	१,७९०	६६.५२	१,७१८	९५.९८	७२	४.०२
७	वडा अध्यक्ष	ध्रूव कुमार चपाई	नेपाली काँग्रेस	१,०५०	४५.५९	२,३०३	७४.८२	२,०९९	९१.१४	२०४	८.८६
७	महिला सदस्य	देवी भट्टराई	नेपाली काँग्रेस	९६१	४१.७३	२,३०३	७४.८२	१,९८४	८६.१५	३१९	१३.८५
७	दलित महिला सदस्य	चन्द्रा कुमारी नेपाली	नेपाली काँग्रेस	१,०२०	४४.२९	२,३०३	७४.८२	१,८६१	८०.८१	४४२	१९.१९
७	सदस्य	दिलिप कुमार वाग्ले	नेपाली काँग्रेस	९४०	४०.८२	२,३०३	७४.८२	१,९३४	८३.९६	३७०	१६.०४
७	सदस्य	याम नारायण आचार्य	नेपाली काँग्रेस	८३२	३६.१३	२,३०३	७४.८२	१,९३४	८३.९६	३७०	१६.०४
८	वडा अध्यक्ष	थम्म पसाद गौतम	ने.क.पा. एमाले	८९३	४७.१२	१,८९५	७३.९७	१,७९८	९४.८८	९७	५.१२
८	महिला सदस्य	शोभा लामिछाने	ने.क.पा. एमाले	९०२	४७.६०	१,८९५	७३.९७	१,७५७	९२.७२	१३८	७.२८
८	दलित महिला सदस्य	चन्द्रा कुमारी दमाई	ने.क.पा. एमाले	८५१	४४.९१	१,८९५	७३.९७	१,७४०	९१.८२	१५५	८.१८
८	सदस्य	थीर बहादुर शाही	ने.क.पा. एमाले	८७६	४६.२३	१,८९५	७३.९७	१,६९७	८९.५५	१९८	१०.४५
८	सदस्य	सुरविर चन्द	ने.क.पा. एमाले	८०७	४२.५९	१,८९५	७३.९७	१,६९७	८९.५५	१९८	१०.४५

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	सुरेश मानन्धर	नेपाली काँग्रेस	१,२५८	४२.१०	२,९८८	७७.३९	२,८०७	९३.९४	१८१	६.०६
९	महिला सदस्य	सुनिता लामा गुरूङ	नेपाली काँग्रेस	१,१९३	३९.९३	२,९८८	७७.३९	२,७७१	९२.७४	२१७	७.२६
९	दलित महिला सदस्य	टिका वि.क	नेपाली काँग्रेस	१,२०५	४०.३३	२,९८८	७७.३९	२,७८८	९३.३१	२००	६.६९
९	सदस्य	परन बहादुर शाही	नेपाली काँग्रेस	१,११७	३७.३८	२,९८८	७७.३९	२,७४३	९१.८०	२४५	८.२०
९	सदस्य	जीवन कुमार शर्मा	ने.क.पा. एमाले	१,१४०	३८.१५	२,९८८	७७.३९	२,७४३	९१.८०	२४५	८.२०
१०	वडा अध्यक्ष	रत्न वहादुर बुढा	ने.क.पा. एमाले	१,३६४	४२.०७	३,२४२	७६.०३	३,०२२	९३.२१	२२०	६.७९
१०	महिला सदस्य	सुनिता कुमारी चौधरी	ने.क.पा. एमाले	१,३७४	४२.३८	३,२४२	७६.०३	२,९७८	९१.८६	२६४	८.१४
१०	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी कुमारी विश्वकर्मा	ने.क.पा. एमाले	१,३६६	४२.१३	३,२४२	७६.०३	२,९६३	९१.३९	२७९	८.६१
१०	सदस्य	मान बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	१,३९७	४३.०९	३,२४२	७६.०३	२,८८८	८९.०७	३५५	१०.९३
१०	सदस्य	डिल बहादुर रखाल	ने.क.पा. एमाले	१,३९८	४३.१२	३,२४२	७६.०३	२,८८८	८९.०७	३५५	१०.९३
११	वडा अध्यक्ष	नन्द लाल शर्मा	ने.क.पा. एमाले	१,४५६	४३.३३	३,३६०	८०.२७	३,१५९	९४.०२	२०१	५.९८
११	महिला सदस्य	लक्ष्मी चपाई	ने.क.पा. एमाले	१,४९५	४४.४९	३,३६०	८०.२७	३,१४०	९३.४५	२२०	६.५५
११	दलित महिला सदस्य	तृप्ति कुमारी वि.क	ने.क.पा. एमाले	१,४९५	४४.४९	३,३६०	८०.२७	३,१४०	९३.४५	२२०	६.५५
११	सदस्य	कृष्ण प्रसाद तिवारी	ने.क.पा. एमाले	१,४५९	४३.४२	३,३६०	८०.२७	३,१११	९२.५९	२४९	७.४१
११	सदस्य	अर्जुन प्रसाद सुवेदी	ने.क.पा. एमाले	१,४९१	४४.३८	३,३६०	८०.२७	३,१११	९२.५९	२४९	७.४१
१२	वडा अध्यक्ष	लोक प्रसाद चालीसे	ने.क.पा. एमाले	१,४८४	४५.६९	३,२४८	७३.७८	३,०५७	९४.१२	१९१	५.८८
१२	महिला सदस्य	चन्द्रा कुमारी धामी	ने.क.पा. एमाले	१,५२५	४६.९५	३,२४८	७३.७८	३,००५	९२.५२	२४३	७.४८
१२	दलित महिला सदस्य	यामुना नेपाली	ने.क.पा. एमाले	१,५८२	४८.७१	३,२४८	७३.७८	२,९८९	९२.०३	२५९	७.९७
१२	सदस्य	राम कुमार दर्लामी	ने.क.पा. एमाले	१,४३१	४४.०६	३,२४८	७३.७८	२,९११	८९.६२	३३७	१०.३८
१२	सदस्य	चुडामणी चपाई	ने.क.पा. एमाले	१,५५३	४७.८१	३,२४८	७३.७८	२,९११	८९.६२	३३७	१०.३८
१३	वडा अध्यक्ष	भुपेन्द्र बहादुर दर्लामी	ने.क.पा. एमाले	१,०१३	४५.३४	२,२३४	७७.५२	२,१२४	९५.०८	११०	४.९२
१३	महिला सदस्य	रेवती कुमारी आचार्य	ने.क.पा. एमाले	९७८	४३.७८	२,२३४	७७.५२	२,०७०	९२.६६	१६४	७.३४
१३	दलित महिला सदस्य	सावित्रा सार्की	ने.क.पा. एमाले	९२५	४१.४१	२,२३४	७७.५२	२,०७८	९३.०२	१५६	६.९८
१३	सदस्य	भोज प्रसाद ढकाल	ने.क.पा. एमाले	९३९	४२.०३	२,२३४	७७.५२	२,०४०	९१.३२	१९४	८.६८
१३	सदस्य	परिमल बुढा	ने.क.पा. एमाले	९३०	४१.६३	२,२३४	७७.५२	२,०४०	९१.३२	१९४	८.६८

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१४	वडा अध्यक्ष	टोप बहादुर दर्लामी	माओवादी केन्द्र	४८५	३४.४०	१,४१०	७९.३०	१,३१२	९३.०५	९८	६.९५
१४	महिला सदस्य	हरि कला सारू मगर	माओवादी केन्द्र	४५७	३२.४१	१,४१०	७९.३०	१,२९२	९१.६३	११८	८.३७
१४	दलित महिला सदस्य	पवित्रा सुनार	माओवादी केन्द्र	४३५	३०.८५	१,४१०	७९.३०	१,२८०	९०.७८	१३०	९.२२
१४	सदस्य	मोहन प्रसाद चालिसे	माओवादी केन्द्र	४६५	३२.९८	१,४१०	७९.३०	१,२६५	८९.६८	१४६	१०.३२
१४	सदस्य	तारा केशर गाहा मगर	माओवादी केन्द्र	४३९	३१.१३	१,४१०	७९.३०	१,२६५	८९.६८	१४६	१०.३२
१५	वडा अध्यक्ष	पुन बहादुर पुलामी	ने.क.पा. एमाले	३९९	४९.२६	८१०	८०.६८	७९०	९७.५३	२०	२.४७
१५	महिला सदस्य	लक्ष्मी कुमारी ज्ञवाली	ने.क.पा. एमाले	३८२	४७.१६	८१०	८०.६८	७६८	९४.८१	४२	५.१९
१५	दलित महिला सदस्य	मन कलि वि.क	ने.क.पा. एमाले	३९४	४८.६४	८१०	८०.६८	७६५	९४.४४	४५	५.५६
१५	सदस्य	दल बहादुर खत्री	ने.क.पा. एमाले	३९५	४८.७७	८१०	८०.६८	७६९	९४.९४	४१	५.०६
१५	सदस्य	हिक्मत बहादुर वलि	ने.क.पा. एमाले	३८८	४७.९०	८१०	८०.६८	७६९	९४.९४	४१	५.०६
१६	वडा अध्यक्ष	पुर्ण बहादुर ढकाल	नेपाली काँग्रेस	४९९	४६.२५	१,०७९	७९.१६	१,०३४	९५.८३	४५	४.१७
१६	महिला सदस्य	तुलसा अधिकारी	ने.क.पा. एमाले	४७८	४४.३०	१,०७९	७९.१६	१,०३२	९५.६४	४७	४.३६
१६	दलित महिला सदस्य	मीना कुमारी वि.क	ने.क.पा. एमाले	४८५	४४.९५	१,०७९	७९.१६	१,०२३	९४.८१	५६	५.१९
१६	सदस्य	डम्मर वहादुर लामीछाने	ने.क.पा. एमाले	४७९	४४.३९	१,०७९	७९.१६	१,०२९	९५.३७	५०	४.६३
१६	सदस्य	भुपेन्द्र प्रसाद ज्ञवाली	ने.क.पा. एमाले	४८६	४५.०४	१,०७९	७९.१६	१,०२९	९५.३७	५०	४.६३

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

चित्र नं. २७

चौकुने गाँउपालिका

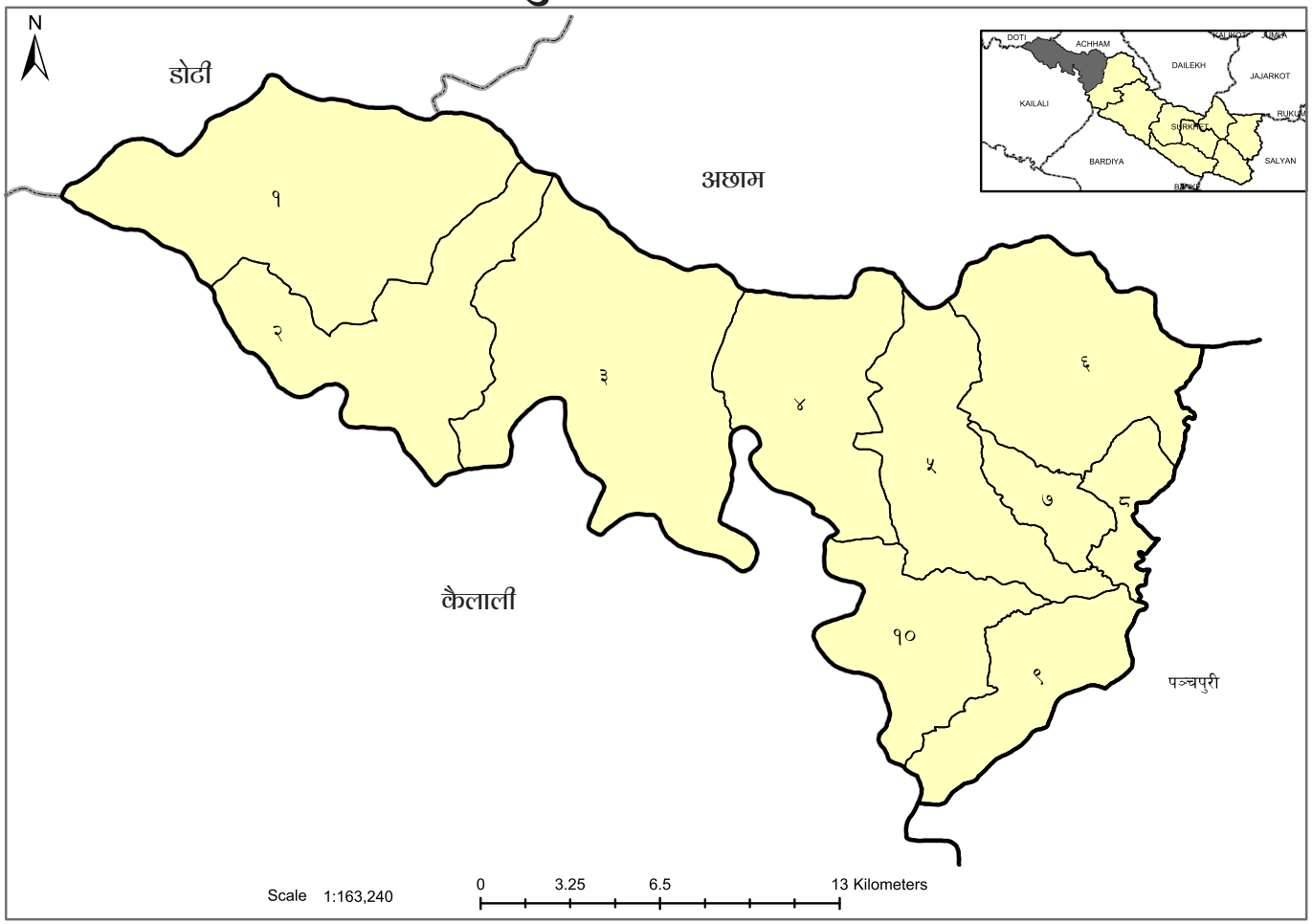

२.४ चौकुने गाँउपालिका

२.४.१ गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्लाको पश्चिम क्षेत्रमा अवस्थित चौकुने गाँउपालीका साविकका लगाम, बेतान, विजौरा, गुटु र घाटगाउँ गा.वि.स.हरु मिलेर बनेको छ। जसको अक्षांश २८° ४४' २५" उत्तर देखी २८°५८' ४१" उत्तर सम्म र देशान्तर ८०° ५८' ५७" पूर्व देखी ८१° २१' १५" पूर्व सम्म फैलीएको छ। यस गाउँपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या २५ हजार २ सय ४० जना रहेकोमा १२ हजार २ सय १४ जना पुरुष र १३ हजार २६ जना महिला रहेका छन्, भने क्षेत्रफल करिब ३८१.०३ वर्ग कि. मि. रहेको छ। यस गाँउपालिकालाई भेरी र कर्णाली नदीले उत्तर, पश्चिम र दक्षिणबाट लगाम जस्तो गरी बेरेर बगेका छन्। यस क्षेत्रमा पर्यटन, कृषि पशुपालन, राफ्टिङ्ग व्यवसायको उच्च सम्भावना रहेको छ। यस गाउँपलिकामा जातीय रुपमा मिश्रित बसोबास रहेको अवस्था छ। बिशेषगरी ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, दलित, राजीहरुको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ । यस क्षेत्रमा चोटिलो फुस्रे माटो भएको र अधिकांश जमिन भिरालो भएको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि कृषिमा भन्दा ज्यालादारीमा काम गर्नका लागि भारत तर्फ जाने गरेको देखिन्छ। यो गाँउपालिका सुर्खेत जिल्लाको चुनढुङ्गा खानीको रूपमा रहेको छ। यस गाँउपालिका अन्तर्गतको गुटु चुनढुङ्गा खानी भएको क्षेत्र हो अझ गुटुको चौकुने लेकमा पाइने चुनढुङ्गा त नेपालकै उत्कृष्ट र विशेष चुनढुङ्गाको रूपमा रहेको छ भने यसै गाँउपालिका अन्तर्गतका बिजौरा, बेतान र गुटुमा कोइला र घाटगाँउको भेरी किनार तिर सुनखानीको सम्भावना रहेको विशेषज्ञहरूले दर्शाएका छन्। गाउँपालिकाको नाम चौकुने नामकरण गर्नुमा यस क्षेत्रको साविकको गुटु गाविस वडा नं ६ मा रहेको चौकुने जुन पहाडको विचमा चारकुना मिलेर बनेको क्षेत्रको पहिचानबाट बनेको छ। हाल उक्त क्षेत्रमा सिमेन्ट उद्योग सञ्चालनका लागि काम अघिबढिसेकेको हुदा यो क्षेत्र चौकुने सिमेन्ट उद्योगको नामले समेत प्रसिद्ध रहेको छ। यस गाउँपालिकाको सन्दर्भमा स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको मिति २०७३ भाद्र १४ गतेको निर्णय अनुसार १० वटा वडाहरु कायम गर्दै गाँउपालिकाको नाम चौकुने गाउँपालीका नामकरण गरि स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोगमा पठाईएको थियो ।

तालिका नं. २.४.१ चौकुने गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविसहरू	लगाम, बेतान, विजौरा, गुटु र घाटगाँउ गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	१० वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको गुटु गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	३८१.०३ वर्ग किलोमिटर

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८°४४' २५" उत्तर देखी २८°५८'४१" उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८०°५८' ५७" पूर्व देखी ८१°२१' १५" पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	पञ्चपुरी नगरपालिका
	पश्चिम	बोगटान गाँउपालिका (डोटी)
	उत्तर	ढकारी गाँउपालिका (अछाम)
	दक्षिण	मोहन्याल गाँउपालिका (कैलाली)
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	३६.४ कि.मि.*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	२१.१ कि.मि.*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.४.२ चौकुने गाँउपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरु	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
१	लगाम	३,४,५ र ६
२	लगाम	१,२,७,८ र ९
३	बेतान	१ देखी ९
४	विजौरा	१,२,७,८ र ९
५	विजौरा	३,४,५ र ६
६	गुटु	१,२,३ र ४
७	गुटु	५,६ र ७
८	गुटु	८ र ९
९	घाटगाँउ	५,७,८ र ९
१०	घाटगाँउ	१,२,३,४ र ६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.४.२ गाँउपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.४.३ चौकुने गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	३८५	२,४०३	१,१९७	१,२०६	७१.१४	३३.८	६.२४	९९.२५
२	३००	१,६६८	८३७	८३१	४४.३९	३७.६	५.५६	१००.७२

क्रमसः.....

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
३	५१३	३,०८७	१,५४१	१,५४६	७२.५१	४२.६	६.०२	९९.६८
४	५६८	२,९४९	१,४५१	१,४९८	३८.२४	७७.१	५.१९	९६.८६
५	४६८	२,४८९	१,१९३	१,२९६	३६.३६	६८.४	५.३२	९२.०५
६	४१४	२,२५८	१,०८५	१,१७३	४५.०८	५०.१	५.४५	९२.५०
७	५५७	३,१३६	१,४९९	१,६३७	१०.१२	३०९.७	५.६३	९१.५७
८	४५१	२,२४६	१,१०८	१,१३८	९.७७	२२९.९	४.९८	९७.३६
९	४३६	२,३१२	१,०६०	१,२५२	२४.३१	९५.१	५.३०	८४.६६
१०	५१६	२,६९२	१,२४३	१,४४९	२९.०९	९२.५	५.२२	८५.७८
कुल जम्मा	४,६०८	२५,२४०	१२,२१४	१३,०२६	३८१.०३	६६.२	५.४८	९३.७७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.४ चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	२५,२४०	१००.०	१२,२१४	१००.०	१३,०२६	१००.०
००-०४	३,४६१	१३.७	१,७५९	१४.४	१,७०२	१३.१
०५-०९	३,८६४	१५.३	१,९७५	१६.२	१,८८९	१४.५
१०-१४	३,८७२	१५.३	१,९७९	१६.२	१,८९३	१४.५
१५-१९	२,८९५	११.५	१,४२४	११.७	१,४७१	११.३
२०-२४	१,९४५	७.७	८६६	७.१	१,०७९	८.३
२५-२९	१,६२७	६.४	७०८	५.८	९१९	७.१
३०-३४	१,३१७	५.२	५५९	४.६	७५८	५.८
३५-३९	१,३१०	५.२	५९६	४.९	७१४	५.५
४०-४४	१,१०३	४.४	५१०	४.२	५९३	४.६
४५-४९	८७२	३.५	४२९	३.५	४४३	३.४
५०-५४	६७९	२.७	३११	२.५	३६८	२.८
५५-५९	६८६	२.७	३५३	२.९	३३३	२.६
६०-६४	६४१	२.५	२७६	२.३	३६५	२.८
६५-६९	४६४	१.८	२२०	१.८	२४४	१.९
७०-७४	२८२	१.१	१२७	१.०	१५५	१.२
७५+	२२२	०.९	१२२	१.०	१००	०.८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. १८ चौकुने गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

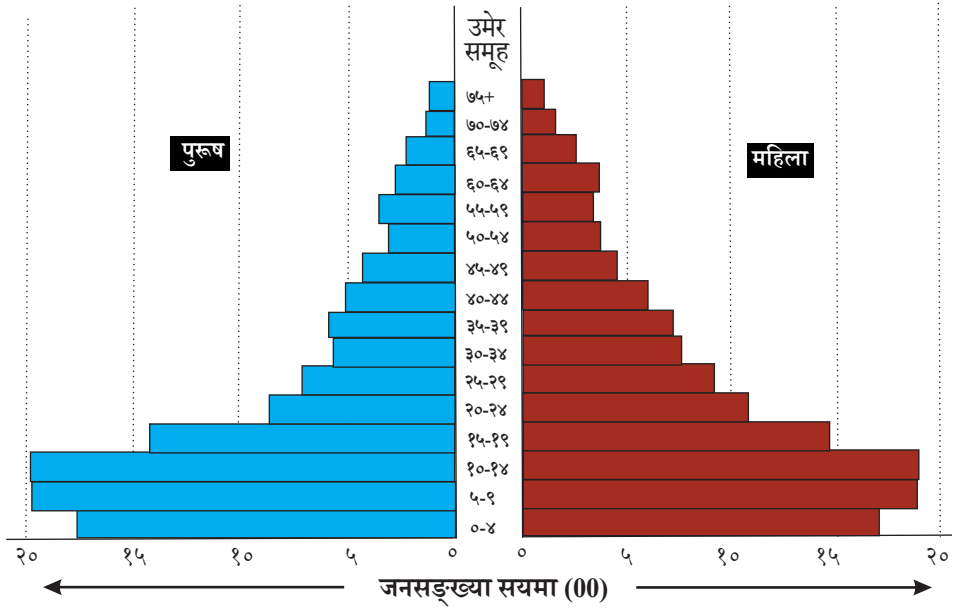

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.४.३ गाँउपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.४.५ चौकुने गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	७,२९०	२८.९	३,५३२	२८.९	३,७५८	२८.८
२	कामी	६,३५२	२५.२	३,०२२	२४.७	३,३३०	२५.६
३	मगर	४,७८५	१९.०	२,३६६	१९.४	२,४१९	१८.६
४	ब्राह्मण (पहाडी)	३,६७७	१४.६	१,७४१	१४.३	१,९३६	१४.९
५	दमाई/ढोली	१,५६०	६.२	७६०	६.२	८००	६.१
६	ठकुरी	५२१	२.१	२६२	२.१	२५९	२.०
७	राजी	१७९	०.७	९२	०.८	८७	०.७
८	सन्यासी/दशनामी	१७५	०.७	९१	०.७	८४	०.६
९	गुरुङ	१४९	०.६	८१	०.७	६८	०.५
१०	सार्की	९७	०.४	५१	०.४	४६	०.४
११	नेवार	९५	०.४	४७	०.४	४८	०.४

क्रमसः.....

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१२	लोहार	९०	०.४	४२	०.३	४८	०.४
१३	माझी	५८	०.२	२४	०.२	३४	०.३
१४	अन्य	२१२	०.८	१०३	०.८	१०९	०.८
	कुल जम्मा	२५,२४०	१००.०	१२,२१४	१००.०	१३,०२६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.६ चौकुने गाँउपालिकाको धर्मालम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मालम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२१,९७७	८७.१	१०,६१४	८६.९	११,३६३	८७.२
२	बौद्ध	३,१३१	१२.४	१,५३५	१२.६	१,५९६	१२.३
३	क्रिश्चियन	१२६	०.५	६२	०.५	६४	०.५
४	अन्य	६	०.०	३	०.०	३	०.०
	कुल जम्मा	२५,२४०	१००.०	१२,२१४	१००.०	१३,०२६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.७ चौकुने गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२०,८००	८२.४	१०,०१५	८२.०	१०,७८५	८२.८
२	मगर	४,१४२	१६.४	२,०३९	१६.७	२,१०३	१६.१
३	राजी	१७९	०.७	९२	०.८	८७	०.७
४	अन्य	११९	०.५	६८	०.६	५१	०.४
	कुल जम्मा	२५,२४०	१००.०	१२,२१४	१००.०	१३,०२६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.८ चौकुने गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	२४,५५७	९७.३	११,८१९	९६.८	१२,७३८	९७.८
२	अपाङ्गता भएका	६८३	२.७	३९५	३.२	२८८	२.२

क्रमसः.....

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
	शारीरिक अपाङ्गता	३०९	४५.२	१८४	४६.६	१२५	४३.४
	दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	११७	१७.१	६१	१५.४	५६	१९.४
	सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	९५	१३.९	६४	१६.२	३१	१०.८
	श्रवण- दृष्टि विहिन	५	०.७	४	१.०	१	०.३
	स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	७७	११.३	४१	१०.४	३६	१२.५
	मानसिक अपाङ्गता	२९	४.२	१९	४.८	१०	३.५
	बौद्धिक अपाङ्गता	९	१.३	३	०.८	६	२.१
	बहु अपाङ्गता	४२	६.१	१९	४.८	२३	८.०
	कुल जनसङ्ख्या	२५,२४०	१००.०	१२,२१४	१००.०	१३,०२६	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.४.४ गाँउपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.४.९ चौकुने गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	८,१२०	६,३५५	१४,४७५	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	३४६	४०८	७५४	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	१,९८१	४,५४१	६,५२२	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	८	२०	२८	
	साक्षरता दर	७७.७	५६.१	६६.५	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चौकुने गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	६४३	४.३	३४३	४.१	३००	४.५
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	७,६९१	५१.२	४,१४६	४९.४	३,५४५	५३.६
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	३,०९२	२०.६	१,८३४	२१.८	१,२५८	१९.०
४	माध्यमिक (९-१०)	१,१७८	७.८	७६९	९.२	४०९	६.२
५	s.l.c. र सो सरह	७५१	५.०	४८७	५.८	२६४	४.०

क्रमसः.....

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	२७४	१.८	१८९	२.३	८५	१.३
७	स्नातह वा सो सरह	७१	०.५	६१	०.७	१०	०.२
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	२५	०.२	२३	०.३	२	०.०
९	अन्य	१२	०.१	६	०.१	६	०.१
१०	अनौपचारिक शिक्षा	१,२३७	८.२	५२२	६.२	७१५	१०.८
११	तह उल्लेख नभएको	३७	०.२	१८	०.२	१९	०.३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (चौकुने गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	८,७९१	७१.५	४,५२७	७५.६	४,२६४	६७.६
२	विद्यालय नगएका	३,२४४	२६.४	१,३२९	२२.२	१,९१५	३०.३
३	नखुलेको	२६५	२.२	१३२	२.२	१३३	२.१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.४.५ गाँउपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.४.१२ चौकुने गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	१७,९१५	८,४८०	९,४३५
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	९०.०५	९९.२५	८२.१२
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१२.९	१२.९	१२.९
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	१०२.९९	११२.२०	९५.०६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.४.१३ चौकुने गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	बेतान	५६.२	१,७३४
२	बिजौरा	४८.६	२,६४३
३	घाटगाँउ	४८.६	२,४३२

क्रमसः.....

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
५	लगाम	५६.२	२,२८७
	गाँउपालिकाको कुल	४७.९	१२,०९९

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.४.१४ चौकुने गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल बजेट रू.
१	बेतान	७७,५२०	३७,४३,०३५	३८,२०,५५५
२	बिजौरा	उ.न	उ.न	८५,७०,३७०
३	घाटगाँउ	१,२४,६७४	१,०१,१०,८५०	१,०२,३५,५२४
४	गुटु	१,५४,८४७	८८,९२,७९५	९०,४७,६४२
५	लगाम	३५,२९३	६२,९०,५०७	६३,२५,८००
	गाँउपालिकाको कुल	३,९२,३३४	२,९०,३७,१८७	३,७९,९९,८९१

उ.न = तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको । *स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।*

तालिका नं. २.४.१५ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	बेतान	५	२	०	०	७
२	बिजौरा	७	३	०	०	१०
३	घाटगाँउ	२	१	०	०	३
४	गुटु	५	३	०	०	८
५	लगाम	३	१	०	०	४
	गाँउपालिकाको कुल	२२	१०	०	०	३२

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.४.१६ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)
१	गुटु	गुटु बजार	६	लगाम	लगाम बजार
२	घाटगाँउ	पुल बजार	७	लगाम	धनरास
३	घाटगाँउ	घाटगाउँ बजार वा छाल	८	विजौरा	विजौरा बजार
४	घाटगाँउ	बसन्ती गुन्टा	९	विजौरा	मायाताल बजार
५	बेतान	वेतान बजार	१०	विजौरा	तोस्रा बजार

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.४.६ गाँउपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.४.१७ चौकुने गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी भवन	५
२	पशु सेवा केन्द्र भवन	१
३	हुलाक कार्यालय भवन	२
	गाविस भवन	५

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.४.१८ चौकुने गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	०.०
२	ग्राभेल	२२.०
३	कच्चि	२५.०
	कुल जम्मा	४७.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.४.१९ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	विकासे कुलो	लगाम
२	बोला सिचांई	लगाम
३	सिमली सिचांई	लगाम
४	पोखरे सिचांई	लगाम
५	डभखोला	विजौरा

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.४.२० चौकुने गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	१५०	३.३	
२	सोलार	१,६२३	३५.२	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	०	०.०	
	कुल जम्मा	१,७७३	३८.५	गा.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.४.७ गाँउपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.४.२१ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	४८	१०,६६४.६३
३	निजी वन	१	०.३९
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	४९	१०,६६५.०२

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.४.२२ चौकुने गाँउपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान (साविकको गाविस)
१	लगाम खानेपानी	लगाम
२	लामाखेत	लगाम–१
३	काप्री मुल	लगाम–४
४	वडासेन	लगाम–३
५	बाँसपानी	लगाम–३
६	सिमलखेत	वेतान–१
७	हल्दुखेत	वेतान–१
८	विजौरा मुल	विजौरा–७
९	धारापानी मुल	विजौरा–४
१०	धारापानी मुल	विजौरा–३
११	झ्यालेकाडाँ मुल	गुटु–२
१२	धारापानी मुल	बिजौरा–४
१३	टुनी रुख मुल	बिजौरा–४
१४	भुम्के मुल	बिजौरा–३
१५	नाउली मुल	बिजौरा–४
१६	मुम्का मुल	बिजौरा–७
१७	बासुधारा मुल	बिजौरा–७
१८	घाप्के मुल	बिजौरा–३

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

तालिका नं. २.४.२३ चौकुने गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान (साविकको गा.वि.स.)
१	रातोदरवार	बेतान
२	देभान	घाटगाँउ
३	चौकुने	गुटु
४	धनरास	लगाम
५	मालिका	लगाम
६	बेनीघाट	लगाम
७	कोटदरवार	लगाम

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

२.४.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा गाँउपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.४.२४ चौकुने गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्यक्ष	धिर बहादुर शाही	ने.क.पा. एमाले	३,२४२	३६.२१	८,९५४	७१.४५	८,३९२	९३.७२	५६२	६.२८
२	उपाध्यक्ष	निर्मला मगर	ने.क.पा. एमाले	३,३५७	३७.४९	८,९५४	७१.४५	८,१६०	९१.१३	७९४	८.८७

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.४.२५ चौकुने गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	लछिराम आले	ने.क.पा. एमाले	४१२	५६.१३	७३४	७०.६४	६९७	९४.९६	३७	५.०४
१	महिला सदस्य	मन्धरा सावद	ने.क.पा. एमाले	४१०	५५.८६	७३४	७०.६४	६९०	९४.०१	४४	५.९९
१	दलित महिला सदस्य	जमुना देवी कामी	ने.क.पा. एमाले	४०२	५४.७७	७३४	७०.६४	६९८	९५.१	३६	४.९
१	सदस्य	मोहन बहादुर वम	ने.क.पा. एमाले	४००	५४.५०	७३४	७०.६४	९	१.२३	७२५	९८.७७
१	सदस्य	देव बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	३८५	५२.४५	७३४	७०.६४	९	१.२३	७२५	९८.७७
२	वडा अध्यक्ष	मायाराम जैशी	नेपाली काँग्रेस	२१५	४१.७५	५१५	६६.५४	४९३	९५.७३	२२	४.२७
२	महिला सदस्य	अमृता बोहोरा	नेपाली काँग्रेस	२११	४०.९७	५१५	६६.५४	४८४	९३.९८	३१	६.०२
२	दलित महिला सदस्य	देवीसरा कामी	नेपाली काँग्रेस	२१४	४१.५५	५१५	६६.५४	४८९	९४.९५	२६	५.०५
२	सदस्य	अर्जुन सिंह विक	नेपाली काँग्रेस	२०४	३९.६१	५१५	६६.५४	४८१	९३.४	३४	६.६
२	सदस्य	भिन बहादुर बान्तोला	नेपाली काँग्रेस	२१७	४२.१४	५१५	६६.५४	४८१	९३.४	३४	६.६
३	वडा अध्यक्ष	गणेश कुमार राना मगर	ने.क.पा. एमाले	४४१	३७.६६	१,१७१	७५.९९	१,१३७	९७.१	३४	२.९
३	महिला सदस्य	रामकली दर्लामी मगर	ने.क.पा. एमाले	४९५	४२.२७	१,१७१	७५.९९	१,१०६	९४.४५	६५	५.५५
३	दलित महिला सदस्य	कल्पना कामी	ने.क.पा. एमाले	४६४	३९.६२	१,१७१	७५.९९	१,०९४	९३.४२	७७	६.५८
३	सदस्य	केशर बहादुर नामजाली मगर	ने.क.पा. एमाले	५०५	४३.१३	१,१७१	७५.९९	१,१०९	९४.७१	६२	५.२९
३	सदस्य	दिपकराज रोकाय	ने.क.पा. एमाले	४५४	३८.७७	१,१७१	७५.९९	१,१०९	९४.७१	६२	५.२९

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	नमराज जैशी	नेपाली काँग्रेस	४१३	४१.५९	९९३	६९.७८	८७४	८८.०२	११९	११.९८
४	महिला सदस्य	रम्मा कुमारी विसि	नेपाली काँग्रेस	३९८	४०.०८	९९३	६९.७८	८७०	८७.६१	१२३	१२.३९
४	दलित महिला सदस्य	बेला देवी नेपाली	नेपाली काँग्रेस	३९२	३९.४८	९९३	६९.७८	८४३	८४.८९	१५०	१५.११
४	सदस्य	सन्त बहादुर बगाले	नेपाली काँग्रेस	४११	४१.३९	९९३	६९.७८	८५०	८५.६	१४३	१४.४
४	सदस्य	चेतबहादुर वि.सि.	नेपाली काँग्रेस	४२९	४३.२०	९९३	६९.७८	८५०	८५.६	१४३	१४.४
५	वडा अध्यक्ष	तुलाराम हिस्कि मगर	ने.क.पा. एमाले	३५१	३९.७५	८८३	७१.२७	७९३	८९.८१	९०	१०.१९
५	महिला सदस्य	प्याउरी बुढा	ने.क.पा. एमाले	३७६	४२.५८	८८३	७१.२७	७८९	८९.३५	९४	१०.६५
५	दलित महिला सदस्य	कमलादेवी वि.क.	ने.क.पा. एमाले	३९१	४४.२८	८८३	७१.२७	७६०	८६.०७	१२३	१३.९३
५	सदस्य	हरिश्चन्द्र सिंह थापा	ने.क.पा. एमाले	३५३	३९.९८	८८३	७१.२७	७६८	८६.९२	११६	१३.०८
५	सदस्य	विष्णु बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	३७१	४२.०२	८८३	७१.२७	७६८	८६.९२	११६	१३.०८
६	वडा अध्यक्ष	इन्द्र प्रसाद ढकाल	माओवादी केन्द्र	३२१	३६.८१	८७२	७१.०१	८०८	९२.६६	६४	७.३४
६	महिला सदस्य	हरिकला वि.सी.	ने.क.पा. एमाले	३०३	३४.७५	८७२	७१.०१	७७७	८९.११	९५	१०.८९
६	दलित महिला सदस्य	धनरूपा आउजी	माओवादी केन्द्र	२९७	३४.०६	८७२	७१.०१	७३७	८४.५२	१३५	१५.४८
६	सदस्य	पूर्ण बहादुर दर्लामी	माओवादी केन्द्र	२९६	३३.९४	८७२	७१.०१	७८७	९०.१९	८६	९.८१
६	सदस्य	तुलाराम सुनार	माओवादी केन्द्र	३१४	३६.०१	८७२	७१.०१	७८७	९०.१९	८६	९.८१
७	वडा अध्यक्ष	अमर बहादुर बुढा क्षेत्री	ने.क.पा. एमाले	४०५	३६.८५	१,०९९	७१.५०	९७३	८८.५४	१२६	११.४६
७	महिला सदस्य	धिर्जा विष्ठ	ने.क.पा. एमाले	४३०	३९.१३	१,०९९	७१.५०	९३७	८५.२६	१६२	१४.७४
७	दलित महिला सदस्य	परू कामी	ने.क.पा. एमाले	३८८	३५.३०	१,०९९	७१.५०	९१८	८३.५३	१८१	१६.४७
७	सदस्य	काशीराम जैशी	ने.क.पा. एमाले	४२६	३८.७६	१,०९९	७१.५०	९५०	८६.४	१५०	१३.६
७	सदस्य	बालाराम धमला	ने.क.पा. एमाले	४०९	३७.२२	१,०९९	७१.५०	९५०	८६.४	१५०	१३.६
८	वडा अध्यक्ष	ताराकेशर सुवेदी	ने.क.पा. एमाले	३०७	३४.७७	८८३	७४.०८	८१९	९२.७५	६४	७.२५
८	महिला सदस्य	डम्मर देवी उपाध्याय	नेपाली काँग्रेस	३०१	३४.०९	८८३	७४.०८	७९५	९०.०३	८८	९.९७
८	दलित महिला सदस्य	नौरूपा नेपाली	नेपाली काँग्रेस	२७६	३१.२६	८८३	७४.०८	७७५	८७.७७	१०८	१२.२३
८	सदस्य	मिन बहादुर माझी	नेपाली काँग्रेस	२७६	३१.२६	८८३	७४.०८	८०२	९०.७७	८२	९.२३
८	सदस्य	जय बहादुर चलाउने	ने.क.पा. एमाले	२६८	३०.३५	८८३	७४.०८	८०२	९०.७७	८२	९.२३

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	नवराज जैशी	माओवादी केन्द्र	३०७	३८.६२	७९५	७१.२४	७७७	९७.७४	१८	२.२६
९	महिला सदस्य	हिरादेवी कामी	माओवादी केन्द्र	२९०	३६.४८	७९५	७१.२४	७५७	९५.२२	३८	४.७८
९	दलित महिला सदस्य	शारदा नेपाली	माओवादी केन्द्र	२९७	३७.३६	७९५	७१.२४	७८१	९८.२४	१४	१.७६
९	सदस्य	हिरासिंह बुढाथोकी मगर	माओवादी केन्द्र	३१२	३९.२५	७९५	७१.२४	७६४	९६.१	३१	३.९
९	सदस्य	शिवलाल बुढा	माओवादी केन्द्र	२९३	३६.८६	७९५	७१.२४	७६४	९६.१	३१	३.९
१०	वडा अध्यक्ष	शंकर बहादुर कामी	ने.क.पा. एमाले	४५६	४५.१९	१,००९	६९.९७	९५८	९४.९५	५१	५.०५
१०	महिला सदस्य	सरस्वती रिजाल	ने.क.पा. एमाले	४५७	४५.२९	१,००९	६९.९७	९४८	९३.९५	६१	६.०५
१०	दलित महिला सदस्य	सुनकला कामी	ने.क.पा. एमाले	४५०	४४.६०	१,००९	६९.९७	९३८	९२.९६	७१	७.०४
१०	सदस्य	कमल बहादुर शाही	ने.क.पा. एमाले	४५४	४५.००	१,००९	६९.९७	९३७	९२.८१	७३	७.१९
१०	सदस्य	अम्मर सिंह टमटा	ने.क.पा. एमाले	४३३	४२.९१	१,००९	६९.९७	९३७	९२.८१	७३	७.१९

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

चित्र नं. १९

चिङ्गाड गाँउपालिका

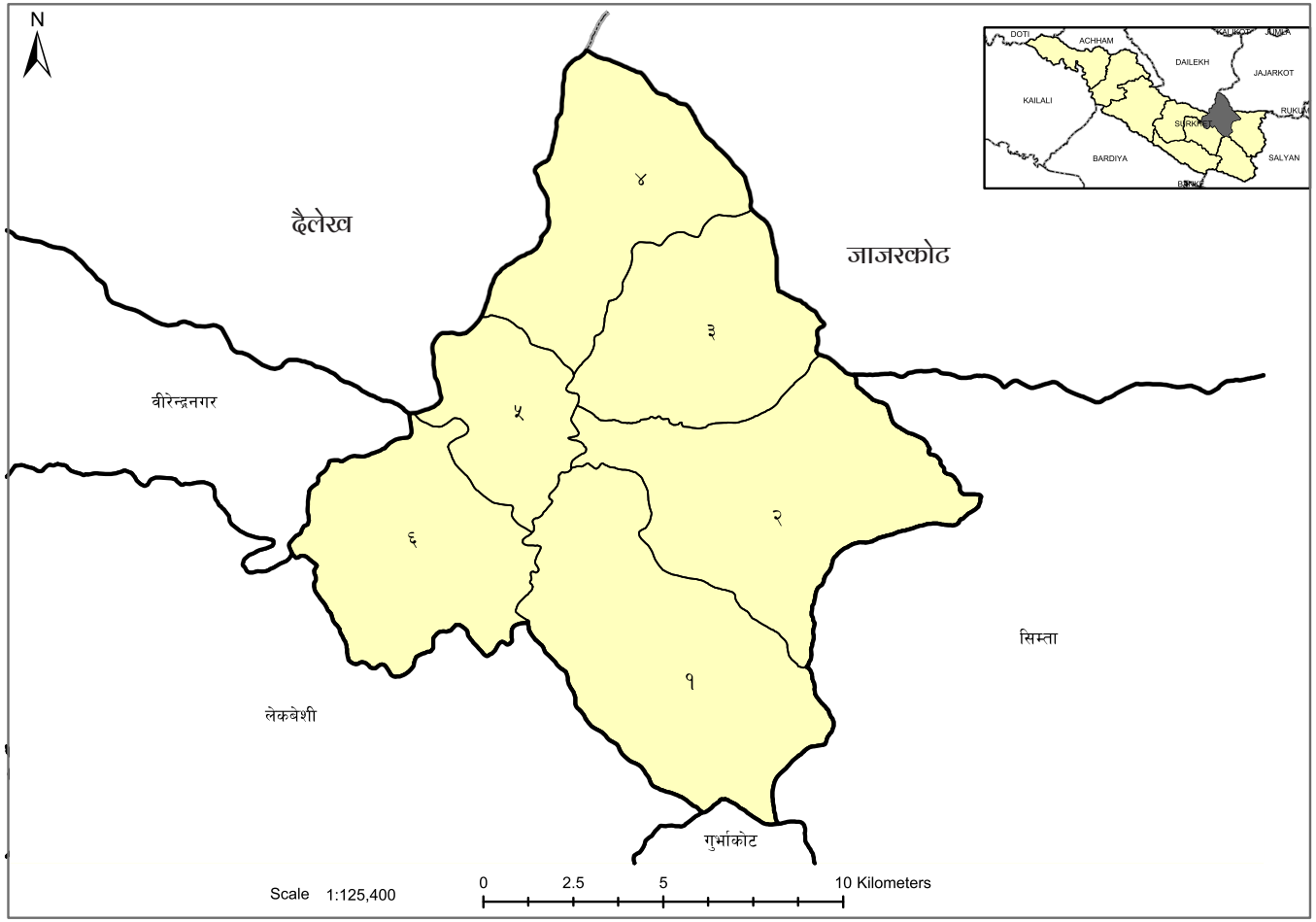

२.५ चिङ्गाड गाँउपालिका

२.५.१ गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्लाको उत्तरपुर्वमा रहेको अधिकांश भुभाग पहाडी क्षेत्रले बनेको यो चिङ्गाड गाँउपालिका साविकका रजेना, रानीवास, मटेला, अवलचिङ्ग र पाम्का गाविसहरू मिलेर बनेको छ। तुलानात्मक रूपमा गोलो आकृती भएको यो गाउँपालीकाको अक्षांश २८° ३१' ५०" उत्तर देखी २८° ४३' ५०" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१° ४४' ५१" पूर्व देखी ८१° ५५' १४" पूर्व सम्म फौलीएको छ। यस गाउँपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या १७ हजार २ सय ७५ जना रहेकोमा पुरूष ८ हजार २ सय ८७ जना र महिला ८ हजार ९ सय ८८ जना रहेका छन् भने क्षेत्रफल १७०.१ वर्ग कि मि रहेको छ। यो गाँउपालिका सुर्खेत जिल्लाका ९ वटै स्थानीय तहरूमा क्षेत्रफल तथा जनसङ्ख्या दुबैको हिसाबले सबैभन्दा सानो स्थानीय तह रहेको छ। यस क्षेत्रमा पशुपालन, कृषिको उच्च सम्भावना रहेको यस गाँउपालिका जातिय रूपमा क्षेत्री, दलित, मगर, गुरूङ तथा ब्राह्मणहरूको मिस्रित बसोबास रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिनका अतिरिक्त ठुलो भु-भाग जङ्गलले ढाक्नुका साथै भिरालो जमिनले बनेको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरू जिविकोपार्जनका लागि परम्परागत कृषि, पशुपालनका अतिरिक्त नोकरी, व्यापार व्यावसायमा संलग्न रहेका छन्। अहिले पनि बाह्रै महिना सडक यातायातको पहुँच बाट बञ्चित यस क्षेत्रका समथर जमिनको अत्यन्त अभाव रहेको छ। यस गाउँपालिकाको नाम चिङ्गाड गाउँपालीका नामकरण रहनुमा साविकमा यस क्षेत्रलाई चिङ्गाड दरा भनिने र सुर्खेत जिल्लाको चिङ्गाड खोला पनि यसै क्षेत्र भएर बग्ने हुँदा चिङ्गाड गाँउपालिका नाम प्रस्ताव गरिएको थियो। चिङ्गाड शब्द *चिङ्* र *गाड* मिलेर बनेको छ। *चिङ्* शब्दले बस्ती वा समुदायलाई बुझाउँछ उत्त बस्तीको बिचबाट खोला बगेको हुदाँ स्थानीय भाषामा खोलालाई *भेल* वा *गाड* भनिने हुदाँ यसलाई चिङ्गाड भनिएको हो। चिङ्गाड खोलाले यस गाउँपालिका भित्र पर्ने सबैजसो साविकका गाविसहरूलाई छोएर बग्ने बग्दछ। यस गाउँपालिकाको सन्दर्भमा स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको मिति २०७३/०७/१९ गतेको निर्णय अनुसार ६ वटा वडाहरू कायम गर्दै सोको केन्द्र अवलचिङ्ग वडा नं ४ र यसको नाम चिङ्गाड गाउँपालिका राख्ने निर्यण गरि स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोगमा प्रतिवेदन पठाईएको थियो

तालिका नं. २.५.१ चिङ्गाड गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविसहरू	रजेना, रानीबास, मटेला, अवलचिङ र पाम्का गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	६ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको अवलचिङ गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	१७०.१ वर्ग किलोमिटर

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८° ३१' ५०" उत्तर देखी २८° ४३'५०" उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८१° ४४' ५१" पूर्व देखी ८१° ५५' १४" पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	सिम्ता गाँउपालिका
	पश्चिम	वीरेन्द्रनगर न.पा.
	उत्तर	गुराँस गा.पा.(दैलेख) र शिवालय गा.पा.(जाजरकोट)
	दक्षिण	लेकबेशी न.पा. र गुर्भाकोट न.पा.
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१६.२ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	२१.६ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.५.२ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरु	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
१	रजेना	१ देखी ९
२	रानीबास	१ देखी ९
३	मटेला	६,७,८ र ९
४	मटेला	१,२,३,४ र ५
५	अवलचिङ	१ देखी ९
६	पाम्का	१ देखी ९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.५.२ गाँउपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.५.३ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	५५६	३,०६२	१,५२४	१,५३८	४०.१७	७६.२	५.५१	९९.०९
२	५७१	३,६४३	१,६८८	१,९५५	३७.१४	९८.१	६.३८	८६.३४
३	५४१	२,७५८	१,५१४	१,६३२	१९.१९	१४३.७	५.१०	९२.७७
४	४८०	३,३०४	१,३९०	१,५२६	३२.१८	१०२.७	६.८८	९१.०९
५	३८६	२,३३८	१,१११	१,२२७	१४.४१	१६२.२	६.०६	९०.५५
६	३८९	२,१७०	१,०६०	१,११०	२७.००	८०.४	५.५८	९५.५०
कुल जम्मा	२,९२३	१७,२७५	८,२८७	८,९८८	१७०.०९	१०१.६	५.९१	९२.२०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.५.४ चिङ्गाड गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	१७,२७५	१००.००	८,२८७	१००.००	८,९८८	१००.००
००-०४	२,२८९	१३.२५	१,१२१	१३.५३	१,१६८	१३.००
०५-०९	२,६५३	१५.३६	१,३०६	१५.७६	१,३४७	१४.९९
१०-१४	२,४७६	१४.३३	१,२८३	१५.४८	१,१९३	१३.२७
१५-१९	१,९७२	११.४२	९२३	११.१४	१,०४९	११.६७
२०-२४	१,३९५	८.०८	५६७	६.८४	८२८	९.२१
२५-२९	१,१६८	६.७६	४७७	५.७६	६९१	७.६९
३०-३४	९७०	५.६२	४३०	५.१९	५४०	६.०१
३५-३९	८८७	५.१३	३९९	४.८१	४८८	५.४३
४०-४४	७८७	४.५६	४००	४.८३	३८७	४.३१
४५-४९	६०३	३.४९	३१४	३.७९	२८९	३.२२
५०-५४	५६३	३.२६	२८१	३.३९	२८२	३.१४
५५-५९	४२५	२.४६	२१४	२.५८	२११	२.३५
६०-६४	४२२	२.४४	२२२	२.६८	२००	२.२३
६५-६९	३०४	१.७६	१६४	१.९८	१४०	१.५६
७०-७४	१६७	०.९७	८५	१.०३	८२	०.९१
७५+	१९४	१.१२	१०१	१.२२	९३	१.०३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

चित्र नं. २० चिङ्गाड गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

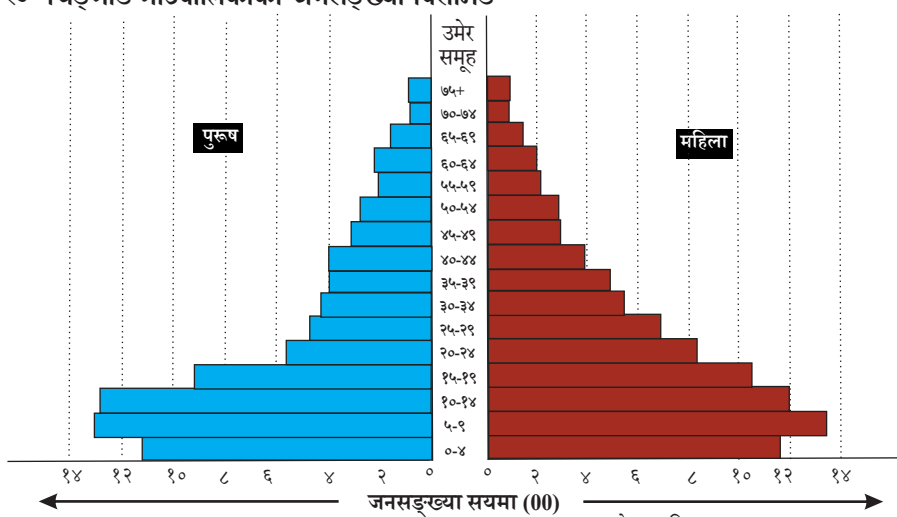

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

२.५.३ गाँउपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.५.५ चिङ्गाड गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	११,१५९	६४.६	५,३४३	६४.५	५,८१६	६४.७
२	कामी	२,१३७	१२.४	१,०१०	१२.२	१,१२७	१२.५
३	मगर	१,४७०	८.५	७५७	९.१	७१३	७.९
४	दमाई/ढोली	६९१	४.०	३१६	३.८	३७५	४.२
५	सार्की	६६७	३.९	३२०	३.९	३४७	३.९
६	ब्राह्मण (पहाडी)	५१६	३.०	२४७	३.०	२६९	३.०
७	ठकुरी	३११	१.८	१३६	१.६	१७५	१.९
८	गुरुङ	२२३	१.३	१११	१.३	११२	१.२
९	अन्य	१०१	०.६	४७	०.६	५४	०.६
	कुल जम्मा	१७,२७५	१००.०	८,२८७	१००.०	८,९८८	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.६ चिङ्गाड गाँउपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	१६,९३६	९८.०	८,१३५	९८.२	८,८०१	९७.९
२	बौद्ध	११८	०.७	५९	०.७	५९	०.७
३	क्रिष्चियन	२०६	१.२	८७	१.०	११९	१.३
४	अन्य	१५	०.१	६	०.१	९	०.१
	कुल जम्मा	१७,२७५	१००.०	८,२८७	१००.०	८,९८८	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.७ चिङ्गाड गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	१६,५९१	९६.०	७,९२९	९५.७	८,६६२	९६.४
२	मगर	६४७	३.७	३३९	४.१	३०८	३.४
३	अन्य	२३	०.१	९	०.१	१४	०.२
४	मातृभाषा नखुलेको	१४	०.१	१०	०.१	४	०.०
	कुल जम्मा	१७,२७५	१००.०	८२८७	१००.०	८,९८८	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.८ चिङ्गाड गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	१६,२६०	९४.१	७,७६४	९३.७	८,४९६	९४.५
२	अपाङ्गता भएका	१,०१५	५.९	५२३	६.३	४९२	५.५
	i शारीरिक अपाङ्गता	५५०	५४.२	२८९	५५.३	२६१	५३.०
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	१६२	१६.०	७३	१४.०	८९	१८.१
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१२९	१२.७	५८	११.१	७१	१४.४
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	१३	१.३	९	१.७	४	०.८
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	५०	४.९	३०	५.७	२०	४.१
	vi मानसिक अपाङ्गता	५६	५.५	३६	६.९	२०	४.१
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	१०	१.०	७	१.३	३	०.६
	viii बहु अपाङ्गतत	४५	४.४	२१	४.०	२४	४.९
	जम्मा	१७,२७५	१००.०	८,२८७	१००.०	८,९८८	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.५.४ गाँउपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.५.९ चिङ्गाड गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	५,१७२	४,१३१	९,३०३	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	१५८	१७५	३३३	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	१,८३३	३,५०९	५,३४२	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	३	५	८	
	साक्षरता दर	७२.२	५२.८	६२.१	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (चिङ्गाड गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	६२७	६.३	३३७	६.१	२९०	६.६
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	४,९०६	४९.५	२,७१३	४९.४	२,१९३	४९.८
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	२,११६	२१.४	१,१८१	२१.५	९३५	२१.२
४	माध्यमिक (९-१०)	९१२	९.२	५२३	९.५	३८९	८.८

क्रमसः.....

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
५	s.l.c. र सो सरह	५७०	५.८	३५५	६.५	२१५	४.९
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	२००	२.०	१४५	२.६	५५	१.२
७	स्नातह वा सो सरह	६८	०.७	५९	१.१	९	०.२
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	९	०.१	६	०.१	३	०.१
९	अन्य	११	०.१	६	०.१	५	०.१
१०	अनौपचारिक शिक्षा	४५३	४.६	१५६	२.८	२९७	६.७
११	तह उल्लेख नभएको	३१	०.३	१५	०.३	१६	०.४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (चिङ्गाड गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका जनसङ्ख्यामा विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नगएकाहरूको अवस्था)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	५,७८०	६९.८	२,९१४	७५.१	२,८६६	६५.१
२	विद्यालय नगएका	२,०८२	२५.१	७९७	२०.६	१,२८५	२९.२
३	नखुलेको	४२१	५.१	१६७	४.३	२५४	५.८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.५.५ गाँउपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.५.१२ चिङ्गाड गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	१२,३३३	५,८६०	६,४७३
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	८४.५८	९२.६३	७७.८२
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१२.४	१४.३	१०.८
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	९६.९८	१०६.९२	८८.६३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.५.१३ चिङ्गाड गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	अवलचिङ	४८.४१७	१,१३२
२	मटेला	४८.४१६	२,९३५

क्रमसः.....

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
३	पाम्का	४८.३८७	१,०५०
४	रानीवास	४६.५७१	१,४२६
५	रजेना	४६.५५५	१,६९६
	गाँउपालिकाको कुल	४७.६९३	८,२३९

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.५.१४ चिङ्गाड गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल बजेट रू.
१	अवलचिङ	२,२०,३९०	३५,९७,९५५	३८,१८,३४५
२	मटेला	१,६६,५८६	४७,१७,८२८	४८,८४,४१४
३	पाम्का	१,५७,८०३	४९,३३,७२७	५०,९१,५३०
४	रानीवास	४५,७३१	३९,३४,५३६	३९,८०,२६७
५	रजेना	४९,७२६	६९,३३,६६८	६९,८३,३९४
	गाँउपालिकाको कुल	६,४०,२३६	२,४१,१७,७१४	२,४७,५७,९५०

स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।

तालिका नं. २.५.१५ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	अवलचिङ	४	२	०	०	६
२	मटेला	२	१	०	०	३
३	पाम्का	३	१	०	०	४
४	रजेना	३	२	०	०	५
५	रानीवास	३	३	०	०	६
	गाँउपालिकाको कुल	१५	९	०	०	२४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.५.१६ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)
१	अवलचिङ	ढाडखेत
२	अवलचिङ	धरमपोखरा
३	अवलचिङ	भेलटाकुरी
४	अवलचिङ	भैरवस्थान
५	पाम्का	विर्खम
६	मटेला	ठाटीँबजार
७	मटेला	ढाडखेत
८	रजेना	गोगने
९	रानीवास	ढाडखेत

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.५.६ गाँउपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.५.१७ चिङ्गाड गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	४
२	प्राथमिक स्वा. केन्द्र	२
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	१
४	हुलाक कार्यालय भवन	१
	गा.वि.स./ न.पा. भवन	६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.५.१८ चिङ्गाड गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	०.०
२	ग्राभेल	२३.०
३	कच्चि	५६.०
	कुल जम्मा	७९.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.५.१९ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान	क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	मा वि डाँडा	रजेना	८	चिङ्गाड खोला सिचांई	मटेला
२	च्यारकुले	रजेना	९	थाप्पले सिचांई	अवलचिङ
३	लाबन	रजेना	१०	टाटुकै सिचांई	अवलचिङ
४	चुवेनि	रजेना	११	दाईखेत सिचांई	अवलचिङ
५	बडाखेत सिचांई	मटेला	१२	पुङखोला सिचांई	रानीवास
६	सिर्पाखोला सिचांई	मटेला	१३	पारिलेख खोला सिचांई	रानीवास
७	डिमखोला सिचांई	मटेला	१४	गाम्रा खोला	रानीवास

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.५.२० चिङ्गाड गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	-	०.०	
२	सोलार	१,३६६	३८.३	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	-	०.०	
	कुल जम्मा	१,३६६	३८.३	गा.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.५.७ गाँउपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.५.२१ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	२५	३,६०७.२९
३	निजी वन	०	०
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	२५	३,६०७.२९

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.५.२२ चिङ्गाड गाँउपालिकामा रहेक पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान
१	डोप्के मुल	अवचिङ्ग–७
२	सातमुल खानेपानी	अवलचिंग
३	थापले खानेपानी	अवलचिंग
४	आईले खानेपानी	अवलचिंग
५	गार्सा खानेपानी	पाम्का
६	अंशिगैरा चिसापानी मुल	पाम्का–१
७	ध्यालपानी मुल	पाम्का–३
८	सेतापैरा मुल	पाम्का–४
९	बाघखोला	पाम्का–७
१०	ठूला खोला	पाम्का–९
११	देउला	मटेला
१२	गुरासे	मटेला
१३	धुवानीखोला	मटेला
१४	तुसारे खेला	रजेना
१५	लावन	रजेना
१६	च्यारकुले	रजेना
१७	कोटिला	रजेना
१८	जुगेपानी	रजेना–३
१९	खाली खर्कमुल	रजेना–६
२०	अरल्याङ्कगैरा मुल	रजेना–६
२१	राक्सीखोला खानेपानी	रानीवास
२२	बजेडा खानेपानी	रानीवास
२३	तुमार खानेपानी	रानीवास
२४	चौरधारा खानेपानी	रानीवास
२५	जिउड खानेपानी	रानीवास
२६	राक्सी मुल	रानीवास–३
२७	पाण्डा मुल	रानीवास–३

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

तालिका नं. २.५.२३ चिङ्गाड गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान (साविकको गा.वि.स.)
१	मालिकाशुली	मटेला
२	दह	रजेना-७
३	ओडार	रजेना-३
४	भोटे खम्बा	रानीवास
५	तामाखानी	रानीवास
६	कागवाल	रानीवास

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

२.५.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा गाँउपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.५.२४ चिङ्गाड गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्यक्ष	देव बहादुर चन्द	नेपाली काँग्रेस	२,९४९	४०.७७	७,२३४	७८.४०	७,०८६	९७.९५	१४८	२.०५
२	उपाध्यक्ष	मनमाया आचार्य	नेपाली काँग्रेस	२,११७	२९.३७	७,२०९	७८.१३	७,०७५	९८.१४	१३४	१.८६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.५.२५ चिङ्गाड गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	वीर बहादुर वली	नेपाली काँग्रेस	५१२	४२.८८	१,१९४	७५.६७	१,१६९	९७.९१	२५	२.०९
१	महिला सदस्य	डम्मर कुमारी पुन	नेपाली काँग्रेस	५२८	४४.२६	१,१९३	७५.६०	१,१६१	९७.३२	३२	२.६८
१	दलित महिला सदस्य	तिलमाया सुनार	नेपाली काँग्रेस	५२६	४४.४३	१,१८४	७५.०३	१,१५४	९७.४७	३०	२.५३
१	सदस्य	चन्द्र बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	५२९	४४.५७	१,१८७	७५.२२	१,१६६	९८.२३	२१	१.७७
१	सदस्य	दलजित खड्का	नेपाली काँग्रेस	५३४	४४.९९	१,१८७	७५.२२	१,१६६	९८.२३	२१	१.७७
२	वडा अध्यक्ष	बुधे खत्री	नेपाली काँग्रेस	६०६	४३.१९	१,४०३	७६.४६	१,३६८	९७.५१	३५	२.४९
२	महिला सदस्य	लली शर्मा जैशी	नेपाली काँग्रेस	५९१	४२.४६	१,३९२	७५.८६	१,३५९	९७.६३	३३	२.३७
२	दलित महिला सदस्य	देउमा सुनार	नेपाली काँग्रेस	५८५	४२.५५	१,३७५	७४.९३	१,३४६	९७.८९	२९	२.११
२	सदस्य	भक्त बहादुर बुढा	नेपाली काँग्रेस	५७४	४१.१५	१,३९५	७६.०२	१,३५६	९७.२०	३९	२.८०
२	सदस्य	टिके खत्री	नेपाली काँग्रेस	५७५	४१.२२	१,३९५	७६.०२	१,३५६	९७.२०	३९	२.८०
३	वडा अध्यक्ष	रेशम बहादुर जि.सी. घत्री	माओवादी केन्द्र	५७३	४३.२१	१,३२६	८०.६१	१,२९५	९७.६६	३१	२.३४
३	महिला सदस्य	तुलसरा विक	माओवादी केन्द्र	५९३	४५.२०	१,३१२	७९.७६	१,२९०	९८.३२	२२	१.६८
३	दलित महिला सदस्य	सीता कुमारी कामी	माओवादी केन्द्र	६००	४५.५२	१,३१८	८०.१२	१,२९४	९८.१८	२४	१.८२
३	सदस्य	डम्मर बहादुर चन्द	माओवादी केन्द्र	५९९	४५.५९	१,३१४	७९.८८	१,२९४	९८.४८	२०	१.५२
३	सदस्य	मोहन जंग राना	माओवादी केन्द्र	६०४	४५.९७	१,३१४	७९.८८	१,२९४	९८.४८	२०	१.५२

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	अम्मर बहादुर चन्द	नेपाली काँग्रेस	५५८	४७.६५	१,१७१	७८.५९	१,१४९	९८.१२	२२	१.८८
४	महिला सदस्य	तुलसी शाही	नेपाली काँग्रेस	५५५	४७.९३	१,१५८	७७.७२	१,१४०	९८.४५	१८	१.५५
४	दलित महिला सदस्य	पुतली दमाई	नेपाली काँग्रेस	५५२	४७.५५	१,१६१	७७.९२	१,१३९	९८.११	२२	१.८९
४	सदस्य	विर सिंह घर्ती	नेपाली काँग्रेस	५५६	४८.०६	१,१५७	७७.६५	१,१४२	९८.७०	१५	१.३०
४	सदस्य	आशाराम रानाक्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	५५४	४७.८८	१,१५७	७७.६५	१,१४२	९८.७०	१५	१.३०
५	वडा अध्यक्ष	श्री क्षेत्र बहादुर राना	माओवादी केन्द्र	४१७	३५.८९	१,१६२	८१.३२	१,१४२	९८.२८	२०	१.७२
५	महिला सदस्य	अनिता राना	माओवादी केन्द्र	४१६	३६.०८	१,१५३	८०.६९	१,१३०	९८.०१	२३	१.९९
५	दलित महिला सदस्य	गंगामती विक	माओवादी केन्द्र	३९४	३४.२९	१,१४९	८०.४१	१,१२७	९८.०९	२२	१.९१
५	सदस्य	जस्विर दमाई	माओवादी केन्द्र	४०३	३४.८०	१,१५८	८१.०४	१,१३९	९८.३६	१९	१.६४
५	सदस्य	देव बहादुर राना क्षेत्री	माओवादी केन्द्र	४०७	३५.१५	१,१५८	८१.०४	१,१३९	९८.३६	१९	१.६४
६	वडा अध्यक्ष	छविलाल राना	ने.क.पा. एमाले	४०१	४१.६०	९६४	७७.१२	९३७	९७.२०	२७	२.८०
६	महिला सदस्य	पवित्रा राना	ने.क.पा. एमाले	३६९	३८.९२	९४८	७५.८४	९२७	९७.७८	२१	२.२२
६	दलित महिला सदस्य	पार्वती चुनारा	नेपाली काँग्रेस	३७४	३९.६२	९४४	७५.५२	९२७	९८.२०	१७	१.८०
६	सदस्य	ललित कुमार थापा क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	३७६	३९.७९	९४५	७५.६०	९३८	९९.२६	७	०.७४
६	सदस्य	वम बहादुर सोती मगर	नेपाली काँग्रेस	३७५	३९.६८	९४५	७५.६०	९३८	९९.२६	७	०.७४

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

गुर्भाकोट नगरपालिका

चित्र नं. २१

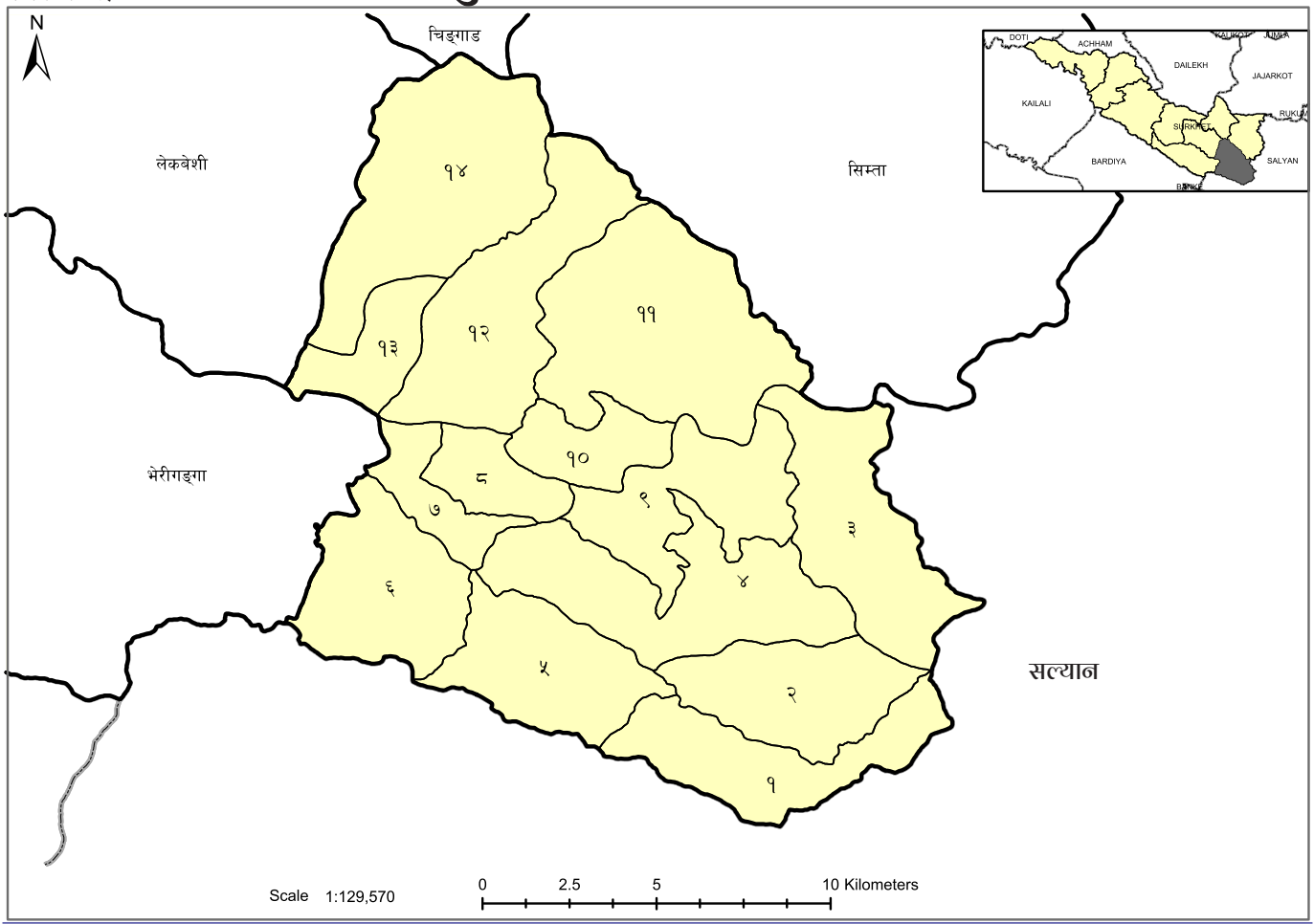

२.६ गुर्भाकोट नगरपालिका

२.६.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका देखी पुर्व क्षेत्रमा अवस्थित यो नगरपालीका यस जिल्लाको साविकका नगरपालिकाहरू मध्येको तेश्रो नगरपालीका हो। साविकमा दहचौर, गुमी, घुमखहरे र मेहेलकुना गाविसहरू मिलि तत्कालिन शुभाघाट गङ्गामाला नगरपालीका वि.स. २०७२ असोजमा बनेको थियो हाल सहारे, मालारानी र धारापानी गाविस थपगरी गुर्भाकोट नगरपालीका बनेको छ। जसको अक्षांश २८°३३' उत्तर देखी २८°५३' उत्तर सम्म र देशान्नतर ८१°८१' पूर्व देखी ८१°९९' पूर्व सम्म फौलीएको छ। यस नगरपालिकाको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसङ्ख्या ४३ हजार ७ सय ६५ जना रहेकोमा पुरूष १९ हजार ८ सय ८२ जना र महिला २३ हजार ८ सय ८३ जना रहेका छन्। जनसङ्ख्याको हिसाबले यो नगरपालिका सुर्खेत जिल्लाका ५ नगरपालिका मध्ये दोस्रो ठुलो नगरपालिका हो। यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल २२८.६० वर्ग कि.मि. रहेको छ। यस क्षेत्रमा व्यापार, उद्योग, पर्यटन, व्यवासायीक कृषि पशुपालनको माध्यमबाट यस क्षैत्रका मानिसहरूको जिविकोपार्जनको भएको देखिन्छ। यस नगरपालीकामा सबै प्रकारका जातजातीहरूको मिश्रित प्रकारको बसोबास रहेको देखिन्छ। बिशेषगरी ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर तथा दलितहरूको उच्च बसोबास रहेको छ। यस क्षेत्रमा मगर तथा दलित जातीहरूको उल्लेखनीय बसोबास रहेको पाईन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ भने मगर भाषाको पनि प्रयोग आफ्नो जातिमा रहेको छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिन भए पनि सिचांई अभाव, तथा उच्च आधुनीक प्रविधिको अभावमा यहाँका मानिसहरू जिविकोपार्जनका लागि व्यवासाय, कृषि, पशुपालन, ज्यालामजदुरीका अतिरिक्त अन्य बैकल्पिक रोजगारीका अवसरहरूको खोजी गरेको पाईन्छ। यस नगरपालिकाको नाम गुर्भाकोट नामकरण गर्नुमा यस क्षेत्रको ऐतिहासिक बाईसे राज्यको रूपमा रहेको गुर्भाकोट हो। प्रारम्भमा सल्यान जिल्लामा रहे पनि यो क्षेत्र वि.स. २०१८ सालको १४ अञ्चल ७५ जिल्ला विभाजन पछि सुर्खेत जिल्लामा गाभिन पुगेको हो। हाल साविकको सहारे ६ *कोट* मा यस राज्यको राजधानी भएको मानिन्छ। यस नगरपालिकाको सन्दर्भमा यही वि.स.२०७३ साल कार्तिक १९ गतेको स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिती सुर्खेतको निर्णय अनुसार १४ वटा वडाहरू कायम गर्दै सोको केन्द्र साविकको साविकको शुभाघाट गङ्गामाला नगरपालिकाको कार्यालय हुनेगरी यसको नाम गुर्भाकोट नगरपालीका राख्ने निर्यण गरि स्थानीय तह पुनर्संरचना आयोगमा पठाईएको थियो।

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविस तथा न.पा.	शुभाघाट न.पा., मालारानी, धारापानी र साहारे गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	१४ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको शुभाघाट गङ्गामाला नगरपालिकाको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	२२८.६० वर्ग किलोमिटर

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८°३३' उत्तर देखी २८°५३' उत्तर सम्म
	देशान्तर	८१°८१' पूर्व देखी ८१° ९९' पुर्वसम्म
६	सिमाना	
	पुर्व	बनगाड कुपिण्डे न.पा. (सल्यान)
	पश्चिम	लेकबेशी न.पा. र भेरीगङ्गा न.पा.
	उत्तर	चिङ्गाड गा.पा.र सिम्ता गा.पा.
	दक्षिण	कालीमाटी गाँउपालिका (सल्यान)
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१५.७ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	१६.१ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.६.२ गुर्भाकोट नगरपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरू	
	न.पा./गा.वि.स. को नाम	वडा नं.
१	मालारानी	१,२,३,४ र ५
२	मालारानी	६,७,८ र ९
३	धारापानी	१ देखी ९
४	साहारे	४,५ र ६
५	साहारे	१,२ र ३
६	शुभाघाट न.पा.	१५ र १६
७	शुभाघाट न.पा.	१३ र १४
८	शुभाघाट न.पा.	११ र १२
९	साहारे	७,८ र ९
१०	शुभाघाट न.पा.	३
११	शुभाघाट न.पा.	१ र २
१२	शुभाघाट न.पा.	४,५ र ६
१३	शुभाघाट न.पा.	७ र ८
१४	शुभाघाट न.पा.	९ र १०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.६.२ नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं २.६.३ गुर्भाकोट नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	४०१	१,९९२	९६९	१,०२३	१३.१६	१५१.४	४.९७	९४.७२
२	६९१	३,२८५	१,५५०	१,७३५	१७.१०	१९२.१	४.७५	८९.३४
३	५५२	३,०७३	१,४५६	१,६१७	१९.७०	१५६.०	५.५७	९०.०४
४	९०२	४,१२६	१,९३१	२,१९५	२३.१०	१७८.६	४.५७	८७.९७
५	६१९	२,९९०	१,३९२	१,५९८	१५.६०	१९१.७	४.८३	८७.११
६	९१८	४,१२३	१,८२६	२,२९७	१६.६२	२४८.१	४.४९	७९.४९
७	५९८	२,४७८	१,०७६	१,४०२	६.२२	३९८.४	४.१४	७६.७५
८	७९२	३,२१४	१,३७८	१,८३६	६.३२	५०८.४	४.०६	७५.०५
९	८२२	३,९६०	१,८५९	२,१०१	१५.८०	२५०.६	४.८२	८८.४८
१०	६०२	२,५८९	१,११२	१,४७७	७.३५	३५२.१	४.३०	७५.२९
११	४०८	१,९२४	८५८	१,०६६	३०.०६	६४.०	४.७२	८०.४९
१२	६८२	२,९७६	१,३२७	१,६४९	२२.१४	१३४.४	४.३६	८०.४७
१३	८१२	३,५८६	१,५७९	२,००७	७.३७	४८६.७	४.४२	७८.६७
१४	७७३	३,४४९	१,५६९	१,८८०	२८.०८	१२२.८	४.४६	८३.४६
कुल जम्मा	९,५७२	४३,७६५	१९,८८२	२३,८८३	२२८.६२	१९१.४	४.५७	८३.२५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं २.६.४ गुर्भाकोट नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	४३,७६५	१००.००	१९,८८२	१००.००	२३,८८३	१००.००
००-०४	५,१६७	११.८१	२,५७६	१२.९६	२,५९१	१०.८५
०५-०९	५,८८५	१३.४५	२,९६१	१४.८९	२,९२४	१२.२४
१०-१४	६,२०७	१४.१८	३,०८९	१५.५४	३,११८	१३.०६
१५-१९	४,९८८	११.४०	२,२७३	११.४३	२,७१५	११.३७
२०-२४	३,८५४	८.८१	१,४१५	७.१२	२,४३९	१०.२१
२५-२९	३,१३७	७.१७	१,०८६	५.४६	२,०५१	८.५९
३०-३४	२,५४७	५.८२	१,०१०	५.०८	१,५३७	६.४४
३५-३९	२,२६१	५.१७	९१९	४.६२	१,३४२	५.६२
४०-४४	२,०९४	४.७८	८७४	४.४०	१,२२०	५.११

क्रमसः.....

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४५-४९	१,६६४	३.८०	७८३	३.९४	८८१	३.६९
५० – ५४	१,५३५	३.५१	७४७	३.७६	७८८	३.३०
५५ - ५९	१,३५८	३.१०	६५३	३.२८	७०५	२.९५
६० - ६४	१,१५७	२.६४	५५०	२.७७	६०७	२.५४
६५ - ६९	८००	१.८३	३९८	२.००	४०२	१.६८
७० - ७४	५२३	१.२०	२६६	१.३४	२५७	१.०८
७५ वर्ष र सो भन्दा माथि	५८८	१.३४	२८२	१.४२	३०६	१.२८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. २२ गुर्भाकोट नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

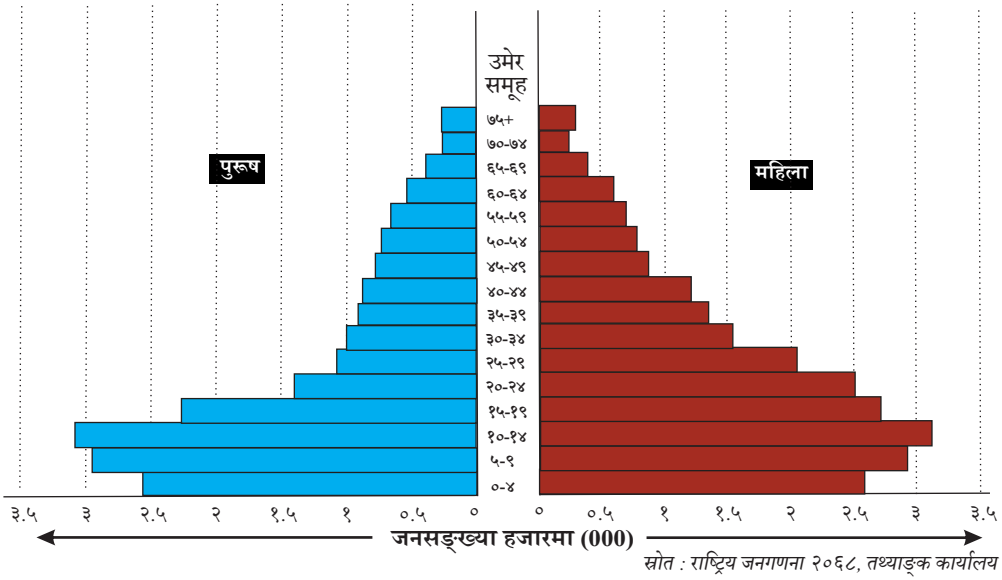

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.६.३ नगरपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं २.६.५ गुर्भाकोट नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१२,७७९	२९.२	५,७७६	२९.१	७,००३	२९.३

क्रमसः.....

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
२	कामी	११,७७०	२६.९	५,२०७	२६.२	६,५६३	२७.५
३	मगर	११,४८१	२६.२	५,३५४	२६.९	६,१२७	२५.७
४	ब्राह्मण (पहाडी)	२,१८१	५.०	१,०१७	५.१	१,१६४	४.९
५	दमाई/ढोली	१,५०१	३.४	६९६	३.५	८०५	३.४
६	ठकुरी	१,२४१	२.८	५४८	२.८	६९३	२.९
७	गुरुङ	९५०	२.२	४३२	२.२	५१८	२.२
८	सार्की	८०९	१.८	३६९	१.९	४४०	१.८
९	सन्यासी/दशनामी	३३०	०.८	१६४	०.८	१६६	०.७
१०	बादी	३१०	०.७	१४०	०.७	१७०	०.७
११	अन्य	४१३	०.९	१७९	०.९	२३४	१.०
	कुल जम्मा	४३,७६५	१००.०	१९,८८२	१००.०	२३,८८३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.६ गुर्भाकोट नगरपालिकाको धर्मालम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मालम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	४२,१०७	९६.२१	१९,१३२	९६.२३	२२,९७५	९६.२०
२	क्रिश्चियन	१,१२५	२.५७	५०१	२.५२	६२४	२.६१
३	बौद्ध	५०१	१.१४	२३२	१.१७	२६९	१.१३
४	ईस्लाम	२९	०.०७	१५	०.०८	१४	०.०६
५	नखुलेको	३	०.०१	२	०.०१	१	०.००
	कुल जम्मा	४३,७६५	१००.००	१९,८८२	१००.००	२३,८८३	१००.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.७ गुर्भाकोट नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	४१,७७८	९५.५	१८,९०१	९५.१	२२,८७७	९५.८
२	मगर	१,८७५	४.३	९१४	४.६	९६१	४.०
३	अन्य	११२	०.३	६७	०.३	४५	०.२
	कुल जम्मा	४३,७६५	१००.०	१९,८८२	१००.०	२३,८८३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.८ गुर्भाकोट नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	४२,३३५	९६.७	१९,१५३	९६.३	२३,१८२	९७.१
२	अपाङ्गता भएका	१,४३०	३.३	७२९	३.७	७०१	२.९
	i शारीरिक अपाङ्गता	५३२	३७.२	२८८	३९.५	२४४	३४.८
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	२६५	१८.५	१३०	१७.८	१३५	१९.३
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	२८९	२०.२	१३७	१८.८	१५२	२१.७
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	१६	१.१	६	०.८	१०	१.४
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१२४	८.७	६९	९.५	५५	७.८
	vi मानसिक अपाङ्गता	७१	५.०	३१	४.३	४०	५.७
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	२७	१.९	१९	२.६	८	१.१
	viii बहु अपाङ्गता	१०६	७.४	४९	६.७	५७	८.१
	जम्मा	४३,७६५	१००.०	१९,८८२	१००.०	२३,८८३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.६.४ नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं २.६.९ गुर्भाकोट नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	१३,७८०	१३,८६६	२७,६४६	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	४९५	६७३	१,१६८	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	३,०२५	६,७३५	९,७६०	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	६	१८	२४	
	साक्षरता दर	७९.६	६५.१	७१.६	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (गुर्भाकोट नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	१,०४६	३.७	५४३	३.८	५०३	३.५
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	१३,१५२	४६.४	६,५७३	४६.५	६,५७९	४६.३
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	७,००१	२४.७	३,३४८	२३.७	३,६५३	२५.७
४	माध्यमिक (९-१०)	२,९०७	१०.३	१,५३६	१०.९	१,३७१	९.६

क्रमसः.....

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
५	s.l.c. र सो सरह	१,६६०	५.९	९०६	६.४	७५४	५.३
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	८०७	२.८	४८१	३.४	३२६	२.३
७	स्नातह वा सो सरह	२१९	०.८	१६२	१.१	५७	०.४
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	४६	०.२	३६	०.३	१०	०.१
९	अन्य	१४	०.०	९	०.१	५	०.०
१०	अनौपचारिक शिक्षा	१,३७४	४.८	४७८	३.४	८९६	६.३
११	तह उल्लेख नभएको	११५	०.४	५३	०.४	६२	०.४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (गुर्भाकोट नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका जनसङ्ख्याको विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नगएको अवस्था)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	१४,०९४	७०.८	६,९६५	७६.६	७,१२९	६५.९
२	विद्यालय नगएका	५,३२६	२६.७	१,९४२	२१.४	३,३८४	३१.३
३	नखुलेको	४९२	२.५	१८६	२.०	३०६	२.८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.६.५ नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं २.६.१२ गुर्भाकोट नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	३२,७१३	१४,३४५	१८,३६८
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	७३.६४	८८.३८	६३.१२
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१३.१	१५.३	११.५
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	८६.७३	१०३.७१	७४.६१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं २.६.१३ गुर्भाकोट नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	धारापानी	४०.५	१,२४६
२	शुभाघाट न.पा.	३२.२	७,८३२
३	मालारानी	४०.५	२,१३९

क्रमसः.....

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
४	साहारे	३७.९	४,२०२
	नगरपालिकाको कुल	३५.२	१५,४१९

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं २.६.१४ गुर्भाकोट नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल आय रू.
१	शुभाघाट न.पा.	२३,५८,६९५	८८,३३,०४८	१,११,९१,७४३
२	धारापानी	५६,६९१	४४,८१,५८५	४५,३८,२७६
३	मालारानी	१,२०,७२३	५८,२६,००६	५९,४६,७२९
४	साहारे	५,३४,६८८	९३,१७,९८१	९८,५२,६६९
	नगरपालिकाको कुल	३०,७०,७९७	२,८४,५८,६२०	३,१५,२९,४१७

स्रोत : गुर्भाकोट नगरपालिकाको कार्यालय, जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।

तालिका नं २.६.१५ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू

क्र.स.	बैक तथा वित्तिय संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	बैक तथा वित्तिय संस्थाको नाम
१	"क" वर्ग	१	कुमारी बैक
२	"ख" वर्ग	-	
३	"ग" वर्ग	-	
४	"घ" वर्ग	४	महिला सहयात्रा बैक, मेरो माइक्रो फाइनान्स, छिमेको बैक, Deprosc बैक
	कुल जम्मा	५	

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैक क्षेत्रीय कार्यालय, बाँके, २०७४।

तालिका नं २.६.१६ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको न.पा. /गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	सहारे	१०	१	०	०	११
२	मालारानी	१	२	०	०	३
३	दहचौर	२	०	०	०	२
४	धारापानी	१	०	०	०	१
५	घुमखहरे	३	२	०	०	५
६	गुमी	२	३	०	०	५
	नगरपालिकाको कुल	१९	८	०	०	२७

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं २.६.१७ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.
१	शिवनगर	गुमी
२	कृष्णनगर	गुमी
३	पुल बजार	घुमखहरे
४	शुभघाट	दहचौर
५	रैकरबजार	धारापानी
६	गैरीबजार,	मालारानी
७	खरिगैरा,	मालारानी
८	वीरेचौर	मालारानी
९	पवित्रबजार	मेहेलकुना
१०	गैले बजार	मेहेलकुना
११	बोटेचौर बजार	सहारे

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.६.६ नगरपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं २.६.१८ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	६
२	अस्पताल	१
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	२
४	गाविस न.पा भवन	७

तालिका नं २.६.१९ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका सडक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	१२.०
२	ग्राभेल	७७.०
३	कच्चि	१०९.०
	कुल जम्मा	१९८.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं २.६.२० गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	गोचेखोला	मालारानी
२	गोचेखोला	सहारे, मेहेलकुना
३	गौडाखोला	गुमी
४	बेतेनीखोला	गुमी

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं २.६.२१ गुर्भाकोट नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	-	०.०	
२	सोलार	२,३८८	२४.९	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	४,५१४	४७.२	
	कुल जम्मा	६,९०२	७२.१	न.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.६.७ नगरपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं २.६.२२ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	४१	४,६५८.९०
३	निजी वन	२८	१५.१२
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	६९	४,६७४.०२

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं २.६.२३ गुर्भाकोट नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)	क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	कत्लेसल्ला खानेपानी	धारापानी	८	गोलारह	मालारानी–९
२	सल्ली पनेरा	धारापानी–२	९	गोभान सिंह मुल	मालारानी–६
३	तिखाचुला	धारापानी–८	१०	खरिगैरा मुल	मालारानी–७
४	कत्लेखोला	धारापानी–५	११	धारापानी मुल	मालारानी–५
५	पुत्लीरुख मुल	धारापानी–९	१२	लसुनपानी मुल	मालारानी–५
६	कोटखोला मुल	मालारानी–७	१३	लिस्ने मुल	मालारानी–५
७	चिसापानी मुल	साहारे	१४	जरुवा मुल	मालारानी–७

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

तालिका नं २.६.२४ गुर्भाकोट नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान
१	वासपानी	दहचौर
२	जुरीचुलालेक	धारापानी
३	गुर्भाकोट	धारापानी
४	कालिका लेख	धारापानी
५	गुमिचुली	गुमी
६	शुभाघाट	मेहेलकुना
७	गुर्भाकोट	सहारे
८	दुरबिनडाँडा	सहारे
९	धागेचरी	सहारे
१०	झरना	सहारे

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३।

२.६.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा नगरपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.६.२५ गुर्भाकोट नगरपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	प्रमूख	हस्त पुन	नेपाली काँग्रेस	१०,०६३	५१.२२	१९,६४७	७६.०४	१८,९४८	९६.४४	६९९	३.५६
२	उपप्रमूख	मैना वि.क.	नेपाली काँग्रेस	९,९७४	५०.७७	१९,६४७	७६.०४	१८,९५९	९६.५०	६८८	३.५०

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.६.२६ गुर्भाकोट नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	लाल वहादुर खासु	ने.क.पा. एमाले	७३६	५८.२७	१,२६३	७५.२२	१,२३५	९७.७८	२८	२.२२
१	महिला सदस्य	तिलीसरा राना	ने.क.पा. एमाले	७३५	५८.१९	१,२६३	७५.२२	१,२२३	९६.८३	४०	३.१७
१	दलित महिला सदस्य	भोविमाया सुनार	ने.क.पा. एमाले	७१६	५६.६९	१,२६३	७५.२२	१,२१६	९६.२८	४७	३.७२
१	सदस्य	खिम बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	६९५	५५.०३	१,२६३	७५.२२	१,२२२	९६.७१	४२	३.२९
१	सदस्य	चित्र बहादुर कामी	ने.क.पा. एमाले	७०९	५६.१४	१,२६३	७५.२२	१,२२२	९६.७१	४२	३.२९
२	वडा अध्यक्ष	नोख बहादुर वली	नेपाली काँग्रेस	६७५	४८.१५	१,४०२	७९.१२	१,३५४	९६.५८	४८	३.४२
२	महिला सदस्य	कल्पना वली	नेपाली काँग्रेस	६९७	४९.७१	१,४०२	७९.१२	१,३५३	९६.५०	४९	३.५०
२	दलित महिला सदस्य	तिला कुमारी टमटा	नेपाली काँग्रेस	६९७	४९.७१	१,४०२	७९.१२	१,३५२	९६.४३	५०	३.५७
२	सदस्य	सुरेन्द्र प्रसाद ढकाल	नेपाली काँग्रेस	६९१	४९.२९	१,४०२	७९.१२	१,३५७	९६.७५	४६	३.२५
२	सदस्य	वालकृष्ण डाँगी	नेपाली काँग्रेस	७१४	५०.९३	१,४०२	७९.१२	१,३५७	९६.७५	४६	३.२५
३	वडा अध्यक्ष	ओम प्रकाश बुढा मगर	नेपाली काँग्रेस	६६९	५१.९८	१,२८७	७७.९१	१,२३७	९६.११	५०	३.८९
३	महिला सदस्य	भगवती खत्री	नेपाली काँग्रेस	६४९	५०.४३	१,२८७	७७.९१	१,२१३	९४.२५	७४	५.७५
३	दलित महिला सदस्य	मैना वि.क.	नेपाली काँग्रेस	६५२	५०.६६	१,२८७	७७.९१	१,२१६	९४.४८	७१	५.५२
३	सदस्य	दुर्गे वली	नेपाली काँग्रेस	६४१	४९.८१	१,२८७	७७.९१	१,२१९	९४.७२	६८	५.२८
३	सदस्य	मैने कामी	नेपाली काँग्रेस	६४८	५०.३५	१,२८७	७७.९१	१,२१९	९४.७२	६८	५.२८

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		महिला		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	प्रशन्न कुमार शाह	ने.क.पा. एमाले	७६६	४६.२६	१,६५६	७६.१०	१,५८२	९५.५३	७४	४.४७
४	महिला सदस्य	लक्ष्मी कुमारी ठकुरी	ने.क.पा. एमाले	७६९	४६.४४	१,६५६	७६.१०	१,५५८	९४.०८	९८	५.९२
४	दलित महिला सदस्य	भावना गहतराज	ने.क.पा. एमाले	७६७	४६.३२	१,६५६	७६.१०	१,५७९	९५.३५	७७	४.६५
४	सदस्य	कृष्ण बहादुर वली	ने.क.पा. एमाले	७५२	४५.४१	१,६५६	७६.१०	१,५६८	९४.६९	८८	५.३१
४	सदस्य	टेक बहादुर वली	ने.क.पा. एमाले	७३३	४४.२६	१,६५६	७६.१०	१,५६८	९४.६९	८८	५.३१
५	वडा अध्यक्ष	लाल बहादुर पुन	नेपाली काँग्रेस	५६७	४४.८६	१,२६४	७६.०५	१,२१०	९५.७३	५४	४.२७
५	महिला सदस्य	मनिसरा थापा	नेपाली काँग्रेस	५६०	४४.३०	१,२६४	७६.०५	१,२२०	९६.५२	४४	३.४८
५	दलित महिला सदस्य	वलमा सुनार	नेपाली काँग्रेस	५५४	४३.८३	१,२६४	७६.०५	१,२२०	९६.५२	४४	३.४८
५	सदस्य	गोविन्द बहादुर धुराल	नेपाली काँग्रेस	५५३	४३.७५	१,२६४	७६.०५	१,१९५	९४.५४	६९	५.४६
५	सदस्य	रण बहादुर रोका	नेपाली काँग्रेस	५९१	४६.७६	१,२६४	७६.०५	१,१९५	९४.५४	६९	५.४६
६	वडा अध्यक्ष	धनिराम जैसी	नेपाली काँग्रेस	८६९	४९.४६	१,७५७	७४.७७	१,६४९	९३.८५	१०८	६.१५
६	महिला सदस्य	ईन्द्रा खत्री	नेपाली काँग्रेस	८५७	४८.७८	१,७५७	७४.७७	१,६४७	९३.७४	११०	६.२६
६	दलित महिला सदस्य	चन्द्रकला वि.क.	नेपाली काँग्रेस	८७४	४९.७४	१,७५७	७४.७७	१,६४३	९३.५१	११४	६.४९
६	सदस्य	सेतु वली	नेपाली काँग्रेस	८६०	४८.९५	१,७५७	७४.७७	१,६२५	९२.४९	१३२	७.५१
६	सदस्य	दलजित कामी	नेपाली काँग्रेस	८७०	४९.५२	१,७५७	७४.७७	१,६२५	९२.४९	१३२	७.५१
७	वडा अध्यक्ष	विर्ख बहादुर सार्की	नेपाली काँग्रेस	७७४	६८.९८	१,१२२	७४.७०	१,०४६	९३.२३	७६	६.७७
७	महिला सदस्य	हुर्मता वली	नेपाली काँग्रेस	७४३	६६.२२	१,१२२	७४.७०	१,०४७	९३.३२	७५	६.६८
७	दलित महिला सदस्य	इन्द्रा सुनार	नेपाली काँग्रेस	७४७	६६.५८	१,१२२	७४.७०	१,०१४	९०.३७	१०८	९.६३
७	सदस्य	लील बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	७२८	६४.८८	१,१२२	७४.७०	१,००५	८९.५७	११७	१०.४३
७	सदस्य	वासुदेव शर्मा	नेपाली काँग्रेस	७४२	६६.१३	१,१२२	७४.७०	१,००५	८९.५७	११७	१०.४३
८	वडा अध्यक्ष	चित्र बहादुर रेग्मी	नेपाली काँग्रेस	९५१	६५.५४	१,४५१	७६.३७	१,३७३	९४.६२	७८	५.३८
८	महिला सदस्य	शुशिला कार्की	नेपाली काँग्रेस	९८३	६७.७५	१,४५१	७६.३७	१,३७४	९४.६९	७७	५.३१
८	दलित महिला सदस्य	गोपी कामी	नेपाली काँग्रेस	९८२	६७.६८	१,४५१	७६.३७	१,३५९	९३.६६	९२	६.३४
८	सदस्य	नन्दलाल शर्मा	नेपाली काँग्रेस	९४२	६४.९२	१,४५१	७६.३७	१,३२८	९१.५२	१२३	८.४८
८	सदस्य	दिल बहादुर कामी	नेपाली काँग्रेस	९४८	६५.३३	१,४५१	७६.३७	१,३२८	९१.५२	१२३	८.४८

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	शशिराम भट्टराई	ने.क.पा. एमाले	८३१	५०.५२	१,६४५	७८.६७	१,५९२	९६.७८	५३	३.२२
९	महिला सदस्य	डम्मर कुमारी खत्री	ने.क.पा. एमाले	८३०	५०.४६	१,६४५	७८.६७	१,५८५	९६.३५	६०	३.६५
९	दलित महिला सदस्य	रूपा वि क	ने.क.पा. एमाले	८३८	५०.९४	१,६४५	७८.६७	१,५८१	९६.११	६४	३.८९
९	सदस्य	टिक बहादुर खत्री	ने.क.पा. एमाले	८३३	५०.६४	१,६४५	७८.६७	१,५९०	९६.६६	५५	३.३४
९	सदस्य	नन्दलाल घर्ती मगर	ने.क.पा. एमाले	८१५	४९.५४	१,६४५	७८.६७	१,५९०	९६.६६	५५	३.३४
१०	वडा अध्यक्ष	भिम बहादुर खत्री	नेपाली काँग्रेस	४००	४०.९०	९७८	७४.३२	९४४	९६.५२	३४	३.४८
१०	महिला सदस्य	सीता के.सी.	नेपाली काँग्रेस	४०३	४१.२१	९७८	७४.३२	९४४	९६.५२	३४	३.४८
१०	दलित महिला सदस्य	उजेली बदिनी	नेपाली काँग्रेस	३९५	४०.३९	९७८	७४.३२	९२३	९४.३८	५५	५.६२
१०	सदस्य	शेर बहादुर आले	नेपाली काँग्रेस	३८६	३९.४७	९७८	७४.३२	९१९	९३.९२	६०	६.०८
१०	सदस्य	कृष्ण बहादुर खत्री	ने.क.पा. एमाले	३८०	३८.८५	९७८	७४.३२	९१९	९३.९२	६०	६.०८
११	वडा अध्यक्ष	लाल प्रसाद आचार्य	नेपाली काँग्रेस	५०८	३२.९०	१,५४४	१००.००	१,१२७	९७.४१	३०	२.५९
११	महिला सदस्य	लील कुमारी खड्का	नेपाली काँग्रेस	५१५	३३.३५	१,५४४	१००.००	१,१०८	९५.७६	४९	४.२४
११	दलित महिला सदस्य	सरस्वती नेपाली	नेपाली काँग्रेस	५२०	३३.६८	१,५४४	१००.००	१,११५	९६.३७	४२	३.६३
११	सदस्य	मिलन रावत क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	५२०	३३.६८	१,५४४	१००.००	१,११५	९६.३७	४२	३.६३
११	सदस्य	दुर्ग बहादुर खत्री	नेपाली काँग्रेस	५१५	३३.३५	१,५४४	१००.००	१,११५	९६.३७	४२	३.६३
१२	वडा अध्यक्ष	प्रेम प्रकाश वली	नेपाली काँग्रेस	८९७	६३.४४	१,४१४	७०.५६	१,३३५	९४.४१	७९	५.५९
१२	महिला सदस्य	गंगा श्रेष्ठ	नेपाली काँग्रेस	८८३	६२.४५	१,४१४	७०.५६	१,३३२	९४.२०	८२	५.८०
१२	दलित महिला सदस्य	खिमा वि.क.	नेपाली काँग्रेस	८९१	६३.०१	१,४१४	७०.५६	१,३४०	९४.७७	७४	५.२३
१२	सदस्य	टेकराज गिरी	नेपाली काँग्रेस	८८६	६२.६६	१,४१४	७०.५६	१,३२५	९३.७१	८९	६.२९
१२	सदस्य	घनश्याम थापा	नेपाली काँग्रेस	८४२	५९.५५	१,४१४	७०.५६	१,३२५	९३.७१	८९	६.२९
१३	वडा अध्यक्ष	मधु गुरूङ	नेपाली काँग्रेस	१,०७६	५८.२६	१,८४७	७९.९२	१,८१८	९८.४३	२९	१.५७
१३	महिला सदस्य	टिकावती दर्लामी गुरूङ	नेपाली काँग्रेस	१,०७१	५७.९९	१,८४७	७९.९२	१,८१६	९८.३२	३१	१.६८
१३	दलित महिला सदस्य	हरिमाया कामी	नेपाली काँग्रेस	१,०६९	५७.८८	१,८४७	७९.९२	१,८११	९८.०५	३६	१.९५
१३	सदस्य	हरि गिरी	नेपाली काँग्रेस	१,०६८	५७.८२	१,८४७	७९.९२	१,८१२	९८.११	३५	१.८९
१३	सदस्य	हस्त वहादुर सुनार	नेपाली काँग्रेस	१,०५७	५७.२३	१,८४७	७९.९२	१,८१२	९८.११	३५	१.८९

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१४	वडा अध्यक्ष	शश बहादुर घले	नेपाली काँग्रेस	७३५	५२.३५	१,४०४	७४.७६	१,३५७	९६.६५	४७	३.३५
१४	महिला सदस्य	तसवीर घर्ती	नेपाली काँग्रेस	७४९	५३.३५	१,४०४	७४.७६	१,३५५	९६.५१	४९	३.४९
१४	दलित महिला सदस्य	कल्पना सुनार	नेपाली काँग्रेस	७५२	५३.५६	१,४०४	७४.७६	१,३५६	९६.५८	४८	३.४२
१४	सदस्य	नन्द कुमारी बुढा	नेपाली काँग्रेस	७४४	५२.९९	१,४०४	७४.७६	१,३५४	९६.४४	५०	३.५६
१४	सदस्य	खड्क बहादुर गुरूङ	नेपाली काँग्रेस	७३५	५२.३५	१,४०४	७४.७६	१,३५४	९६.४४	५०	३.५६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

लेकबेशी नगरपालिका

चित्र नं. २३

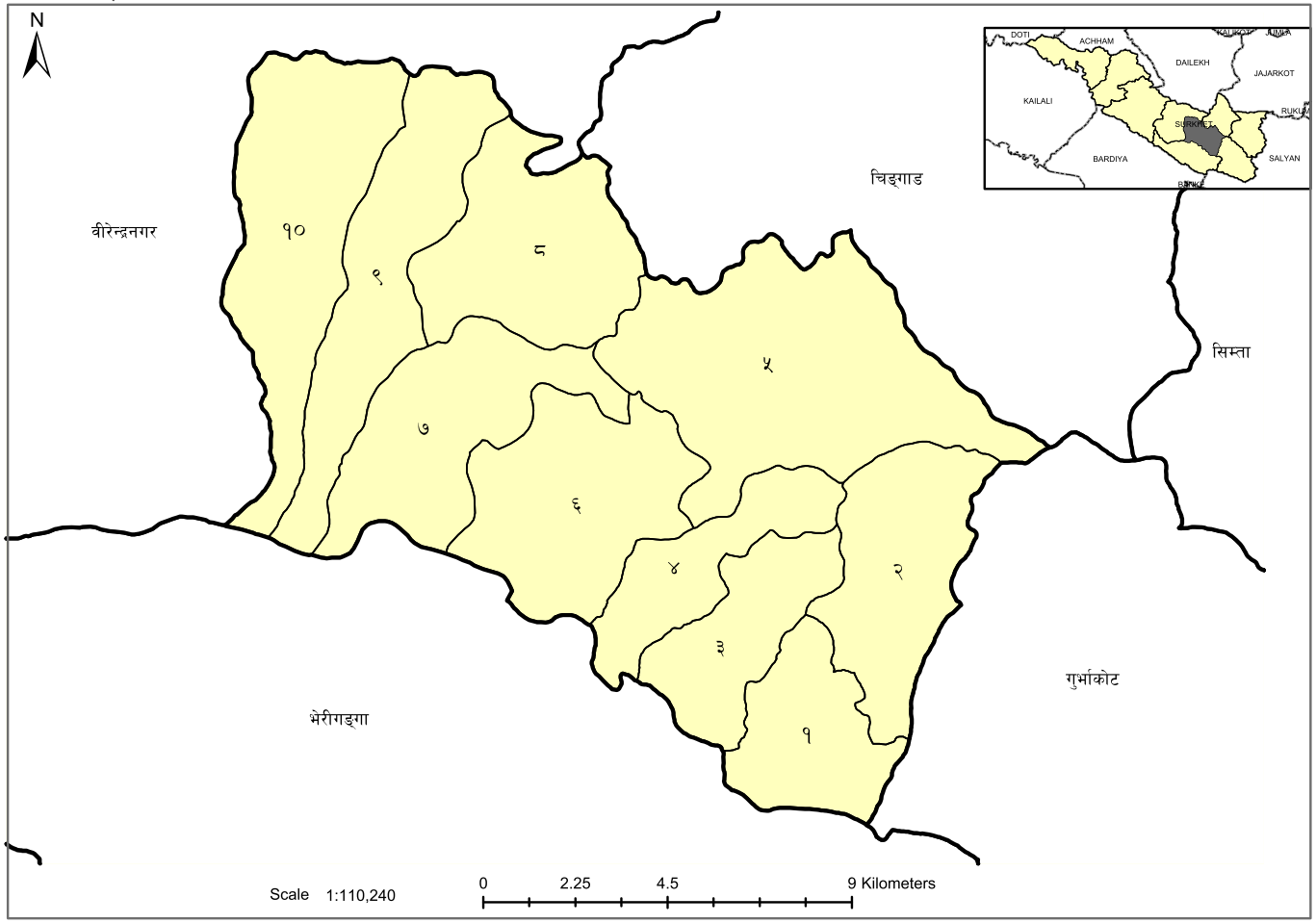

२.७ लेकबेशी नगरपालिका

२.७.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्लाको सदरमुकाम देखी पुर्वमा रहेको यो क्षेत्र अधिकाँश मात्रामा लेक र केहि मात्रामा बेशी मिलेर बनेको छ। साविकका साटाखानी, कल्याण, नेटा, दशरथपुर र लेखफर्सा गा.वि.स.हरू मिलेर लेकबेशी नगरपालिका बनेको हो। तुलानात्मक रुपमा पुर्व-पश्चिम फैलिएको लामो आकृती भएको यो नगरपालिका अक्षांश २८° २८' ०८" उत्तर देखी २८° ३७' १४" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१° ४०' ०८" पूर्व देखी ८१° ५१' ०२" पूर्व सम्म फैलीएको छ। यस नगरपालिकाको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसङ्ख्या ३० हजार २ सय ९५ जना रहेकोमा पुरुष १४ हजार १ सय २२ जना र महिला १६ हजार १ सय ७३ जना रहेका छन् भने क्षेत्रफल १८०.९ वर्ग कि मि रहेको छ। यो नगरपालिका जिल्लाका ५ नगरपालिका मध्ये क्षेत्रफल र जनसङ्ख्याको हिसाबले सबभन्दा सानो नगरपालिका रहेको छ। सुर्खेत जिल्लामा सवैभन्दा मगर समूदायको बसोबास रहेको क्षेत्र हो यहाँ कुल जनसङ्ख्या मध्ये करिब ४६.६ प्रतिशत मगरहरूको जनसङ्ख्या रहेको छ। यस क्षेत्रमा अवस्थित लेक तर्फको भागमा पशुपालन तथा जडिबुटिको सम्भावना र बेशी तर्फको भागमा कृषि तथा व्यावसायिक पशुपालनको उच्च सम्भावना रहेको छ। सुर्खेत जिल्लाको कृषि अनुसन्धान केन्द्र यसै नगरपालिकाको वडा नं ४ (साविकको दशरथपुर गाविस वडा नं ५) मा रहेको छ। यस नगरपालिकालाई सुर्खेत जिल्लाका कुनै पनि ठुला राजमार्गहरूले छोएका छैनन तरपनि अधिकाँश भु-भागमा केहि मौषमी अवरोधका विच प्राय बाह्रै महिना यातायातको पहुँच रहन्छ। यस नगरपालिकाको उत्तरीभागमा लेक र दक्षिणी भागमा बेशी भु-भाग भएकोले यस नगरपालिकाको नाम लेकबेशी नामाकरण गरिएको हो। यस नगरपालिकाको दक्षिणी सिमानाबाट भेरी नदि बगेको छ। यस नगरपालिकाको सन्दर्भमा यही वि.स.२०७३ साल कार्तिक १९ गतेको स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिती सुर्खेतको निर्णय अनुसार १० वटा वडाहरु कायम गर्दै सोको केन्द्र यस नगरपालिकाको वडा नं ६ (साविकको कल्याण गाविसको कार्यालय) र यसको नाम लेकबेशी नगरपालिका राख्ने निर्यण भएको थियो।

तालिका नं. २.७.१ लेकबेशी नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविस तथा न.पा.	लेखफर्सा, दशरथपुर, नेटा, कल्याण र साटाखानी गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	१० वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको कल्याण गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	१८०.९ वर्ग किलोमिटर
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८° २८' ०८" उत्तर देखी २८° ३७' १४" उत्तर सम्म
	देशान्तर	८१° ४०' ०८" पूर्व देखी ८१° ५१' ०२" पुर्वसम्म

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
६	सिमाना	
	पुर्व	गुर्भाकोट नगरपालिका
	पश्चिम	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका
७	उत्तर	चिङ्गाड गाँउपालिका
८	दक्षिण	भेरीगङ्गा नगरपालिका
	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१९.३ किलोमिटर*
	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	११.७ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.७.२ लेकबेशी नगरपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरू	
	न.पा./गा.वि.स. को नाम	वडा नं.
१	लेखफर्सा	५,६,७,८
२	लेखफर्सा	१,२,३,४,९
३	दशरथपुर	१,२,३,४
४	दशरथपुर	५,६,७,८,९
५	नेटा	१ देखी ९
६	कल्याण	१,२,३,४ र ५
७	कल्याण	६,७,८ र ९
८	साटाखानी	८,९
९	साटाखानी	५,६,७
१०	साटाखानी	१,२,३,४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.७.२ नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.७.३ लेकबेशी नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	८८०	३,८८९	१,७६५	२,१२४	११.४३	३४०.२	४.४२	८३.१०
२	४२१	१,९३४	९०८	१,०२६	१६.१५	११९.७	४.५९	८८.५०
३	५१३	२,२८३	१,००६	१,२७७	११.१८	२०४.२	४.४५	७८.७८
४	७०८	३,०६४	१,४१६	१,६४८	१०.३२	२९७.०	४.३३	८५.९२

क्रमसः.....

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
५	६४७	३,५६७	१,७८०	१,७८७	३३.७६	१०५.७	५.५१	९९.६१
६	७२६	३,४५९	१,५७५	१,८८४	१९.७५	१७५.२	४.७६	८३.६०
७	५४५	२,८४८	१,३१७	१,५३१	१७.७५	१६०.५	५.२३	८६.०२
८	४४७	२,३१३	१,१०१	१,२१२	१८.३८	१२५.८	५.१७	९०.८४
९	७५६	३,६२८	१,७१६	१,९१२	१८.९४	१९१.५	४.८०	८९.७५
१०	७०३	३,३१०	१,५३८	१,७७२	२३.२६	१४२.३	४.७१	८६.७९
कुल जम्मा	६,३४६	३०,२९५	१४,१२२	१६,१७३	१८०.९२	१६७.४	४.७७	८७.३२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.४ लेकबेशी नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	३०,२९५	१००.००	१४,१२२	१००.००	१६,१७३	१००.००
००-०४	३,४३०	११.३२	१,७५२	१२.४१	१,६७८	१०.३८
०५-०९	४,०२१	१३.२७	२,०१९	१४.३०	२,००२	१२.३८
१०-१४	४,०१६	१३.२६	१,९९९	१४.१६	२,०१७	१२.४७
१५-१९	३,४७१	११.४६	१,६२२	११.४९	१,८४९	११.४३
२०-२४	२,६६६	८.८०	१,०७८	७.६३	१,५८८	९.८२
२५-२९	२,१४६	७.०८	८११	५.७४	१,३३५	८.२५
३०-३४	१,९९०	६.५७	८१४	५.७६	१,१७६	७.२७
३५-३९	१,७१८	५.६७	७५२	५.३३	९६६	५.९७
४०-४४	१,५६८	५.१८	७०५	४.९९	८६३	५.३४
४५-४९	१,१९९	३.९६	५३८	३.८१	६६१	४.०९
५० – ५४	१,०५०	३.४७	५१६	३.६५	५३४	३.३०
५५ - ५९	८७९	२.९०	४३४	३.०७	४४५	२.७५
६० - ६४	८०१	२.६४	३९६	२.८०	४०५	२.५०
६५ - ६९	५५६	१.८४	२८७	२.०३	२६९	१.६६
७० - ७४	३८४	१.२७	२०१	१.४२	१८३	१.१३
७५ वर्ष र सो भन्दा माथि	४००	१.३२	१९८	१.४०	२०२	१.२५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. २४ लेकबेशी नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

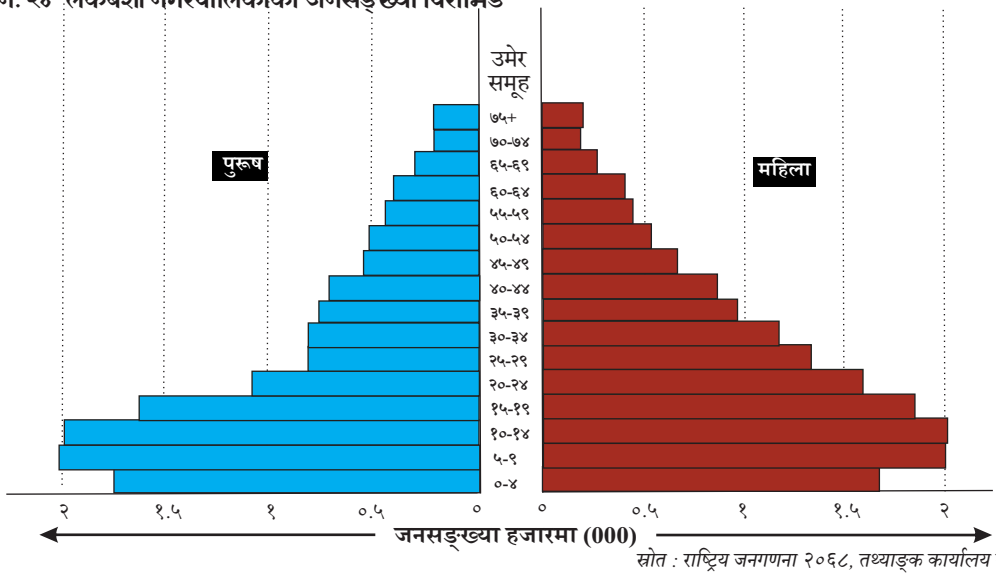

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.७.३ नगरपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.७.५ लेकबेशी नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	मगर	१४,१२७	४६.६	६,७४०	४७.७	७,३८७	४५.७
२	क्षेत्री	५,३५१	१७.७	२,४८९	१७.६	२,८६२	१७.७
३	कामी	४,५२८	१४.९	२,०५२	१४.५	२,४७६	१५.३
४	ब्राह्मण (पहाडी)	३,१७५	१०.५	१,४३१	१०.१	१,७४४	१०.८
५	दमाई/ढोली	१,०२८	३.४	४८९	३.५	५३९	३.३
६	ठकुरी	४२५	१.४	१६२	१.१	२६३	१.६
७	सार्की	३९२	१.३	१८८	१.३	२०४	१.३
८	गुरुङ	३८३	१.३	१६८	१.२	२१५	१.३
९	बादी	१६२	०.५	७०	०.५	९२	०.६
१०	छन्त्याल/छन्तेल	१४१	०.५	६७	०.५	७४	०.५
११	सन्यासी/दशनामी	१३०	०.४	६१	०.४	६९	०.४
१२	माझी	१२४	०.४	६०	०.४	६४	०.४
१३	अन्य	२१३	०.७	९८	०.७	११५	०.७
	कुल जम्मा	३०,२९५	१००.०	१४,१२२	१००.०	१६,१७३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.६ लेकबेशी नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२६,८३२	८८.६	१२,५०८	८८.६	१४,३२४	८८.६
२	बौद्ध	१,५७५	५.२	७५५	५.३	८२०	५.१
३	क्रिश्चियन	१,८७७	६.२	८५४	६.०	१,०२३	६.३
४	अन्य	११	०.०	५	०.०	६	०.०
	कुल जम्मा	३०,२९५	१००.०	१४,१२२	१००.०	१६,१७३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.७ लेकबेशी नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२४,४२५	८०.६	११,३२०	८०.२	१३,१०५	८१.०
२	मगर	५,६८३	१८.८	२,७२५	१९.३	२,९५८	१८.३
३	छन्त्याल	६५	०.२	२६	०.२	३९	०.२
४	अन्य	१२२	०.४	५१	०.४	७१	०.४
	कुल जम्मा	३०,२९५	१००.०	१४,१२२	१००.०	१६,१७३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.८ लेकबेशी नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	२९,३४९	९६.९	१३,५९४	९६.३	१५,७५५	९७.४
२	अपाङ्गता भएका	९४६	३.१	५२८	३.७	४१८	२.६
	i शारीरिक अपाङ्गता	४३४	४५.९	२४१	४५.६	१९३	४६.२
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	१२८	१३.५	७४	१४.०	५४	१२.९
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१३३	१४.१	६५	१२.३	६८	१६.३
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	७	०.७	३	०.६	४	१.०
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	७९	८.४	५०	९.५	२९	६.९
	vi मानसिक अपाङ्गता	६२	६.६	३१	५.९	३१	७.४
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	२९	३.१	१६	३.०	१३	३.१
	viii बहु अपाङ्गता	७४	७.८	४८	९.१	२६	६.२
	जम्मा	३०,२९५	१००.०	१४,१२२	१००.०	१६,१७३	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.७.४ नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था तथा शैक्षिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.७.९ लेकबेशी नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	१०,४०४	१०,०३५	२०,४३९	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	२९१	३१८	६०९	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	१,६७४	४,१४१	५,८१५	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	१	१	२	
	साक्षरता दर	८४.१	६९.२	७६.१	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (लेकबेशी नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	९४२	४.५	५०४	४.७	४३८	४.३
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	९,५४८	४५.६	४,८३४	४५.४	४,७१४	४५.९
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	५,११६	२४.५	२,५७३	२४.२	२,५४३	२४.८
४	माध्यमिक (९-१०)	१,९४०	९.३	१,०५४	९.९	८८६	८.६
५	s.l.c. र सो सरह	१,०९४	५.२	६४२	६.०	४५२	४.४
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	४५५	२.२	२६१	२.४	१९४	१.९
७	स्नातह वा सो सरह	१२०	०.६	९९	०.९	२१	०.२
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	२४	०.१	२२	०.२	२	०.०
९	अन्य	१३	०.१	९	०.१	४	०.०
१०	अनौपचारिक शिक्षा	१,६०७	७.७	६३२	५.९	९७५	९.५
११	तह उल्लेख नभएको	५९	०.३	२४	०.२	३५	०.३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (लेकबेशी नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका जनसङ्ख्याको विद्यालयमा पढ्न गईरहेको र नगएको अवस्था)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	९,५२८	७०.०	४,७०६	७४.३	४,८२२	६६.३
२	विद्यालय नगएका	३,९२२	२८.८	१,५६३	२४.७	२,३५९	३२.४
३	नखुलेको	१६१	१.२	६६	१.०	९५	१.३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.७.५ नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.७.१२ लेकबेशी नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	२२,८४४	१०,३५१	१२,४९३
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	६८.७२	७९.३७	६०.५०
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१२.८	१४.९	११.२
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	८१.५५	९४.२५	७१.७४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.७.१३ लेकबेशी नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	दशरथपुर	२४.६	१,३१४
२	कल्याण	२८.३	१,७८७
३	लेकफर्सा	२४.६	१,४३१
४	नेटा	३९.२	१,४००
५	साटाखानी	२८.३	२,६२२
	न.पा.को कुल	२८.२	८,५५४

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.७.१४ लेकबेशी नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल आय रू.
१	दशरथपुर	१,५८,८७१	५७,६८,३५८	५९,२७,२२९
२	कल्याण	४,८०,३६३	५४,०५,४१०	५८,८५,७७३
३	लेकफर्सा	३,१०,१०३	७७,७७,१५८	८०,८७,२६१
४	नेटा	४४,०५५	२५,८६,५७३	२६,३०,६२८
	साटाखानी	५,८६,०१२	१,००,४२,६१६	१,०६,२८,६२८
	न.पा.को कुल	१५,७९,४०४	३,१५,८०,११५	३,३१,५९,५१९

स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।

तालिका नं. २.७.१५ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको न.पा. /गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	लेखफर्सा	४	२	०	०	६
२	दशरथपुर	७	४	१	०	१२
३	कल्याण	६	२	०	०	८
४	नेटा	३	१	०	०	४
५	साटाखानी	५	३	०	०	८
	नगरपालिकाको कुल	२५	१२	१	०	३८

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.७.१६ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.
१	स्याउली बजार	कल्याण
२	दशरथपुर बजार	दशरथपुर
३	गमखोला बजार	दशरथपुर
४	च्यारकुले	नेटा
५	बारागाँउ	नेटा
६	मझुवा	नेटा
७	महेन्द्रनगर	लेखफर्सा
८	गंगटे बजार	साटाखानी ७
९	चौरासे	साटाखानी ५
१०	नाराजले	साटाखानी ८
११	बडीपाटी	साटाखानी ४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.७.६ नगरपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.७.१७ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	४
२	प्राथामिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	१

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.७.१८ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका सडक पूर्वाधारहरूको विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	०.०
२	ग्राभेल	५५.०
३	कच्चि	१०३.०
	कुल जम्मा	१५८.०

तालिका नं. २.७.१९ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	गमखोला	कल्याण
२	व्यावलखोला	कल्याण
३	फलाटेखोला	कल्याण
४	करेनी सिचांई	कल्याण
५	सिचांई पोखरी मानव निर्मित	कल्याण
६	बाईसमुले सिचांई	कल्याण
७	चिङ्गाडखोला	कल्याण
८	गमखोला	कल्याण ३
९	भेरीनदी सिचाई	दशरथपुर
१०	गमखोला व्यानेर खानेपानी	दशरथपुर
११	कृषि कुलो खानेपानी	दशरथपुर
१२	गमखोला	दशरथपुर
१३	कागतेखोला	दशरथपुर ४
१६	मझुवाखोला	नेटा
१५	चिङ्गाड सिचांई	नेटा
१६	न्यावलखोला सिचांई	नेटा
१७	रायखर्क कल्लेटी सिचांई	नेटा
१८	विकाशीमुली सिचांई	लेखफर्सा
१९	मोखली सिचांई	लेखफर्सा
२०	नयाँ कुलो सिचांई	लेखफर्सा
२१	खहरे, टोप्रेछोटे	लेखफर्सा
२२	टोप्रे ढाव रातपखरा वराह सिचांई कुलो	लेखफर्सा
२३	झुप्राखोला	साटाखानी
२४	कोलखोला सिचांई	साटाखानी
२५	मंगले सिचांई	साटाखानी
२६	चन्द्रपुर सिचांई	साटाखानी

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.७.२० लेकबेशी नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	०	०.०	
२	सोलार	१,७७२	३१.१	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	३,३९३	५९.५	
	कुल जम्मा	५,१६५	९०.६	न.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.७.७ नगरपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.७.२१ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	३८	५,६८०.५६
३	निजी वन	१	०.०७
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	३९	५,६८०.६३

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४ ।

तालिका नं. २.७.२२ लेकबेशी नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)	क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	गामखोला खानेपानी	कल्याण	१७	न्यावलखोला	नेटा–८
२	चिङ्गाड खोला खानेपानी	कल्याण	१८	लेखफर्सा खानेपानी	लेखफर्सा
३	जुकेपानी खानेपानी	कल्याण	१९	नेवा खानेपानी	लेखफर्सा
४	धारापानी खानेपानी	कल्याण	२०	टोप्रे खानेपानी	लेखफर्सा
५	तारेपहरा खानेपानी	दशरथपुर	२१	मैनतडा सम्पवैल	लेखफर्सा–८
६	निरनिरे खानेपानी	दशरथपुर	२२	पधेरेखोला मुल	साटाखानी–२
७	गमखोला खानेपानी	दशरथपुर	२३	चिसापानी मुल	साटाखानी–३
८	तारेपहरा खानेपानी	नेटा	२४	गंगटेमुल	साटाखानी–४
९	वारगाउँखोला	नेटा	२५	ब्यावरे मुल	साटाखानी–५
१०	न्यावलखोला	नेटा	२६	फुलवारी मुल (२)	साटाखानी–५
११	सिस्नेरी खोला	नेटा	२७	मदानेपानी मुल	साटाखानी–६
१२	खहरे खोला	नेटा	२८	दमारे मुल	साटाखानी–६
१३	राइखर्क खानेपानी	नेटा	२९	भुल्के मुल	साटाखानी–७
१४	जुगेपानी मुल	नेटा–३	३०	सामाकोटे	साटाखानी–८
१५	पाखापानी मुल	नेटा–४	३१	जलुकेनी खानेपानी	साटाखानी
१६	निगाल गैरा	नेटा–५	३२	खरीखोला बरीखोला	साटाखानी

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.७.२३ लेकबेशी नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान (साविकको गा.वि.स.)
१	मालधुरी डाँडा	नेटा-१
२	भोटे दरवार	वारागाँउ, नेटा
३	लामोछहरा	नेटा-४
४	हात्तीपाईले ढुङ्गा	नेटा-७
५	हल्लने ढुङ्गा	नेटा-४
६	कृषि अनुसन्दान	दशरथपुर-५
७	भेरी नदि	दशरथपुर-२,३,४,५
८	सात्ताले गुफा	कल्याण-२
९	बाघदुला	कल्याण-५
१०	देउती बज्यै	कल्याण-५
१२	बेलकुवा	कल्याण-१
१३	विश्राथला	कल्याण-६
१४	चर्मेरे गुफा	कल्याण-६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.७.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा नगरपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.७.२४ लेकबेशी नगरपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	प्रमूख	गगन सिंह सुनार	ने.क.पा. एमाले	५,७५३	४३.५९	१३,१९८	७६.३९	१२,४१९	९४.१	७७९	५.९
२	उपप्रमूख	शान्ति कुमारी छन्तेल	ने.क.पा. एमाले	५,७४०	४३.४९	१३,१९८	७६.३९	१२,३४१	९३.५१	८५७	६.४९

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.७.२५ लेकबेशी नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	मान बहादुर पुन	ने.क.पा. एमाले	७९८	४७.४४	१,६८२	७६.५९	१,६०९	९५.६६	७३	४.३४
१	महिला सदस्य	टिका पौडेल	ने.क.पा. एमाले	८१९	४८.६९	१,६८२	७६.५९	१,५८३	९४.११	९९	५.८९
१	दलित महिला सदस्य	धनसरा सुनार	ने.क.पा. एमाले	८४२	५०.०६	१,६८२	७६.५९	१,५८२	९४.०५	१००	५.९५
१	सदस्य	नर बहादुर फौजा	ने.क.पा. एमाले	८२९	४९.२९	१,६८२	७६.५९	१,५७४	९३.५५	१०९	६.४५
१	सदस्य	भवानी प्रसाद कडेल	ने.क.पा. एमाले	७९६	४७.३२	१,६८२	७६.५९	१,५७४	९३.५५	१०९	६.४५
२	वडा अध्यक्ष	देव बहादुर पचभैया	नेपाली काँग्रेस	४०२	४३.४६	९२५	७७.९९	७८४	८४.७६	१४१	१५.२४
२	महिला सदस्य	जैकला बुढा	नेपाली काँग्रेस	४२४	४५.८४	९२५	७७.९९	७९६	८६.०५	१२९	१३.९५
२	दलित महिला सदस्य	अति कला सुनार	नेपाली काँग्रेस	४२३	४५.७३	९२५	७७.९९	७८६	८४.९७	१३९	१५.०३
२	सदस्य	वीर बहादुर फौजा थापा	नेपाली काँग्रेस	४११	४४.४३	९२५	७७.९९	७६८	८३.०३	१५७	१६.९७
२	सदस्य	लाल बहादुर फौजा थापा	नेपाली काँग्रेस	४२२	४५.६२	९२५	७७.९९	७६८	८३.०३	१५७	१६.९७
३	वडा अध्यक्ष	थिर बहादुर चलाउने	ने.क.पा. एमाले	३५८	३५.४८	१,००९	७५.८६	९६०	९५.१४	४९	४.८६
३	महिला सदस्य	सन्चीकला घर्ति	ने.क.पा. एमाले	३५४	३५.०८	१,००९	७५.८६	९४६	९३.७६	६३	६.२४
३	दलित महिला सदस्य	झगिसरा सुनार	ने.क.पा. एमाले	३५१	३४.७९	१,००९	७५.८६	९३०	९२.१७	७९	७.८३
३	सदस्य	कर्ण बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	३५८	३५.४८	१,००९	७५.८६	९४२	९३.३६	६७	६.६४
३	सदस्य	राम बहादुर भुषाल (राना)	ने.क.पा. एमाले	४००	३९.६४	१,००९	७५.८६	९४२	९३.३६	६७	६.६४

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		महिला		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	खगेन्द्र बहादुर रुचाल	नेपाली काँग्रेस	५५४	४२.४५	१,३०५	७६.०९	१,२६८	९७.१६	३७	२.८४
४	महिला सदस्य	नन्जिता ढकाल	नेपाली काँग्रेस	५४४	४१.६९	१,३०५	७६.०९	१,२६९	९७.२४	३६	२.७६
४	दलित महिला सदस्य	दिल माया सुनार	नेपाली काँग्रेस	५४३	४१.६१	१,३०५	७६.०९	१,२५७	९६.३२	४८	३.६८
४	सदस्य	जनक बहादुर राना	नेपाली काँग्रेस	५३५	४१.००	१,३०५	७६.०९	१,२५०	९५.७९	५५	४.२१
४	सदस्य	वीर बहादुर आचार्य	ने.क.पा. एमाले	५१५	३९.४६	१,३०५	७६.०९	१,२५०	९५.७९	५५	४.२१
५	वडा अध्यक्ष	खड्क बहादुर रास्कोटी	माओवादी केन्द्र	५५१	३५.६४	१,५४६	७८.४८	१,४५३	९३.९८	९३	६.०२
५	महिला सदस्य	तिला खत्री	माओवादी केन्द्र	५४७	३५.३८	१,५४६	७८.४८	१,४४५	९३.४७	१०१	६.५३
५	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी सुनार	माओवादी केन्द्र	५७८	३७.३९	१,५४६	७८.४८	१,४६३	९४.६३	८३	५.३७
५	सदस्य	दिल बहादुर रुचाल	माओवादी केन्द्र	५५३	३५.७७	१,५४६	७८.४८	१,४२५	९२.१७	१२१	७.८३
५	सदस्य	पर्शुराम मर्लाडी	माओवादी केन्द्र	५७१	३६.९३	१,५४६	७८.४८	१,४२५	९२.१७	१२१	७.८३
६	वडा अध्यक्ष	भिम सेन पुन	माओवादी केन्द्र	६४७	४३.०८	१,५०२	७१.९०	१,४०६	९३.६१	९६	६.३९
६	महिला सदस्य	तुली सरा राणा	माओवादी केन्द्र	६४६	४३.०१	१,५०२	७१.९०	१,३९३	९२.७४	१०९	७.२६
६	दलित महिला सदस्य	तिल सरी दमाई	माओवादी केन्द्र	६४४	४२.८८	१,५०२	७१.९०	१,३८६	९२.२८	११६	७.७२
६	सदस्य	युद्धमान थापा	माओवादी केन्द्र	६१७	४१.०८	१,५०२	७१.९०	१,३७३	९१.३८	१३०	८.६२
६	सदस्य	तेज बहादुर थापा	माओवादी केन्द्र	६६७	४४.४१	१,५०२	७१.९०	१,३७३	९१.३८	१३०	८.६२
७	वडा अध्यक्ष	चन्द्र बहादुर सुनार	माओवादी केन्द्र	६०३	५६.३६	१,०७०	७४.४६	१,०२०	९५.३३	५०	४.६७
७	महिला सदस्य	तुफान सरी विरकट्टा	माओवादी केन्द्र	६२७	५८.६०	१,०७०	७४.४६	१,०२५	९५.७९	४५	४.२१
७	दलित महिला सदस्य	सुनिता कामी	माओवादी केन्द्र	६१९	५७.८५	१,०७०	७४.४६	९६९	९०.५६	१०१	९.४४
७	सदस्य	रुद्र बहादुर नेपाली	माओवादी केन्द्र	६५८	६१.५०	१,०७०	७४.४६	१,०११	९४.४४	६०	५.५६
७	सदस्य	पृथ्वी बहादुर बुढा	माओवादी केन्द्र	६२२	५८.१३	१,०७०	७४.४६	१,०११	९४.४४	६०	५.५६
८	वडा अध्यक्ष	लाल बहादुर बन्टाकी	माओवादी केन्द्र	५०८	५१.३१	९९०	७६.७४	९२७	९३.६४	६३	६.३६
८	महिला सदस्य	लक्ष्मी देवी रेश्मी	ने.क.पा. एमाले	५३८	५४.३४	९९०	७६.७४	९३४	९४.३४	५६	५.६६
८	दलित महिला सदस्य	देवी नेपाली	ने.क.पा. एमाले	५३०	५३.५४	९९०	७६.७४	९२८	९३.७४	६२	६.२६
८	सदस्य	गम्भिर सि स्वमै	ने.क.पा. एमाले	५३५	५४.०४	९९०	७६.७४	९१५	९२.३७	७६	७.६३
८	सदस्य	मान बहादुर वृकटा	ने.क.पा. एमाले	५१६	५२.१२	९९०	७६.७४	९१५	९२.३७	७६	७.६३

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	मान बहादुर खड्लुक	ने.क.पा. एमाले	७१३	४५.३९	१,५७१	७६.७१	१,४६७	९३.३८	१०४	६.६२
९	महिला सदस्य	दुर्गा बारघरे	ने.क.पा. एमाले	७४४	४७.३६	१,५७१	७६.७१	१,४२६	९०.७७	१४५	९.२३
९	दलित महिला सदस्य	डिल माया दमाई	ने.क.पा. एमाले	७७२	४९.१४	१,५७१	७६.७१	१,४२३	९०.५८	१४८	९.४२
९	सदस्य	बल बहादुर सुनार	ने.क.पा. एमाले	७४७	४७.५५	१,५७१	७६.७१	१,३९६	८८.८६	१७५	११.१४
९	सदस्य	हरि प्रसाद अधिकारी	ने.क.पा. एमाले	७४८	४७.६१	१,५७१	७६.७१	१,३९६	८८.८६	१७५	११.१४
१०	वडा अध्यक्ष	कमल प्रसाद आचार्य	नेपाली काँग्रेस	६६५	४१.६१	१,५९८	७९.३१	१,४८३	९२.८	११५	७.२
१०	महिला सदस्य	बिजी वस्नेत	नेपाली काँग्रेस	७२८	४५.५६	१,५९८	७९.३१	१,४६७	९१.८	१३१	८.२
१०	दलित महिला सदस्य	खगीसरा वि.क.	नेपाली काँग्रेस	७३४	४५.९३	१,५९८	७९.३१	१,४६२	९१.४९	१३६	८.५१
१०	सदस्य	विमल थापा	नेपाली काँग्रेस	७०६	४४.१८	१,५९८	७९.३१	१,४४२	९०.२४	१५६	९.७६
१०	सदस्य	देव बहादुर दर्लामी	नेपाली काँग्रेस	७२७	४५.४९	१,५९८	७९.३१	१,४४२	९०.२४	१५६	९.७६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

पञ्चपुरी नगरपालिका

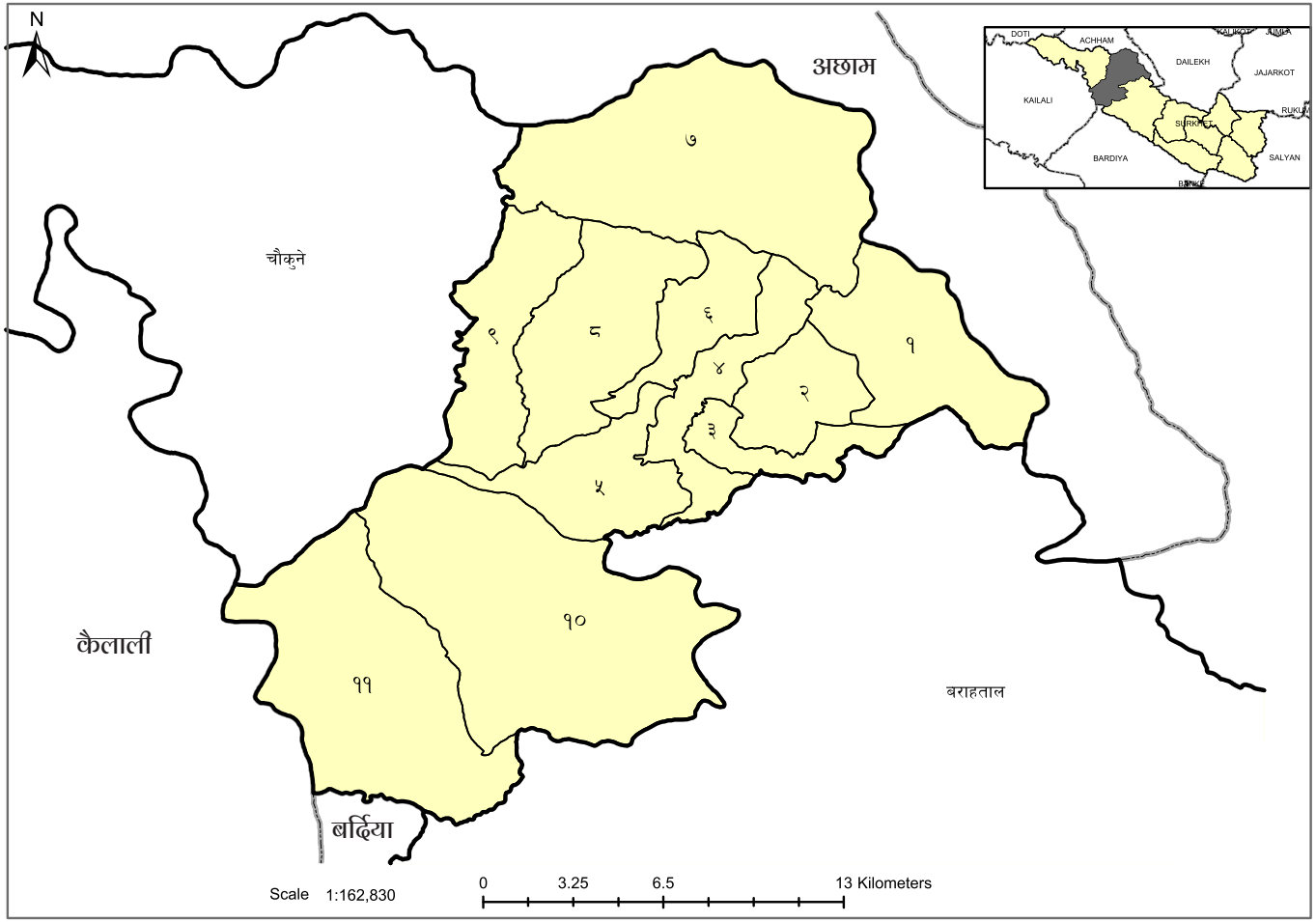

२.८ पञ्चपुरी नगरपालिका

२.८.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सुर्खेत जिल्लाको पश्चिम क्षेत्रमा अवस्थित पञ्चपुरी नगरपालिका साविकका वावियाचौर, विद्यापुर, छाप्रे, सालकोट र तातापानी गा वि सहरु मिलेर बनेको छ। जसको अक्षांश २८° ३९' ४६" उत्तर देखी २८° ५४' ५०" उत्तर सम्म र देशान्तर ८१°१५' २७" पूर्व देखी ८१°३१' २९" पूर्व सम्म फौलीएको छ। यस गाउँपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या ३२ हजार २ सय ३१ जना रहेकोमा १५ हजार ४ सय २२ जना पुरुष र १६ हजार ८ सय ९ जना महिला रहेका छन्, भने क्षेत्रफल करिब ३२९.९ वर्ग कि मि रहेको छ। यो नगरपालिका सुर्खेत जिल्लाका ५ नगरपालिका मध्ये क्षेत्रफलको हिसाबले सबैभन्दा ठुलो नगरपालिका हो। यो नगरपालिकामा कृषि पशुपालनको र पर्यटनको उच्च सम्भावना रहेको छ। पुर्वाधार र आर्थिक विकासमा सबैभन्दा तल रहेको, उत्तरमा कर्णाली र दक्षिणमा भेरीको किनार छुन पुगेको अति भौगोलिक विकटता समेत रहेको यस नगरपालिकामा कृषि, पशुपालन र पर्यटनको उच्च सम्भावना रहेको छ। यस नगरपालिकामा जातिय रुपमा मिश्रित बसोबास रहेको अवस्था छ। बिशेषगरी बाह्मण, क्षेत्री, मगर, दलितहरुको उच्च बसोबास रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रका अधिकतम समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ। यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिनका अतिरिक्त ठुलो भु-भाग भिरालो जमिनले बनेको हुदाँ यस क्षेत्रका मानिसहरु जिविकोपार्जनका लागि कृषिका अतिरिक्त ज्याला/मजदुरी काम गर्नका लागि भारतलगायत अन्य देशहरुमा जानेगरेको देखिन्छ। सुर्खेत जिल्लाको अति विकट गा.वि.स.को रूपमा मानिने छाप्रे गा.वि.स. पनि यसै नगरपालिका अन्तर्गत रहेको हुदा सोहि गा.वि.स. अन्तर्गत पर्ने पञ्चपुरी क्षेत्रको नामबाट यस नगरपालिकाको नाम प्रस्ताव गरिएको हो। यो क्षेत्र ऐतिहासिक महत्वको क्षेत्र समेत हो। प्राचिन समयमा पञ्च भालाद्यीहरु महत्वपुर्ण निर्णय गर्नुपर्दा सबैजना जम्मा भएर यसैठाउमा बसी निर्णय गर्दथे भन्ने किमबदन्ती रहेको छ। यस क्षेत्रबाट अछाम, दैलेख र सुर्खेतको दृष्या अवलोकनको गर्न सकिने महत्वपुर्ण स्थल पनि हो। यस नगरपालिकाको सन्दर्भमा स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिती सुर्खेतको मिति २०७३/०७/१९ को निर्णय अनुसार ११ वटा वडाहरु कायम गर्दै सोको केन्द्र साविकको बाबियाचौर गाविसको कार्यालय र यसको नाम पञ्चपुरी नगरपालीक राख्ने निर्यण भएको थियो।

तालिका नं. २.८.१ पञ्चपुरी नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविस तथा न.पा.	सालकोट, वावियाचौर, छाप्रे, विद्यापुर र तातापानी गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	११ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको वावियाचौर गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	३२९.९ वर्ग किलोमिटर

क्रमसः.....

क्र.सं.	विवरण	मान
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८° ३९' ४६" उत्तर देखी २८° ५४' ५०" उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८१°१५' २७" पूर्व देखी ८१° ३१' २९" पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	बराहताल गाँउपालिका
	पश्चिम	चौकुने गाँउपालिका
	उत्तर	तुर्माखाद गाँउपालिका (अछाम)
	दक्षिण	बर्दिया रा. नि. र मोहन्याल गा.पा. (कैलाली)
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१९.३ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	२७.८ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. २.८.२ पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरू	
	न.पा./गा.वि.स. को नाम	वडा नं.
१	सालकोट	१,२ र ३
२	सालकोट	४ र ५
३	सालकोट	६,७,८ र ९
४	बाबियाचौर	६,७ र ९
५	बाबियाचौर	१,२ र ३
६	बाबियाचौर	४,५ र ८
७	छाप्रे	१ देखी ९
८	विद्यापुर	५,६,७ र ८
९	विद्यापुर	१,२,३,४ र ९
१०	तातापानी	६,७,८ र ९
११	तातापानी	१,२,३,४ र ५

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.८.२ नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.८.३ पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	४२६	२,४०६	१,२०४	१,२०२	२८.१७	८५.४	५.६५	१००.१७

क्रमसः.....

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
२	५५०	२,७७५	१,३१७	१,४५८	१३.१६	२१०.९	५.०५	९०.३३
३	६६०	३,३२९	१,५७०	१,७५९	८.७७	३७९.६	५.०४	८९.२६
४	४८२	२,४०७	१,१४५	१,२६२	१५.३३	१५७.०	४.९९	९०.७३
५	५५९	२,७७५	१,३१५	१,४६०	१८.७४	१४८.१	४.९६	९०.०७
६	५९१	३,०३२	१,४३७	१,५९५	१२.८५	२३५.९	५.१३	९०.०९
७	६१७	३,५०६	१,७४७	१,७५९	६१.१४	५७.३	५.६८	९९.३२
८	६६८	३,३७४	१,६४३	१,७३१	२७.५७	१२२.४	५.०५	९४.९२
९	६४२	३,०४०	१,४३८	१,६०२	२२.०३	१३८.०	४.७४	८९.७६
१०	६०२	३,०४१	१,४२६	१,६१५	७०.४६	४३.२	५.०५	८८.३०
११	५०७	२,५४६	१,१८०	१,३६६	५१.६८	४९.३	५.०२	८६.३८
कुल जम्मा	६,३०४	३२,२३१	१५,४२२	१६,८०९	३२९.९०	९७.७	५.११	९१.७५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.४ पञ्चपुरी नगरपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सबै उमेर समूह	३२,२३१	१००.००	१५,४२२	१००.००	१६,८०९	१००.००
००-०४	४,२२६	१३.११	२,२०१	१४.२७	२,०२५	१२.०५
०५-०९	४,८१७	१४.९५	२,४५१	१५.८९	२,३६६	१४.०८
१०-१४	४,७४४	१४.७२	२,४१५	१५.६६	२,३२९	१३.८६
१५-१९	३,७०६	११.५०	१,७४५	११.३२	१,९६१	११.६७
२०-२४	२,७०६	८.४०	१,१६१	७.५३	१,५४५	९.१९
२५-२९	२,१२४	६.५९	८६२	५.५९	१,२६२	७.५१
३०-३४	१,७९५	५.५७	७७६	५.०३	१,०१९	६.०६
३५-३९	१,६८४	५.२२	७३७	४.७८	९४७	५.६३
४०-४४	१,४१५	४.३९	६७५	४.३८	७४०	४.४०
४५-४९	१,१६४	३.६१	५४५	३.५३	६१९	३.६८
५० – ५४	१,००९	३.१३	४९३	३.२०	५१६	३.०७
५५ - ५९	७५२	२.३३	३७६	२.४४	३७६	२.२४
६० - ६४	८५२	२.६४	३९९	२.५९	४५३	२.६९
६५ - ६९	६०८	१.८९	२७८	१.८०	३३०	१.९६
७० - ७४	३१४	०.९७	१६१	१.०४	१५३	०.९१
७५ वर्ष र सो भन्दा माथि	३१५	०.९८	१४७	०.९५	१६८	१.००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. २६ पञ्चपुरी नगरपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

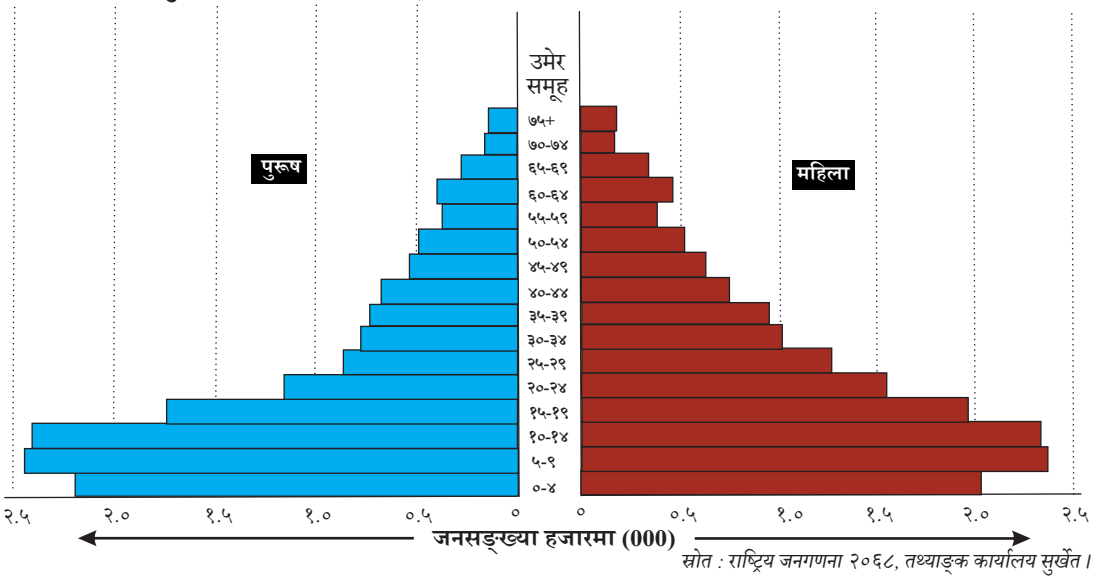

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

२.८.३ नगरपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.८.५ पञ्चपुरी नगरपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	९,३९७	२९.२	४,५४२	२९.५	४,८५५	२८.९
२	कामी	६,४४०	२०.०	३,१०५	२०.१	३,३३५	१९.८
३	ब्राह्मण (पहाडी)	५,९८३	१८.६	२,७९१	१८.१	३,१९२	१९.०
४	मगर	५,०१५	१५.६	२,४३८	१५.८	२,५७७	१५.३
५	दमाई/ढोली	२,१३७	६.६	१,०१६	६.६	१,१२१	६.७
६	सन्यासी/दशनामी	८५८	२.७	४१३	२.७	४४५	२.६
७	ठकुरी	७३३	२.३	३४७	२.३	३८६	२.३
८	सार्की	६५७	२.०	३००	१.९	३५७	२.१
९	राजी	३३५	१.०	१५९	१.०	१७६	१.०
१०	नेवार	२०८	०.६	१००	०.६	१०८	०.६
११	अन्य तराई जाती	२०८	०.६	९८	०.६	११०	०.७
१२	गुरुङ	८९	०.३	३९	०.३	५०	०.३
१३	अन्य	१७१	०.५	७४	०.५	९७	०.६
	कुल जम्मा	३२,२३१	१००.०	१५,४२२	१००.०	१६,८०९	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.८.६ पञ्चपुरी नगरपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२९,५७०	९१.७	१४,१६८	९१.९	१५,४०२	९१.६
२	बौद्ध	२,३४७	७.३	१,११५	७.२	१,२३२	७.३
३	क्रिश्चियन	२९७	०.९	१३१	०.८	१६६	१.०
४	अन्य	१७	०.१	८	०.१	९	०.१
	कुल जम्मा	३२,२३१	१००.०	१५,४२२	१००.०	१६,८०९	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.७ पञ्चपुरी नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२९,७२४	९२.२	१४,२११	९२.१	१५,५१३	९२.३
२	मगर	१,९९६	६.२	९६७	६.३	१,०२९	६.१
३	राजी	३१७	१.०	१५०	१.०	१६७	१.०
४	अन्य	९६	०.३	४८	०.३	४८	०.३
५	मातृभाषा नखुलेका	२४	०.१	१०	०.१	१४	०.१
	कुल जम्मा	३२,२३१	१००.०	१५,४२२	१००.०	१६,८०९	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.८ पञ्चपुरी नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	३०,५६९	९४.८	१४,५१२	९४.१	१६,०५७	९५.५
२	अपाङ्गता भएका	१,६६२	५.२	९१०	५.९	७५२	४.५
	i शारीरिक अपाङ्गता	९०५	५४.५	५१७	५६.८	३८८	५१.६
	ii दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	२३२	१४.०	१०७	११.८	१२५	१६.६
	iii सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	२६६	१६.०	१३८	१५.२	१२८	१७.०
	iv श्रवण-दृष्टि विहिन	२९	१.७	११	१.२	१८	२.४
	v स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	६२	३.७	३३	३.६	२९	३.९
	vi मानसिक अपाङ्गता	६०	३.६	३४	३.७	२६	३.५
	vii बौद्धिक अपाङ्गता	३१	१.९	१८	२.०	१३	१.७
	viii बहु अपाङ्गता	७७	४.६	५२	५.७	२५	३.३
	जम्मा	३२,२३१	१००.०	१५,४२२	१००.०	१६,८०९	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.८.४ नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.८.९ पञ्चपुरी नगरपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	१०,५१८	९,२२७	१९,७४५	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	२५४	४१७	६७१	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	२,४४४	५,१२४	७,५६८	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	५	१६	२१	
	साक्षरता दर	७९.६	६२.४	७०.५	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (पञ्चपुरी नगरपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	१,३३७	६.६	६३६	५.९	७०१	७.३
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	९,९८४	४९.०	५,२४९	४८.४	४,७३५	४९.६
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	४,२०१	२०.६	२,३२०	२१.४	१,८८१	१९.७
४	माध्यमिक (९-१०)	१,६५४	८.१	९५३	८.८	७०१	७.३
५	s.l.c. र सो सरह	९१८	४.५	५७५	५.३	३४३	३.६
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	४५७	२.२	३०१	२.८	१५६	१.६
७	स्नातह वा सो सरह	१४२	०.७	११०	१.०	३२	०.३
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	४८	०.२	३७	०.३	११	०.१
९	अन्य	१३	०.१	९	०.१	४	०.०
१०	अनौपचारिक शिक्षा	१,४५८	७.२	५७९	५.३	८७९	९.२
११	तह उल्लेख नभएको	१७६	०.९	७५	०.७	१०१	१.१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (पञ्चपुरी नगरपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका विद्यालयमा पढ्न गईरहेका र नजाने जनसङ्ख्या)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	१०,८७६	७०.०	५,४७५	७३.९	५,४०१	६६.४
२	विद्यालय नगएका	४,०९४	२६.३	१,७२१	२३.२	२,३७३	२९.२
३	नखुलेको	५७५	३.७	२१६	२.९	३५९	४.४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.८.५ नगरपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.८.१२ पञ्चपुरी नगरपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	२३,१८८	१०,७७०	१२,४१८
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	८४.३०	९५.८९	७४.७९
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१२.८	१३.४	१२.३
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	९७.०७	१०९.२५	८७.०८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.८.१३ पञ्चपुरी नगरपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	वावियाचौर	३४.१	२,८०४
२	विद्यापुर	२२.८	१,४६४
३	छाप्रे	५०.८	१,७८१
४	सालकोट	३४.१	२,९०५
५	तातापानी	४७.५	२,६५६
	न.पा.को कुल	३६.०	११,६१०

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि ।

तालिका नं. २.८.१४ पञ्चपुरी नगरपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल आय रू.
१	वावियाचौर	६,८८,९००	१,०५,३१,२१०	१,१२,२०,११०
२	विद्यापुर	१,३६,०९३	८२,४४,३२५	८३,८०,४१८
३	छाप्रे	४५,५९९	४५,५४,७०३	४६,००,३०२
४	सालकोट	१,४४,३५३	१,०४,१७,४११	१,०५,६१,७६४
५	तातापानी	३६,८८४	१,२३,२१,८५४	१,२३,५८,७३८
	न.पा.को कुल	१०,५१,८२९	४,६०,६९,५०३	४,७१,२१,३३२

स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.१५ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका बैक तथा वित्तिय संस्थाहरू

क्र.स.	बैक तथा वित्तिय संस्थाको प्रकार	सङ्ख्या	बैक तथा वित्तिय संस्थाको नाम
१	"क" वर्ग	२	NCC बैक, कुमारी बैक
२	"ख" वर्ग	-	
३	"ग" वर्ग	-	
४	"घ" वर्ग	२	निर्धन बैक, लक्ष्मी माइक्रोफाइनान्स
	कुल जम्मा	४	

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैक क्षेत्रीय कार्यालय, बाँके, २०७४।

तालिका नं. २.८.१६ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको न.पा. /गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	वावियाचौर	११	४	०	०	१५
२	छाप्रे	२	१	०	०	३
३	तातापानी	३	१	०	०	४
४	विद्यापुर	७	२	०	०	९
५	सालकोट	८	३	०	०	११
	नगरपालिकाको कुल	३१	११	०	०	४२

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.१७ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.	क्र.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)	साविकको गा.वि.स.
१	सिम्ताचौर	छाप्रे	६	वावियाचौर बजार	वावियाचौर
२	ढुङ्गेबजार	तातापानी	७	चतुरे बजार	वावियाचौर
३	आनकोट	तातापानी १	८	विद्यापुर बजार	विद्यापुर-४
४	ढुङ्गेबजार	तातापानी ४	९	पलैटे	सालकोट-५
५	वागबजार	तातापानी ७	१०	चौर पुलबजार	सालकोट

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.८.६ नगरपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.८.१८ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य संस्था भवन	५
२	आयुर्वेदिक औषधालय	१
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	१
४	हुलाक कार्यालय भवन	१
५	गाविस न.पा भवन	६

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.१९ पञ्चपुरी नगरपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	०.०
२	ग्राभेल	३५.०
३	कच्चि	२८.०
	कुल जम्मा	६३.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.२० पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	समैचे भ्यागुते खोला	बाबियाचौर
२	खमारी खोला	बाबियाचौर
३	आपखोला	बाबियाचौर
४	कुलीबाध खोला	बाबियाचौर
५	तिखाकुना	बाबियाचौर
६	घट्टेखोला सिचांई	छाप्रे
७	डुम्रीखोला सिचांई	छाप्रे
८	सिलीपलाउने सिचाई	विद्यापुर
९	राग सिचाई	विद्यापुर
१०	कालावन सिचाई	विद्यापुर
११	सान्नेखोला सिचाई	विद्यापुर
१२	अपेनीखोला	विद्यापुर
१३	विजुखोला	विद्यापुर
१४	चौर खोला सिचांई आयोजना	सालकोट

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.२१ पञ्चपुरी नगरपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	३६३	५.८	
२	सोलार	२,५९०	४१.१	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	-	०.०	
	कुल जम्मा	२,९५३	४६.८	न.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.८.७ नगरपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.८.२२ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	५१	१०,३८०.१३
३	निजी वन	०	०
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	५१	१०,३८०.१३

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४ ।

तालिका नं. २.८.२३ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका ताल, तलैयाहरू

क्र.स.	ताल तलैयाको नाम	स्थान (साविकको गाविस)	कैफियत
१	जाजुरा दह	विद्यापुर-८	
२	मुलि दह	विद्यापुर-८	
३	गुप्ती दह	विद्यापुर-९	

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.२४ पञ्चपुरी नगरपालिकामा रहेका पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)	क्र.स.	पानीका स्रोतहरूको नाम	स्थान (साविकको गाविस)
१	भ्यागुतेखोला	बाबियाचौर	१३	जाजुरा खानेपानी	विद्यापुर
२	चिसोमेला मुल	बाबियाचौर	१४	कालावन खानेपानी	विद्यापुर
३	समैचेखोला	बाबियाचौर	१५	दुलालथाई खानेपानी	विद्यापुर
४	बल्ले खमारी मुहान	बाबियाचौर	१६	अल छाप्रे	विद्यापुर
५	ठुलधारा मुहान	बाबियाचौर	१७	वान्द्रेमुल	विद्यापुर
६	आपखीला टल्टले मुहान	बाबियाचौर	१८	पानीखोला	विद्यापुर
७	पैसराखोला	छाप्रे	१९	बुदबुदी मुल	विद्यापुर
८	धुहानेखोला	छाप्रे	२०	नछिर्ने मुल	विद्यापुर
९	घट्टेखोला	छाप्रे	२१	काप्रीमुल	विद्यापुर
१०	मुलखोला	छाप्रे	२२	गेरुपानी	तातापानी
११	खुर्सानीवारी खानेपानी	विद्यापुर	२३	रुदीरवा मुल	तातापानी–९
१२	विजुखोला खानेपानी	विद्यापुर	२४	फाँडेगडा मुल	तापातानी–९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.८.२५ पञ्चपुरी नगरपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पर्यटकिय स्थलको नाम	स्थान (साविकको गा.वि.स.)
१	महाभारत पर्वत श्रृखला	वावियाचौर
२	पाण्डव गुफा	वावियाचौर
३	शिवधाम मन्दिर	वावियाचौर
४	सिरीताल	वावियाचौर
५	भेरीनदी दोभान	वावियाचौर
६	जाजुरा दह	विद्यापुर
७	चमेरे गुफा	विद्यापुर
८	पञ्चपुरीमाईको मन्दिर	छाप्रे-७
९	मालिका	छाप्रे-८
१०	कुण्डलिनी सिद्ध गुफा	सालकोट

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.८.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा नगरपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.८.२६ पञ्चपुरी नगरपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	प्रमूख	उपेन्द्र बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	५,१३४	३९.९७	१२,८४५	७४.३४	१२,१७०	९४.७५	६७५	५.२५
२	उपप्रमूख	मुक्तिदेवी रेग्मी	नेपाली काँग्रेस	५,२०४	४०.५१	१२,८४५	७४.३४	१२,०५७	९३.८७	७८८	६.१३

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.८.२७ पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	धन बहादुर थापा	ने.क.पा. एमाले	४३८	५२.२७	८३८	७८.३२	७९७	९५.११	४१	४.८९
१	महिला सदस्य	गौमती सिजापती	ने.क.पा. एमाले	४२४	५०.६०	८३८	७८.३२	७९३	९४.६३	४५	५.३७
१	दलित महिला सदस्य	दुर्गा नेपाली	ने.क.पा. एमाले	४२७	५०.९५	८३८	७८.३२	७९६	९४.९९	४२	५.०१
१	सदस्य	कर्ण बहादुर थापा मगर	ने.क.पा. एमाले	४२२	५०.३६	८३८	७८.३२	७८८	९४.०३	५०	५.९७
१	सदस्य	बल बहादुर टमटो	ने.क.पा. एमाले	३९३	४६.९०	८३८	७८.३२	७८८	९४.०३	५०	५.९७
२	वडा अध्यक्ष	जगत बहादुर वि.सी.	नेपाली काँग्रेस	६०७	४९.६३	१,२२३	७७.४१	१,१७६	९६.१६	४७	३.८४
२	महिला सदस्य	चन्द्रा आले मगर	नेपाली काँग्रेस	५८१	४७.५१	१,२२३	७७.४१	१,१४३	९३.४६	८०	६.५४
२	दलित महिला सदस्य	लछि कामी	नेपाली काँग्रेस	५८१	४७.५१	१,२२३	७७.४१	१,१४३	९३.४६	८०	६.५४
२	सदस्य	चन्द्रविर भण्डारी	नेपाली काँग्रेस	५६१	४५.८७	१,२२३	७७.४१	१,१४६	९३.७	५९	४.८२
२	सदस्य	खड्क बहादुर बयक क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	५७९	४७.३४	१,२२३	७७.४१	१,१४६	९३.७	५९	४.८२
३	वडा अध्यक्ष	रत्न बहादुर धुराल	ने.क.पा. एमाले	६७१	५१.८५	१,२९४	७२.६२	१,२३८	९५.६७	५६	४.३३
३	महिला सदस्य	बास्मती घर्ती मगर	ने.क.पा. एमाले	६८४	५२.८६	१,२९४	७२.६२	१,२२५	९४.६७	६९	५.३३
३	दलित महिला सदस्य	गंगादेवी कामी	ने.क.पा. एमाले	६८९	५३.२५	१,२९४	७२.६२	१,२२६	९४.७४	६८	५.२६
३	सदस्य	चन्द्रविर रावत	ने.क.पा. एमाले	६८७	५३.०९	१,२९४	७२.६२	१,२२२	९४.४४	४२	३.२५
३	सदस्य	सिदार्थ शाही	ने.क.पा. एमाले	६८६	५३.०१	१,२९४	७२.६२	१,२२२	९४.४४	४२	३.२५

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	प्रेम बहादुर शाही	नेपाली काँग्रेस	५२३	५०.८८	१,०२८	७६.४९	९८९	९६.२१	३९	३.७९
४	महिला सदस्य	खगीसरा कडेल	नेपाली काँग्रेस	५१०	४९.६१	१,०२८	७६.४९	९८८	९६.११	४०	३.८९
४	दलित महिला सदस्य	पुर्णा विक	नेपाली काँग्रेस	५१२	४९.८१	१,०२८	७६.४९	९८१	९५.४३	४७	४.५७
४	सदस्य	छवे बलामी	नेपाली काँग्रेस	५०५	४९.१२	१,०२८	७६.४९	९७३	९४.६५	३८	३.७
४	सदस्य	रामप्रसाद तिमिल्सिना	नेपाली काँग्रेस	४९८	४८.४४	१,०२८	७६.४९	९७३	९४.६५	३८	३.७
५	वडा अध्यक्ष	होम बहादुर राम्जाली	ने.क.पा. एमाले	५८६	४८.१५	१,२१७	७८.९७	१,१५५	९४.९१	६२	५.०९
५	महिला सदस्य	गौरा कुमारी विक	ने.क.पा. एमाले	५४५	४४.७८	१,२१७	७८.९७	१,१४७	९४.२५	७०	५.७५
५	दलित महिला सदस्य	कृष्णा विक	ने.क.पा. एमाले	५५२	४५.३६	१,२१७	७८.९७	१,१४९	९४.४१	६८	५.५९
५	सदस्य	डिल्लीराम जैशी	ने.क.पा. एमाले	५२७	४३.३०	१,२१७	७८.९७	१,१५०	९४.४९	५२	४.२७
५	सदस्य	तारा प्रसाद ढुङ्गाना	ने.क.पा. एमाले	५०८	४१.७४	१,२१७	७८.९७	१,१५०	९४.४९	५२	४.२७
६	वडा अध्यक्ष	खड्क बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	४६३	३८.८१	१,१९३	७४.६६	१,१११	९३.१३	८२	६.८७
६	महिला सदस्य	रूक्मी देवकोटा	नेपाली काँग्रेस	४८१	४०.३२	१,१९३	७४.६६	१,०७२	८९.८६	१२१	१०.१४
६	दलित महिला सदस्य	अनिता विक	नेपाली काँग्रेस	४९१	४१.१६	१,१९३	७४.६६	१,०१५	८५.०८	१७८	१४.९२
६	सदस्य	देव बहादुर सार्की	नेपाली काँग्रेस	४८६	४०.७४	१,१९३	७४.६६	१,०८४	९०.८६	१०९	९.१४
६	सदस्य	सज्जन बहादुर कार्की	नेपाली काँग्रेस	५०८	४२.५८	१,१९३	७४.६६	१,०८४	९०.८६	१०९	९.१४
७	वडा अध्यक्ष	रत्न बहादुर वि.सी.	ने.क.पा. एमाले	५३५	४१.७६	१,२८१	७७.३१	१,१९७	९३.४४	८४	६.५६
७	महिला सदस्य	निर्मला कुमारी सावद	ने.क.पा. एमाले	५३५	४१.७६	१,२८१	७७.३१	१,१६९	९१.२६	११२	८.७४
७	दलित महिला सदस्य	सेतु देवी कामी	ने.क.पा. एमाले	५१२	३९.९७	१,२८१	७७.३१	१,१३७	८८.७६	१४४	११.२४
७	सदस्य	कमल बहादुर बयक क्षेत्री	ने.क.पा. एमाले	४५८	३५.७५	१,२८१	७७.३१	१,१५५	९०.१६	९५	७.४२
७	सदस्य	तुल बहादुर सहकारी	ने.क.पा. एमाले	५३३	४१.६१	१,२८१	७७.३१	१,१५५	९०.१६	९५	७.४२
८	वडा अध्यक्ष	भक्ती प्रसाद पौडेल	नेपाली काँग्रेस	४५६	३४.०८	१,३३८	७३.२३	१,२२६	९१.६३	११२	८.३७
८	महिला सदस्य	तुलसी लामिछाने	नेपाली काँग्रेस	४८३	३६.१०	१,३३८	७३.२३	१,१९१	८९.०१	१४७	१०.९९
८	दलित महिला सदस्य	कोपिला नेपाली	नेपाली काँग्रेस	४९२	३६.७७	१,३३८	७३.२३	१,०६८	७९.८२	२७०	२०.१८
८	सदस्य	चुडामणी घिमिरे	नेपाली काँग्रेस	४८९	३६.५५	१,३३८	७३.२३	१,१४०	८५.१६	१९९	१४.८४
८	सदस्य	छविलाल सिग्देल	नेपाली काँग्रेस	५०२	३७.५२	१,३३८	७३.२३	१,१४०	८५.१६	१९९	१४.८४

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	शान्तीराज खराल	ने.क.पा. एमाले	६८९	४७.१३	१,४६२	७५.२४	१,३८७	९४.८७	७५	५.१३
९	महिला सदस्य	जमुना थापा क्षेत्री	ने.क.पा. एमाले	६४३	४३.९८	१,४६२	७५.२४	१,३४७	९२.१३	११५	७.८७
९	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी बराली	ने.क.पा. एमाले	६६०	४५.१४	१,४६२	७५.२४	१,३१०	८९.६	१५२	१०.४
९	सदस्य	चन्द्र बहादुर सुनार	ने.क.पा. एमाले	५९४	४०.६३	१,४६२	७५.२४	१,३२७	९०.७७	१३५	९.२३
९	सदस्य	अम्मर बहादुर चन्द	ने.क.पा. एमाले	६०९	४१.६६	१,४६२	७५.२४	१,३२७	९०.७७	१३५	९.२३
१०	वडा अध्यक्ष	हरि प्रसाद ढकाल	नेपाली काँग्रेस	५२०	४९.२९	१,०५५	६८.०६	१,०२२	९६.८७	३३	३.१३
१०	महिला सदस्य	गणेश शाही	नेपाली काँग्रेस	५१९	४९.१९	१,०५५	६८.०६	१,००६	९५.३६	४९	४.६४
१०	दलित महिला सदस्य	सावित्रा तिरूवा	नेपाली काँग्रेस	५१३	४८.६३	१,०५५	६८.०६	९९४	९४.२२	६१	५.७८
१०	सदस्य	बेदराज भण्डारी	नेपाली काँग्रेस	५२१	४९.३८	१,०५५	६८.०६	१,००९	९५.६४	४६	४.३६
१०	सदस्य	नयनसिंह वि.क.	नेपाली काँग्रेस	५२६	४९.८६	१,०५५	६८.०६	१,००९	९५.६४	४६	४.३६
११	वडा अध्यक्ष	दिपराज जैशी	नेपाली काँग्रेस	४८९	५३.३८	९१६	६६.०९	८७८	९५.८५	३८	४.१५
११	महिला सदस्य	दिलु सावद	नेपाली काँग्रेस	४७४	५१.७५	९१६	६६.०९	८६५	९४.४३	५१	५.५७
११	दलित महिला सदस्य	धौलीदेवी वि.क.	नेपाली काँग्रेस	४८४	५२.८४	९१६	६६.०९	८६९	९४.८७	४७	५.१३
११	सदस्य	विरवले कामी	नेपाली काँग्रेस	४८२	५२.६२	९१६	६६.०९	८५८	९३.६७	५८	६.३३
११	सदस्य	मिनराज जैशी	नेपाली काँग्रेस	४८७	५३.१७	९१६	६६.०९	८५८	९३.६७	५८	६.३३

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

चित्र नं. २७

सिम्ता गाँउपालिका

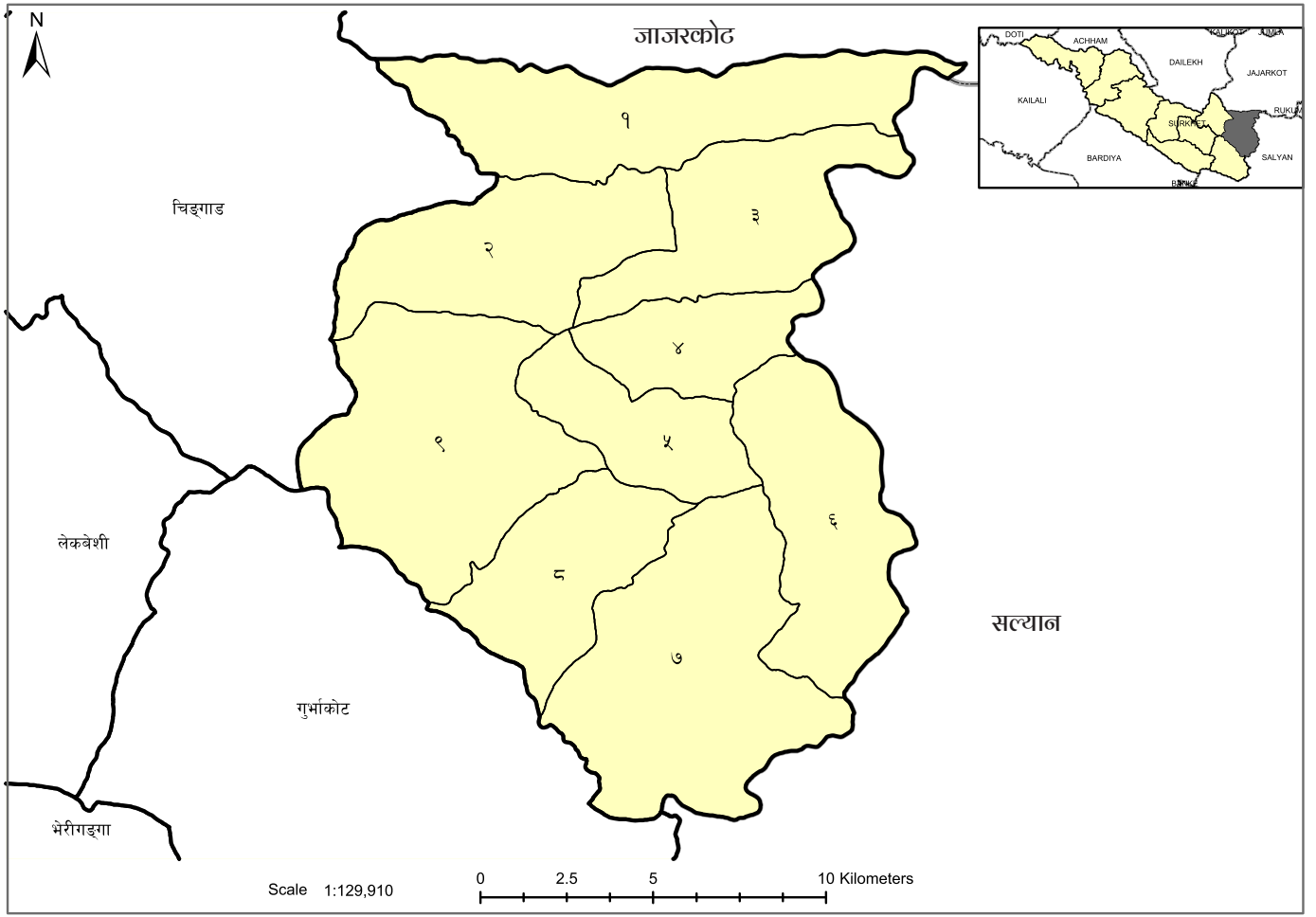

२.९ सिम्ता गाँउपालिका

२.९.१ गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय

मध्यपश्चिमाञ्चल विकासक्षेत्र हाल प्रदेश नं ६ मा अवस्थित सुर्खेतजिल्लाको पूर्वउत्तरमा पर्ने क्षेत्र नै सिम्ता क्षेत्र हो। साविकका घोरेटा, अग्रीगाउँ, बजेडीचौर, काफलकोट, खानीखोला, डाडाँखाली, काप्रिचौर र राकम मिलेर यो सिम्ता गाउँपालीका बनेको छ। तुलानात्मक रुपमा उत्तर दक्षिण फौलिएको गोलो आकृती भएको यो गाउँपालीका जसको अक्षांश २८° ४४' उत्तर देखी २८° ६४' उत्तर सम्म र देशान्तर ८१°८६' पूर्व देखी ८२°०४' पूर्वसम्म फौलीएको छ। यस गाउँपालिकको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या २५ हजार ८ सय ४५ जना रहेकोमा पुरुष ११ हजार ८ सय ४३ जना र महिला १४ हजार २ जना रहेका छन् भने क्षेत्रफल २४१.६४ वर्ग कि मि रहेको छ।

वि. स. २०१८ सालमा सुर्खेत जिल्लामा रहेका चारवटा दराहरू मध्येको एक सिम्ता दरा थियो जुन अहिले सिम्ता गाँउपालिकाको रूपमा रहेको छ। यस सिम्तादराको नामकरणका सम्बन्धमा खास ठोस धारणा नभए पनि विभिन्न प्रकारका धारणा र किंम्वदन्तिहरु रहेका छन् जसका आधारमा यस दराको नाम सिम्ता रहेको मानिन्छ। यस क्षेत्रमा विभिन्न वनस्पतिहरु मध्ये सल्लो प्रसस्त मात्रामा पाईन्छ। सल्लोको फललाई सिम्ता भनिन्छ। सिम्ताको वियालाई सिम्ती वा सिम्ता भन्ने प्रचलन छ। यसरी प्रसस्त मात्रामा सिम्ता र सिम्ती पाउने भएको कारण यस दराको नाम सिम्तादरा रहेको र यसै दरालाई नै सिम्ता भन्ने गरिएको हो भन्ने पौराणिक भनाई छ। त्यसैगरी यस क्षेत्रमा प्रसस्त मात्रामा तामाखानी रहेका थिए त्यसमा पनि खानीखोलाको काँडासिम्तामा तामाखानी थियो जहाँ सिमतामा पाईन्थ्यो। तामाखानीका अवषेशहरु अहिले पनि देख्न सकिन्छ। यिनै तामाखानी बाट सिमतामा उत्खनन गर्ने र सो सिमतामालाई भारतको वलरामपुरमा लिएर विक्रि गर्ने प्रचलन थियो। यस क्षेत्रमा प्रसस्त मात्रामा सिमतामा पाउने भएको कारण यस क्षेत्रलाई सिमतामा पाईने ठाँउको नामबाट अपभ्रंस भएर सिम्तादराको नाम रहेको पौराणिक भनाई पनि रहेको छ।

यस क्षेत्रका मानिसहरुको मुख्य पेशा पशुपालन, कृषि,व्यापार व्यावसाय, साधारण खेलो व्यापार रहेको छ। सिम्ता गाउँपालिका अधिकांश खेतियोग्य जमिनहरू आकासे पानीमा आधारित छन्। यहाँको कृषि तथा पशुपालन परम्परागत नै रहेको छ। जातिय अवस्थितिको हिसावले यस गाउँपलिकामा ब्राह्मण, क्षेत्री, ठकुरी तथा बादीहरुको बसोबास रहेको देखिन्छ। यस क्षेत्रका समुदायले नेपाली भाषालाई मातृभाषाको रुपमा प्रयोग गरेको पाईन्छ। यस क्षेत्रको तल्लो भाग जसलाई स्थानीय नामको रुपमा आली भनिन्छ, सबै क्षेत्रको यस स्थानमा खेत रहेको र धान, गहुँ बाट जिविकोपार्जनमा यो क्षेत्रको महत्वपुर्ण हिस्सा रहेको छ। अहिले पनि यस गाँउपालिका अन्तर्गतका साविकका सबै गाविसहरु बाह्रै महिना सडक यातायातको पहुँचबाट बञ्चित रहेका छन्। यस गाउँपालिकाको सदर्भमा यही मिति २०७३ साल भाद्र ९ गतेको स्थानीय तह पुनर्संरचना सम्बन्धी स्थानीय कार्यशाला गोष्ठीबाट ९ वटा वडाहरु कायम गर्दै र गाँउपालिकाको नाम सिम्ता गाउँपालिका राख्ने निर्यण भएको थियो।

तालिका नं. २.९.१ सिम्ता गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती

क्र.सं.	विवरण	मान
१	मिश्रण भएका साविकका गाविसहरू	घोरेटा, अग्रीगाउँ, बजेडीचौर, काफलकोट, खानीखोला, डाडाँखाली, काप्रिचौर र राकम गाविसहरू
२	कुल वडा सङ्ख्या	९ वटा
३	सदरमुकाम (केन्द्र)	साविकको बजेडिचौर गाविसको कार्यालय
४	क्षेत्रफल	२४१.६४ वर्ग किलोमिटर
५	भौगोलिक अवस्थिती	
	अक्षांस	२८° ४४' उत्तर देखी २८° ६४' उत्तर सम्म*
	देशान्तर	८१°८६' पूर्व देखी ८२°०४' पुर्वसम्म*
६	सिमाना	
	पुर्व	बनगाड कुपिण्डे न.पा. (सल्यान)
	पश्चिम	चिङ्गाड गाँउपालिका
	उत्तर	शिवालय गाँउपालिका (जाजरकोट)
	दक्षिण	गुर्भाकोट नगरपालिका
७	अधिकतम लम्बाई (पुर्व-पश्चिम)	१४.८ किलोमिटर*
८	अधिकतम चौडाई (उत्तर -दक्षिण)	२१.६ किलोमिटर*

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत, २०७४। **GCS_Everest_1830, Geographic Coordinate System अनुसार*

तालिका नं. नं. २.९.२ सिम्ता गाँउपालिकाको वडा विभाजन

वडा नं.	साविकका गा.वि.स.का वडाहरु	
	गा.वि.स.को नाम	वडा नं.
१	घोरेटा	१ देखी ९
२	काफलकोट	१ देखी ९
३	आग्रीगाँउ	१ देखी ९
४	बजेडिचौर	५,६,७,८र९
५	बजेडिचौर	१,२,३ र ४
६	राकम	१ देखी ९
७	काप्रीचौर	१ देखी ९
८	डाँडाखाली	१ देखी ९
९	खानीखोला	१ देखी ९

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संचना आयोगको प्रतिवेदन, २०७३।

२.९.२ गाँउपालिकाको जनसाङ्ख्यीक अवस्था

तालिका नं. २.९.३ सिम्ता गाँउपालिकाको वडागत जनसाङ्ख्यिक विवरण

वडा नं.	कुल परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	औषत परिवार सङ्ख्या	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरूष	महिला				
१	५३०	३,१६२	१,४७२	१,६९०	३३.१	९५.७	६.०	८७.१
२	५८४	३,५९९	१,७००	१,८९९	२६.७	१३४.६	६.२	८९.५
३	५०९	२,७०७	१,२१८	१,४८९	२३.५	११५.०	५.३	८१.८
४	४०४	२,००६	९०१	१,१०५	१३.३	१५१.०	५.०	८१.५
५	४६१	२,१२६	९३४	१,१९२	१४.९	१४२.७	४.६	७८.४
६	८००	३,६४०	१,६४७	१,९९३	२७.२	१३३.७	४.६	८२.६
७	५९८	२,८७५	१,३३४	१,५४१	४३.३	६६.४	४.८	८६.६
८	५४१	२,४९३	१,१०४	१,३८९	२०.१	१२३.८	४.६	७९.५
९	६६७	३,२३७	१,५३३	१,७०४	३९.५	८१.९	४.९	९०.०
कुल जम्मा	५,०९४	२५,८४५	११,८४३	१४,००२	२४१.६	१०७.०	५.१	८४.६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.९.४ सिम्ता गाँउपालिकाको ५ वर्षे उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	जम्मा		पुरूष		महिला	
	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
सवै उमेर समूह	२५,८४५	१००.००	११,८४३	१००.००	१४,००२	१००.००
००-०४	३,२१४	१२.४४	१,६६९	१४.०९	१,५४५	११.०३
०५-०९	३,६५८	१४.१५	१,८४७	१५.६०	१,८११	१२.९३
१०-१४	३,९०८	१५.१२	१,९०७	१६.१०	२,००१	१४.२९
१५-१९	२,८२५	१०.९३	१,२६८	१०.७१	१,५५७	११.१२
२०-२४	२,०६३	७.९८	७२०	६.०८	१,३४३	९.५९
२५-२९	१,६७०	६.४६	५८६	४.९५	१,०८४	७.७४
३०-३४	१,४८९	५.७६	५५७	४.७०	९३२	६.६६
३५-३९	१,२८५	४.९७	५३१	४.४८	७५४	५.३८
४०-४४	१,२३९	४.७९	५६३	४.७५	६७६	४.८३
४५-४९	९४६	३.६६	४३६	३.६८	५१०	३.६४
५०-५४	९२३	३.५७	४५०	३.८०	४७३	३.३८
५५-५९	७६२	२.९५	३७२	३.१४	३९०	२.७९
६०-६४	७१४	२.७६	३३८	२.८५	३७६	२.६९
६५-६९	५१४	१.९९	२७२	२.३०	२४२	१.७३
७०-७४	३३४	१.२९	१५८	१.३३	१७६	१.२६
७५+	३०१	१.१६	१६९	१.४३	१३२	०.९४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

चित्र नं. २८ सिम्ता गाँउपालिकाको जनसङ्ख्या पिरामिड

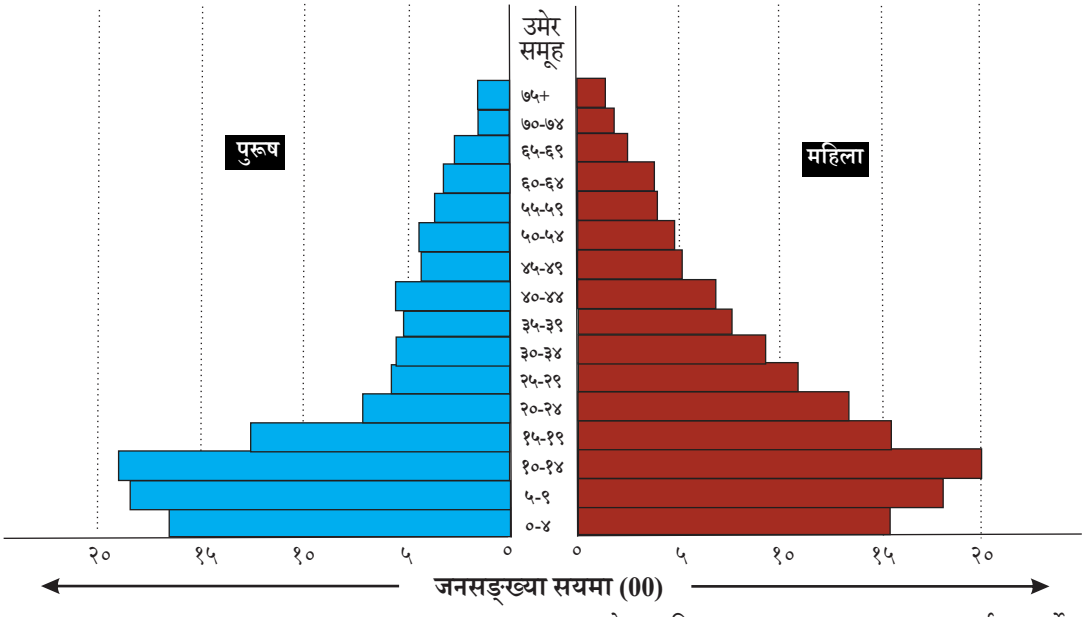

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.९.३ गाँउपालिकाको सामाजिक अवस्था

तालिका नं. २.९.५ सिम्ता गाँउपालिकाको जातजाती सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१०,४७०	४०.५	४,८०५	४०.६	५,६६५	४०.५
२	कामी	५,३१४	२०.६	२,४१६	२०.४	२,८९८	२०.७
३	ठकुरी	४,१५५	१६.१	१,८८८	१५.९	२,२६७	१६.२
४	मगर	२,२४९	८.७	१,०२५	८.७	१,२२४	८.७
५	दमाई/ढोली	१,४११	५.५	६४३	५.४	७६८	५.५
६	सन्यासी/दशनामी	८३०	३.२	४००	३.४	४३०	३.१
७	ब्राह्मण (पहाडी)	४७५	१.८	२३८	२.०	२३७	१.७
८	बादी	३९४	१.५	१८६	१.६	२०८	१.५
९	सार्की	३१०	१.२	१३४	१.१	१७६	१.३
१०	अन्य	२३७	०.९	१०८	०.९	१२९	०.९
	कुल जम्मा	२५,८४५	१००.०	११,८४३	१००.०	१४,००२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८ , के.त.वि. ।

तालिका नं. २.९.६ सिम्ता गाँउपालिकाको धर्मावलम्बी सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	धर्मावलम्बी	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	हिन्दु	२५,६३२	९९.२	११,७४२	९९.१	१३,८९०	९९.२
२	क्रिश्चियन	२०७	०.८	९७	०.८	११०	०.८
३	अन्य	६	०.०	४	०.०	२	०.०
	कुल जम्मा	२५,८४५	१००.०	११,८४३	१००.०	१४,००२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.९.७ सिम्ता गाँउपालिकामा बोलिने मातृभाषा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	मातृभाषा	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२५,८२९	९९.९	११,८३३	९९.९	१३,९९६	९९.९६
२	अन्य	१६	०.१	१०	०.१	६	०.०४
	कुल जम्मा	२५,८४५	१००.०	११,८४३	१००.०	१४,००२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.९.८ सिम्ता गाँउपालिकामा अपाङ्गता भएका जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	अपाङ्गताको स्थिती	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अपाङ्गता नभएका	२५,११३	९७.२	११,४२५	९६.५	१३,६८८	९७.८
२	अपाङ्गता भएका	७३२	२.८	४१८	३.५	३१४	२.२
	i. शारीरिक अपाङ्गता	३५४	४८.४	२०५	४९.०	१४९	४७.५
	ii. दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	१२४	१६.९	५९	१४.१	६५	२०.७
	iii. सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	१०५	१४.३	६०	१४.४	४५	१४.३
	iv. श्रवण-दृष्टि विहिन	८	१.१	७	१.७	१	०.३
	v. स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	६५	८.९	४२	१०.०	२३	७.३
	vi. मानसिक अपाङ्गता	२४	३.३	१६	३.८	८	२.५
	vii. बौद्धिक अपाङ्गता	१२	१.६	८	१.९	४	१.३
	ix. बहु अपाङ्गता	४०	५.५	२१	५.०	१९	६.१
	जम्मा	२५,८४५	१००.०	११,८४३	१००.०	१४,००२	१००.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.९.४ गाँउपालिकाको शैक्षिक अवस्था

तालिका नं. २.९.९ सिम्ता गाँउपालिकाको साक्षरता स्थिती

क्र.स.	साक्षरताको अवस्था	पुरूष	महिला	जम्मा	कैफियत
१	पढ्न र लेख्न दुबै जान्ने	७,७८२	७,१०८	१४,८९०	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा
२	पढ्न मात्र जान्ने	३६०	४५३	८१३	
३	पढ्न र लेख्न दुबै नजान्ने	२,०३१	४,८९४	६,९२५	
४	साक्षरता उल्लेख नभएको	१	२	३	
	साक्षरता दर	७६.५	५७.१	६५.८	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.९.१० शैक्षिक स्तर प्राप्ती (सिम्ता गाँउपालिकाको ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्याले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह)

क्र.स.	उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	पुर्वप्राथमिक	७७१	४.९	४०२	४.९	३६९	४.९
२	प्राथमिक (कक्षा १-५)	७,०८३	४५.४	३,६१३	४४.३	३,४७०	४६.५
३	निम्न माध्यमिक (६-८)	३,३६६	२१.६	१,७०२	२०.९	१,६६४	२२.३
४	माध्यमिक (९-१०)	१,५६१	१०.०	८९९	११.०	६६२	८.९
५	s.l.c. र सो सरह	१,४२२	९.१	७९१	९.७	६३१	८.५
६	प्रमाणपत्र तह र सो सरह	३३९	२.२	२३७	२.९	१०२	१.४
७	स्नातह वा सो सरह	१०१	०.६	९०	१.१	११	०.१
८	स्नाकोत्तर वा सो सरह	१०	०.१	१०	०.१	-	०.०
९	अन्य	९	०.१	५	०.१	४	०.१
१०	अनौपचारिक शिक्षा	८२३	५.३	३५२	४.३	४७१	६.३
११	तह उल्लेख नभएको	१२८	०.८	५२	०.६	७६	१.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

तालिका नं. २.९.११ विद्यालय शिक्षामा संलग्नता (सिम्ता गाँउपालिकामा ५ देखी २५ वर्ष उमेरका जनसङ्ख्याको विद्यालयमा पढ्न गईरहेको र नगएको अवस्था)

क्र.स.	विवरण	जम्मा		पुरूष		महिला	
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय गईरहेका	८,६२९	७३.९	४,२०९	८०.२	४,४२०	६८.८
२	विद्यालय नगएका	२,८३६	२४.३	९५५	१८.२	१,८८१	२९.३
३	नखुलेको	२१२	१.८	८५	१.६	१२७	२.०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।

२.९.५ गाँउपालिकाको आर्थिक अवस्था तथा गरिबी

तालिका नं. २.९.१२ सिम्ता गाँउपालिकाको आर्थिक निर्भरता दरहरू (आश्रित अनुपात)

क्र.स.	विवरण	जम्मा	पुरूष	महिला
१	१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसङ्ख्या	१८,९७३	८,३२७	१०,६४६
२	वाल आश्रित अनुपात (वाल निर्भरता दर)	८१.६५	९८.९१	६९.४०
३	बृद्ध आश्रित अनुपात (बृद्ध निर्भरता दर)	१४.१	१७.१	१२.०
४	कुल आश्रित अनुपात (कुल निर्भरता दर)	९५.७७	११५.९९	८१.४०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

तालिका नं. २.९.१३ सिम्ता गाँउपालिकामा गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनी रहेका जनसङ्ख्या र प्रतिशत)

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	गरिबीको दर (प्रतिशत)	अनुमानित गरिबहरूको सङ्ख्या
१	आग्रिगाँउ	३६.६८	९९३
२	बजेडिचौर	३६.६९	१,५१६
३	डाँडाखाली	३४.०६	८४९
४	घोरेटा	३७.२५	१,१७८
५	काफलकोट	४३.१२	१,५५२
६	काप्रीचौर	४५.०१	१,२९४
७	खानीखोला	४३.१३	१,३९६
८	राकम	३६.७०	१,३३६
	गाँउपालिकाको कुल	३९.१३	१०,११४

स्रोत : नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०६९, के.त.वि।

तालिका नं. २.९.१४ सिम्ता गाँउपालिकाको आ.व. २०७२/७३ को आन्तरिक तथा कुल आय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	आन्तरिक आय रू.	अन्य आय रू.	कुल बजेट रू.
१	आग्रिगाँउ	३१,८०१	४४,०३,७४५	४४,३५,५४६
२	बजेडिचौर	४३,८६०	५६,३१,७३९	५६,७५,५९९
३	डाँडाखाली	४५,०००	३४,०६,२५७	३४,५१,२५७
४	घोरेटा	६४,१९७	३८,५८,८६१	३९,२३,०५८
५	काफलकोट	उ.न.	उ.न.	५१,२५,८२०
६	काप्रीचौर	७४,८३४	४१,५३,६८५	४२,२८,५१९
७	खानीखोला	१,२६,०६१	४७,६९,९९४	४८,९६,०५५
८	राकम	२,२९,२७६	५५,८३,८०४	५८,१३,०८०
	गाँउपालिकाको कुल	६,१५,०२९	३,१८,०८,०८५	३,७५,४८,९३४

उ.न = तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको। *स्रोत : जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, सुर्खेत, २०७३।*

तालिका नं. २.९.१५ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका उद्योग करकारखानाहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	उद्योगको प्रकार				
		घरेलु	साना	मझौला	ठुला	कुल जम्मा
१	राकम	१	२	०	०	३
२	घोरेटा	२	१	०	०	३
३	खानीखोला	२	३	०	०	५
४	काप्रिचौर	३	२	०	०	५
५	बजेडीचौर	३	२	०	०	५
६	डाडाखाली	४	२	०	०	६
७	काफलकोट	४	१	०	०	५
८	आग्रीगाउ	२	०	०	०	२
	गाँउपालिकाको कुल	२१	१३	०	०	३४

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.९.१६ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका प्रमूख व्यापारिक केन्द्रहरू

क्र.स.	साविकको गा.वि.स.	प्रमूख व्यापारिक केन्द्र (बजारहरू)
१	आग्रीगाउ	देउली
२	आग्रीगाउ	कालीखोला
३	काप्रीचौर	गोजीबजार
४	काफलकोट	काफलकोट
५	खानीखोला	दुनीदह बजार
६	घोरेटा	बाहखर्क
७	घोरेटा	आले बजार
८	डाडाखाली	पिपलपाटा
९	राकम	जामुने बजार
१०	राकम	पुल बजार
११	वजेडीचौर	बजेडाआली
१२	वजेडीचौर	लिपेचौर
१३	वजेडीचौर	डाँडा
१४	वजेडीचौर	जुगेना बजार

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.९.६ गाँउपालिकाको भौतिक पुर्वाधारहरू

तालिका नं. २.९.१७ सिम्ता गाँउपालिमा रहेका सरकारी भवनहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी	८
२	आयुर्वेदिक औषधालय	१
३	पशु सेवा केन्द्र भवन	१
	गाविस न.पा भवन	८

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.९.१८ सिम्ता गाँउपालिकाको सडक पुर्वाधार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि.मि.)
१	कालो पत्रे (पिच)	४.०
२	ग्राभेल	६०.०
३	कच्चि	८३.०
	कुल जम्मा	१४७.०

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.९.१९ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका सिंचाईका स्रोतहरू

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	गजौडा सिचांई आयोजना	राकम
२	राकम सिचांई आयोजना	राकम
३	चौर सिचांई आयोजना	राकम
४	छोररी सिचांई आयोजना	राकम
५	सुन्तोला सिचांई कुलो	घोरेटा

क्र.स.	सिंचाईको स्रोतको नाम	स्थान
१	बढीमुल सिचांई कुलो	घोरेटा
२	जुगैखोला	घोरेटा
३	बारेला कुलो	काप्रीचौर
४	माल्पेखोला सिचाई	डाँडाखाली
५	सिम्ताखोला सिचाई	डाँडाखाली

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.९.२० सिम्ता गाँउपालिकामा विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने परिवार सङ्ख्या

क्र.स.	विद्युतिकरणको प्रकार	विद्युत सेवा प्राप्त गरेका परिवार	प्रतिशत	कैफियत
१	लघु जलविद्युत	०	०.०	
२	सोलार	१,६०४	३१.५	
३	केन्द्रिय प्रसारण लाईन	३८२	७.५	
	कुल जम्मा	१,९८६	३९.०	गा.पा.को कुल घरपरिवार मध्ये

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.९.७ गाँउपालिकामा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा पर्यटकिय स्थलहरू

तालिका नं. २.९.२१ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेका वनको सङ्ख्या तथा क्षेत्रफल (राष्ट्रिय वन वाहेक)

क्र.स.	वनको प्रकार	सङ्ख्या	क्षेत्रफल
१	संरक्षीत वन	०	०
२	सामुदायिक वन	४६	१०,६५०.९९
३	निजी वन	१	१.२६
४	धार्मिक वन	०	०
	कुल जम्मा (राष्ट्रिय वन वाहेक)	४७	१०,६५२.२५

स्रोत : जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत, २०७४ ।

तालिका नं. २.९.२२ सिम्ता गाँउपालिकामा रहेक पानीका स्रोतहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान (साविकको गाविस)
१	वोक्सा धारा	आग्रीगाँउ
२	सिर्पाखोला मुल	आग्रीगाँउ –१
३	भुगरा मुल	आग्रीगाँउ –२
४	ऐरीपधेरा पानी	आग्रीगाँउ –२

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान (साविकको गाविस)
५	टिमुरेमुल	आग्रीगाँउ –२
६	पुनेउटा मुल	आग्रीगाँउ –४
७	खालीवड्ना मुल	आग्रीगाँउ –५
८	जक्साधारा मुल	आग्रीगाँउ –९

क्रमसः.....

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान (साविकको गाविस)
९	थारीया खानेपानी	काप्रीचौर
१०	बृहतखानेपानी बाघहाने	काप्रीचौर
११	गोजेमेल मुल	काफलकोट
१२	भल्माखोला मुल	काफलकोट–१
१३	कालेखरी मुल	काफलकोट–३
१४	सिर्पाखोला मुल	काफलकोट–७
१५	जामुनेखोला मुल	काफलकोट–८
१६	कौसिमता भोटेचुली खानेपानी	खानीखोला
१७	झिलझले घिमले खानेपानी	खानीखोला
१८	लामीखोला केटना खानेपानी	खानीखोला
१९	सान्म मुलखोला खानेपानी	खानीखोला
२०	कोटकाडा चोल्पा खानेपानी	खानीखोला
२१	ठूलाखोला मुल	खानीखोला–१
२२	कोकले खोला	खानीखोला–१
२३	डिमुर खोला मुल	खानीखोला–२
२४	खान्मा मुल	खानीखोला–९
२५	सुन्तोला खानेपानी	घोरेटा
२६	पारीकोप्चे	घोरेटा
२७	नौउली मुल	घोरेटा
२८	अवल गान्द्रा	घोरेटा
२९	टोटेपहरे मुल	घोरेटा
३०	पनेउटा मुल	घोरेटा
३१	पन्नाउला मुल	घोरेटा–९
३२	टैसिको मुल	डाँडाखाली–४
३३	सक्लेना मुल	डाँडाखाली–८
३४	खोपिखेल्ने खानेपानी	डाडाखाली
३५	मात्पा खानेपानी	डाडाखाली
३६	बाघधारा खानेपानी	डाडाखाली
३७	खोल्सी मुल	बजेडीचौर–२
३८	घट्टेखोला	बजेडीचौर–३
३९	कालीखोला मुल	बजेडीचौर–५
४०	जरुके मुल	बजेडीचौर–५
४१	पानीबग्ने खोला	बजेडीचौर–६
४२	जीया खोला	बजेडीचौर–६
४३	जुगेना मुल	बजेडीचौर–७
४४	टिमुरे मुल	बजेडीचौर–८
४५	गोजीबजार खानेपानी	राकम
४६	मुलखोला खानेपानी	राकम
४७	रिठावारे खानेपानी	राकम
४८	जुगाने मुल (घोरेटा खा.पा.आ.)	सिम गा.वि.स जाजरकोट

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

तालिका नं. २.९.२३ सिम्ता गाँउपालिकाका सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरू

क्र.स.	पानीका स्रोतहरू	स्थान (साविकको गाविस)
१	कोटको थुम्को	वजेडीचौर
२	खानीपाखा गुफा	वजेडीचौर
३	मस्तरा गुफा	वजेडीचौर
४	दमाह ढुङ्गा	वजेडीचौर
५	मालिकाधुरी	डाडाखाली-३
६	शिवमन्दिर	डाडाखाली-९
७	छाँगे छहरा	घोरेटा
८	तामाचुली	काप्रीचौर
९	भोटेचुली	खानीखोला-३
१०	दह	खानीखोला-५
११	राकम शिवालय	राकम

स्रोत : स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।

२.९.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा गाँउपालिकाको नतिजा

तालिका नं. २.९.२४ सिम्ता गाँउपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष र उपाध्यक्षहरूको विवरण

क्र.स.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	अध्यक्ष	कविन्द्र कुमार के.सी	ने.क.पा. एमाले	५,३५५	४८.८७	१०,९५८	७४.३४	१०,६५४	९७.२३	३०४	२.७७
२	उपाध्यक्ष	चन्द्रकला शाही	ने.क.पा. एमाले	५,३४६	४८.५६	११,०१०	७४.६९	१०,६९५	९७.१४	३१५	२.८६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. २.९.२५ सिम्ता गाँउपालिकाको वडा अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
१	वडा अध्यक्ष	मान सिं कामी	ने.क.पा. एमाले	७७३	६४.५८	१,१९७	७९.०६	१,१०३	९२.१५	९४	७.८५
१	महिला सदस्य	कमला सिह ठकुरी	ने.क.पा. एमाले	७७५	६४.७५	१,१९७	७९.०६	१,०६८	८९.२२	१२९	१०.७८
१	दलित महिला सदस्य	राधिका नेपाली (वि.क)	ने.क.पा. एमाले	७७७	६४.९१	१,१९७	७९.०६	१,०८३	९०.४८	११४	९.५२
१	सदस्य	रण बहादुर आर.सी.	ने.क.पा. एमाले	७७६	६४.८३	१,१९७	७९.०६	१,०७४	८९.७२	१२३	१०.२८
१	सदस्य	धरम बहादुर राणा	ने.क.पा. एमाले	७७९	६५.०८	१,१९७	७९.०६	१,०७४	८९.७२	१२३	१०.२८
२	वडा अध्यक्ष	हरि बहादुर सिंह ठकुरी	नेपाली काँग्रेस	६८७	५१.१५	१,३४३	७१.६३	१,२८९	९५.९८	५४	४.०२
२	महिला सदस्य	पूर्ण कला बुढा	नेपाली काँग्रेस	६६९	४९.८१	१,३४३	७१.६३	१,२७६	९५.०१	६७	४.९९
२	दलित महिला सदस्य	हरिकला वि.क.	नेपाली काँग्रेस	६७७	५०.४१	१,३४३	७१.६३	१,२९५	९६.४३	४८	३.५७
२	सदस्य	तिर्थ बहादुर रावत	नेपाली काँग्रेस	६८४	५०.९३	१,३४३	७१.६३	१,२५५	९३.४५	८८	६.५५
२	सदस्य	नर बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	६५०	४८.४०	१,३४३	७१.६३	१,२५५	९३.४५	८८	६.५५
३	वडा अध्यक्ष	नहकुले बुढा	ने.क.पा. एमाले	७५१	६०.६६	१,२३८	७४.८९	१,१९३	९६.३७	४५	३.६३
३	महिला सदस्य	तुल्सी खत्री ढसिंहण्	ने.क.पा. एमाले	७६४	६१.७१	१,२३८	७४.८९	१,११४	८९.९८	१२४	१०.०२
३	दलित महिला सदस्य	रेश्मी कार्की	ने.क.पा. एमाले	७६१	६१.४७	१,२३८	७४.८९	१,१८६	९५.८	५२	४.२
३	सदस्य	लोक बहादुर शाही	ने.क.पा. एमाले	७५०	६०.५८	१,२३८	७४.८९	१,१५५	९३.३	८३	६.७
३	सदस्य	कले महतारा	ने.क.पा. एमाले	७५०	६०.५८	१,२३८	७४.८९	१,१५५	९३.३	८३	६.७

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
४	वडा अध्यक्ष	भिम बहादुर रावत	ने.क.पा. एमाले	५४४	५३.८१	१,०११	८०.११	९७८	९६.७४	३३	३.२६
४	महिला सदस्य	लक्ष्मि कुमारी वि.क.	ने.क.पा. एमाले	५६६	५५.९८	१,०११	८०.११	९७१	९६.०४	४०	३.९६
४	दलित महिला सदस्य	तारा नेपाली	ने.क.पा. एमाले	५६८	५६.१८	१,०११	८०.११	९७७	९६.६४	३४	३.३६
४	सदस्य	नेत्रलाल महतारा	ने.क.पा. एमाले	५४९	५४.३०	१,०११	८०.११	९७३	९६.२४	३८	३.७६
४	सदस्य	कृष्ण शाही	ने.क.पा. एमाले	५६०	५५.३९	१,०११	८०.११	९७३	९६.२४	३८	३.७६
५	वडा अध्यक्ष	मोहन कुमार वि.सी	ने.क.पा. एमाले	४१६	५१.४९	८०८	७८.१४	७९३	९८.१४	१५	१.८६
५	महिला सदस्य	सोभा परियार	ने.क.पा. एमाले	४१३	५१.११	८०८	७८.१४	७८२	९६.७८	२६	३.२२
५	दलित महिला सदस्य	पुष्पा सुनार	ने.क.पा. एमाले	४०५	५०.१२	८०८	७८.१४	७७५	९५.९२	३३	४.०८
५	सदस्य	मोहन कुमार चन्द	ने.क.पा. एमाले	३९३	४८.६४	८०८	७८.१४	७७८	९६.२९	३०	३.७१
५	सदस्य	खड्क बहादुर बुढा	ने.क.पा. एमाले	४००	४९.५०	८०८	७८.१४	७७८	९६.२९	३०	३.७१
६	वडा अध्यक्ष	राजेन्द्र सिंह ठकुरी	ने.क.पा. एमाले	७६६	४७.७९	१,६०३	७८.१६	१,५५१	९६.७६	५२	३.२४
६	महिला सदस्य	आइती लुहार	नेपाली काँग्रेस	७५९	४७.३५	१,६०३	७८.१६	१,५६०	९७.३२	४३	२.६८
६	दलित महिला सदस्य	सुक्रि बादि	नेपाली काँग्रेस	७५७	४७.२२	१,६०३	७८.१६	१,५४९	९६.६३	५४	३.३७
६	सदस्य	दिलिप बुढा	नेपाली काँग्रेस	७४९	४६.७२	१,६०३	७८.१६	१,५३५	९५.७६	६८	४.२४
६	सदस्य	तेज बिक्रम शाही	ने.क.पा. एमाले	७५४	४७.०४	१,६०३	७८.१६	१,५३५	९५.७६	६८	४.२४
७	वडा अध्यक्ष	गेहेन्द्र कुमार हमाल	नेपाली काँग्रेस	६४३	४८.४९	१,३२६	७५.८६	१,२६९	९५.७	५७	४.३
७	महिला सदस्य	बाल कुमारी पुन मगर	नेपाली काँग्रेस	६४८	४८.८७	१,३२६	७५.८६	१,२७६	९६.२३	५०	३.७७
७	दलित महिला सदस्य	देवा परियार	नेपाली काँग्रेस	६४६	४८.७२	१,३२६	७५.८६	१,२८०	९६.५३	४६	३.४७
७	सदस्य	ललित कुमार थापा	नेपाली काँग्रेस	६३४	४७.८१	१,३२६	७५.८६	१,२६०	९५.०२	६६	४.९८
७	सदस्य	लो ेक बहादुर दमाई	नेपाली काँग्रेस	६३१	४७.५९	१,३२६	७५.८६	१,२६०	९५.०२	६६	४.९८
८	वडा अध्यक्ष	युद्ध बहादुर मल्ल	ने.क.पा. एमाले	५६२	४६.७९	१,२०१	७१.५३	१,१६१	९६.६७	४०	३.३३
८	महिला सदस्य	दिपा चन्द मल्ल	ने.क.पा. एमाले	५५४	४६.१३	१,२०१	७१.५३	१,१४१	९५	६०	५
८	दलित महिला सदस्य	नरमता लुहार	ने.क.पा. एमाले	५६२	४६.७९	१,२०१	७१.५३	१,१६०	९६.५९	४१	३.४१
८	सदस्य	भिम बहादुर बस्नेत	ने.क.पा. एमाले	५६०	४६.६३	१,२०१	७१.५३	१,१४५	९५.३४	५६	४.६६
८	सदस्य	धन बहादुर खत्री	ने.क.पा. एमाले	५६२	४६.७९	१,२०१	७१.५३	१,१४५	९५.३४	५६	४.६६

क्रमसः.....

वडा नं.	पद	निर्वाचित जनप्रतिनिधीको नाम	राजनीतिक दल	प्राप्त मत		खसेको मत		सदर मत		बदर मत	
				सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत
९	वडा अध्यक्ष	लाल बहादुर बुढा	नेपाली काँग्रेस	५६१	४४.३८	१,२६४	६५.६६	१,२६४	१००	०	०
९	महिला सदस्य	कालीका शाही	नेपाली काँग्रेस	५८५	४६.२१	१,२६६	६५.७७	१,२६६	१००	०	०
९	दलित महिला सदस्य	दिपा सुनार	नेपाली काँग्रेस	५८९	४७.१६	१,२४९	६४.८८	१,२४९	१००	०	०
९	सदस्य	डिला गिरी	नेपाली काँग्रेस	५७५	४६.०७	१,२४८	६४.८३	१,२१६	९७.४	३३	२.६
९	सदस्य	कविराज योगी	नेपाली काँग्रेस	५९८	४७.९२	१,२४८	६४.८३	१,२१६	९७.४	३३	२.६

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

खण्ड ३

जिल्लाका स्थानीय तहहरूको तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिका

तालिका नं. ३.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्त्व

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्त्व			
			आफ्नै	भाँडामा	संस्थागत	अन्य
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	४,५१२	६९	६	२१
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	६,१४२	७९	३	८०
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	५,३३३	७५	३	३७
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	१८,७१३	४,४३३	१२१	४४३
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	२,८७०	२८	१	२४
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	५,९९१	२८८	३	६४
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	८,४०७	३७०	४	४४
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	९,१५४	२७७	१३	१२८
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	५,००९	६२	२	२१
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	६६,१३१	५,६८१	१५६	८६२

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.२ परिवारले प्रयोग गरेको घरको जगको बनावट

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको जगको बनावट					
			माटोको जोडाई	सिमेण्टको जोडाई	RCC पिलर	काठको पिलर	अन्य	नखुलेको
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	१,१३७	१७	१५	३,३६२	२७	५०
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	१,७९५	४२	३१	४,३२८	३५	७३
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	३,५३५	४४	१७	१,८२२	२	२८
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	१४,५३६	४,५५४	२,७२०	१,५१३	११२	२७५
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	१,५८४	९	१	१,३०५	४	२०
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	४,३१४	१२८	४२	१,७९६	११	५५
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	५,५८४	४२८	२०२	२,५३५	१७	५९
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	८,५७६	३३१	८४	५०१	२०	६०
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	४,३६२	३२	२०	६४१	१	३८
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	४५,४२३	५,५८५	३,१३२	१७,८०३	२२९	६५८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.३ परिवारले प्रयोग गरेको घरको वाहिरी गारोको बनावट

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोको बनावट						
			माटोको जोडाई	सिमेण्टको जोडाई	काठ/ फल्याक	बाँस	काँचो इटा	अन्य	नखुलेको
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	१,४१८	३६	३,०४१	५६	२	५	५०
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	२,०४२	११४	४,०१२	५२	२	६	७६
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	३,४९८	२१४	१,६२८	७८	१	१	२८
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	११,०९५	१०,०७५	२७४	१,२२४	५६९	१९३	२८०
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	१,६१५	२२	१,१०२	१६३	०	१	२०
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	४,१९४	४१३	१,६३७	२९	१३	५	५५
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	५,२९०	९३६	२,२११	४५	२१५	६२	६६
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	८,४१८	७५७	२६९	२०	३०	१५	६३
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	४,३८९	८४	४५९	११९	१	२	४०
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	४१,९५९	१२,६५१	१४,६३३	१,७८६	८३३	२९०	६७८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.४ परिवारले प्रयोग गरेको घरको छानोको बनावट

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको छानोको बनावट							
			खर/पराल / छवाली	जस्ता/ टिन	टायल/ढुङ्गा/ खपडा	सिमेन्ट/ ढलान	काठ/ फलाक	माटो	अन्य	नखुलेको
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	३,८२९	५०१	१३६	१३	५१	१	१४	६३
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	५,४२८	५८४	१२५	५१	३३	०	१	८२
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	४,२६०	८६९	१३९	४२	२१	८१	३	३३
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	४,००४	७,८५३	१,६०७	९,६३८	५१	१२२	१११	३२४
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	१,९४७	१५६	७७४	७	६	६	४	२३
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	३,३२६	६५३	२,०१३	२५१	१५	२	२१	६५
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	४,१५२	१,२७१	२,२०८	७३६	४८	३४१	६	६३
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	३,६५२	१,०९३	४,१९९	३७६	१३	७७	९२	७०
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२,६८७	८९९	१,१७७	३०	७	२३५	१७	४२
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	३३,२८५	१३,८७९	१२,३७८	११,१४४	२४५	८६५	२६९	७६५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.५ परिवारले प्रयोग गर्ने पिउने पानीको मूख्य स्रोत

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको बाहिरी गारोको बनावट						
			धारा/पाईप	ट्यूबेल	व्यवस्थित ईनार	अव्यवस्थित इनार	मूलधारा	नदि/खोला	अन्य
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	१,४४२	८९	९४	६६०	१,७५२	४८०	४६
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	३,९७८	२५	९२	३९४	१,५७६	१७८	८
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	२,१८६	६७	१२७	७४४	१,५३१	७६८	-
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	१७,०८६	१,०५३	१,७८३	१,९३९	९२७	९२	६८६
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	२,२३५	२	१६	११४	४७७	५०	१०
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	५,१८७	४	१२	१२८	७२४	२१६	२७
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	३,५२३	२६	१७९	१,९१५	२,५७५	५६०	८
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	६,०६१	४१	१८२	६४८	२,०३७	५३८	१४
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२,६७८	८	७०	९७	१,७८५	४२०	५
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	४४,३७६	१,३१५	२,५५५	६,६३९	१३,३८४	३,३०२	८०४

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.६ परिवारले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मूख्य ईन्धन

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	परिवारले प्रयोग गरेको घरको जगको बनावट							
			दाउरा	मटितेल	LP ग्यास	गुईठा	गोबर ग्यास	विद्यूत	अन्य	उल्लेख नभएको
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	४,५१४	२	२	१७	२५	-	२	४६
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	६,१७२	८	८	२८	२७	-	६	५५
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	५,३८३	२	५	१५	१५	१	१	२६
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	१४,१८९	२३५	८,७०३	२९	३८७	१३	३७	११७
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	२,८९४	-	१	१	६	-	२	१९
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	६,१८८	९	२४	७	६३	२	३	५०
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	८,४२७	११	२३९	१५	८३	४	६	४०
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	९,३४१	२२	११४	२	३५	३	४	५१
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	५,०१५	४	१६	१३	८	१	५	३२
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	६२,१२३	२९३	९,११२	१२७	६४९	२४	६६	४३६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.७ परिवारले बत्तीबाल्नको लागि अक्सर प्रयोग गरिने ईन्धन

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	बत्तीबाल्नको लागि अक्सर प्रयोग गरिने ईन्धन					
			विद्यूत	मटितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	नखुलेको
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	१६५	१८	११	१,०९४	३,२७४	४६
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	८६	३०	२४	१,९९४	४,११८	५२
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	६३	२४०	१८	१,६८२	३,४१९	२६
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	२०,५०८	१,०८१	८१	३७९	१,५१५	१४६
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	५	१५	२	८०२	२,०८०	१९
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	३,५६४	३७८	१२	४१३	१,९३०	४९
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	३,७०३	३२४	२९	९९८	३,७३२	३९
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	३,५९९	८२४	४०	७८९	४,२६९	५१
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२३	४५	५	१,८०१	३,१८९	३१
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	३१,७१६	२,९५५	२२२	९,९५२	२७,५२६	४५९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.८ अनुपस्थित (विदेश गएका)हरूको परिवार र जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	सदस्य अनुपस्थित रहेका परिवार सङ्ख्या	अनुपस्थित जनसङ्ख्या		
				पुरूष	महिला	दुबै
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	१,२५८	१,७३७	३८९	२,१२६
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	१,५८२	२,०५७	४१३	२,४७०
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	७७४	९२१	१३१	१,०५२
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	२,५६६	२,८६०	४११	३,२७१
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	६९८	९२९	८१	१,०१०
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	१,६०६	१,९८०	१७९	२,१५९
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	२,५५१	३,१७५	५२९	३,७०४
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	३,०४४	३,८६३	६२३	४,४८६
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२,०३१	२,६५१	२६८	२,९१९
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	१६,११०	२०,१७३	३,०२४	२३,१९७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.९ परिवारले प्रयोग गरेका सुविधा सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	कुनैपनि सूविधा नभएका	कम्तिमा एउटा सूविधा भएका	सुविधा प्रयोग गर्ने परिवार प्रतिशत											
					रेडियो	टिभी.	केबल	कम्प्यूटर	ईन्टरनेट	टेलिफोन	मोवाईल	मोटर	मोटर साईकल	साईकल	अन्य सवारी साधन	फ्रिज
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	३६.८	६२.२	५३.७	१.६	०.३	०.१	०.०	०.७	३३.१	०.०	०.४	०.५	०.१	०.०
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	२५.२	७०.०	५८.९	१.४	०.२	०.१	०.१	०.५	३९.१	०.०	०.४	०.६	०.०	०.०
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	२४.९	७३.३	६०.७	१.६	०.१	०.१	०.०	०.८	४७.१	०.०	०.३	०.४	०.०	०.०
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	७.४	९१.०	४९.४	४५.६	३४.८	७.९	२.६	१३.२	७९.९	०.८	१२.७	२५.२	०.५	९.०
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	२७.७	७१.३	६२.७	०.७	०.१	०.०	२.५	१.४	३६.१	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	१८.७	७८.१	५०.८	२४.८	०.९	०.७	०.३	१.९	६३.५	०.०	१.३	१.६	०.१	०.८
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	१९.५	७८.२	४९.१	१८.६	३.५	१.१	०.२	२.९	६१.४	०.२	१.९	३.०	०.३	१.९
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	२०.२	७७.०	५३.२	१५.०	१.६	०.७	०.२	१.७	५६.३	०.१	१.०	२.४	०.१	०.८
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२९.०	६६.२	५४.५	१.१	०.१	०.२	०.०	०.५	३८.१	०.०	०.६	०.२	०.०	०.०
	जिल्लाको कुल	७२,८३०	१८.६	७९.०	५२.८	२१.७	१२.१	२.९	१.०	५.३	५९.५	०.३	४.७	९.१	०.२	३.३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.१० स्थानीय तह अनुसार प्रमूख जनसाङ्ख्यीक सूचकहरू विवरण

क्र.स.	स्थानीय तह	कुल परिवार सङ्ख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनसङ्ख्या			परिवारको औषत आकार	लैङ्गिक अनुपात	जनघनत्त्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	गरिबीको दर प्रतिशत
				पुरूष	महिला	जम्मा				
१	चौकुने गा.पा.	४,६०८	३८१.०३	१२,२१४	१३,०२६	२५,२४०	५.४८	९३.७७	६६.२	४७.९
२	पञ्चपुरी न.पा.	६,३०४	३२९.९०	१५,४२२	१६,८०९	३२,२३१	५.११	९१.७५	९७.७	३६.०
३	बराहताल गा.पा.	५,४४८	४५५.०८	१२,९८६	१३,८१६	२६,८०२	४.९२	९३.९९	५८.९	३७.९
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२३,७१०	२४५.८५	४८,७७१	५१,६८७	१,००,४५८	४.२४	९४.३६	४०८.६	१४.३
५	चिङ्गाड गा.पा.	२,९२३	१७०.०९	८,२८७	८,९८८	१७,२७५	५.९१	९२.२०	१०१.६	४७.७
६	लेकबेशी न.पा.	६,३४६	१८०.९२	१४,१२२	२१,४५८	३०,२९५	४.७७	६५.८१	१६७.४	२८.२
७	भेरीगङ्गा न.पा.	८,८२५	२५६.२०	१९,१४५	२२,२६२	४१,४०७	४.६९	८६.००	१६१.६	३३.८
८	गुर्भाकोट न.पा.	९,५७२	२२८.६२	१९,८८२	२३,८८३	४३,७६५	४.५७	८३.२५	१९१.४	३५.२
९	सिम्ता गा.पा.	५,०९४	२४१.६०	११,८४३	१४,००२	२५,८४५	५.०७	८४.६	१०७.०	३९.१
१०	संस्थागत	३३	-	६,७४९	७३७	७,४८६	-	९१५.७४	-	-
	जिल्लाको कुल	७२,८६३	२,४५१	१,६९,४२१	१,८१,३८३	३,५०,८०४	४.८१	९३.४	१४३.१३	३०.४५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.११ स्थानीय तहहरूको जनसङ्ख्या प्रक्षेपण

क्र.स.	स्थानीय तह	प्रक्षेपित जनसङ्ख्या				
		वि.स. २०७४	वि.स. २०७५	वि.स. २०७६	वि.स. २०७७	वि.स. २०७८
१	चौकुने गा.पा.	२६,६३७	२६,८७८	२७,१२०	२७,३६५	२७,६१२
२	पञ्चपुरी न.पा.	३५,९१५	३६,५६९	३७,२३५	३७,९१३	३८,६०३
३	बराहताल गा.पा.	२८,४२३	२८,७०३	२८,९८५	२९,२७०	२९,५५८
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	१,२७,३५६	१,३२,४९२	१,३७,८३६	१,४३,३९५	१,४९,१७९
५	चिङ्गाड गा.पा.	१८,३४२	१८,५२६	१८,७१२	१८,९००	१९,०८९
६	लेकबेशी न.पा.	३२,७९८	३३,२३४	३३,६७७	३४,१२६	३४,५८०
७	भेरीगङ्गा न.पा.	४५,४००	४६,१०२	४६,८१५	४७,५३९	४८,२७४
८	गुर्भाकोट न.पा.	४६,५५३	४७,०३५	४७,५२२	४८,०१३	४८,५१०
९	सिम्ता गा.पा.	३०,०६०	३०,८२६	३१,६१३	३२,४१९	३३,२४५
	जिल्लाको कुल	३,९४,४४९	४,०२,२३४	४,१०,१७३	४,१८,२६८	४,२६,५२३

स्रोत : तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत, २०७४

तालिका नं. ३.१२ स्थानीय तह अनुसार साक्षरता अवस्था

क्र.स.	स्थानीय तह	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको कुल जनसङ्ख्या	साक्षरता अवस्था			
			पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	साक्षरता दर (प्रतिशत)
१	चौकुने गा.पा.	२१,७७९	१४,४७५	७५४	६,५२२	६६.५
२	पञ्चपुरी न.पा.	२८,००५	१९,७४५	६७१	७,५६८	७०.५
३	बराहताल गा.पा.	२३,६३४	१५,५५६	१,१५५	६,९०९	६५.८
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	९१,०९१	७२,५५५	१,९६२	१६,५५३	७९.७
५	चिङ्गाड गा.पा.	१४,९८६	९,३०३	३३३	५,३४२	६२.१
६	लेकबेशी न.पा.	२६,८६५	२०,४३९	६०९	५,८१५	७६.१
७	भेरीगङ्गा न.पा.	३६,५५५	२५,९१९	९७१	९,६५४	७०.९
८	गुर्भाकोट न.पा.	३८,५९८	२७,६४६	१,१६८	९,७६०	७१.६
९	सिम्ता गा.पा.	२२,६३१	१४,८९०	८१३	६,९२५	६५.८
१०	संस्थागत	७,३६९	७,२३९	२८	१०२	९८.२
	जिल्लाको कुल	३,११,५१३	२,२७,७६७	८,४६४	७५,१५०	७३.१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.१३ स्थानीय तह अनुसार सामुदायिक विद्यालय, शिक्षक र विद्याथी सङ्ख्या

क्र.स.	स्थानीय तह	सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या			शिक्षक सङ्ख्या		विद्यार्थी सङ्ख्या	
		प्रारम्भिक तह (वालविकास)	आधारभूत तह (कक्षा १-८)	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	आधारभूत तह (कक्षा १-८)	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	आधारभूत तह (कक्षा १-८)	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)
१	चौकुने गा.पा.	३२	४०	११	२६६	४३	९,९४१	३,२५८
२	पञ्चपुरी न.पा.	६४	५३	७	१५७	२३	५,१३०	८२७
३	बराहताल गा.पा.	४१	४६	७	१७३	२८	७,१५६	१,०८५
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	१००	५३	१८	२३३	३९	८,४४५	२,११७
५	चिङ्गाड गा.पा.	३२	३२	८	१५८	३१	७,०७३	९७३
६	लेकबेशी न.पा.	५३	३९	८	४३७	८६	१२,५०५	७,३६०
७	भेरीगङ्गा न.पा.	४८	४२	१५	२७३	२६	१०,२३३	२,४८७
८	गुर्भाकोट न.पा.	५५	६६	११	२३०	३९	६,७१४	१,५२०
९	सिम्ता गा.पा.	६१	६२	१२	२४०	३४	६,७९०	१,५४३
	जिल्लाको कुल	४८६	४३३	९७	२,१६७	३४९	७३,९८७	२१,१७०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत

तालिका नं. ३.१४ स्थानीय तह अनुसार बैक, वित्तिय संस्था तथा सहकारीहरूको सङ्ख्या

क्र.स.	स्थानीय तह	सहकारीको सङ्ख्या	बैक तथा वित्तिय संस्था				
			"क" वर्ग	"ख" वर्ग	"ग" वर्ग	"घ" वर्ग	कुल जम्मा
१	चौकुने गा.पा.	२७	०	०	०	०	०
२	पञ्चपुरी न.पा.	५४	२	०	०	२	२
३	बराहताल गा.पा.	४७	०	०	०	०	०
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२५७	२३	२	०	५	३०
५	चिङ्गाड गा.पा.	२४	०	०	०	०	०
६	लेकबेशी न.पा.	५४	०	०	०	०	०
७	भेरीगङ्गा न.पा.	६९	३	०	०	४	७
८	गुर्भाकोट न.पा.	६९	१	०	०	४	५
९	सिम्ता गा.पा.	२५	०	०	०	१	१
	जिल्लाको कुल	६२६	२९	२	०	१६	०

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैक क्षेत्रीय कार्यालय बाँके, डिभिजनन सहकारी कार्यालय सुर्खेत, २०७४।

तालिका नं. ३.१५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सार संक्षेप

क्र. स.	स्थानीय तह	कुल मतदाता			खसेको मत			औषत मतदान प्रतिशत	औषत सदरमत प्रतिशत	औषत बदरमत प्रतिशत	मत गणना गर्न लागेक अवधि+
		महिला	पुरूष	जम्मा	महिला	पुरूष	जम्मा				
१	चौकुने गा.पा.	६,१४३	६,३८८	१२,५३१	४,३०९	३,२२२	७,५३१	६०.१०	९०.१३	९.८७	५ दिन
२	पञ्चपुरी न.पा.	८,४३९	८,८३९	१७,२७८	७,२९९	५,३६६	१२,६६५	७३.३०	९३.४३	६.५७	५ दिन
३	बराहताल गा.पा.	७,०४०	६,७१७	१३,७५७	५,३५७	४,७६४	१०,१२१	७३.५७	९०.११	९.८९	३ दिन
४	वीरेन्द्रनगर न.पा.	२४,००९	२६,६३१	५०,६४०	२१,३४१	१७,०४९	३८,३९०	७५.८१	९३.८८	६.१२	६ दिन
५	चिङ्गाड गा.पा.	४,६१०	४,६१७	९,२२७	३,९६३	३,३२८	७,२९१	७९.०२	९८.०२	१.९८	३ दिन
६	लेकबेशी न.पा.	८,३७६	८,९००	१७,२७६	७,३७३	५,७९६	१३,१६९	७६.२३	९२.९६	७.०४	६ दिन
७	भेरीगङ्गा न.पा.	११,१५२	११,९६०	२३,११२	१०,१८३	७,२४८	१७,४३१	७५.४२	९५.३६	४.६४	७ दिन
८	गुर्भाकोट न.पा.	१२,४२५	१३,४१२	२५,८३७	११,३७७	८,२५८	१९,६३५	७६.००	९५.७३	४.२७	५ दिन
९	सिम्ता गा.पा.	७,०७४	७,६६७	१४,७४१	६,४८१	४,५९९	११,०८०	७५.१६	९६.१२	३.८८	५ दिन
	जिल्लाको कुल	८९,२६८	९५,१३१	१,८४,३९९	७७,६८३	५९,६३०	१,३७,३१३	७३.६५	९३.९४	६.०६	-

स्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सुर्खेत, २०७४।

+ स्रोत : सम्बन्धित निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. *जिल्ला वस्तुगत विवरण सुर्खेत, २०६५, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।*

२. *जिल्ला वस्तुगत विवरण सुर्खेत, २०७१, तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत ।*

३. *सुर्खेत दर्पण २०५३, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सुर्खेत ।*

४. *जिल्ला विकास योजना २०७२, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सुर्खेत ।*

५. *स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक समिति सुर्खेतको प्रतिवेदन, २०७३ ।*

६. *Nepal Human Development Index Report 2014, UNDP .*

७. *Nepal Census of Manufacturing Establishments 2011, District Level Report, Central Bureau of Statistics.*

८. *वार्षिक प्रतिवेदन २०७२/७३, जिल्ला वन कार्यालय सुर्खेत ।*

९. *आवधिक जिल्ला विकास योजना आ.व. २०७२/०७३ - २०७६/०७७, पहिलो भाग (जिल्ला वस्तुगत विवरण), जिल्ला विकास समिति सुर्खेत ।*

१०. *मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको साङ्ख्यिकीय झलक २०४७, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।*

११. *www.cbs.gov.np*

तथ्याङ्क कार्यालय, सुर्खेत : परिचय

जनतालाई अधिक मात्रामा हित हुने नीति निर्धारण गर्न, सरकारी विभागहरूको प्रसाशकिय निपुणता बढाउन र मुलुकको आर्थिक गतिविधिवारे यथार्थ ज्ञान प्राप्त गर्न तत्कालिन नेपाल सरकारलाई यथार्थ आधार चाहिएको र त्यस्तो आधार जुटाउन तथ्याङ्क सम्बन्धि कामको निमित्त एक केन्द्रीय विभागको स्थापना गर्न वाञ्छनिय भएकोले २०१५ साल मार्ग १८ गतेका दिन नेपालमा तथ्याङ्क ऐन २०१५ लागु भयो। यहि ऐनको आधारमा साविक सङ्ख्या विभाग खारेज भई वि.सं. २०१५ साल पौष १७ गते राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय अन्तर्गत रहने गरी केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना भयो। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना पश्चात तथ्याङ्क ऐन २०१५ र नियमावली २०४१ मा भएको व्यवस्था वमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउने, स्थानिय स्तरमा सङ्कलन गरिने तथ्याङ्हरूलाई बढि भन्दा बढि विश्वसनिय बनाउने तथा स्थानिय स्तरमा तथ्याङ्क सम्बन्धि गतिविधिहरूको समन्वय गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०५० सालमा नेपालका ३३ वटा जिल्लाहरूमा शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरूको स्थापना भएको थियो, जसमध्येको एक हो हालको तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत।

स्थापनाकालमा यस कार्यालयको नाम शाखा तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत रहेकोमा आ.व. २०७०/०७१ देखि नाम परिमार्जन भई तथ्याङ्क कार्यालय सुर्खेत भएको हो। यस कार्यालयको कार्यक्षेत्र सुर्खेत, दैलेख र कालिकोट गरि ३ जिल्ला रहेका छन्। यस कार्यालयले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको आदेशानुसार तथ्याङ्क सङ्कलन कार्य गर्दछ र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागवाट अन्तिम नतिजा स्वरूप प्राप्त हुन आएका विविध विषयका तथ्याङ्कहरू प्रयोगकर्ता तथा सरोकारवालाहरूलाई निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउदै आएको छ।

हामो अनुरोध :

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट समय-समयमा हुने विभिन्न सर्वेक्षण/गणना तथा तथ्याङ्क कार्यालयको वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत तथ्याङ्क सङ्कलन कार्यमा खटिई आउने कर्मचारीहरुलाई समयमै सत्य-तथ्य विवरण उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिन हुन सम्बन्धित सबैमा हार्दिक अनुरोध छ।

"तथ्याङ्क विकासका लागि, विकास जनताका लागि"